Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

J. Andersen's
Bogbinderi,
Søndergade 64.

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS

Allmänna Sektionen

Litt.
Da.-no.

En Jøde.

Novelle

af

Adolph Meyer.

Aarhus Katedralskoles Bibliotek

Udgiven og forlagt af M. Goldschmidt.

Kjøbenhavn.

Trykt i det Berlingske Bogtrykkeri.

1845.

Gave fra Regenburg.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין
זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃

„Og Fiendskab vil jeg sætte imellem Dig og Kvinden og imellem Din Æt og hendes Æt. Den skal knuse Dit Hoved, og Du skal saare dens Hæl."
1ste Mose Bog, 3die Cap., 15de Vers.

Ein Jode.

Forſte Bog.

Første Kapitel.

Hvad mon det er for en Støi? sagde Philip Bendixen sagte, idet han lempelig skjød Skodderne fra og aabnede Vinduet i den tidlige Sommermorgen. Han saae flere Borgere ile hen ad Gaden, og vinkede ad den Nærmeste; men denne bemærkede ham ikke, og han turde ikke raabe, af Frygt for at forstyrre sin sovende Hustru. Det forekommer mig, at jeg hører en Tromme gaae, sagde han og lukkede Vinduet; hvad mon det kan være?

Sagte listede han sig ud i Boutiken, hvor hans Svend Benjamin, halvt sovende, skjøndt paaklædt, var ifærd med at skyde den svære Jernstang fra Indgangen.

Staa ikke der og sov, Hramor![1] sagde Philip Bendixen med dæmpet vred Stemme; skynd Dig over til

[1] Kameel, Fæhoved.

min Svoger og see at faae at vide, hvad der er i Veien i Byen.

Benjamin skyndte sig, og i Ivrigheden faldt Jernstangen omkuld, da han satte den fra sig.

Krieg die mise Mischinno! Ske Alverdens Ulykker! udbrød Philip; er det en Støi at gjøre for min stakkels Kone! Israels Gud, staa hende bi!..... Hør, nu kalder hun! Du har vækket hende, Oes![1]

Hvad feiler Eders Kone? spurgte Benjamin.

Jeg veed ikke, hvilken Time der skal gaae Bud efter Jordemoderen! sagde Philip forbittret over hans Phlegma; begriber Du det saa, Behemo?[2]

I et Nu bleve Skodderne tagne ned og Døren aabnet, og Benjamin skyndte sig til den skraasoverfor boende Svoger.

Noget efter kom Svogeren over med sin Hustru. Han gik munter med hende inde i Stuen, hvor Philips Kone havde sat sig til Kaffebordet. — Naa, hvordan har hun det, Madam! henvendte han sig til Jette; vær saa god at holde sig stærk idag. Vi have ingen Tid til Narrestreger, Spanierne desertere. Hun kunde blive bange for Skuddene, endskjøndt Ingen vil gjøre Hende Fortræd.

Schema Jisroel![3] Hun faaer Ondt! skreg Søsteren og løb til Døren for at kalde paa Pigen.

---

[1] Onde Menneske.

[2] Fæ.

[3] Hør Israel! — Et Forfærdelsesudraab.

Philip trak Isak Bamberger med ud af Døren. Hvilken Uforsigtighed af Dig at tale saaledes og forskrække hende! sagde han bebreidende.

Uforsigtighed? sagde Isak; kjender hun mig ikke nok til at vide, at jeg ikke vil forskrække hende? ..... Hør nu, hvor de tromme og skyde! Var det saa ikke bedst, at hun blev forberedt?

Stærke Trommeslag lød paa Gaden, saa at Vinduerne klirrede; efter Trommeslagerne marscherede Borgervæbningen, hvis Tænder klapprede omkaps med Ruderne. Enkelte Kanonskud dundrede, uvist hvor, forvirrede Raab krydsede hinanden fra Nabohusene.

Men gjennem al denne Larm lod pludselig et Skrig fra Sovekammeret. Isak Bambergers Ansigt blev meget alvorligt, og uden at sige et Ord gik han bort, over til sit eget Huus. Philip Bendixen løb i sin Angst først mod Døren til Sovekammeret, men vendte om og flygtede ud i Gaarden. Men hans Sjæl var inde i Huset, Legemet bevægede sig paa egen Haand. Han løb ind i Kostalden til Koerne og gav sig til at fylde deres Truge med Foder; saa ilede han ud ved Posten og fyldte en Spand, men hver Gang han havde postet den fuld, skyllede han den ud i Rendestenen.

Endelig aabnedes den øverste Halvdeel af Kjøkkendøren, og Jordemoderen viste sig i Aabningen. Hun vinkede og raabte: En Søn, Hr. Bendixen! En Søn! Jeg gratulerer!

Philip sprang bort fra Posten. En Søn! skreg han og lagde Haanden paa Hovedet, Adaunoi Elauheinu! Gebenscht sei Dein Nome![1] En Søn! En Søn!

Med taarevædede Kinder løb han ind efter Jordemoderen: Lad mig komme ind og kysse min Søn og hans Moder.

Ja vist! Nei, gaa Han ud og post igjen, sagde Jordemoderen og lukkede Døren i.

Jeg vil være taalmodig, sagde han, jeg vil give Tid. Gud har skjænket mig en Søn! Jeg er Fader til en Søn!

Han skyndte sig ud i Boutiken. Min Kone har faaet en Søn! raabte han og omfavnede Benjamin og kysste ham.

Madsel tauv![2] sagde Benjamin.

Jeschkauach, Rabbi Benjomin,[3] jeschkauach! raabte Philip i sin usigelige Glæde.

Hør, Benjamin, sagde han et Øieblik efter, det er bedst, at Du strax løber hen og melder det til Rabbi Jokuf, han skal være Maul[4]. Meld ogsaa til Simon Nasche og de andre Jøder i Byen, at min Kone har faaet en Søn. Hvor er min Svoger? Det er sandt, han gik. Spring over til ham og sig, at han kan gjerne komme tilbage ..... Bi lidt, Benjamin! raabte han, da

[1] Herre, min Gud! Velsignet være Dit Navn!
[2] God Velsignelse.
[3] Tak, Hr. Benjamin.
[4] Kan maaskee oversættes ved: Staae Fadder.

denne allerede var ude af Døren; der, tag et Pund Kaffe og et Par Pund Sukker og lidt Riis og Gryn og disse Penge og bring det til den gamle Marthe. Sig hende, at det er, for at hun kan gjøre sig en glad Dag i Anledning af min Søns Fødsel ..... Min Søn! O, jeg har en Søn!

Næsten ligesaa hurtig som dette var foregaaet i Huset, var Borgervæbningen bleven forløst, fra sin Frygt. Den havde været ude og seet Spanierne lykkelig og vel gaae ombord i de engelske Skibe, og det kunde være et Spørgsmaal, hvem der nu var lykkeligst, Spanierne eller Borgervæbningen i den lille fyenske Stad.

Det gik nu ud over Jøderne. Fordi de ikke havde sluttet sig til den krigerske Skare, bleve de kaldte feige Uslinger, hvem Fædrelandskjærlighed og Borgersind vare aldeles ubekjendte. Flere smaa Hobe gjorde paa Veien til Gjæstgivergaarden et Øieblik Holdt udenfor enkelte Jøders Huse og gave deres store Ringeagt tilkjende i kraftige Udraab.

Kemech[1] ere dog i Grunden morsomme Folk, sagde Isak Bamberger, da en saadan lille Hob havde sendt sin Hilsen ind til Philip, og han med et ironisk Blik saae efter dem; de ville ikke taale, at Jøderne tjene med dem i Corpset, naar der er Fred, og saasnart der er Ufred, skjelde de Jøderne ud, fordi de ikke tjene. Jeg troer,

[1] De Christne.

jeg vil gaae over og skjelde min Lænkehund ud, fordi den altid bliver hjemme.

Hvem vil bryde sig derom? Lad dem raabe! svarede Philip Bendixen, medens han lyttede ved sin Kones Værelse.

Otte Dage efter var den lille Familie samlet om Barselkonens Seng, og Gratulanterne indfandt sig i Anledning af Drengens Optagelse i det jødiske Samfund. Alle udtomte sig naturligviis i Beundring over Drengens raske og muntre Udseende. Den gamle Rabbi Jokuf lagde paa Vuggen en Horro — en Guldmynt, hvori var indskaaret en hebraisk Velsignelse, der sikkrede Barnet mod onde Øine — idet han høitidelig sagde: Han vorde stærk som Juda og velsignet med Rigdom som Asser!

Isak drak et Glas Viin og raabte: Ja, det er godt nok; men jeg vedbliver dog at paastaae, at det ikke var nogen fornuftig Tid at gjøre Barsel paa. Dersom Drengen endda var en Christen, saa kunde den Larm, hvorunder han blev født, betyde, at han skulde blive en stor Helt. Men som Jøde vil det kun give ham dobbelt Aversion for al Krig og Ufred; han bliver bestemt saa feig, at endog Jøderne ville kalde ham feig.

Alle lo undtagen Moderen; thi Kvinderne have af Naturen et chevalereskt Sind og ville helst føde Helte. Hun sagde: Naa, naa, Isak! Naar Drengen opvoxer under

Dine Øine og hver Dag seer paa Din store Sabel, saa bliver han maaskee ikke saa bange endda.

Top! raabte Onklen, jeg vil opdrage ham! Giv Du ham først Patte, for det kan jeg ikke, og lad ham saa komme i Skole hos mig.

Det er bedst, at vi allerede her gjøre Læserne nærmere bekjendt med denne Onkel, der paatog sig en Aristoteles's Rolle hos den fynske Philips Søn. Det var, hvad sjælden er Tilfældet blandt Jøderne, en høi og meget stærk Mand. Man fortalte om ham i Byen, at han engang, da to Bønder kom op at slaaes i hans Boutik, løftede dem op, hver i sin Arm, slog dem nogle Gange sammen og derpaa kastede dem ud. Skjøndt han var hadet, som Jøde, og misundt, som rig Mand, indgjød han dog altid de andre Borgere Respect, naar de saae hans mægtige Figur imellem sig, og de graae, spillende Øine halvt lunefuldt, halvt udfordrende betragtede dem. Hans Haar faldt allerede i det Graalige — han var noget over de halvtredsindstyve —; i sin Ungdom havde han i Tydskland, sit Fødeland, gjort Krigstjeneste imod Franskmændene og var efter forskjellige Eventyr og Lykkesomvexlinger kommen til Danmark, hvor han slog sig til Ro og giftede sig. Hans Kone bragte ham ingen Formue, og forskjellige Uheld styrtede ham i den yderste Fattigdom. Han pleiede senere med en vis Stolthed at fortælle, at han en heel Vinter havde ernæret sig og sin Kone med en Capital af 2 Rbd., som han omsatte i Varer, hvormed han „gik paa Lan-

det". Da han en Fredag Aften kom hjem, fandt han sit Huus nedbrændt, sin Kone syg og sit eneste Barn dødt. Uforstyrret helligholdt han sin Sabbath, begrov om Søndagen sit Barn og drog atter ud med sin Capital, i et Bundt Tørklæder, under Armen. Nu beboede han et stort Huus og var en rig Mand; men han undlod aldrig ved Synet af en Specie at bemærke, at hans store Huus var udgaaet af en saadan Specie, og deraf kom formodenlig den næsten overtroiske Respect, han nærede for Specier.

Philip Bendixen, den unge Fader, var en stille og fredsommelig Mand. Tjenestefolkene, der som oftest give de sikkreste Underretninger om deres Herskabs Characteer, meente kun, at han var slem, naar han blev vred, for han vilde slet ikke blive god igjen. I hans Ungkarletid havde der gaaet et Rygte om, at han levede for lystigt og overtraadte Ceremonierne; men det var et usikkert og dunkelt Rygte, og vist var det i alt Fald, at han efter sin Forlovelse med fordoblet Inderlighed var vendt tilbage til Religionen og bittert dadlede dem, der forsømte den.

Sildig om Aftenen efter den stoiende Gratulationsdag traadte Philip Bendixen ind i det lille Sovekammer. Hans Kone sov trygt bag det hvide Omhæng, den jodiske Matrone, som havde paataget sig at vaage, var sunken sammen paa Stolen i en mild Søvn; det rødmussede Barn slumrede i Vuggen, Natlampen kastede sit dæmrende Lys paa dets Hovedpude.

Philip omfattede med et langt Blik sin hyggelige Lyk-

salighed; hans Hjerte svulmede, og han bedækkede sit Hoved og bad: Almægtige Fader! Hersker over Verden! Jeg takker Dig for, at Du gav mig en Søn til at læse Kadisch[1] over min Grav. Hvis det er Din Villie, da skee dette snart! Tag, om det behager Dig, al Lykke fra mit Hoved og skjænk den til min Søn. Jeg vil bøie mig i Støvet og velsigne Dit Navn, naar blot han er lykkelig!

En saadan Velsignelse blev udtalt ved det Barns Vugge, som er Helten i denne Fortælling.

---

[1] Sjælemesse.

Andet Capitel.

Da Barnet voxede til, udtalte Faderen endnu en Velsignelse over sin Søn:

Han skal ikke gaae i Skole. Han skal ikke døie Nisches[1] af de andre Drenge og lære Uartigheder. Naar han bliver gammel nok, vil jeg selv lære ham, hvad en Jøde bør vide; saa vil jeg sende ham til Kjøbenhavn.

Ingen var gladere over denne Bestemmelse end Onklen; derved kunde han ret efter Lyst og Lune beskjæftige sig med Barnet. Tidt kom han løbende over og tog Drengen fra Moderen og bar ham hjem til sig. Saa begav han sig til et afsides Værelse og lukkede sig inde med Barnet, saa at man skulde troet, han øvede en eller anden Trolddomskunst. Havde man beluret Isak Bamberger, vilde

[1] Ondskab mod Jøderne, Jødeforfølgelse.

man maaskee være bleven bestyrket i Troen ved at see hans underlige Bevægelser. Først hoppede han omkring paa Gulvet med Drengen paa Armen og tudede ham ind i Ørene, trompetede, trommede og efterlignede Hestens Vrinsken, Koens Brølen og Hundens Gjøen. Naar saa Barnet lo høit og kradsede ham i Ansigtet, satte han sig ned og lod det ride Ranke med en saadan Voldsomhed, at Jacob, efter forgjæves Forsøg paa at finde det morsomt, kom til at græde. Da tog Onklen ham haardt i Ørene, stirrede bistert paa ham, indtil han taug, og sagde: Jeg skal lære Dig at være bange, Dreng! Han vedblev at stirre ham ind i Øinene og skære Ansigter, indtil begge brøde ud i en skraldende Latter, saa sprang han atter op, dandsede omkring og trykkede Barnet saa kjærlig og heftig til sig, at det igjen græd og vilde hjem. Ti nu stille, Jacob! sagde da Isak forknyt, saa skal jeg fortælle Dig Historier. Inte sige hjemme, at jeg gjør Dig Fortræd! Vel? — Nei, hulkede Drengen. — Brav Kammerat, saa lille Du er! raabte Onklen; hør nu! Og saa fortalte han om Krigsfolk og om Ryttere og om fremmede Lande, eller bibelske Sagn, om jødiske Helte, saa at Barnet i en senere Tid ikke erindrede at have lært disse Sagn, men næsten forekom sig at være født med dem.

Faderen sagde tidt, naar han saae Isak løbe med Barnet:

Du har Drengen for meget hos Dig, Isak! Tilsidst veed han ikke, hvem der er hans Fader.

Jeg kan altid være ham ligesaa god en Fader som Du! svarede Isak.

Drengen bliver klog hos mig, vedblev Onklen; see bare, hvilket forstandigt Ansigt han allerede har.

Troer Du virkelig, at han har faaet det hos Dig? spurgte Jette skalkagtig.

Hvis han ikke har været ude i Byen at stjæle det! raabte Onklen; hvor skulde han ellers have faaet det fra? — Han kan allerede sige sin Krischmo[1] udenad — hvem har lært ham det? Og nu vil jeg lære ham at bensche fra Bordet.[2]

Ja, ja, Isak! sagde Faderen; behold Du ham kun, til han bliver sex Aar; saa er det min Pligt som Fader at lære ham, hvad han som Jøde bør lære.

I lære ham altfor meget, I tale altfor forstandigt med ham, sagde Moderen bekymret; Drengen trængte til at tale fornuftig paa sin Viis imellem andre Børn og tumle sig i den friske Luft.

Barnet saae paa Moderen, som om det forstod hende, som om hun havde opdaget den rette Medicin for det sygende Savn, der gjorde dets Kinder blege.

Onklen raabte: Imorgen den Dag gaaer jeg med ham et dygtigt Stykke henad Landeveien!

---

[1] Jødernes Troesformular (Schema jisroel), som siges i alle Dagens Bønner. Her sigtes til Aftenbønnen.

[2] Sige Takkebønnen efter endt Maaltid.

Tredie Capitel.

I lykkelige Mennesker, som kunne sige: Det var en Barndoms Legekamerat af mig! Vide I vel, hvad dette ene Ord siger? Taler det ikke om grønne Enge, hvor I boltrede Eder i barnlig Overgivenhed, eller om den lille Gaard, hvor I samledes med Naboens Drenge og sloges og græd — hvor gjerne vilde I atter græde saaledes! — Eller om den morke Stue, hvor I skulde lege kjønt stille, fordi Bedstefader sov nærved, hvor I ogsaa legede stille, indtil Glæden steg, og I glemte Bedstefader og al Verden — da stod med Et den gamle Mand venlig truende i Døren og bad: Lad mig blot sove et Qvarteer endnu. Eller om de tusinde Spilopper, I senere forsøvede som Skoledrenge: Om Urtekræmmerens Appelsiner, der laae pyramideformig i Vinduet, og som pludselig til hans store Forbauselse trillede ned, fordi I trykkede paa Ruden? Om Kjelderkonens Kat, som I bandt et Par Blærer om Livet, saa at hun maatte gjøre Jagt efter den som efter hendes Kanarifugl?... .... Taler det ikke om den lille Pige, til hvem I begge vilde plukke Blomster, og for hvis Skyld I bleve Uvenner — I vidste ikke selv, hvorfor.

Det var den Tid, da I modtoge den første Affiling,

for senere at passe ind i det bevægelige Spil, man kalder Verden. Det var den Tid, da Sindet beredtes til at fremskyde og bære Livets Blomster: Venskab og Kjærlighed, men da I ogsaa Alle prægedes i samme Form, saa at Eders Characterer frembyde næsten den samme Ensformighed som Eders Klædedragt.

Jacob opvorede ene. Han havde ingen Legekammerater; thi de andre jødiske Familier i Byen havde ingen Børn af den Alder, og de christne Børn gjorde ham Fortræd, naar de saae ham. Skjøndt han hed Jacob, kaldte de ham Moses, og naar han nærmede sig, gjorde de med Haanden Tegn under Hagen, som for at spotte over hans Skjæg. Fordetmeste skete det, naar han legede med dem, at de lidt efter lidt gjorde ham til Gjenstand for Legen, raabte Jødesmaus og puffede til ham. Naar det da blev ham for stærkt, gik han fra dem og saae i Afstand, med længselsfuldt Blik, paa deres Lege. Alligevel vilde han saa gjerne være sammen med dem. Denne Forfølgelse var begyndt saa tidlig, at det aldrig var faldet ham ind at forske efter Grunden dertil; den var ligesaa lidt Gjenstand for hans Forundring som det, at han var født og levede — han var jo født med den: han troede, at det skulde saa være.

Engang kom hans Morbroder fra en anden By i Besøg og medbragte sin lille Søn. Drengen gik venlig hen imod Jacob, der sky veg tilbage; men, da Drengen

vedblev sin Venlighed og kom nærmere, spurgte Jacob, med de store brune Øine stift heftede paa ham: Hvorfor kalder Du mig ikke Jødesmaus?

Alle Tilstedeværende studsede ved dette uventede Udbrud.

De have gjort Risches med den stakkels Dreng, sagde endelig Morbroderen.

Faderen gik hen og tog sin Søn om Hovedet og kyssede ham med bævende Læber. Men Onklen raabte: Hvem har kaldt Dig Jødesmaus, Jacob?

Det sige Drengene nede ved Stranden altid, svarede Jacob.

Næste Dag gik Onklen med ham ned til Stranden; men, da Drengene saae den høie Mand, taug de naturligviis. Isak Bamberger kunde desuagtet ikke styre sig, men ilede hen og greb en Dreng, som han kastede midt ind i Flokken. Da Jacob saae dette, blev det ham pludselig klart, hvorfor hans Fader den foregaaende Dag havde kysset ham, hvorfor Onklen havde fulgt med ham. I et eneste hurtigt Glimt gik Erindringen om den udviste Ondskab gjennem Barnets Sjæl. Som en løsladt Tiger styrtede han sig over en Dreng, kastede ham omkuld og klamrede sig rasende til ham. Onklen, der ansaae det for et almindeligt Slagsmaal, tilraabte ham sit Bifald; men, da han saae Blodet flyde fra den anden Dreng, ilede han til og trak sin Nevøu bort. Ved at see Jakobs dødblege Kinder, blaae Læber og sammenbidte Tænder, Øinene ligesom brustne og Hænderne fyldte med Haar af Dren-

gens Hoved, troede han, at han var bleven syg. Han lod ham bringe tilsengs og en Læge kalde. Barnet sov i mange Timer og vaagnede derpaa op som af en Besvimelse, tilsyneladende uden Erindring om, hvad der var foregaaet.

Men Isak Bamberger maatte møde hos Byfogden i Anledning af de Børn, han havde lemlæstet ved sit Kast. Han maatte betale endeel af sine dyrebare Specier for at faae Sagen mindelig afgjort med Forældrene, og for at undgaae lignende Ubehageligheder i Fremtiden blev det besluttet, at Philip Bendixens Vænge, der gik ned til Stranden, skulde indhegnes med et høit Plankeværk.

Her sad da Jacob mangen en Time, ved Plankeværket adskilt fra hele den øvrige Verden, kun det brede Belt med dets faa Seilere udstrakt for Blikket. Ensom og stille gik han her imellem Blomster og Træer og betragtede det stolte Hav, naar det smilende badede sig i Solen eller mørkt og truende væltede sig imod Kysten.

Der skabte han sig i Ensomheden en heel Verden, hvori der ikke var andre Personer end dem, han kjendte, og iblandt hvilke den spillede Hovedrollen, som han beskjæftigede sig meest med: han selv. Naar han fik Skjænd eller led Ondt, tyede han herhen og fortalte sig selv om en anden Tilstand, hvori det gik ham bedre. Disse smaae Episoder uddannede sig lidt efter lidt til sammenhængende Eventyr, hvori hver ny Begivenhed, han oplevede, gav Anledning til en nyt Capitel. Men det Vigtigste deri blev dog altid Erindringen om Drengene ved Stranden, hans

Længsel efter dem og hans Uvillie imod dem. Naar en af dem havde mødt ham paa Gaden og hilst ham venlig, saa gik han ned i Haven og opregnede for sig selv alle de gode Ting, han vilde give denne Dreng. Han fortalte sig en Historie om, hvorledes denne Dreng var i Fare, og hvorledes han da styrtede til og reddede ham, og hvorledes den reddede Dreng viste sin Taknemlighed ved hver Dag med Livsfare at stige over Plankeværket ind i Haven og lege med ham.

Men havde — hvad der oftest skete — en af Drengene fra Stranden mødt Jacob og i Tillid til Onklens Fraværelse gjentaget Skjældsordene, idet han hurtig foer ham forbi, saa gik han ned i Haven og fortalte sig selv:

Saa stak jeg Ild paa Kornmarkerne ved at fange Schakaler og binde Ild til dem. De søgte efter mig; men hver Gang de kom, jog jeg dem paa Flugt. Men saa sov jeg engang, og saa fandt de mig og bandt mig. Og saa stillede de mig i deres Tempel mellem de to Støtter, hvorpaa det hvilede, og saa troede de, at de havde mig sikkert, og løb omkring mig og raabte: Jødesmaus! Jøde, kan Du spise Flæsk og Fløde! Men saa greb jeg om Støtterne og løftede dem med vældig Arm, saa hele Huset faldt, over dem og over mig med..... Det rislede koldt i ham, han lukkede Øinene, han følte Synkningen og Indstyrtningen, hver Gang han igjennem forskjellige Indledninger kom til dette Sted. Og saa var han nærved at græde af Smerte over, at han havde maattet dræbe dem.

Du kunde Schemoneesre?[1] Kan Du ikke huske det? Hvad have vi paa Mandag?

Purim! raabte Jacob; skulle vi saa gaae forklædt, Fader?

Nei, men saa skal Du gaae med mig i Schulen[2] og høre Megillen[3] og faae Lov at kloppe Homon.

Hvem er det, Fader? Hvorfor skal jeg kloppe ham?

Kjender Du ham ikke? Det var jo ham, der vilde dræbe alle Jøderne paa een Nat; men Vorherre var med Jøderne, og Homon blev selv hængt. See her denne Indretning: Naar Du trækker i Snoren, falder Hammeren ned og slaaer paa Homons Navn. Hvergang nu imorgen hans Navn bliver læst i Megillen, trækker Du i Snoren og slaaer ham.

Jeg vil hellere slaae paa den rigtige Homon, Fa'er.

Han er død, min Dreng, sagde Faderen og lo, fornøiet over Sønnens Iver; Du skal slaae paa hans Navn, naar vi Ældre læse det op.

Nei, det vil jeg ikke! sagde Jacob.

Hvorfor vil Du ikke, Jacob? Vil Du ikke slaae Homon, der vilde dræbe Jøderne?

Nei, jeg vil ikke! raabte Drengen endnu engang og gav sig til at græde.

Naa, Du maa gjerne være fri, Du skal ikke græde

---

[1] De atten Bønner.

[2] Kirken.

[3] Fortællingen om Esther og Haman.

for det, sagde Faderen og klappede ham. Men vær nu alligevel kjønt flittig, saa skal Du til Peisach [1] sidde ved Siden af mig og læse Hagoden [2], og saa skal jeg fortælle Dig Alt, hvad der staaer deri.

Aa, fortæl strax, bad Jacob og tørrede Øinene.

Nei, derom taler man kun ved Peisachtid.

Hvor længe er der til Peisach, Fa'er?

Fire Uger; vær nu kjønt flittig og artig til den Tid.

Den længselsfuldt ventede Paaskefest kom da, som man flere Dage i Forveien kunde mærke paa Forberedelserne. Et Skib medbragte en veltillukket Kasse fra Kjøbenhavn; den blev omhyggelig bragt til et afsides Sted paa Loftet for ikke at komme i Berørelse med Ureent; thi den indeholdt Matzaus, de usyrede Brød. Alt Husets Glastøi blev lagt i Vand i tre Dage, Kobber- og Jerntøi renset ved Ild, og paa den sidste Dag før Festen blev hele Huset reengjort, alle de hrometsdicke Kar [3] satte tilside og de jaumtaudicke Kar [4] fremtagne af det Gjemme, hvori de stode hele Aaret.

Henimod Aften, da den første Stjerne kom tilsyne paa Himlen, vandrede Faderen gjennem Huset med en

---

[1] Paaske.

[2] Bogen om Udgangen af Ægypten.

[3] Hromets, syrede Ting; alle Kar, som ikke ere brugelige i Paaskefesten, fordi de ikke kunne renses fra Syren, saasom Porcellain, Trætøi o. s. v.

[4] Festligrene.

Pennefjer i den ene Haand og et Trækar i den anden for at indstryge alle Hrometslevninger, han maatte finde, og saaledes forvisse sig om Husets Reenhed. Krummer af syret Brød vare af Husmoderen henlagte, for at han skulde finde dem; men under Sophaen havde hun gjemt en stor Krukke Smør, fordi hun efter Festens Begyndelse skulde smøre Mad til Husfolkene.

Da Faderen, stille bedende, havde indstroget Krummerne og vilde forlade Værelset, sagde Jacob, der opmærksomt havde fulgt ham:

Fa'er! Moder har gjemt en Krukke Smør under Sophaen.

Ti stille, Dreng! raabte Faderen og gik til Døren; det maa jeg ikke vide, ellers skal jeg tage det med og brænde det.

Men, Fa'er, sagde Jacob, saa gjør Du jo ligesom Toldbetjenten, naar Du giver ham en Specie.

For Guds Skyld, Dreng'! Din Mund kan bringe mig i Ulykke, sagde Faderen ængstelig og gik ud af Døren.

Næste Dag, Eref Peisach, hengik i ærefrygtsfuld Forberedelse til Festen. Faderen fastede paa sin Søns Vegne; thi paa den Dag havde Herrens Engel ihjelslaaet Ægypternes Førstefødte og skaanet Jødernes. Idag og endnu nogle Aar faster jeg for Dig — sagde Faderen kjærlig til Jacob —; naar Du bliver tretten Aar, betaler Du selv Din Gjæld til Vorherre.

De andre af Familien turde ikke spise syrede Ting; men de usyrede Brød turde de heller ikke smage, før de

vare indviede, naar Natten brød frem og Stjernerne bleve tændte paa Himlen.

Da det blev mørkt, kom Isak Bamberger og hans Kone over — thi de havde ingen Børn at anrette Festen for — og man gik ind i Salen, hvor Paaskebordet var dækket og straalede af Lys.

Der var reist et med Hynder belagt Høisæde for Husfaderen; paa Bordet stod, tildækket med en skinnende hvid Serviet, Seiderkarret: et stort Fad med Matzaus, søde og bittre Urter og Knokkelen af et Lam; en Flaske med den søde Rosinviin var stillet foran Enhver.

Faderen tog Plads i Høisædet, iført Kittelen, den fine linnede Dragt, som Bruden forærer Brudgommen paa Bryllupsdagen, og som han foruden Paaskeaftenerne kun er iført paa Jaumkipur, den store Forsoningsfest, og naar han lægges i Ligkisten.

Efter en inderlig Taksigelse til Herren, der har givet Paaskefesten, velsignedes Brødet og Vinen og Urterne. To store Stykker af Paaskebrødet, Afikaumon, bleve henlagte i Høisædet, for senere at omdeles blandt de Tilstedeværende som Amuletter mod Farer paa Hav og Land.[1]

Derpaa blev Hagoden, Bogen om Trældommen i Ægypten og om Befrielsen, høit oplæst af Husfaderen for den lille, andægtige Menighed. Ved Opregningen af

[1] Men det er tilladt at liste disse Brød fra Husfaderen, og naar han da skal uddele dem og ikke finder dem, maa han indløse Afikaumon med en Foræring.

Ægyptens Plager dyppede man den lille Finger i Vinen og stænkede en Draabe paa Gulvet for hver af Plagerne.

Da der var læst om Frelsen, standsede Philip og gav Benjamin et Vink: Under en dyb Taushed reiste denne sig og aabnede alle Husets Døre. Husfaderen skjænkede et Glas Viin og brød et Stykke usyret Brød og hensatte begge Dele ved Siden af sig, som om han ventede endnu en Gjæst.

Benjamin kom tilbage og satte sig, og pludselig istemte Alle høit en inderlig Bøn: at Gud vilde sende sin Frelse og Lykke til Folket, der i dette Øieblik over al Verden aabnede sine Døre for hans Naade.

Alle sad bøiede over Bogen og uden at opløfte Øinene, som for ikke at see, hvad der i dette Øieblik kom ind ad Døren.

Da Bønnen var endt, bleve Dørene lukkede, og Vinen og Brødet hensatte paa et afsides Bord for at staae Natten over, paa det at Huset hele Festnatten kunde være forberedt paa, gjæstfrit at modtage Eilio Novi, Propheten Elias, Jødernes Messias.

Nu var Huset opfyldt af Naaden og helliget til at modtage Guds Sendebud, og nu kastede Husfaderen et muntert Blik paa de Forsamlede og udstrakte Haanden, som for at slaae Tacten til Sangen:

Adir hu! jivne beishro bekorauv!
Bimheiro!
Bimheiro!
Bejomeinu, bekorauv!

Eil benei!
Eil benei!
Benei beishro bekorauv![1]
Boruch hu, godaul hu, dogul hu, hodur hu![2]

Glæden steg og blev næsten vild; man sang Dansk, Tydsk og Hebraisk imellem hinanden; Enhver gav Gud de kjærligste Tilnavne:

Sode Gud! Store Gud! Velsignede Gud! Gebenschte Gud! Gewaltiger Gott!
Nun bau Dein Tempel Schiro!
Und also bau!
Und also schier!
Og byg Dit Tempel Schiro!
Eil benei! o. s. v.

Høiere og høiere hvirvlede Jublen; de Ældre sang med Taarer i Oinene, Barnet slog Tact i Bordet med et Glas i den ene Haand og en Flaske i den anden og græd af Jubel, saa de klare Taarer trillede ned ad Kinderne.

Det tarvelige Maaltid blev frembaaret — thi denne Aften, i Modsætning til de andre Fester, spiser man simple Retter, fordi Forfædrene paa denne Aften reiseklædte og

---

[1] Stor er Gud! Snart han opbygger Templet!
Snart det skee!
Snart det skee!
I vore Dage det bygges!
Opbyg Dit Huus!
Opbyg Dit Huus!
Byg Templet i vore Dage!

[2] Han er udvalgt, han er stor, han er en Fane, han er anseet o. s. v. hele Alphabetet igjennem, hvorpaa det første Vers synges som Omkvæd.

i Angst holdt det sidste, hurtig tilberedte Maaltid i Ægyptens Land — og man forlystede sig med at gjenkalde i Erindringen alle de underfulde Gjerninger, hvormed Gud dengang stod Jøderne bi. Med stærke Farver skildrede Faderen Jødernes Trældom og Nød, der gik saa vidt, at Kongens Udsendte kom og toge deres Drengebørn og dræbte dem, for at Jøderne ikke skulde blive for talrige og reise sig mod Undertrykkelsen; men, sagde han, netop denne Grusomhed blev Jødernes Frelse, idet Moses derved kom til Pharaos Hof og opdroges til Hærfører og Lovgiver.

Den onde Kong Pharao anede allerede tidlig, hvad der stak i Moses, og pintes af ildevarslende Drømme om ham, og uden Guds Bistand var Barnet blevet dræbt. Thi Kongen sammenkaldte sine Drømmetydere og raadførte sig med dem, og de raadede ham at sætte Barnet paa Prøve ved at lade bringe to Fade, et med Guld og et med Gloder; hvis Barnet greb efter Guldet, da var det et ondt Tegn, og da skulde det dø; men greb det efter Ilden, da var det uskadeligt, og Drømmen havde Intet at betyde. Da Fadene bleve bragte, udstrakte Moses allerede sin Haand efter Guldet; men Guds Engel greb hans Haand og førte den til Ilden. Drengen tog da en Glød, og, da den brændte de spæde Fingre, puttede han den, efter Børns Maneer, i Munden, og deraf kom det, at Moses ikke talede godt.

Og, sagde Onklen smilende, deraf blev hele Moses's Folk klogt og greb senere altid Guldet istedetfor Gløderne.

Det kan gjerne være, svarede Philip og lo.

Det var blevet sildigt, og efter at have fremsagt Bordbønnen, gik man tilsengs.

Da Jacob kom i sin Seng, følte han ingen Angst for Eventyrene, som endnu undertiden pleiede at komme i Mørket og aflægge ham Besøg. Han havde faaet en an- end Drengene at beskjæftige sig med og længes efter, det var det elskelige Væsen, som de kaldte Gud. Han sagde til sig selv, idet han puttede sig ned under Dynen: Nu vil jeg ikke længere gjøre Drengene Fortræd; naar de fortjene det, vil Jødernes Gud gjøre det.

Næste Festaften[1] fortalte Faderen Historien om Joseph og hans Brødre, navnlig om Reisen til Ægypten og de Bestræbelser, Brødrene anvendte for at faae Benjamin udløst. Da det ikke vilde gaae med det Gode, fortalte Faderen, bleve Brødrene vrede, og de besluttede at vise Joseph, hvad det var for Folk, han havde for sig. Naphtali løb paa een Time om paa alle Ægyptens Kornmarkeder og talte, hvormange Sække Korn der fandtes. Men Joseph sendte sin Søn Ephraim ud, og han gjorde det ligesaa hurtig. Da udstødte Juda et Skrig, saa stærkt, at hele Ægypten rystede og Kongen faldt ned fra sin Throne og brak Benet. Men Josephs Søn Manasse

[1] Jødernes Fester ere altid dobbelte. Deres Kalender er indrettet efter Verdens Skabelse, og de paastaae, at man ikke med større Tilnærmelse end 1 à 2 Dage bestemt kan sige, paa hvilken Dag Verden blev skabt. For nu ikke at forsømme den rigtige Dag, holde de to Dage hellige.

udstødte et ligesaa høit Skrig. Da vendte Juda sig forbauset til Joseph og sagde: Du er ikke nogen Ægypter, men Du er en af Vore, Du er Joseph, som vi troede død! Og da gav Joseph sig tilkjende.

Saadanne Kjæmper er der nu ikke mere blandt Jøderne, sagde Philip sørgmodig; derfor [illegible] undertrykte.

Jo, Onkel Isak! raabte Jacob.

Troer Du det, Du lille Strik? sagde den smigrede Onkel; nei, nei; men det var ogsaa kun i de Tider, at slige Brøl bleve taalte; nu fik man en Ulykke af Kongen, om man skreg saa høit.

Det var da ogsaa underligt, at Juda kunde skrige saa høit, at Kongen faldt ned fra Thronen, bemærkede Jacob.

I min Tid — sagde Isak og vendte sig med hemmelighedsfuld Mine til Philip — medens jeg endnu var i Tydskland, skreg Franskmændene saa høit, at deres Meilech [1] faldt ned og brak Halsen.

Ja, dengang var Mackaus Mizrajim [2] over de Store sagde Philip.

Ja, og saa vare de venlige saagar mod os Jøder og kaldte os patriotiske.

Hvad var det, Du sagde, Onkel? spurgte Jacob.

---

[1] Konge.

[2] Ægyptens Plager.

Det var Ingenting, min Dreng, det var Noget, vi Tydskere sloges for med Franskmændene.

Aa, Onkel, fortæl Noget om Franskmændene, saadan som Du pleier. Fortæl Historien om, hvordan de fangede Dig og ansaae Dig for en Pige. Den har Du tidt lovet mig!

Ikke iaften, min Dreng; paa jaumtauvim[1] taler man ikke om Sligt; men nu skal jeg fortælle Dig, hvorfor Jøderne i Gnesen ikke bære Kittel Jaumkipur[2].

Hvad er en Kittel, Onkel?

Det er saadan en linned Kjortel, som Din Fader har paa iaften. — Seer Du, Jøderne i Gnesen havde i lang Tid ikke Ro i deres Huse. Hver Nat kom Noget gaaende ind ad Døren, snart hos den Ene, snart hos den Anden, og næste Dag var altid En syg i det Huus, hvor det var skeet. Da befalede Præsten dem Alle at sætte nye Mezussaus[3], fordi de gamle vare blevne posul[4], og det hjalp. Kort Tid efter var det Jaumkipur, og lige i det Øieblik, da man sagde maskir neschommos[5], blev der stor Trængsel i Kirken. Det mylrede ind ad Døren, og Menigheden var tilsidst nærved at kvæles, medens den Ene ikke kunde kjende den Anden, da Alle bare Kittel og dertil Thallis over Hovedet; thi de Døde blive jo begravne

[1] De store Festdage.
[2] Den store Forsoningsfest.
[3] En Art Talisman, som slaaes paa Dørstolpen.
[4] Fordærvet, ureen.
[5] Sjælemessen over alle Menighedens Afdøde.

i deres Kitler og Thalleisim. Da banede Præsten sig Vei hen til Oraun hakaudesch[1], greb den hellige Pergamentrolle og strakte den frem imod Menigheden, idet han raabte: I den almægtige Guds Navn! Alle de, som høre hjemme her, tage deres Kitler af! Dette skete, og pludselig blev der Plads; men siden den Dag staae de Gnesenske Jøder den Dag i Dag uden Kitler Jaumkipur.

Mon der virkelig skulde være slige overnaturlige Ting til? spurgte Jette beskedent.

Om der er! raabte Isak Bamberger ivrig; var jeg ikke selv nærved at kjøbe en Hest af Djævlen?

Aa, fortæl, Onkel! bad Drengen.

Onkel Isak behøvede slet ikke at nødes, da det tvivlende Udtryk i Jettes Ansigt var ham Opfordring nok, og han begyndte:

Hvad jeg seer med mine egne Øine, skal Ingen afdisputere mig. Og saa vist som jeg ønsker at gjensee min lille Rebecca — hun hvile i Fred! — saa vist er det ogsaa, at jeg saae det, som jeg nu vil fortælle. Før Krigens Udbrud, da jeg endnu var en Knøs paa 20 Aar, stor og stærk som jeg er endnu, og ikke bange for Nogenting, kjøbte jeg Heste til en fransk Hestehandler, der laa i Frankfurt. En Torsdag Eftermiddag — jeg husker den Eftermiddag, som det var idag — kom jeg ridende til et Værtshuus, der ligger tre Miil hiinsides Sachsenhausen.

[1] Tabernaklet.

Jeg skulde være hjemme samme Aften; men der var endeel Folk i Kroen, som tilbød mig Heste, og det blev næsten mørkt, inden jeg blev færdig med Handelen. Da jeg nu vilde ride, bade de mig om, hellere at vente til næste Morgen, for ikke at ride i Mørke gjennem den lille Skov, som var paa min Vei. Troer I, jeg er bange? spurgte jeg ærgerlig. — Om De ikke er bange, Hr. Isak, sagde Værten; kunde det dog ikke skade at være forsigtig. — Aa, jeg er tilfreds, Djævlen selv vil komme til mig i Skoven! raabte jeg, lod Hesten bringe for Døren og red. Men nu kan jeg ikke nægte, at jeg hemmelig fortrød mine sidste Ord, og egentlig fortrød jeg dem i samme Øieblik, som jeg sagde dem. Mennesket skal være ydmyg og ikke udfordre Gud. Da jeg kom ind i Skoven, havde jeg gjerne vendt om; men jeg skammede mig og sagde til mig selv: Fy Isak! Har Du ikke en god Hest og en dygtig Næve? Ikke bange! Havde jeg stolet paa Gud istedetfor paa min Hest og min Haand og bedet et Schema Jisroel, saa var det vistnok ikke skeet, som senere skete. Nu, jeg red videre, og, underlig tilmode som jeg var, kan jeg ikke nægte, at jeg blev glad, da jeg hørte raske Hovslag bagved mig og saaledes kunde vente at faae en Reisekammerat. Jeg holdt min Hest an, indtil den Fremmede kom mig paa Siden. Han hilste venlig Godaften, jeg ligeledes, og vi kom snart i en luun Passiar. Tilfældigviis kommer jeg til at fortælle, at jeg er Hestehandler, og den Fremmede spørger mig, om jeg ikke kunde

have Lyst til at kjøbe hans Hest. Midt paa Landeveien? spørger jeg smilende; man skal dog see en Hest paa Tænderne, før man kjøber den. — Det kan De jo gjerne gjøre strax; en dygtig Hestehandler maa ikke opsætte nogen Handel. See kun min Hests Tænder, Isak Bamberger! — Det forundrede mig, at den Fremmede kjendte mit Navn; men uden at gjøre mig videre Rede derfor, bøier jeg mig ned over Saddelknappen og aabner Kjæften paa hans Hest. Adaunoi Elauheimu! Der slog en flammende Ild ud af Hestens Hals! Jeg jog uden at mæle et Ord Sporerne i min Hest og foer afsted lige til Sachsenhausen.

Det kunde dog maaskee forklares naturligt, meente Jette.

Hvorledes da? spurgte Isak Bamberger.

For Exempel ved at antage, at Du havde seet feil, sagde Jette med et skalkagtigt Smiil.

Men Isak rynkede Panden og sagde: Du veed, Jette, at Du kan sige mig, hvad Du vil; men husk paa, at jeg besvor Sandheden ved min Datter, min lille Rebecca, der indebrændte.

Der gives ubegribelige Ting i Naturen, tog Philip nu med stille Alvor tilorde. Og er ikke allerede hvert Blad, der udspringer paa Træet, en ubegribelig Sag, skjøndt vi see det saa tidt, at det forekommer os ganske simpelt? Men selve Thauro[1] lærer, at der gives dunkle

[1] Thora, Mose Lov.

Hemmeligheder, som det ikke er godt at udgranske. Forvandlede ikke Moses sin Stav til en Slange og Støvet til levende Insecter? Men om han ogsaa gjorde det ved Guds umiddelbare Bistand, hvorledes kunde da hans Modstandere, de ægyptiske Vise, gjøre det Samme? Og Sandheden heraf tør ikke betvivles; thi det staaer skrevet i Thauro. Der skal endnu gives Folk, der kunne udøve slige Kunster. Sige ikke Jøderne i Lemberg endnu hver Fredag Aften en aparte Berocho [1] formedelst et sligt Kunststykke?

Hvad var det da? spurgte Jette.

Jacob vovede næppe at aande.

Der levede i Lemberg, begyndte Philip, en Rabbi, der, som Kemech siger, kunde mere end sit Fadervor. Da han ikke havde Raad til at holde sig et Tjenestetyende, dannede han et Menneske af Leer, og ved at lægge et Stykke Pergament med visse hellige Ord under dette Menneskes Tunge gjorde han det levende, og det arbeidede for ham de sex Dage om Ugen. Hver Fredag Aften udtog han Pergamentet med de hellige Ord, og Leret laa da dødt, indtil han havde gjort Avdolo [2] og atter lagde Pergamentet under Tungen. Men en Fredag Aften var Rabbien bleven ude i Byen længere end sædvanlig, og da man i Kirken tændte Schabbaslysene, blev Leermanden

[1] Bøn, Velsignelse.
[2] Velsignelsen, hvormed Sabbathen endes.

uregerlig. Han styrtede ind i Kirken og slog Mennesker ihjel ved et eneste Slag med sine haarde Arme, og han havde sikkert slaaet Alle ihjel, hvis ikke Rabbien endnu i rette Tid var kommet til og havde taget de hellige Ord ud af Munden paa ham. Saa var han atter død, og efter Menighedens indstændige Bønner gjorde Rabbien ham aldrig mere levende. Men endnu siger de Lemberger Jøder hver Fredag Aften en aparte Bøn til Tak, fordi de dengang reddedes fra Ulykken.

Visselig gives der dunkle og hemmelighedsfulde Ting, vedblev Philip efter en Pause; ere vi ikke en Hemmelighed for os selv? Men den troende Jøde behøver Intet at frygte. Forstyrres min Ro hemmelighedsfuldt om Natten, saa kan jeg være vis paa, at det er et advarende Tegn, Vorherre tillader de Afdøde at give mig, at mine Mezussaus ere posek. Fører jeg mine Tephilim [1] med mig, da kan jeg rolig gaae over Hav og Land og sove hos Goijim. Herren, Israels Gud, er med sine Børn. See, min Søn, vi ere kun et svagt og underkuet Folk, og hvorledes er det desuagtet gaaet vore Fjender og dem, der have hoveret over os? Keiser Titus, som brændte Templet, blev dræbt af sin egen Broder. Antiochus Epiphanes, den Syrer, vilde tvinge Jøderne til at offre for

[1] Kapsler, inden i hvilke ligger en skreven Fortælling om Udgangen af Ægypten, og som hver Morgen ved Hjælp af Læderremme under Velsignelser lægges om Hovedet og venstre Arm.

hans Guder — Ægyptens Plager over dem! — hvorledes gik det ham? Maatte han ikke levende see sit Kjød fortæres af Orme? Og nu nylig Kongen af Preussen, Frederik Wilhelm den Tredie? Skjøndt han vidste, at Jøderne ikke tør opgrave deres Kirkegaarde, befalede han dog for syv Aar siden, 1806, at de alle skulde opgraves inden October Maaneds Udgang. Inden October Maaneds Udgang havde Napoleon taget hele Preussen, saa Kongen selv knap havde en Kirkegaard. Og endelig den gevaltige Napoleon selv? Saalænge han var Tyrk iblandt Tyrkerne, Jøde blandt Jøderne og Christen blandt de Christne, saalænge gik det ham godt, og Herren var med ham i Slagene. Men der sammenkaldte han for et Par Aar siden Rabbinere fra alle Verdens Kanter for at reformere den jødiske Religion og forandre det, hvori hver Tøddel skal være urokkelig, saa længe Verden staaer — hvad skeer? I Rusland fryser hans hele Hær ihjel, og lad os see, hvorlænge han holder ud endnu, nu da Zions Gud har vendt sig fra ham.

Men Napoleon er dog en stor Helt, større end baade Joab og Abisai, bemærkede Jacob ivrigt.

Aa, hvad Kunst hører der til at holde stille og nedskyde Armeer med store Kanoner! sagde Philip; det skeer dog kun ved Hjælp af Evner, som den gode Gud har givet ham. Nei, større var dog Jøden Eleazar. Han var ogsaa Krigér; men han opoffrede sig selv og stak Elephanten ihjel for at dræbe den onde Konge, der van-

helligede Templet, skjøndt han selv maatte døe, naar Dyret faldt. Min Søn, naar Noden kommer over Israels Børn, sender Vorherre Kjæmper, og det bør sig Enhver at holde sig færdig, om Gud maaskee udkaarer ham. Bensch hver Morgen Dine Zizis,[1] paa det at Du maa være Gud velbehagelig.

Kemech her tale om En, der ligner Eleazar, bemærkede Onklen; de kalde ham Hvitfeldt, troer jeg. Han sprang i Luften for sit Folks Skyld.

Han var ogsaa en stor Helt, sagde Philip, idet han bøiede Hovedet som af Ærbødighed. Opoffrelse og Ydmyghed er større Heltedom end Seir i tusinde Slag, tilføiede han efter den jødiske Skik at uddrage en Moral af enhver Samtale.

Nebbausem, wir wollen benschen,[2] udbrød efter en Pause Husherren, og efter denne Formular, hvormed Forsangeren aabner Bordbønnen, naar tre eller flere Jøder spise sammen, bedækkede Onklen og Benjamin tilligemed den lille Jacob deres Hoveder og fremsagde Takkebønnen, hvorpaa man gik tilsengs.

Det stille Folkefærd, i hvis Midte Jacob levede, sov trygt og roligt ovenpaa Aftenens Fortællinger; men for Barnet klang disse ikke hen saa hurtig, som de bleve ud-

---

[1] En Art Talisman, see Noten Pag. 24; bensche o: velsigne, holde Bøn over.

[2] Mine Herrer, vi ville takke Gud for Maden.

talte; den hemmelige Magt, som de gjemte, eller som han fandt i dem, blev gjærende tilbage i Sjælen. Mange Nætter efter saae han i Drømme forfærdelige Skikkelser: den frygtelige Dommer, der sad i svimlende Høide og holdt den truende Tordenkile, beredt til at slynge den ned mod stakkels, ængstelige Mennesker, Heste af Ild, der forfulgte hans Onkel, hvidklædte Skikkelser, der myldrede i frygtelig, hemmelighedsfuld Trængsel; men under Rædselen, der bragte hans Hovedhaar til at reise sig, syntes han til sin Beroligelse at høre sin Moders milde Stemme hviske: Det kan maaskee forklares naturligt!

Femte Capitel.

Hvad er der vel at fortælle om Barndommens Aar? Barnets Liv er en Modtagen, for det existerer kun Tilstande og Tildragelser, dets Historie er Beretningen om Begivenheder i dets Omgivelse. Men af disse Tildragelser og Tilstande er det, at Barnets Sjæl suger sin Næring, ligesom den spæde Plantespire af Jord, Vand og Luft bereder de kommende Blomster. Skulle disse Blomster være yndige og forfriskende ved deres Duft, eller skulle de være skumle og bedøvende? Skulle de plukkes af glade Menneskehænder eller visne forladte paa deres Stilk? Ja, for Planter er dette urokkelig forudbestemt af Naturen, og den giftige Skarntyde vugger sig ligesaa livsglad og skyldfri paa sin Stengel som den glædebringende Fiol. Mennesket derimod — det skal selv skabe sine Blomster — — det kalde Phi-

losopherne den menneskelige Frihed. Milde Gud! Skaber jeg da selv mit Blod med dets hemmelige Sympathier og Antipathier, med dets Havblik og vilde Bolgeslag, vælger jeg selv den Jord, den Luft og det Lys, hvoraf mine Livsrødder suge deres Næring?.....

Jacob vorede op, fredet af kjærlige Hænder, og dog saa ene. Han gik om som en Hjort i en omgjærdet Have, stirrende med de brune Øine ud i den store Natur — ja, det kan vel siges: som et af Skovens Dyr; thi, hvor kjærlige Væsener der end omgave ham, saa var der dog i mange Henseender, i alle barnlige Forhold, intet Sprog muligt mellem ham og dem, de vare som Gjerdestave, der omgave hans lille Fristed og betegnede dets Grændser.

Denne Ensomhed foranledigede en Begivenhed, der blev af overveiende Indflydelse paa hans hele Fremtid.

Det var mildt Foraarsveir. Solen skinnede, paa Taget kviddrede Spurvene, Katten laa paa Kjælderlemmen og solede sig og skjelede til de muntre Fugle med halvtlukkede Øine. Om den store Bunke af Gruus og Steenbrokker, der siden umindelige Tider laa midt paa Gaden, havde en talrig Skare af Drenge forsamlet sig; med Papirhatten paa Hovedet og Træsablen i Haanden stormede de vældig den frygtelige Skandse, der ligesaa vældig forsvaredes; høie Angrebsraab, Smertesskrig og Latter lød imellem hinanden. Gjennem et Jalousi kiggede

Jacob ud paa al denne Herlighed; han saae paa den Mængde hjertelige Prygl, der uddeltes, som den torstige Vandrer en hed Sommerdag seer paa den fjerne Sø.

Flere Gange ilede han fra Vinduet ned i Haven for at begynde en lignende Leg; men hver Gang vendte han nedslaaet tilbage, da han havde fundet sig ligesaa ene i Haven som i Stuen.

Pludselig foer ham en lykkelig Tanke gjennem Hovedet, og Planen var ligesaa hurtig udført. Derude laa den deilige Kat; den bemægtigede Jacob sig, stillede den op paa et Bord i Haven, der skulde forestille Skandsen, og selv var han den stormende Hær. For at Katten ikke skulde løbe bort, bandt han den til Bordet (en prisværdig Forsigtighed mod en Fæstningscommandant). Der leveredes nu daglig heftige Skjærmydsler, hvorved Blodet flod, om just ikke i Strømme, fra Jacobs Hænder og Ansigt. Efter nogen Tids Øvelse blev Katten saa vant til Legen, at den, saasnart den saae Bordet, sprang miauende op og syntes kampbegjærlig at udfordre sin Modstander.

Men tilsidst fandt Jacob, at det deels ikke gik redeligt til, idet Katten var langt bedre bevæbnet end han, og deels at den hele Krig var unaturlig, idet Ingen faldt, hverken paa de Stormendes eller de Bestormedes Side. Maaskee blandede der sig ogsaa heri et hemmeligt Nag til Katten over, at han altid maatte være den, der sluttede Fred, og, skjøndt han blødte overalt, ovenikjøbet forsone Katten med et godt Maaltid, hvad forresten altid pleier at paaligge den

tabende Magt ved Fredens Slutning. Nok er det, at Jacob ikke hvilede, før Onklen havde foræret ham en lille Dolk, en Krigserindring, og væbnet med den begyndte han atter Krigen. Katten mærkede vel, som Hector fordum, at dens Modstander paa en eller anden Maade var kommen i Besiddelse af uovervindelige Vaaben; men den veg desuagtet ikke og kæmpede til sidste Blodsdraabe.

Philip Bendixen kom netop til i det Øieblik, da hans Søn for sidste Gang stødte Dolken i sin Fjendes Bryst, og han udraabte: Men hvad er det, Du tager Dig for, min Søn? — Den forskrækkede Jacob svarede aldeles forvirret: Jeg vilde see, hvad der var inden i Katten. Den overraskede Fader stod længe taus, derpaa sagde han alvorlig: Min Søn, jeg seer heri et Vink fra Himlen. Tidlig bestemte jeg Dig til at studere; men halvt havde jeg allerede opgivet det for at lade Dig hjælpe mig ved min Handel. Men nu veed jeg, at Du er kaldet til at være Læge ligesom der Rambam, der ogsaa af Naturen dreves til at sønderlemme Dyr og Planter for at erhverve sig Viisdom.

Hvem var der Rambam? spurgte Jacob, beredt paa at høre en Fortælling, og glad over, at den dræbte Kat blev glemt.

Der Rambam[1] var en stor Læge blandt Jøderne i

[1] Sammendraget af Begyndelsesbogstaverne i Mandens Navn: Rabbi Mausche Ben Meyer.

Østerlandet. Saa utrættelig forskede han efter Visdom, at han ved Efterretningen om, at der i et andet Land levede en endnu større Læge, sendte Bud til ham og bad om at blive optaget som hans Discipel. Men den anden Læge frygtede for, at Nogen skulde lære hans hemmelige Kundskaber, og svarede Nei. Da forklædte der Rambam sig som Tjener, og saaledes lykkedes det ham at blive antagen af Lægen til at opvarte ham, bære hans Instrumenter og andre saadanne Tjenester. Engang blev Lægen kaldet til en Syg, der havde en Orm i Hjernen, og han medtog der Rambam, for at han skulde holde Patienten under den smertelige Operation. Da Hjernen var blottet, udstrakte Lægen Tangen for at gribe Ormen; men da holdt der Rambam pludselig hans Arm tilbage, idet han sagde: Store Mester! Vil Du ikke hellere lægge et grønt Blad udenfor Hjernen? Ormen vil følge sin Naturdrift og frivillig begive sig ud paa Bladet, hvorimod den vil gjøre Modstand og maaskee dræbe Patienten, naar Du griber den med Tangen. — Lægen vendte sig forbauset til der Rambam og raabte: I Sandhed, hvis Du ikke er Djævlen, saa er Du der Rambam! — Jeg er ikke Djævlen, men der Rambam, sagde den Vise og bøiede sig ydmyg. — Nei, nei! raabte den gamle Læge, mig sømmer det sig at knæle for Dig, der er den Overlegne. — Min Søn! bliv saa stor en Viis som der Rambam og ligesaa ydmyg som denne.

Efter mange Raadslagninger og Discussioner med Moderen og Onklen blev det bestemt, at Jacob strax efter sin

Barmitzvo[1] skulde sendes til Kjøbenhavn for at studere. For hans videre Opdragelse og flittige Øvelse i Religionen vilde der blive sørget af Philips Broder Marcus, der boede i Hovedstaden.

Og nu, sagde Faderen, ville vi tage alvorlig fat paa Gemoro, for at de, naar Du kommer til Kjøbenhavn, kunne overbevise sig om, at vi ude paa Landet heller ikke ere Umælende.

Min Jacob, vedblev han, idet han fremtog et af de store Bind, bered Dig til med Ærbødighed at nærme Dig den Skat af Visdom, som Fortidens store Lærde her have nedlagt. Der er ingen Green af den menneskelige Viden, som de ikke have undersøgt, og overalt vil Du finde Spor af disse Granskninger, om end Udtrykket ofte er dunkelt og for Lægmand indhyllet som i Gaader.

Og nu begyndte Studiet af de gamle Rabbineres kløgtige, spidsfindige, haarkløvende Lovfortolkninger, gjennemvævet med interessante Historier, Sagn og Anecdoter, der lettede det anstrengende Arbeide og gav det Tillokkelse.

Men blev saaledes Arbeidet i denne fordoblede Anstrengelses Tid parret med Nydelse, saa blev ogsaa enhver Nydelse parret med Lærdom.

Han spadserede med Faderen udenfor Byen. Paa Engen græssede Faar med deres Lam, og Jacob ilede i stor-

[1] Den høitidelige Optagelse i de Voxnes Samfund, en Art Confirmation.

mende Jubel hen imellem dem for ogsaa engang at lege med Væsener af sin Størrelse.

Jacob, kom hid, jeg vil spørge Dig om Noget, raabte Faderen med et venligt Smiil, som om han havde fundet paa en behagelig Overraskelse for sin Søn.

Jacob indfandt sig resigneret og tog sin Faders Haand.

Kan Du besvare mig det Spørgsmaal, begyndte Philip: Alle Mennesker spise Lammekjød, men faa Svinekjød. Jøderne spise det ikke, Muhamedanerne og Hinduerne heller ikke, og selv af de Christne spiser kun den fattige Klasse hyppig Flæsk. Videre: Et Faar kaster kun et, høiest to Lam, hvorimod en So kaster sex, syv, ja indtil ni Grise. Der fødes altsaa langt flere Svin end Lam, og der spises langt færre, og dog er der flere Faar i Verden end Svin — kan Du forklare den Gaade?

Jacob brød sit Hoved med at udfinde en rimelig Grund til denne frappante Omstændighed; men det var ham umuligt.

Endelig løste Faderen ham fra hans Utaalmodighed. See, min Søn, det er et nyt Bevis for Rigtigheden af den jødiske Religion. Den kjære Gud giver ikke sin Madsel [1] til det, som ifølge hans Love til Jøderne er terepho [2]; trods al dets Frugtbarhed kan det ikke trives.

---

[1] Velsignelse
[2] Ureent.

Og nu geraadede Faderen ind paa Lovfortolkningernes og Lovsammenligningernes Gebeet, og Sønnen hørte andægtig paa ham, indtil de kom til Hjemmet.

Saaledes levede Jacob sig ind i sit Folks mysteriøse Lærdomme. Den Verden, hans Aand bevægede sig i, gestaltede sig for ham som en Række af stille Celler i Salomons Tempel, hvor hellige Mænd med lange hvide Skjæg sad og bad; det syntes ham ofte, at han stod i den lange, lave Tempelbygning med de smaa Vinduer, men indvendig med rige gyldne Forziringer, der snoede sig i sære Forviklinger og eventyrlige, dunkle Figurer; fra Templets Forgaard hørte han de Troendes Mængde mumle Bønnerne omkring Offerpræsten og Zions Gud sagte tale til dem.

Men gjennem Alt dette lød undertiden en fremmed, livfuld Melodi — — det var hans Moders Sange, naar hun, som det ofte skete, i Tusmørket gik op og ned ad Gulvet med ham. Naar Maanen kastede sine svage Straaler gjennem Vinduet ind til ham og hende, der sadde ene i Sophaen, reiste hun sig og tog ham ved Haanden og sang med sin bløde Stemme de Sange, hun havde lært i sin Ungdom, i Theatret og blandt Veninderne, og det var da ret som om hun underholdt sig med Erindringerne gjennem disse Melodier. Det var for Jacob Toner fra et andet Land og en anden Slægt; gule Lokker og blaae Øine dukkede op af disse Tonebølger, de betragtede ham saa fremmed, og dog var der ligesom et hemmelighedsfuldt Bekjendtskab mellem dem og ham; en vemodig Længsel

greb ham, men det uoverstigelige Stakit stod i Veien. Og naar Moderen da med klar og frydefuld Stemme sang en af hine glade Melodier, hvor Rhytmerne dandse og klirre som Kvindefødder med gyldne Sporer paa den nydelige Hæl, hæve sig og synke som en Jomfrubarm, og de lyssviede Skikkelser slyngede sig imellem hinanden som Tonerne, da var det, som om det uhyre Savn af al barnlig Glæde modtede Barnets Sjæl paa en unaturlig Maade; ubevidst var det for ham, ikke som om han saae ud i Livet og længtes, og længtes forgjæves, men som om han saae tilbage paa et tilbagelagt, goldt og glædesløst Liv, Savn og Smerte svulmede ud over Hjertet, og Barnet brast i heftig Graad. Hvorfor græder Du, Jacob? spurgte Moderen forundret. — Fordi den Vise, Du sang, var saa sørgelig, hulkede Drengen. Det var Moderen uforklarligt; men en Moders Omhu naaer videre end hendes Erfaring, og en bange Anelse sneg sig ind i hendes Bryst, idet hun tænkte paa, at hendes eneste Barn skulde ud at færdes i Verden.

Sjette Kapitel.

Disse Melodier traadte i Eventyrenes Sted, kun at de ikke levede, uden naar Moderen sang. Da kom de underlige Figurer frem, stedse i samme Skikkelse, boltrede sig i Luften omkring ham og Moderen, legede i Krogene og under Loftet, glædede og forfærdede ham; snart sprang de spottende ud af Vinduet og forsvandt, snart trak de sig sørgende nærmere og døde paa Moderens Læber.

Det varede længe, inden Jacob kunde høre saa rolig til, at han opdagede Ord i Tonerne; først da han udenad havde lært de forstaaelige, haandgribelige Ord, fik de luftige Figurer Kjød og Blod og tabte deres Tryllekraft. Saa vilde han selv lære disse Ord, for siden at kunne fremmane de legende Billeder, og Moderen foredrog ham gjerne Alt, hvad hun selv kunde. Men da Jacob stedse forlangte Mere og Mere, opsøgte hun gamle Bøger,

Levninger fra hendes Ungdomstid, og gav dem til Sønnen og lærte ham at læse deri.

Saaledes blev ogsaa hun hans Lærer, uden selv at mærke det, og hun lærte ham det, som han aldrig glemte, hun skjænkede ham det Skjønneste, som han fra det fædrene Huus bragte med ud i Verden, et Modersmaal, saa reent og klart som det klang gjennem Digterens Rhytmer.

Faderen viste sig misfornøiet, da Jacob begyndte at oversætte Gemoro paa Dansk istedetfor paa Tydsk; men, da Moderen kom Jacob tilhjælp og sagde: Vil Du da gjøre Drengen til en Rabbiner? Skal han ikke kunne det Sprog, de Christne tale, naar han dog skal ud imellem dem? — gav han efter.

De Bøger, Jacob saaledes fik ihænde — Comedier, Samlinger af Drikkeviser, Reisebeskrivelser o. desl. — havde henligget upaaagtede. Af nogle havde Rotterne ædt store Stykker, andre vare mere eller mindre benyttede til Kræmmerhuse, nogle manglede Begyndelse, andre Slutning, Fleertallet begge Dele; men for Jacob tjente disse Mangler kun til at forøge Spændingen og den hemmelighedsfulde Anelse om Livet udenfor Stakittet, hvor han tænkte, at Fortsættelsen fandtes.

Under disse forskjellige Studier bevægede Dagene sig fremad saa ensformigt, som Himmellegemernes Omdreining, der bringer Dagene. Nymaanen bragte de store Hviledage, der udgjorde Aarets Milepæle, saare sjelden indtraf en epokegjørende Komet paa Familielivets Horizont. Det

var en af de reisende Polakker, en af disse forunderlige Gjæster, der pludselig stode i Byen, uden at man vidste, hvorfra de kom, og efter et kort Ophold forsvandt, uden at man vidste, hvorhen de gik. Men hvilken Fest var det, naar Husets Balboes [1] hjembragte en Polak, som han havde kjøbt i Kirken!

Der var mange Grunde til Glæde over en saadan Gjæsts Ankomst. For det Første havde man da Minjan til Synagogen [2]. Jødernes Antal i Byen var kun ringe, og naar En blev vred paa en Anden, hævnede han sig i Almindelighed paa alle de Andre tilsammen ved ikke at gaae i Synagogen. Naar en Polak kom, var det strax en heel Mands Forstærkning, og Krakilerne skammede sig desuden for en saa hellig Mand og kom i Kirken. Den eneste Tid, da man ikke behøvede en Polak, var Jaumkipur, den store Forsoningsdag; thi paa den Dag forlader den ene Jøde den anden enhver tilføiet Fornærmelse, selv Dødsfjender række hinanden Haanden og sige Scholaum, Fred, og tilgive hinanden, som de ville, at Gud paa denne Dag

---

[1] Familiefader.

[2] Der hører ti vorne Jøder til at danne Menighed (Minjan) i Synagogen. Ere færre samlede, tør de vel bede, men ikke i Fælledskab, Thora tør ikke læses og ingen af Kirkeceremonierne udføres, ligesom der i Parlamenterne nok tør deliberéres, men ikke afstemmes, naar der ikke er et vist Antal Medlemmer tilstede.

skal tilgive dem — men næste Dag begynder fordetmeste Uenigheden forfra.

Dernæst er Gjæstfriheden en kjær og hellig Pligt. Det er en Mitzvo, en Gud velbehagelig Gjerning, at vederkvæge den Reisende, beværte ham med det Bedste, Huset formaaer, og gjøre ham til dets Herre. Nu, da Oplysningen er stegen, og man gjerne vil tage sig godt ud for de Christne uden dog ganske at bryde med Gud, rives man ikke om Polakken i Kirken, hvor han først tyer ben, fører ham ikke i Triumph gjennem Gaderne til sit Hjem, giver ham ikke sine bedste Tøfler paa, efter at have forsynet ham med Strømper, men affinder sig hellere med ham ved at betale for ham paa en jødisk Restauration — Restauration! Du Boas-Uppas Træ, i hvis Nærhed Gjæstfriheden forgiftes og døer!

Men i hiin Tid og i hiin By, hvor Jøderne endnu vare forkuede nok til at føle, at de ikke vare Andet end Jøder, hvor de ikke fandt sig opfordrede til at kappes om Andet, end om hvo der var mest Jøde, der blomstrede endnu den gammeldags Gjæstefrihed, og en Polak følgte sig bogstavelig ved Auction: han gik hjem med den, der bød ham flest Reisepenge for at boe hos sig.

Nu er det vel sandt, at Polakkerne just ikke altid vare de behageligste Gjæster for en renlig Husmoder og just heller ikke de beskedneste. Det hændte sig saaledes engang, at Philip Bendixen havde en Polak til Gjæst, der holdt meget af surkogte

Fisk. Da Philip havde spist sin Portion og gjorde Mine til at forlange Mere, tog Polakken Fadet og rakte det til Jette med de Ord: Min kjære Jette! Gjem mig dette til Aftensmad. — Men Sligt lod man sig gjerne gefalle; thi jo større Uleilighed, man havde af Gjæsten, desto større Velbehagelighed fandt Gud i Ens Gjæstfrihed; og desuden var en saadan Polak uudtømmelig paa vittige Indfald og Fortællinger. Disse Vittigheder beroe mest paa den eiendommelige Betoning, hvori de siges, eller paa Ordspil, ved hvis Gjengivelse man vilde behøve et helt Lexicon. Saaledes fortælles en Historie om en Polak, der skulde duellere, hvorved vi maae forudskikke den Bemærkning, at det danske og tydske Ord „Regel" paa Hebraisk betyder Fod, hvorimod Nosch betyder Hoved. En Polak, saaledes lyder Historien, var bleven udfordret, og man kom overeens om, at de to Modstandere skulde slaaes paa Klingen. Da Polakken fik sin Kaarde i Haanden, gav han sig til at hugge løs paa sin Modstander uden at bryde sig hverken om Terts eller Quart, som han formodenlig ikke engang kjendte af Navn. Secundanterne løb imellem og sagde: Aber, Hr. Ephraim, das ist ja gar nicht nach den Regeln. — Wie? raabte den rasende Polak, Regel? Ich schlage nicht nach dem Regel, ich schlage nach dem Nosch.

Det var da sande Festaftener, slige Fredag Aftener, naar en Polak oplivede Fortællingens Gang, og den Ene strax havde en Historie paa rede Haand, naar den Anden var færdig. Forudsatte man, at en saadan Hi-

storie var de Ældre bekjendt, blev den specielt henvendt til Barnet, de Ældre kunde have betydelig godt af at høre den engang endnu. Og det havde de virkelig. Om end Enhver selv kunde fortælle den samme Historie, hørte han dog paa den med samme Andagt, som om den var ham aldeles ny. Det var ikke det blotte Stof, man hørte i de som oftest religiøse Fortællinger; det var Guds Aand, man erkjendte, altid ny og interessant, selv i det gamle, bekjendte Klædebon.

Det var en saadan Aften, at Jacob fik Onklen til at begynde med Historien om, hvorledes han blev tagen tilfange som Pige. En Gourmand seer ikke med mere Fornøielse de duftende Retter vente paa ham, end Jacob beredte sig til at høre paa Onklens Fortælling.

Vor Fyrste, saaledes begyndte Isak Bamberger, skulde i Compagni med sin Nabo stille een Mand til Rigsarmeen; men, da han var Uvenner med denne Nabo, vilde han for sin Part kun stille en halv, og valgte derfor min gamle blinde Fader. Da en ung, rask Knøs altid er ligesaa meget værd som en gammel blind Mand, fik jeg Lov til at gaae i hans Sted. Jeg var velvoxen, næsten ligesaa høi, som jeg nu er, men glat i Ansigtet som en Pige.

Medens vi laae ved den belgiske Grændse, i Landsbyen Königsdorf, legede jeg Kjæreste med Datteren af en rig Møller, der boede tæt udenfor Byen. Jeg havde truffet hende inde i Byen, men turde aldrig komme ud til

hende, da Faderen passede paa som en Smed, for de mange Soldaters Skyld. Men en Aften fik jeg Permission, og fast besluttet paa at ville tale med hende, tog jeg Fruentimmerklæder paa for at søge Tjeneste i Mollen og saaledes idetmindste faae Paaskud til at opholde mig der. Jeg blev modtagen med aabne Arme. Der var trang Tid paa Tjenestepiger i Mollen, fordi to nylig vare løbne bort med Soldater. Hvad er saa rimeligere, sagde jeg til mig selv, end at Soldaterne til Erstatning blive Tjenestepiger? — Konen fandt, at jeg var stor og stærk nok til Malkepige, og forlangte kun det høitidelige Løfte af mig, at jeg ikke vilde lege Kjæreste med Soldaterne. Og det lovede jeg hende, med den Beslutning, ærlig at holde det. — Da Sengetiden kom og Karlene reiste sig, gjorde jeg uvilkaarlig en Bevægelse for at følge med dem; men Mollerkonen greb mig i Armen og sagde: Er Hun vant til det, hvor Hun kommer fra? Det ville vi ikke vide af her i Huset. Vær saa god, gaa Hun op og læg sig hos min Datter. — Jeg var allerede paa Veien op af Trappen, da der pludselig opstod en stor Larm udenfor Mollen og et stærkt Skin oplyste Værelserne. Vi ilede til Vinduerne: En Trop Franskmænd holdt udenfor, og Königsdorf stod i Luer. Vi maae forsvare os, raabte Molleren og kaldte paa sine Karle, medens Fruentimrene søgte Skjul paa Loftet. Jeg blev hos Mændene og væbnede mig med en Flint, ligesom de andre. Molleren udtomte sig i Lovtaler over det raske Fruentimmer; mellem

hvert Skud, han gjorde, saae han beundrende paa mig. Vor Modstand var kort, Franskmændene trængte ind i Huset; en kjæmpestor Korporal slog mig Bossen af Haanden og greb mig med det Udraab: Det er et Fruentimmer for mig! — Tydskerne komme! raabte nu Franskmændene, og ligesaa hurtig som de vare komne, ilede de bort uden at bortføre andet Bytte end mig, som Korporalen holdt i sine vældige Arme. Jeg gjorde ingen Modstand, glad over, at Opmærksomheden blev bortledet fra min Kjæreste. Korporalen tog mig hos sig paa Hesten, gav mig paa Veien et dygtigt Kys, og afsted gik det gjennem det brændende Königsdorf. Da vi vare komne til den franske Leir, gjorde hele Escadronen Paastand paa mig, og Striden blev først endt ved Korporalens energiske Beslutning: Jeg tager hende til min Kone! Jeg har bortført hende paa gammel Riddermaneer, og det er i det Hele et Fruentimmer for mig. Imorgen skal Feldtpræsten vie os! — Hermed vare Alle tilfredse. Pierre Lasusse gifter sig! — raabte de — Hurra! Hele Escadronen er Forlover! — Mine Venner! sagde Pierre Lasusse, jeg vil blive en lykkelig Mand. Min Kone maaler sine 64 Tommer, jeg selv holder 72; det vil idetmindste blive 68 Tommers Børn. — Tys, Pierre, Din Kone bliver rød ved den Tale, sagde En. — Det maa hun gjerne, raabte Pierre; jeg kan godt lide rødmussede Fruentimmer. — Jacques, sagde igjen Pierre og vinkede ad en Karl; naar jeg engang falder, indtræder Du som min Eftermand; Du er

den Høieste efter mig. — Vil Du ikke ogsaa betænke mig i Dit Testament, Pierre? spurgte en lille munter Ryt-ter. — Du, Arnould? svarede Pierre og maalte ham med et Blik fra Overst til Nederst — jo; naar Touren kom-mer til Dig, kan Du gaae i Compagni med den lille Jean; tilsammen ville I have den reglementerede Hoide. — Jeg hørte paa, hvorledes man paa denne Maade disponerede over mig for lang Tid, men besluttede at vente til et beleiligt Øieblik med at give mig tilkjende. Jeg havde Pachat [1]. Natten blev tilbragt i Teltet under munter Samtale. Om Morgenen førte Pierre mig, fulgt af sine Kammerater, til Feldtpræsten. I en Leir gjør man ikke mange Omstændigheder. Da Præsten vilde til at begynde den hellige Handling, afbrød jeg ham, idet jeg saa godt som muligt søgte at gjøre mig forstaaelig. — Hvorledes? raabte Pierre, som troede det var en simpel Vægring — tager Jomfruen i Betænkning at ægte mig, Pierre La-susse, Korporal i Regimentet Anjou, 72 Tommer? — Jeg begyndte meget ivrig mine Indsigelser; men Ingen forstod mig. Pierre raabte utaalmodig: Hvad vil det sige? Hvad er det for Skrupler? Er Jomfruen maaskee en Kjæt-terske? Hvorfor vil Jomfruen ikke være min Kone? — Jeg skreg saa høit, jeg kunde: Jeg er ikke noget Fruentim-mer! og tog Hovedtøiet af. Pierre stod nogle Øieblikke maallos, ilte derpaa hen og befølte mig, men slap mig

[1] Frygt.

snart med et smerteligt Suk og holdt Haanden for Ansigtet. Hele Escadronen udbrød i en skraldende Latter, Præsten lo med.

Isak Bamberger gjorde her en Pause, og Moderen, der var ømfindtlig over, at denne Historie blev fortalt i Barnets Nærværelse, greb Leiligheden til at sige: Det forekommer mig, at Du for nogle Aar siden har fortalt den samme Historie noget anderledes.

Nu, sagde Isak og kneb Øinene skjelmsk sammen; nogle Aar gjøre altid en Forandring, Du saae ogsaa anderledes ud for nogle Aar siden.

Men en foregaaet Begivenhed er ikke et levende Ansigt; den staaer i Erindringen, huggen i Steen, svarede Jette, der haardnakket forfulgte sit Maal.

Naa! raabte Isak lidt utaalmodig; en Historie er heller ikke Thauros Mausche[1]; en Toddel deri meer eller mindre skiller ingen Mand ved hans Salighed. Desuden har jeg ikke fortalt det Vigtigste: hvorledes jeg blev arresteret som Spion, men slap ud, da Fangevogteren om Morgenen saae mig lægge Tephilim[2] og deraf erkjendte, at jeg var en Jøde ligesom han. Det skal Drengen høre, for at han kan vide, at Gud ikke forlader den troende Jøde, der holder fast ved hans Bud og fører sine Tephilim med sig.

---

[1] Mose Lov.

[2] See Pag. 38.

Men nu tog Polakken med Myndighed tilorde:

En saadan Fortælling er Intet en Fredag Aften. Om Schabbas skal man være sig mehanno [1] med et godt Bord og Erindringen om Guds Naade mod dem, som holde Schabbas i Ære. Hvad jeg anvender paa at feire min Schabbas, giver Gud mig fordoblet tilbage, som der staaer i Fortællingen om Joseph Mauker Schabbas, i Sangen Semiraus. Denne Joseph var fattig; men Halvdelen af hver Dags Fortjeneste lagde han hen for at feire sin Schabbas, og, naar han om Fredag Morgen gjorde sit Indkjøb, var Intet ham for godt til Forherligelsen af Herrens Hviledag. Ligeoverfor ham boede den rige Eliezer, der ikke brød sig om Schabbas, men den Dag ligesaa godt som de andre Dage arbeidede paa at forøge sine Skatte. Han spottede over sin fattige Nabo, der aldrig kunde komme videre, fordi han paa een Dag fortærede hele Ugens Fortjeneste. En Dag mødte han Joseph paa Gaden og spottede efter Sædvane over ham, idet han tilføiede: I skulde hellere tænke paa at have Noget til Eders Alderdom og til Udstyr for Eders Døttre. — Forsynd Eder ikke, svarede Joseph Mauker Schabbas; thi Alt, hvad I eier, kan Gud give mig, hvis det behager ham. — Den rige Eliezer blev ængstelig tilmode ved disse Ord, og den blotte Mulighed af, at Herren kunde tage hans Rigdom fra ham og give den til hans fattige

[1] Gjøre sig tilgode.

Nabo, var ham piinlig. Paa den Tid hændte det sig, at der kom en stor Spaamand til Staden, og Eliezer, der ikke kunde blive Herre over sin hemmelige Frygt, gik til ham for at lade sig Fremtiden opklare. Vær kun rolig, sagde Viismanden, da han havde betragtet hans Haand; Eders Skatte skal hverken Havet opsluge eller Tyvehaand rane eller Ild fortære; i alle Eders Foretagender skal I være lykkelig; og dog skulle alle Eders Rigdomme tilsidst kun tjene til at skaffe Joseph Mauker Schabbas en behagelig Schabbas. — Men forklar mig denne Modsigelse! raabte Eliezer. — Jeg har talt, sagde Viismanden og var ikke at bevæge til at sige Mere. Eliezer blev nu greben af Angst for, at Viismandens Spaadom skulde være sand, og for at faae den gjendreven, indlod han sig i de voveligste Speculationer; men alle lykkedes. Han sendte sine Skibe til de fjerneste Have; men velbeholdne vendte de tilbage. Eliezers Angst tiltog alt meer og meer. Engang raasede en Ildebrand i Byen, og den nærmede sig hans Huus. Han forbød at flytte Noget, og da Luerne allerede slikkede Bygningens Gavl, løftede han frydefuld sine Øine mod Himlen. Men i det Samme dreiede Vinden sig, en stærk Skylregn gjød sig over Byen, og Ilden blev standset. En anden Gang blæste en Storm, og man ventede just flere af Eliezers Skibe. Et Sendebud nærmede sig ham ængstelig med den Efterretning, at et af Skibene antoges at være strandet. Da trykkede Eliezer henrykt Sendebudet en fyldt Pung i Haanden og

lovede ham det Tidobbelte, hvis Efterretningen stadfæstedes; men forgjæves: Stormen sagtnede, og næste Dag løb hans Skibe frelste ind i Havnen. Eliezers Angst steg næsten til Vanvid. Han lod sine Pakhuse og Kjældre staae aabne for at friste Tyvene; Tyvene indfandt sig, men Dommeren, der havde ventet det, indfandt sig paa samme Tid og fik derved fat paa en heel Bande. Endelig hørte man, at Eliezer pludselig havde solgt alle sine Eiendomme og var reist fra Byen, Ingen vidste hvorhen. — Imidlertid fortsatte Joseph Mauker Schabbas uforstyrret sin Leveviis, og, naar han om Fredag Aften sad ved sit velforsynede Bord og gjorde sin Kidisch [1], var Ingen lykkeligere end han i det hele Land, og Kongen selv skulde ikke have faaet ham til at reise sig og gaae ud af sin Stue.

Da han en Fredag Morgen efter Sædvane kom paa Torvet for at gjøre sit Indkjøb, saae han en stor Skare Mennesker forsamlede udenfor et Telt. Han gik nærmere og erfarede, at Anledningen til Sammenstimlen var en Fiskehandler, som forlangte hundrede Guldstykker for en Fisk. Hundrede Guldstykker! Har man hørt Magen! raabte Folk; see, om I faaer den solgt, gode Mand; naar den har ligget otte Dage, bliver den nok noget billigere. Joseph maatte tilstaae, at han aldrig havde seet skjønnere Gede, aldrig havt en saa deilig Ret til at forherlige sin Schabbas. Hundrede Guldstykker, tænkte han,

[1] Indvielsen af Brødet og Vinen.

det er rigtignok dyrt. Men Vorherre har i denne Uge givet mig en rigelig Fortjeneste — til hvad Andet end til ret at feire hans Schabbas? — Tilbage, Folk! skreg han, Manden har Ret; det er en Fisk, værdig en Konges Taffel; jeg kjøber den til Ære for min Herres Schabbas Han betalte de hundrede Guldstykker og bragte Fisken hjem til sin Kone. Den er for stor til os alene, sagde han; jeg vil sende Bud og invitere gode Venner lekovaud Schabbas[1]. Konen bifaldt hans Mening og gav sig til at skjære Fisken op. Hvor stor var hendes Forundring, da hun inden i Fisken fandt en Klump, som ved nøiere Eftersyn viste sig at være Levningerne af en Handske, hvori laa en Ring. Joseph tog Ringen og besaae den. Kone! sagde han; jeg har gjort en god Handel; den Ring er over tusinde Guldstykker værd. — Han aftørrede den ombyggeligere. Kone! raabte han; den Ring er ikke betalt med hundrede tusinde Guldstykker! Tilsidst, da den straalede for ham i sin hele Skjønhed, raabte han: Kone! den kan ikke betales med et helt Kongerige! — Vennerne kom, og da Joseph viste dem sit Fund, lykønskede de ham og prisede Gud, der saaledes havde belønnet hans Fromhed. Paa den Tid vilde netop en nærboende Kongeson gifte sig, og Juveler og dyrebare Stene søgtes med største Iver til hans Brud. Joseph reiste til Kongesønnen, der fik Lyst til Ringen, betalte ham en stor Sum strax og for

[1] Til Ære for Sabbathen.

det Øvrige udsatte ham en aarlig Livrente. Fra nu af kunde Joseph ret af Hjertenslyst gjøre sig tilgode om Schabbas og indbyde Venner og Trængende, og naar han da sad blandt sine Gjæster, pleiede han at fortælle Historien om Ringen. — En Aften havde han blandt Andre indbudt en fremmed kummerfuldt udseende Mand, der kun havde een Haand, og fortalte da atter denne Historie. Da han havde endt, udbrød den fattige Fremmede i Graad og raabte: Store Gud! Saa er Din Spaadom dog gaaet i Opfyldelse! Alle spurgte om Betydningen af disse gaadefulde Ord, hvorpaa den Fremmede reiste sig og sagde: Kjende I da ikke mere den rige Eliezer? Ja, det er mig! Saavidt er det efter Guds uransagelige Villie kommet med mig. See, Spaadommen er gaaet i Opfyldelse: Al min Rigdom har kun tjent til at skaffe Joseph Mauker Schabbas en glad Schabbas. I have Alle hørt om denne Spaadom, og hvorledes den mere og mere truede med at gaae i Opfyldelse. Tilsidst kunde jeg ikke længere holde det ud. Jeg gjorde Bekjendtskab med en fremmed Juveleer, der eiede en Ring af uskatteerlig Værdi. Jeg tilbød ham mine ligesaa uskatteerlige Eiendomme i Bytte, han lod sig overtale, og jeg reiste bort, langt, langt bort fra Joseph Mauker Schabbas. Rolig bar jeg det dyre Klenodie; thi jeg vidste jo, at det hverken blev truet af Hav eller Ild eller Tyvehaand eller andre saadanne Ulykker, der ramme Menneskene. En Dag var jeg gaaet ud for at forfriske mig i et Søbad, og medens jeg glæ-

dede mig ved at svømme, bemærkede jeg pludselig, at en stor Fisk graadig havde nærmet sig mig. Jeg udstrakte ængstelig Haanden for at værge mig, den bed mig haardt, og halv bevidstløs kom jeg tilbage til Bredden. Tænk Eder min Nødsel og Forfærdelse, da jeg opdagede, at min Finger var afbidt og netop den Finger, hvorpaa jeg bar Ringen! Fattig og hjælpeløs har jeg siden den Tid vanket om, nu kommer jeg tilbage for at dø i min Fødeby, og nu erfarer jeg, hvor fuldstændig Spaadommen er opfyldt. — Alle udbrøde i Forundring og Lovpriisning af Guds Storhed; men Joseph steg ned af Høisædet, nærmede sig den ulykkelige Eliezer og bad: Bliv for Fremtiden hos mig og deel med mig; det Hele er dog Eders! Eliezer modtog Tilbudet; men til Erindring om denne Begivenhed synge vi endnu hver Fredag Aften i Hanuko[1] Sangen Semiraus.

Den lange Taushed, som herskede, efter at Polakken havde endt, viste den Opmærksomhed og Interesse, hvormed Tilhørerne havde fulgt Fortællingen.

Endelig spurgte Jette: Mon denne Historie har tildraget sig i Canaan?

Det kan jeg ikke sige med Bestemthed, svarede Polakken; men hvorfor spørger I derom?

---

[1] Lampefesten, der feires aarlig i otte Dage til Erindring om den Flaske med Olie, man ved Tilbagekomsten fra Babylon fandt i Templets Ruiner, og som holdt ud i Lampen i otte Dage.

Jo, vedblev Jette, jeg kom til at tænke paa, at her skulde en Jøde gaae paa Torvet og kjøbe en Fisk og sige, at han kjøbte den til Ære for sin Herres Schabbas, saa skulde vi nok høre!

Er her megen Risches? spurgte Polakken opmærksom.

O, nei, vist ikke mere end andetsteds, sagde Philip Bendixen. Vi skjøtte os selv, og holde os paa vort Eget. Hører man engang Noget, saa lader man, som om man ikke hører det.

Og raabe de engang for høit, tilføiede Isak Bamberger, saa er man heller ikke bange for at vise, at en Jøde ogsaa kan slaae sin Karl.

Um Gottes Willen! — raabte Polakken — das fehlt noch! Der Jed muß mit den Goijim anfangen.[1] Hellere ti og taal tusinde Gange! Hvad en enkelt Jøde forsynder imod de Christne, selv naar de have givet Anledningen, gaaer ud over alle Jøderne. Det saae man i Prag.

Naar var det? Hvad skete i Prag? — lød det spørgende fra alle Kanter.

Det er nu over hundrede Aar siden, sagde Polakken. Dengang levede i Prag en Jøde ved Navn Læiser (Lazarus) Ovxiles, med sin Kone Mirjam; de havde en Søn paa 14 Aar, som hed Simon.

En Fredag Eftermiddag traadte en reisende Polak, ligesom jeg er, ind til Lazarus og bad ham om Hjælp til

[1] Joden skal kun begynde med de Christne!

Reisen. Lazarus var en from Mand og vilde ikke tillade Polakken at gaae ud af hans Huus, før han havde deelt Schabbasmaaltidet med ham; han anviste ham et Værelse, lod ham berede et Bad og førte ham derpaa i Kirken. Da de kom hjem, havde Mirjam tændt Schabbaslysene og dækket Bordet, og glad og veltilmode satte man sig til det velsmagende Maaltid.

Efter at man havde spist og mættet sig, kom Talen blandt Andet paa den Forfølgelse, Jøderne maatte lide af de Christne, og paa de Forsøg, som gjordes for at forlokke unge Mennesker fra deres Fædres Tro. Dengang havde de Christne i nogle Aar havt Fred for Tyrkerne og blandt dem selv indbyrdes, og naar de selv have Fred, saa gaaer det altid ud over Jøderne.

Lazarus, der var en stærk og kraftig Mand, sagde harmfuld: Vee, vee! Det er en haard Tid! Vore egne Børn falde fra os og forbande i de Christnes Templer deres Fædre og Forfædre. Lovet være Gud, at jeg endnu har min Søn og kan give ham Schabbasvelsignelsen!

Jeg hører, at i den forløbne Uge atter to Jødedrenge ere faldne fra deres Fædres Tro, sagde Leib Löbel, Polakken.

Tal ikke derom! raabte Lazarus heftig; det fordærver mig kun min Schabbasglæde. Det er en forbandet Troldom, hvorimod vi Intet formaae.

Hvorfor ikke tale derom? spurgte Leib Löbel. Den Magt, der synes Eder saa dunkel, lig en Troldom, er

jeg istand til at oplyse. Ja, I forundres maaskee, naar jeg siger Eder, at jeg paa min Vandring her i Landet netop opmærksomt har fulgt denne Sag, og at jeg er kommen efter Sammenhængen. Vid da: det er Jesuiterne! Og for at naae deres Maal og forlokke Jødernes Børn betjene de sig af Synden, eller for at sige det reent ud: af Utugten. De holde slette Fruentimmer, som gaae ind i Jødernes Boutiker og faae Jødedrengene til at bære de indkjøbte Sager hjem til dem. Have de nu først faaet en saadan stakkels Dreng i deres Garn, saa er deres første Forretning at bevæge ham til at aflægge sit Arbakampfaus, Tegnet paa Reenhed og Pagten med Gud. Naar Forældrene opdage, at dette er borte, tugte de i deres Forbittrelse Barnet alvorligt, hvorpaa dette i Angst for ny og strængere Tugtelse, hvis værre Ting skulde opdages, i Almindelighed løber sin Vei og tyer til Bolersken, der overleverer det til Jesuiterne.

Hvis jeg havde et saadant Barn, jeg slog det ihjel! raabte Lazarus, zittrende af Harme ved den blotte Tanke.

Vor Herre frie Eder i Naade for en saadan Ulykke! sagde Leib Löbel; men vær desuagtet forsigtig. For de hellige Fædre er intet Middel foragteligt, naar det gjælder om at naae Maalet. Eders Søn er en smuk rødmusset Dreng, og saadanne Børn ere meest udsatte for Faren, deels fordi de slette Fruentimmer selv helst vælge dem, deels fordi Jesuiterne bruge smukke Børn til deres Kirketjeneste.

Forbarmende Gud! jeg kan ikke taale at tænke derpaa! raabte Lazarus og holdt Haanden for Øinene. Min Søn, min kjære Simon, sagde han, idet han vendte sig til denne, kom og glæd Din Faders Øine ved at vise mig, at jeg er en lykkelig Fader, at Du endnu bærer Dit Ærbakampfaus.

Simon, der sad ligeoverfor ham, reiste sig, aabnede sine Klæder og gjorde Mine til at nærme sig Faderen; men, idet han kom forbi Døren, aabnede han den pludselig og smuttede bort.

Lazarus blev i nogle Øieblikke siddende som forstenet; derpaa sprang han rasende op og ilede efter Sønnen.

En aandeløs Spænding herskede ved Bordet, indtil man efter et Qvarteerstids Forløb hørte Lazarus's tunge Skridt i Gangen. Bleg og pustende kom han ind og gik hen og satte sig paa sin Plads.

Vil Nogen spise Mere? spurgte han.

Ingen svarede.

Saa tag af Bordet, bød han Tjenestetyendet; vi ville bensche.

Hvad har Du gjort ved Dit Barn? raabte Mirjam angstfuld.

Mit Barn? skreg Lazarus; jeg har intet Barn! Den Bastard, der for nogle Øieblikke siden sad ligeoverfor mig, skal være forbandet i Tid og Evighed, Børn og Børnebørn skal være forbandet, hans Navn skal blive udryddet af Jorden, som det er udryddet af mit Hjerte.

Mit Barn, jamrede Mirjam; Du har dræbt min Simon.

Fat Mod, sagde Leib Löbel til Mirjam; Eders Mand har ikke fundet Simon. Troer I, at en Fader kunde forbande sit Barn, efter at han havde myrdet det?

Simons Flugt vakte stor Opsigt i Menigheden. Hidtil havde det kun været fattige Folks Børn, som vare undvegne; naar de vare komne igjen og havde gjort Bod i Synagogen, var Sagen snart glemt. Men Lazarus var den rigeste Mand i hele Jødekvarteret, og Alle talte om den indtrufne Ulykke. Det blev ogsaa bekjendt, at Lazarus havde lovet, at han rigelig vilde lønne den, der bragte hans Søn tilbage.

Efter nogen Tids Forløb indfandt sig hos Lazarus en ung Jøde ved Navn Manasse, der lovede ham at skaffe Simon tilveie, imod at han fik den udlovede Belønning. Ja, det er godt nok, sagde Lazarus; men viis mig nogen Rimelighed for, at det kan skee. — Sagen kan godt lykkes, svarede Manasse; skjønt den kræver Forsigtighed. Eders Søn er bleven sat i Huset hos den døbte Jøde Franz Kawka, og Tjenestepigen bringer ham hver Dag til Jesuiterne for at undervises. Men hos en døbt Jøde gaaer naturligvis Alting forkeert. Tjenestepigen bestjæler ham, og hun har nylig solgt mig to Lagener, hvori Franz Kawkas Navn endnu staaer. Jeg har truet med at angive hende, hvis hun ikke imorgen forer mig Drengen ihænde paa et aftalt Sted. — Det er en anden Sag!

sagde Lazarus, glad over at høre, at Simon endnu modtog Underviisning og altsaa ikke var døbt; han gav strax Manasse ti Guldstykker og ventede utaalmodig den næste Dag, der skulde bringe Sønnen tilbage til det fædrene Huus og den fædrene Tro.

Næste Dag mødte Manasse nøiagtig paa aftalt Tid og Sted. Da Simon saae ham komme, raabte han til Pigen: Han der kjender mig og vil maaskee gjøre mig Fortræd. Men Pigen holdt paa Drengen, Manasse sprang til, kastede Lagenerne til hende, greb Simon, hvis Skrig han kvalte ved at holde Haanden for hans Mund, og bar ham hurtig ind i Jødekvarteret.

Her samlede sig snart en talrig Skare, der under Skrig og Forbandelser ledsagede Simon og hans Bortfører til Lazarus's Huus.

Imidlertid gik Lazarus urolig op og ned i Værelset; Mirjam og Löbel sadde tause i ængstelig Forventning. Lazarus havde udtalt den Beslutning at sende Sønnen til sin Svigerfader Rabbi Feibel i Fürth for at undgaae den Skam, at han gjorde Bod i den Pragske Synagoge. Nu ventede han med Frygt og Spænding det heldige Udfald af Manasses Foretagende, og dog gruede han for at gjensee sin vanartede Søn.

Ja, det bliver derved, sagde han, han skal til Fürth. Rabbi Feibel skal holde ham strengt, og jeg vil aldrig see ham mere. Men først vil jeg dog give ham en alvorlig Tugtelse til Erindring.

Vil Du slaae Din Søn i Din Hidsighed? spurgte Mirjam.

Har jeg ikke givet Manasse ti Guldstykker? Han har skaffet mig Sorg og Uro nok og Pengebekostning ovenikjøbet.

Dog lykkedes det Mirjams og Löbels forenede Bønner at bevæge ham til det Løfte, at han slet ikke vilde see Simon, og at Löbel ene skulde modtage ham og føre ham til et afsides Værelse.

Da Simon var bleven bragt ind i Huset og Lazarus hørte Jødeskarens høie Raab udenfor, troede han, at det var en Lykønskning til ham i Anledning af Sønnens Tilbagekomst. Men da Støien vedblev, traadte han ud i sin Dør og spurgte Skaren: Hvad ville I, mine Venner?

Tugtelse! raabte Mængden, I skal tugte Eders Søn!

Den rige Mands Stolthed oprørtes, og han sagde: Om jeg vil tugte min Søn eller ei, kommer ikke Eder ved.

Men derved tiltog kun Larmen, og En raabte: I har forkjælet Eders Søn, Eders egen Skyld er det, at han er vanartet og løbet til de Christne. Nu vil I ikke engang tugte ham. Fattige Folks Børn have maattet gjøre Bod i Synagogen, saa at Enhver traadte til og slog dem, og de maatte takke for Velgjerningen; men I sender Eders Søn til Fürth! Der skal han bøde? Men her har han fornærmet vor hellige Religion, her maa han bøde!

Mængden gav sit Bifald tilkjende i høie Raab, og Nogle skreg: Vil I ikke tugte Eders Søn, saa ville vi.

Man kan forestille sig, hvad den stolte Mand led ved disse Ord, netop fordi han følte, at han med Rette blev saaledes ydmyget.

Hele hans Harme vendte sig mod den, der havde givet Anledning til denne Skjændsel. Tanken om Simons Vanartethed opvakte paany den rasende Forbittrelse.

Holdt! raabte han til Mængden, der gjorde Mine til at ville trænge ind i Huset; jeg skal vise Eder, at jeg er saa god Jøde som Nogen.

Med disse Ord greb han en Stok og foer op ad Trapperne til Simons Værelse. Löbel hørte ham komme og lukkede Døren i Laas, men Lazarus sprængte den med sin Fod og styrtede hen imod Simon; forgjæves sprang Löbel imellem for at holde ham tilbage. Den rasende Mand kastede ham hen imod Væggen, saa at han blev liggende bedøvet.

Bastard! skreg Lazarus tænderskjærende, hvorfor vilde Du være Christen?

Kjære Fader, jamrede Drengen, næsten afmægtig af Angst, jeg vil tilstaae Alt, slaa mig blot ikke.

Bastard! fordømte, formaledidede Bastard! Tilstaa, hvorfor vilde Du være Christen?

Fordi Hr. Doctor Münzer, Collegiets Rector, sagde, at Jesus Christus, den Korsfæstede, er Guds Søn og vor Messias.

Disse i Dødsangst udtalte Ord bragte Lazarus fuldkommen ud af sig selv. Han slog med den svære Stok til Sønnen, idet han raabte: Der! det er for Jesus!

Sønnen skreg: Jeg er og bliver en Jøde! Schema Jisroel, Adaunoi Elauheinu, Adaunoi echod! Hør Israel, Herren Din Gud er et eneste evigt Væsen!

Men Lazarus hørte Intet mere: Det er for Christus! Det er for den Korsfæstede! Og det er for Guds Søn! Det er for Messias!

Her standsede han; thi Simon skreg ikke mere og bløde stærkt. Han rev ham op og lagde Haanden paa hans Bryst, det aandede ikke.

I dette Øieblik fyldtes Værelset med en larmende, fremmed Mængde. Det var Christne, som havde lagt Mærke til Bortførelsen og Larmen i Jødekvarteret, og som i stedse voxende Antal vare trængte derind. Da de saae Simon død, raabte de: Det var et christent Barn! Jøderne have slaaet det ihjel!

Rasende faldt de over Lazarus og sloge ham næsten tildøde, ligesaa Löbel og den stakkels Mirjam. Derpaa adspredte de sig i Huset, plyndrede det og antændte det tilsidst. Saa gik de løs paa de andre Jøder, skjændte og plyndrede og brændte, indtil der kom Soldater og joge dem bort.

En Maaned efter bleve Lazarus, Löbel og Manasse henrettede under skrækkelige Piinsler. Mirjam var død i Forveien. Simon var jo ogsaa død. Saaledes var La-

zarus's Forbandelse gaaet i Opfyldelse: At hans Slægt skulde blive udryddet af Jorden.

Polakken taug. En dyb Bevægelse stod malet paa alle Ansigter.

Det er sildigt, sagde efter en Pause Philip Vendixen; vi ville bensche.

Han overdrog Gjæsten den ham tilkommende Ære at synge for ved Bønnen, og da denne var endt, gik man tilsengs.

Syvende Kapitel.

Ellers saaes meget sjelden Fremmede i Huset. Med Undtagelse af Byfogden og Toldinspecteuren, som, naar de indfandt sig i Boutiken, inviteredes indenfor, modtog man kun paa de store jødiske Festdage Besøg af de faa jødiske Familier, der foruden Philip Bendixen og hans Svoger boede i Byen. De ideelige Smaafjendskaber forhindrede en hyppig selskabelig Sammenkommen, og naar man vel var samlet i Venskab, havde Selskabets Elementer ikke Aands- og selskabelig Dannelse nok til at beherske deres Pirrelighed og Lidenskabelighed. En Smule mere Sogning hos Naboen end hos En selv, lidt Tilvæxt i Pragt, hvorved Nabokonen fordunklede Ens egen Kone o. desl., foranledigede et hemmeligt Nag, som ved Leilighed brød frem. Saa gik man Størstedelen af Aaret og saae skjævt til hinanden, spyttede ud for hinanden paa Gaden, satte

Prisen ned paa sine Varer for at skade Concurrenten og gjorde hinanden saa megen Fortræd som muligt.

Det var iøvrigt Synd at nægte, at der ikke var Etikette og Ceremoniel nok, naar man kom sammen — maaskee vare Etiketten og Uvenskabet netop nøie beslægtede. Ingen bortgav noget af sin Værdighed ved at gaae oftere i Besøg til en Anden, end man selv modtog Besøg af denne; man gav Agt paa Værtens og Værtindens ubetydeligste Ord og Miner, fik en Anden et venligere Smiil og flere Spørgsmaal om Befindendet, saa blev man pludselig taus som Døden, reiste sig lidt efter og gik bort med den faste Beslutning, aldrig oftere at formørke denne Tortærskel med sin Skygge. Men hermed vare endnu ikke alle Farer og Vanskeligheder overvundne; thi den Matrone, hvis Mand var rig, ventede at blive modtagen med større Æresbevisning end den, hvis Mand var mindre rig, og denne vogtede igjen med skinsyg Omhyggelighed paa, at den anden ikke blev foretrukket hende, fordi hun var rigere — saa at det syntes næsten umuligt, at en Sammenkomst kunde ende uden Fjendskab.

Historien beretter, at, medens Romerne belejrede Jerusalem, rasede de forskjellige Partier imellem Jøderne ligesaa heftigt imod hinanden indbyrdes som imod den udenfor staaende Fjende. Forunderlige Folk, som i Din Landflygtighed bærer det samme Billede til Skue! Var Jerusalem Din Moder, og har Du indsuget Tvedragten med Modermelken? I boe adspredte mellem et fremmed Folk,

der hader, misunder eller foragter Eder, og istedetfor at slutte Eder sammen for at modstaae, hade, misunde og foragte I hinanden indbyrdes. Og hvad er Maalestokken for Eders gjensidige Vurdering? Penge! Den Rige er Din Adelsmand, og Du bøier Dig ligesaa dybt for ham, som Kemech bøier sig for Stjernen og Baandet — — nu, Stjernen og Baandet kan endelig Enhver lave, men Guldet..... Du har Ret! Af Jer To har Du Ret. Og er Guldet ikke Dit Sværd og Dit Skjold, kjøber Du ikke dermed den Luft, Du indaander, Dine Børns Liv og Dit Gravsteds Fred? Har man ikke fra Arilds Tid tiltordnet Dig: Bring Guld! og kan man nu forarges over, at Du søger det?

Og elsker den Christne ikke Guldet, kaster han det foragteligt til Eder, at I kunne opsamle det og glædes ved det? Ere I alene anstukne af denne Sygdom, eller sidder Ormen og gnaver den hele Slægt?..... Ulykken er kun, at nogle af Eder have den slemme Vane, at Øinene gnistre og Fingrene krampagtig trække sig sammen, naar Guldet glimrer. Aflægger denne stygge Vane og lærer nogle smukke Phraser om Dyd og Menneskeværd og Pengenes Smuds— men fremsiger disse Phraser uden Accent.

Der var endelig en temmelig almindelig Fred i Byen Rosch ho Schono [1], saa at Philip Bendixens Huus kunde blive hædret med Besøg af de øvrige Jøder. Mændene

[1] Aarets Hoved, Nytaar.

vare kun gaaede hjem fra Kirken for at hente deres Koner[1] og indtraf nu en efter en anden i Salen, hvor Jette og hendes Mand modtoge dem med den meest anstrængte Opmærksomhed. Efter mange Complimenter var Selskabet placeret i Værelset under den hyggelige Indflydelse af Festdagens Helligbed og No. Leib Essen, den sidst Ankomne, gned Hænderne og sagde: Idag havde vi da en ordenlig Schul! Det gik saa mejuschuf[2] til, at jeg ret havde min Glæde deraf.

Jeg ogsaa, sagde Philip Bendixen; siden jeg var i Kjøbenhavn, har jeg ikke hørt Nogen blæse saa godt Schaufer[3] som Rabbi Jokuf. Han er en stor Bal tekeio[4].

Tænk, sagde Mausche Nyborg til sin Kone, Leib Essen var mig idag mechabout med en Mitzvo; jeg havde Gelilo[5].

---

[1] I Kirken skulle Mændene og Kvinderne sidde adskilte fra hinanden. Hvor man ikke har Kirken indrettet derefter, kunne Kvinderne ikke komme til den fælleds Gudstjeneste.

[2] Pænt og honnet.

[3] Paa de store Festdage fremstaaer Satan som Anklager for Herrens Throne; i den Anledning blæses i Schaufer (et Horn); hver Tone, der udgaaer derfra, bliver til en Engel, der forsvarer Menigheden mod Satans Anklage.

[4] Blæsningens Herre.

[5] Jødernes Gudstjeneste er baseret paa det Princip, at Folket selv skal forrette den og Kundskab om Loven og Ceremonierne saaledes ikke være en enkelt Stands monopoliserede Eiendom. Præsten har, efterat Offringerne siden Jerusalems Fald ere ophørte, aldeles Intet at gjøre med Kirketjenesten og kan overhovedet undværes; en af

Nei, vil man see! raabte hans Kone og betragtede venlig Leib Essen.

Menigheden læser Bønnerne for, naar man ikke har en lønnet Forsanger (Chasan). Mandag og Torsdag oplæses tre og om Løverdagen otte Stykker af Thora af selve Menigheden, saaledes at hvert Stykke oplæses af et andet Medlem. Thora staaer i det hellige Skab, Guds Aand antages at throne hos den. Ceremonierne ved Thoras Udtagelse, naar den skal oplæses, ligne i Pomp og Etikette dem, der bruges ved et christent Hof. En trækker ærbødigt bukkende Forhænget fra, aabner Skabet og fremtager Thora for at overlevere den til Forsangeren; hans Hverv kaldes Hautzoau veharhnohso; naar Thora af Forsangeren er lagt paa Bedepulten og oplæst, har en Anden det Hverv (Hagbo) at løfte den op og udstrække den imod Menigheden under Udraabet: „Thauras Mausche Emmes" (Mose Lov er Sandhed!), der hoit gjentages af Menigheden. Nu træder en Tredie til for at sammenrulle Thora (Gelilo) og omvikle den med Mappo'en, et Stykke Tøi, der ligner et Barns Svøb, og derpaa føre den Overbetrækket af Fløiel eller Silke med tilhørende Solvzirater (der skjænkes til Kirken af fromme Folk ligesom hos de Christne Alterklæder eller desl.). Maftir, den, som sidst læser af Thoraen, bringer den tilbage til Laden; den, som tog den ud, modtager den af hans Haand, sætter den ind og lukker bukkende Skabet. Enhver, som rører ved Thora, kysser den, inden han giver den fra sig, ligeledes det Sted paa Fingeren, der er blevet helliget ved Berørelsen. — Alle disse forskjellige Hverv ere Gud velbehagelige Gjerninger (Mitzvaus) og kjøbes ved Auction, der holdes paa selve Stedet; men man kan skjænke en Anden (være ham mechabaut med) den Mitzvo, man selv har kjøbt, og det gjør man, naar den Anden feirer en huslig Fest, eller naar man vil

Det var for at styrke vor Forsoning, sagde denne godmodig og rakte Mausche Nyborg Haanden.

Jeg skal nok huske at bede for Eder jaumkipur, sagde Mausche Nyborgs Kone; den velsignede jaumkipur! om ni Dage have vi den. — Faster Du jaumkipur? spurgte hun Jacob, da hun opdagede ham ved Siden af sig.

Ja! raabte Jacob stolt, jeg faster allerede den halve Dag, og jeg faster ogsaa den halve Dag Tischebeaf [1].

Du er jo en rar Dreng! sagde Madam Nyborg og rakte Jacob et Stykke Appelsin.

Mellem Faderen og en af de Tilstedeværende udspandt sig nu en sagte Samtale om Sønnens gode Anlæg, og der blev en Pause i Selskabet.

Vistnok gik det idag meget bekovaud [2] til, sagde en-

vise sit Venskab. Pengene, der indkomme ved Auctionen, tilfalde Kirken. — I Kjøbenhavn, hvor overhovedet Alt, siden den nye Synagoges Opførelse, er indrettet saa aristocratisk og absolutistisk som muligt, findes ikke længere den democratiske Indretning med Auctioner; man kjøber Dagen i Forveien underhaanden Mitzvaus af Cantoren. Det gav Anledning til mange smaa Revolter i Kirken, da den nye Forfatning indførtes; men man kastede de Gjenstridige ud. Disse havde let ved at trøste sig; thi en Samling af ti Jøder danner en Menighed og Kirke, paa et Tagkammer, under fri Himmel, tilsøes eller tillands, overalt.

[1] Den 10de Dag i Maaneden Af, Aarsdagen efter Jerusalems Ødelæggelse. Denne Dag er en Fastedag, og de ni foregaaende Dage spises ikke Kjød, til Erindring om Jerusalems Trængsler.

[2] Med Ære, anstændigt.

delig Schaul Bernburg; men det er dog ikke Noget imod Kjøbenhavn! Hvad gav jeg ikke for igjen at høre en ordenlig Durhno![1] Das Lef thut Anem weh.[2]

Hvorfor blev I ikke i Kjøbenhavn? raabte den tykke Wulf Mendel; altid taler I om den, jeg i Eders Sted var bleven der!

Schaul Bernburg havde maattet forlade Kjøbenhavn formedelst en ubehændig Fallit; han bed sig i Læben, men tang for ikke at lade sig mærke med, at han havde forstaaet Hentydningen. Men de Øvrige forstode den, og Samtalen gik paany istaa.

For at sige Noget, gik Philip Vendixen til Vinduet, saae ud, som om han søgte Nogen, og sagde: Gud veed, hvorfor vi ikke have Øren af Simons Nasches Besøg idag?

Han vidste formodenlig, at han vilde træffe mig her, bemærkede Wulf Mendel med et ondskabsfuldt Smiil.

Ere I blevne Uvenner? spurgte Philip.

Uvenner? Den Karl stinker af Gaivo[3], saa man ikke kan komme ham nær. Nu skal I høre. Forleden Dag

[1] Paa de store Festdage fremstaae alle Menighedens Kaunim (Efterkommere af Ypperstepræstens Slægt) paa den ophøiede Plads foran Tabernaklet, og indhyllede fra Hoved til Fod i hvide Thaleizim udsige de i en eiendommelige Tone og med mysterieuse ensformige Gestus Velsignelse over Menigheden. Man tør ikke see paa dem, medens de saaledes repræsentere Guddommen. Denne Ceremoni kaldes at durhne.

[2] Det gjør ondt i Hjertet af Længsel.

[3] Stolthed.

kommer han ind til mig i min Boutik, og da der ikke var Noget at bestille, sladdrer jeg lidt med ham. Han taler om de knappe Tider, om det Uheld — bei ihm bleib' es! — han for en Tid siden havde, da Toldinspecteuren tog nogle Varer fra ham, og beklager sig over, at han ikke veed, hvorledes han skal betale Vexlen, han har udstedt for Varerne. — Nu, siger jeg, lad Eders Kone ikke gaae med ligesaa dyrt Silketøi i Kjolen som min Kone! — Har jeg ikke Ret? Saadan en Lump kommer og klager, at han knap har Brød i Huset, og naar man seer hans Kone, skulde man troe, hun var gift med den rigeste Mand i Byen. Hvad mener I, han svarede mig? Han spyttede ud for mig og raabte: Eder skal det ikke gaae godt indtil Enden! Tag Jer iagt, at Vorherre ikke straffer Eders uskyldige Børn for Eders Hovmod! Thi Herren, Israels Gud, er en retfærdig Gud, der straffer Fædrenes Brøde..... Mere hørte jeg ikke; jeg løb ind for at undflye hans onde Ord, og han løb sin Vei. Ham selv ramme Forbandelsen!

Men I var ogsaa for haard imod ham, Wulf Mendel, sagde Philip Bendixen bebreidende. Enhver seer dog gjerne sin Kone pyntet. Siger ikke Abba Hilkia: Manden skal give sin Kone Pynt, for at hun kan stræbe at behage ham, og at han ikke skal finde Behag i andre Kvinder.

Hør, Philip Bendixen, raabte Wulf Mendel med blodrødt Ansigt, jeg taaler ingen Irettesættelse af Eder!

I er endnu ikke Roef[1]. Mener I maaskee, fordi I har et Par Skilling meer end jeg, at I kan hovmode Eder over mig? Herren staaer de Hoffærdige imod.....

Hans Kone holdt ham for Munden, for at han ikke skulde udsige et ulykkebringende Ord; men den forbittrede Wulf Mendel reiste sig for at gaae.

Lad ikke den kjære Jomtauv blive forstyrret ved Ufred! bad Philip Bendixen og tog hans Haand; jeg sagde det ikke for at fornærme Eder.

Wulf Mendel lod sig forsone og tog atter Plads.

Der gaaer den gamle Marthe, sagde Isak Bamberger og pegede ud af Vinduet for at aflede Selskabets Tanker fra den foregaaende piinlige Scene.

Næppe havde han gjort denne Bevægelse, før en skingrende Stemme lod fra Gaden: Ausgerottet soll't Ihr werden! Der sidde I og fraadse, medens en gammel, fattig Kone som jeg ikke engang har Raad til at komme en Kuggel i sin Scholet til Schabbas[2]. Men Herren vil ikke glemme det!

Isak Bamberger svarede godmodig, idet han aabnede Vinduet:

---

[1] Præst.

[2] Da Joderne ikke tør koge om Sabbathen, koges om Fredagen en Suppe, der bevares i glødende Aske til om Løverdagen. Den hedder Scholet. En Budding, som kommer i Suppen, tillavet af Meel, Sukker og Fedt, hedder Kuggel.

Nu, saa kom herind og vederkvæg Eder med os. Kom og spiis et Stykke Butterkuchen, der er gjemt til Eder fra iaftes.

Butterkuchen have I Fredag Aften, medens et andet Israels Barn darrer ved et Stykke Versches og magert Kjød! raabte den Gamle og slog Hænderne sammen. Men jeg vil ikke gaae ind i Eders Huus. Jeg kommer dog kun som Tiggerske til den rige Mand, og I er ingen Boas. Jemar Schemecho![1]

Mismodig over det uheldige Udfald af hans Bestræbelser for at tilveiebringe en muntrere Stemning, lukkede Isak Vinduet; men for at gjøre endnu et Forsøg tvang han sig til at smile og sagde til Selskabet: Jeg er ingen Boas, siger hun; hun er da heller ingen Naomi (o: Yndighed).

Man lo, og en af de tilstedeværende Koner tog Ordet: Hvem vil bryde sig om, hvad den gamle Marthe siger? Om man klædte sig nøgen af for at give hende, vilde hun forbande En, fordi man ikke gav hende Skindet med. Igaar kom hun til mig for at faae sin sædvanlige Rosch-Hraudisch-Schank[2]. Jeg pleier at give hende 6 Sk.; men jeg havde netop kun 4 Sk. i Smaapenge, og dem gav jeg hende. Hvad gjorde hun? Hun kastede Fiirstillingen paa Gulvet og sagde: Har I ikke Raad til at give mig 6 Sk.,

[1] Dit Navn skal blive udryddet.

[2] Rosch Hraudisch, Maanedens Hoved, Begyndelse. Almissen gives helst om Fredagen.

saa har jeg Raad til at give Jer 6 Sk. Dermed lagde hun 6 Sk. paa Bordet og gik med en Forbandelse. Ja, hvad man døier med saadan en jødisk Fattig! vedblev den Talende; giver man en Goi 1 Sk., saa veed han ikke alle de Velsignelser, han vil tildele En; men for Jøden er Almissen en Muß, og han fastsætter selv, hvad man skal give ham.

Jeg i Eders Sted, Memmele, havde gjort med Marthe, som jeg engang gjorde med den sorte Ephraim fra Assens, sagde Isak Bamberger; I erindre, at han her gik og samlede ind, da det havde brændt for ham. Han kom ogsaa til mig, og jeg vilde give ham en Specie. Om Forladelse, Hr. Bamberger, sagde han; men Eders Svoger gav mig to Specier. Jeg stak Specien i Lommen og svarede: Om Forladelse, Hr. Ephraim, saa har min Svoger givet for mig med.

Vorherre bevare mig for at vove Sligt med Marthe! raabte Memmele leende. — Men veed I vel, Jette Bendixen, at I kan skatte Eder lykkelig ved, at Marthe ikke saae den deilige nye Kjole, I har paa idag; hun vilde have forbandet Eder hele Natten — tilføiede hun med et skelende Blik paa Jettes Kjole.

Den Kjole er ikke ny; det er en gammel, jeg har syet om og pyntet op. Man hjælper sig, som man kan.

Det er anden Sag, sagde Memmele forsonet.

Siden vi tale om Marthe — tog en anden Kone tilorde — have I hørt, hvorledes hun forgangen Dag bar

sig ad hos Schaul Esser? Det var om Fredagen, Dagen efter at han var gaaet fallit, og hun indfandt sig for at faae sin Schabbasschank. Da hun vilde banke paa, sagde hendes Datter, der fulgte med: Moder, er det ikke bedre at skjænke ham hans Gave nu, han er jo gaaet fallit. Ei, hvad, sagde Marthe ærgerlig, wer schenkt mir was?

Det ligner hende, raabte Memmele.

Jeg veed ikke, hvad de Fattige i en Kille[1] kunne forlange Mere, end de faae, bemærkede Gidel, en lille trivelig Matrone. Bliver der ikke hver Fredag uddeelt Brød og Kjød til dem, og Penge faae de ovenikjøbet? Faae de ikke om Peisach deres Matzaus[2] og erindrer man dem ikke Purim med Schlachmonaus[3]? Gaaer der nogen Jomtauv[4], uden at de faae deres Deel af Glæden? Gjøre vel de Christne saameget for deres Fattige?

Nu reiste sig den gamle Rabbi Jocub (ɔ: Jacob). Det var en lille, graahaaret Mand, stille og fredsommelig af Væsen. Han levede af en lille Rente og stod i stort Ry for Skriftlærdom, hvorfor han fortrinviis tituleredes Rabbi. Han sagde:

Den barmhjertige Gud seer paa Sindet, ikke paa Gaven. Naar Din Broder beder om Brød, skal Du ikke give ham en Steen; men et ukjærligt Sind gjør Brødet

---

[1] Menighed.
[2] Paaskekager.
[3] Gaver.
[4] Festdag.

til Steen. I give den gamle Marthe Almisse og ville, at hun skal takke. Erindre I den Tid, da hun var rig? Da lod hende et kjærligt Boruch habo[1] imøde, naar hun aabnede Døren, og hun sad paa Hæderspladsen. Hun erindrer den Tid, naar hun modtager Almisse for den samme Dør. Hun seer ikke paa Gaven; men hendes Øre og Hjerte sønderrives af det Boruch habo, hun ikke længere hører. Lader os prise den almægtige Gud, som uddeler Prøvelser!

Selskabet sad stille og forlegent.

Sig mig engang, Wulf Mendel, begyndte igjen den utrættelige Isak Bamberger; hvorledes gaaer det med Eders Proces? Han gjør det nok suurt for Eder at faae Eders Penge, denne Kjøbmand Jensen?

Alle mine Plager over hans Hoved! raabte Wulf Mendel. Handlede en Jøde saadan med en Goi, saa skulde vi høre! Det er nu allerede halvandet Aar, siden jeg skulde havt mine Penge efter hans lovlige Forskrivning, og saalænge har han trukket det ud under Paaskud af, at Varerne ikke vare saa meget værd. Tvang jeg ham til at kjøbe mine Varer? Og i ethvert Indlæg i Retten kalder har mig Jøden Mendel. Men bi kun! Dommen falder snart, og om jeg saa skal sælge hans sidste Dyne, vil jeg have mine Penge. Hver Gang han seer mig, griner det Adsus Ponim[2] mig lige ind i Øinene. Men bi kun!

[1] Velsignet være Din Indtræden.

[2] Trodsigt og spottende Ansigt.

Der er ingen Tvivl om, at I har Ret, Wulf Mendel, sagde Isak; men den Jensen gjør en forskrækkelig Risches i Byen. Han hænger hele Dagen paa Gjæstgivergaarden og fortæller til Alle, hvorledes Jøden Mendel vil lægge ham og hans Børn paa Straa.

Um Gottes Willen! raabte Flere ængstelig; sørg dog for, at der ikke bliver Risches; hører I, Wulf Mendel!

Skal jeg forære ham mine Penge ovenikjøbet? skreg Wulf Mendel forbittret; finder jeg mine Bais brauro[1] paa Gaden? Tilbød jeg ikke selv for at faae Forlig, at jeg vilde nøies med, hvad tre christne Kjøbmænd vilde ansætte Varerne til? Afslog den Kjeltring det ikke? Men, om det saa skal koste mit Liv, skal han nu betale mig til sidste Hvid og Skilling. Ja, Jøden Mendel vil lægge ham og hans Børn paa Straa! tilføiede Wulf Mendel tænderskjærende.

Stemningen var nu ikke mere til at gjenoprette. De Fleste havde Tankerne med Bekymring henvendt paa de Følger, denne Proces kunde have for alle Jøderne i Byen; Wulf Mendel tyggede paa sin Forbittrelse. Ausgerottet soll't Ihr werden! lød igjen den tilbagevendende Marthes skingrende Stemme udenfor Vinduet, og med ubyggelige Følelser adskiltes Selskabet efter tvungne Complimenter og Venskabsyttringer.

[1] Varer.

Ottende Capitel.

Jodefeiden.

Blandt de Breve, Philip Bendixen en Formiddag modtog med Posten, var der et, som bragte ham til at slaae Hænderne sammen af Skræk og Fortvivlelse. Det var fra hans Broder i Kjøbenhavn og lød saaledes:

Kjære Broder!

Naar Du modtager dette Brev, har formodenlig Rygtet om de forfærdelige Dage her allerede naaet Dig, og jeg skriver Dig til, for at Du kan see, at vort Liv er i Behold, lovet være Herren! Men hvorledes vil det gaae fremdeles? — saaledes spørge vi ængstelige hinanden, og Ingen veed et trøstende Svar; men i dødelig Angst see vi hver Dag Aftenen imøde. Kemech ere ganske som rasende, de slaae Ruderne ind hos alle Jøder, og vee den Jøde, der vover

sig ud imellem dem! Rabbi Jehudo, som blev slaaet og sparket af dem, da han kom gaaende til sit Hjem, er død, og flere andre fromme Jøder ere svært mishandlede. Min Svigerfader faldt i Hænderne paa to Matroser, som truede med at slaae ham ihjel, hvis han ikke vilde danse for dem. Hvad skulde den gamle Mand gjøre? Han maatte danse, hvorpaa de spyttede ham i Øinene og sagde: Det skal Du have, Jødesmaus, fordi Du danser saa daarlig. Men de førte ham dog uskadt hjem. Nu ligger han dødssyg af Skræk. Det er kommet hertil fra Hamborg ligesom en Pest, der drager fra det ene Land over i det andet. Var det blot en Pest, de havde modtaget! Om Dagen ere de rolige og see paa, at Vinduerne sættes ind. Det er til deres Morskab om Aftenen. Vi have betænkt at undflye fra dette Gomorrho og søge Tilflugt hos Dig; men Politimesteren, den gamle Haagen, har faaet os til at vente nogle Dage endnu. Da jeg kom op til ham for at bede om Pas, tiltalte han mig paa hans Maade, Du erindrer den nok fra tidligere Tid, da han kom i vor Moders Huus: Er Han bange, Marcus? Troer Han ikke, vi kunne forsvare Ham? Vent Han bare et Par Dage, indtil Kongen holder Soldaterne inde og overlader Alt til mig og mine brave Stokke! Jeg kjender mine Danske bedre. — Herren lægge sin Kraft i Politiets Stokke! Men skeer det ikke snart, saa reiser jeg med Kone

og Born og haaber, at Du vil skjænke os Ly, indtil Alt igjen kommer i Orden. Hils Din gode Kone og Din lille Søn, ligesom Du selv hilses kjærligt fra os Alle.

Din troe Broder
Marcus.

Philip Vendixen ilede i navnlos Hjertevee over til sin Svoger for at meddele ham den skrækkelige Tidende. Der traf han flere Joder, som allerede havde faaet lignende Breve, hvori Ulykken tildeels skildredes endnu stærkere. Militairet vægrede sig ved at tjene, hed det; Borgervæbningen vilde gjøre fælleds Sag med Tumultuanterne; Kongen stod i Begreb med at opoffre Joderne for at redde sin Krone; alle Joder skulle paa een Dag ihjelslaaes over hele Riget o. s. v.

En forfærdelig Frygt for den truende Ulykke greb de Tilstedeværende og en inderlig Medynk med de Troesbrødre, som allerede befandt sig i den. Mændene græd som Børn og slog sig for Brystet i denne Jammer, hvorimod de intet Raad vidste. Lykkelige ere de, som hvile i Gravene! saaledes raabte man; deres Øie har lukket sig i Fred. Vi ere som i Syndfloden, Ulykken drager frem, og intetsteds er der et Skjulested. Vee, vee over os! Herren har vendt sit Aasyn fra sit Folk, og det opfyldes, som der staaer skrevet: Eders Høitid skal forvandles til Sorg, Eders Glæde til Graad!

Hvad hjælper det at jamre? tog Isak Bamberger Ordet; vore Brødre staae i Guds Haand, og vi kunne ikke hjælpe dem. Men os selv kunne vi hjælpe, naar vi holde trofast sammen og ikke tabe Modet.

Hvorledes det? spurgte Alle spændt.

Vi ere kun faa, sagde Isak Bamberger og traadte midt imellem de Forsamlede; men vi ere nok til at forsvare et fast grundmuret Sted. Jeg har engang seet en Haandfuld Franskmænd forsvare sig paa en Kirkegaard imod et heelt Regiment, og de gave sig ikke, før man brugte Kanoner imod dem. Kemech her have ingen Kanoner. Lader os Alle samles med vore Familier og forsvare os til sidste Blodsdraabe. Jeg tilbyder mit Huus dertil.

I taler godt nok, Isak Bamberger, raabte Wulf Mendel; skulle Alle vi Andre forlade Huus og Eiendom for at hjælpe at forsvare Eders? Og hvo siger, at vi Alle blive angrebne? Maaskee nøies de med Enkelte og skaane de Øvrige, de meest Fredsommelige. Men ere vi samlede og blive angrebne, da falde vi Alle.

Og hvorledes skulle vi forsvare os? sagde en Anden; vi ere ingen Soldater, ingen Franskmænd. Det er godt for Folk, der ikke have lært Andet. Naar jeg skulde staae og forsvare et Huus, og de kom dragende i hylende Skarer — jeg faldt af Angst ud af Vinduet til dem. Jeg gjør mig ikke til større Helt, end jeg er. Caleb var en Kriger men Aron en Fredens Mand.

Fra den Tid af, da Jerusalem faldt, sagde en Tredie vemodig, har det været Israels Skjæbne at lide værgeløs. Jeg vil gaae hjem og vente, hvad den kjære Gud vil bestemme mig.

Af samme Mening vare de Øvrige, og nedslaaet listede hver til Sit.

Isak Bamberger fulgte med over til Philip for at trøste og opmuntre hans Kone.

Imidlertid var Efterretningen ogsaa kommen til andre Indbyggere i Byen, og paa forskjellige Steder var man samlet for at tale derom.

Amtsforvalteren og Toldinspecteuren vare hos Byfogden.

Jeg har faaet Ordre til at undertrykke ethvert muligt Forsøg her i Fødselen, sagde Byfogden; man forlader sig paa min Conduite. Gud veed, hvad jeg skal gjøre, hvis det virkelig bryder løs! Jeg har to Politibetjente, af hvilke den ene formedelst Alder og Skrøbelighed er gaaet af fra Toldvæsenet; den Anden blev ansat som Politibetjent, fordi han i 1807 blev sat ud af sin Næringsvei ved at miste sit ene Been. Det er min hele Styrke; men jeg tænker dog nok, her skal blive nogenlunde roligt. Jeg staaer mig godt med Borgerne, og et Par fornuftige Ord, anvendte i rette Tid, kunne udrette Meget.

Dersom Jøderne kunde faae en lille Skræk i Blodet, saa vi for Fremtiden kunne blive frie for dem, skulde jeg ikke have Noget derimod, sagde Amtsforvalteren. Jeg er

ikke intolerant; men jeg tilstaaer ærligt, at jeg ikke kan lide Moses Folk. Denne Modbydelighed mod Jøderne maa ogsaa have en dybere Grund; den ligger os Alle i Blodet.

Den ligger snarere i Opdragelsen, bemærkede Toldinspecteuren, en venlig, graahaaret Mand, nær Oldingsalderen; de opdrages for sig, vi for os, og vi indsuge Fordomme mod hinanden fra Barndommen af.

Men det er dog et pengegridsk, skofelt Folk, tog atter Amtsforvalteren tilorde; og selv de bedre iblandt dem, som nu bor i Byen Isak Bamberger og hans Svoger Philip Bendixen, have dog noget Ubehageligt, et vist, jeg veed ikke hvad, ved sig. Man føler sig ligesom i en anden Atmosphære hos dem — — det er maaskee Hvidebløgs-Atmosphæren, tilføiede han med en kort Latter.

Bamberger og Bendixen ere to flinke og brave Mænd, sagde Toldinspecteuren, og det skulde gjøre mig hjertelig ondt, om der skete dem mindste Overlast. Og har De seet den deilige, opvakte Dreng, Bendixen har? Naar jeg seer den Dreng, gjør det mig orden'ig ondt, at han er en Jøde.

Seer De! raabte Amtsforvalteren; De har dog samme Følelse som jeg. Naar De finder noget Godt hos Jøderne, synes det Dem, at det ikke passer iblandt dem.

De misforstaaer mig, og jeg udtalte mig maaskee heller ikke tydeligt nok, sagde Toldinspecteuren, idet han smilende rystede paa Hovedet.

Jeg vil gaae ud; jeg vil gaae omkring til Jøderne og sætte Mod i dem, raabte Byfogden; det vil ogsaa gjøre et godt Indtryk paa Borgerne, naar de see, at jeg gaaer til Jøderne.

Byfogden tog sin Kaskjet og sin lille Spanskrørsstok, og de tre Embedsmænd vandrede ned ad Gaden.

Paa Gjæstgivergaarden var en anden Forsamling beskjæftiget med samme Gjenstand. Stuen var næsten fuld, og imellem Larmen af Billardkugler og sammenstødende Snapseglas trængte de Talendes ivrige Stemmer. Den tykke Brændeviinsbrænder Larsen sad med Ryggen mod det aabnede Vindue og førte Ordet. Ja! raabte han og løftede den høire Haand med den store Meerskumspibe; Kjøbenhavnerne ere raske Folk. De snakke ikke, men slaae til.

Kongen skal være slemt i Knibe, bemærkede Barberen med vigtig og hemmelighedsfuld Mine; de have sendt ham Bud, at, naar han vil lade dem handle med Jøderne, som de have Lyst, kan han sidde ganske rolig. Hvis ikke.....

Maa han uleilige sig med at lade dem prygle fra hinanden, afbrød den unge Dr. Flor Fortælleren.

De er altid saa spøgefuld, Hr. Doctor, sagde Barberen med undertrykt Ærgrelse; Kjøbenhavnerne ere s'gu ikke at spøge med.

Nei, Kjøbenhavnerne ere raske Folk! raabte Brændeviinsbrænderen; Hurra for Kjøbenhavnerne!

Hurra for Kjøbenhavnerne! lød det i Chor.

Jeg gad see de Ansigter, Jøderne skjære, naar de ligge paa Knæ og faae Prygl og bede: Abraham, Isak og Jacob staa mig bi! og Abraham, Isak og Jacob lade dem ligge, raabte den unge Kjøbmand Petersen og lo.

Det Syn var da ikke saa vanskeligt at faae at see, sagde Slagtermester Carstens med et betydende Blik.

Hvad Synd skulde det være at slaae en Jøde ihjel! raabte den skjæve Klokker Green; det var dog Jøderne, der slog Christus ihjel.

Og nu suge de os Christne ud til Marv og Been! skreg en Anden.

Og saadant noget Pak holder sig for godt til at spise med andre christne Mennesker, sagde Slagteren; jeg kan slagte alle Mennesker tilpas undtagen Jøderne. Der er en Læsen og en Vadsken, naar en Stud skal have den Ære at ædes af dem. Hvad bilder det Rak sig ind?

Gjæstgiveren skreg: Der ligge de og ruge over deres Penge, som de snyde os christne Mennesker for. Jeg skjænker for de første Mænd i Byen; men aldrig har en Jøde undt mig saa megen Søgning som en Snaps. Til Helvede med det Skab; hvad er det til?

Det er ikke mere end otte Dage siden, da trak den tykke Wulf Mendel mig endnu 2 Rbd. af for det Arbeide, jeg havde i hans Gaard, fortalte Tømmermester Hansen; der er ikke det tørre Brød at fortjene hos det Slags Folk.

Wulf Mendel, det var ogsaa ham, der bragte Jensen i Fattighuset, sagde En.

Ja, det er en rigtig Kjeltring! raabte en Anden.

De ere Alle lige gode! skreg en Tredie.

Man burde føre dem ud til Grændsen og give dem et Spark.

Man burde slaae dem ihjel som gale Hunde.

Man kom dog ikke længere, end til hvad „man" burde gjøre, og da det lakkede ad Middag, gik den Ene efter den Anden hjem.

Men oppe paa Fattighuset løb den forhenværende Kjøbmand Jensen omkring. Der havde han nu været to Aar siden det uheldige Udfald af Processen med Wulf Mendel. Han var bleven forfærdelig mager, og man kunde see, at en ødelæggende Svindsot tærede paa hans Livskræfter. Men hans ellers matte blaae Øine luede med en uhyggelig Ild, og paa de blege, indfaldne Kinder kom og svandt smaa røde Pletter.

Det var, som om et dæmpet Vanvid havde betaget ham ved Synet af, at den hidtil for uopnaaelig ansete Hævn var saa nær. Han løb om med sære Fagter som de Mænd, man undertiden seer i Drømme, og som synes den Drømmende at meddele deres Ord ved Berørelse mere end ved Tale. Fra sin Arbeidsplads foer han snart til den Ene, snart til den Anden, stødte ham paa Ærmet og hviskede: Kongen har befalet, at alle Jøder skulle slaaes ihjel imorgen. — Hæ, Du! Imorgen plyndre vi de rige Jøder og slaae dem ihjel. — Har Du seet Kongens Be-

faling? Imorgen betaler jeg Wulf Mendel. — Vi kalde Bønderne herind; de skulle hjælpe os at plyndre og slaae ihjel.

Hans Stemning syntes ligesom magnetisk at meddele sig til de Andre og vare i Energi under den Tilbageholdenhed, Opsynsmandens Nærværelse paalagde dem. Da Arbeidstiden var tilende, fulgte de ham ned paa Gaden, hen til Torvet, hvor Bønderne holdt. Der løb han atter om: Har Du hørt Kongens Befaling, at alle Jøder skulle slaaes ihjel? Kom imorgen med Pleil og Høtyv, saa slaae vi Jøderne ihjel og tage deres Penge. — Næ, er det virkelig? sagde Bønderne; ja, vi har nok hele Dagen hørt mumle derom. Ja, naar Kongen befaler det, saa lyde vi. — Ja, kom imorgen og gjør Jert Indkjøb ligesom sædvanlig; imorgen Aften, naar det bliver mørkt, slaae vi Jøderne ihjel.

Hvem er den Karl? spurgte nogle af Bønderne. — Det er ham, Jensen, der før var Kjøbmand, svarede andre; det er en klog Karl; han maa nok vide det. — I Kjøbenhavn ere de slaaede ihjel; imorgen, saa skulle vi, og vi tage deres Penge! Saaledes fortsatte han sine Opmuntringer, indtil Bønderne vare kjørte.

Fra Torvet ilede han hjemad, og hvor der boede en Jøde, der standsede han og raabte: Vi til imorgen! og hele Skaren istemmede det høse Skrig: Vi til imorgen!

Om Aftenen sad han ene med sin Kone i det usle lille Kammer. Imorgen, sagde han; saa faaer jeg da

betalt Wulf Mendel. Jeg vidste nok, at Gud ikke kunde lade mig døe forinden, om han saa skulde gjøre et Mirakel.

I Jesu Navn! sagde hans Kone; han lagde dog vore to Smaa i Graven. De smaa Stakler døde af Nød og Elendighed, tilføiede hun og græd.

Imorgen! tog han atter Ordet. Og saa vil jeg gjerne døe. Jeg veed, Du følger snart efter mig — ikke sandt, Moer?

Konen græd stille.

Han vedblev: Det var tre Aar efter at vi vare blevne gifte. Saa førte jeg Dig i Fattighuset.

Konen hulkede.

Og nu har jeg i to Aar, Dag ud og Dag ind, seet Dig gaae i denne grove Dragt, medens hans Kone har gaaet i Fløil og Silke. Men imorgen gjøre vi Afregning, Wulf Mendel!

Men han tilbød dog Forlig, sagde Konen, dreven af den Retfærdighedsfølelse, som Kvinderne saa ofte have i høiere Grad end Mændene.

Vidste han ikke godt, at jeg ikke kunde betale? Kunde jeg gjøre for alle de Uheld, der ramte mig? Og hvad vare de Par hundrede Daler for den rige Mand? For mig vare de Alt! De have kostet mig Helbred og Lykke og mine to Børn! Det var dyre Penge, Wulf Mendel! Men imorgen gjøre vi Afregning.

Lad os synge en Psalme, Mo'er! sagde han efter en Pause; det er lang Tid, siden vi have sunget sammen.

Han tog Psalmebogen, aabnede den, og istemte den første Psalme, hans Øie traf, og nu hørte man udenfor de to Ægtefæller med kvalt Røst synge den 404de Ps.:

Jeg veed, til Graven gaaer min Vei,
Og jeg skal heden fare;
Men naar? o Gud! det har Du ei
Mig villet aabenbare.
Det ene er bekjendt for Dig.
Du i Din Verden satte mig,
Du talte mine Dage.

Tonerne døde hen, og der blev stille i den store uhyggelige Bygning.

Tidlig den næste Morgen kom Isak Bamberger over til Philip Bendixen.

Philip Bendixen! sagde han alvorlig; vi have nu i mange Aar holdt med hinanden som Brødre. Vil Du som jeg, saa holde vi sammen til det Sidste.

Philip trykkede taus hans Haand.

Isak vedblev: Byfogden har paalagt os at holde vore Boutiker aabne hele Dagen og lade, som om Ingenting var i Veien. Det vil jeg gjøre. Men, saasnart det begynder at skumre, lukker jeg og kommer med min Kone og mine bedste Sager over til Dig. Du har Mere at forsvare end jeg, Broder! Du har en Søn.

Min Søn! mit stakkels Barn! sagde Philip, og Taarerne traadte ham i Øinene.

Vi ville forsvare ham! raabte Isak med kraftig Stemme. Saalænge jeg kan svinge en Øxe, kommer Ingen ham nær.

Mit stakkels Barn! jamrede Philip.

Vær Mand, Philip! raabte Isak og greb Philip i Armen; det hjælper ikke at klynke. Forsvar Din Søn, græd ikke for ham.

O, Isak! stønnede Philip; Du veed ikke, hvad det er at forsvare et Barn. Kan ikke hvert Slag, der føres mod Angriberne, falde fordoblet paa Barnets Hoved?

Isak strøg sig med Bagen af Haanden over Øinene og gik til sit Hjem.

Aldrig have Sælgere været mere uvillige til at sælge og Kjøbere mere ivrige efter at kjøbe end den Dag. Jøderne troede at kunne forjage Bønderne af deres Boutiker ved at opskrue Priserne i det Umaadelige; men Bønderne betalte, hvad de forlangte, og saae Pengene glide i Skuffen med et Udtryk, der syntes at sige: Vi skal nok hitte Jer igjen iaften.

Over hele Byen svirede Bønderne og vare særdeles lystige; men Intet tydede paa den Catastrophe, der var forberedt til om Aftenen — et Særsyn, som næppe finder sit Lige blandt et andet Folkefærd end den sindige danske Bonde. Bønderne troede at have Jøderne ganske sikkert og legede nu med dem, som Katten leger med Musen.

Jøderne havde gjerne været Muus — blot for at kunne krybe i et Musehul.

Da det begyndte at mørkne, lukkede alle Jøderne deres Boutiker, og Bønderne samlede sig paa Torvet. Lemmerne fra Fattighuset, Svende og Læredrenge og enkelte Borgere sluttede sig til dem, og nu gik det i ordenligt Tog uden Larm mod Wulf Mendels Huus.

I Førstningen studsede Skaren ved den dybe Stilhed, som herskede; men, da de intetsteds saae Tegn til Modstand, bleve Dørene snart sprængte, og man trængte ind i Boutiken. I et Nu vare Hylder og Skuffer tomte i de medbragte Sække, og den utrættelige Jensen førte Angriberne ind i Værelserne. Da man havde sprængt Døren til det inderste Kammer, saae man Wulf Mendel staae foran sin Kone og sin voxne Datter og sin Pengekiste. Kvinderne vare ligblege og kunde næppe holde sig opreiste. Wulf Mendel zittrede; men hans Angst var blandet med et convulsiviskt Naseri ved at see Faren, der truede hans Pengekiste. Men der forgik næppe saa lang Tid, som her er brugt til at beskrive hans Tilstand: de to Fjender stode ligefor hinanden.

Uden at give Lyd styrtede de imod hinanden. Wulf Mendels kraftfulde Haand ramte hans Fjendes syge Bryst, og et vældigt Slag fra dennes Knippel faldt paa Wulf Mendels Hoved. De to Fjender faldt broderlig ved hinandens Side.

Denne Scene greb uvilkaarligt Bønderne, som et-

hvert energisk Udbrud af menneskelig Lidenskab griber Gemytterne; man seer en Vulcan aabnes, hvis Mulighed alle bære i sig. Nogle gave sig ifærd med Jensen, Andre bare Wulf Mendel tilligemed de besvimede Fruentimmer ud af Huset og overgave dem til den nærved boende Simon Nasche, hvis Dør man opbrød. Som om hans Huus var blevet helliget ved deres Offers Nærværelse, droge de videre uden at tilføie det nogen Meen.

Den nærmest boende Jøde var Philip Bendixen, og imod hans Huus gik nu Toget. Dørene bleve opbrudte, og Familien veg langsomt fra Værelse til Værelse for tilsidst at søge Skjul i Kjelderen, hvor deres bedste Gods var bragt i Forveien. De Stormende kunde høre Kielderdøren blive hurtig slaaet i, men betænkte sig lidt paa at følge efter gjennem den bugtede, underjordiske Gang.

Jeg veed Veien! raabte en Bondekarl og stillede sig i Spidsen; jeg har tjent her i Huset.

Man rykkede frem, men standsede atter ved en Krumming.

Følg kun mig! raabte Bondekarlen og ilede foran de Andre.

Da saaes et svagt Blink, et kort, dæmpet Hyl hørtes, og Bondekarlen sprang tilbage med et høit Skrig.

Hvad er der? raabte Flere.

Det er Jødernes Gud, der sidder der! raabte Karlen, næsten vanvittig af Angst og Smerte; saae I ikke den lille Sorte? Der er han igjen!

Greben af en panisk Skræk styrtede han tilbage og Alle med ham ud af Gangen.

Oppe i Værelserne stødte de paa Byfogden. Han var iført sin røde Kjole, væbnet med Stok og Skilt og fulgt af sine to Politibetjente, der idetmindste kunde fungere som Statister. Hvad have I her at bestille? tilraabte han barsk de Indtrængende.

Ingen svarede.

Og hvad feiler Dig? spurgte han, idet han saae den blødende Karl vakle frem. Du er falden paa Dine Gjerninger. I Kongens Navn arresterer jeg Dig!

Han lagde Haanden paa Karlen, der af Blodtab og Angst sank afmægtig til Jorden.

Ordene: I Kongens Navn! virkede paa Bønderne som en Torden.

I Kongens Navn! raabte atter Byfogden strengt; jeg befaler Eder at drage hver til Sit; den, jeg træffer igjen, bliver straffet som Oprører og Majestætsforbryder. Forstaae I mig?

Bønderne listede stille bort fra de fyldte Sække.

Imidlertid havde Familien i aandelos Angst lyttet til det buldrende Tog og med stille Bøn takket Gud, da det uventet fjernede sig.

Jacob! Hvor er Du? sagde endelig den ængstelige Moder og ledte med Haanden efter ham.

Hvor er Du, Jacob? raabte hun høiere, da hun ikke fandt ham. Hvor er min Dreng? Lod jeg ham ikke

gaae foran mig ind i Kjelderen? Hvor er han? Hvor er Du, min Søn, min Jacob! raabte hun i Moderangst.

Han er vel kroben i en Krog, sagde Onklen; maaskee er han besvimet af Angst. Jeg husker nok, han blev født i Angst for Krig og Ufred.

Man søgte i alle Kroge; men han var der ikke.

Schema Jisroel! De have fundet ham og ført ham med! raabte Moderen i navnlos Fortvivlelse. De dræbe mit Barn! Derfor ere de saa stille.

Saa ud, Isak, og hold Dit Løfte! skreg Philip Bendixen, rev Kjælderdøren op og sprang ud med en Øre i Haanden.

Fader! lod det sagte, da han var kommen et Par Skridt frem.

Jacob! Gud i Himlen! Er det Dig? raabte Faderen og lod Øren falde.

Der sad Drengen paa en Steen, og i Haanden holdt han sin Dolk. Den var blodig lige op til Skjæftet. Den svage Lysning, der faldt i Gangen, viste Faderen og Onklen Drengens blege, zittrende Ansigt og det blodige Vaaben. Med eet Blik gjættede man, hvad der var foregaaet.

Med en forunderlig Følelse af Frygt og Beundring bøiede Faderen sig over sit Barn, der besvimede i hans Arme.

Onklen sagde: Nu er der Blod mellem ham og de Christne.

Byfogden kom for at opsøge Familien og førte den i Triumph tilbage i Værelserne. Han tog det bevimede Barn fra Faderen og bragte det omhyggeligt tilleie, medens han skjændte paa Pigerne, fordi de ikke hurtig nok bredte Dynerne paa Sophaen. Derpaa tog han Isak Bamberger tilside og hviskede til ham med et betydende Blik: En Bondekarl er bleven stukken med en Kniv dernede. Mig er det ligegyldigt, hvem der har gjort det; han faldt paa sine Gjerninger. Dem er det naturligviis ikke, Hr. Bamberger.

Isak fandt det bedre, ved sin Taushed at bestyrke Byfogden i hans Tro, end ved Benægtelse mulig foranledige en Undersøgelse.

Byfogden vendte sig nu til de Øvrige: Og luk De nu imorgen Deres Boutiker op som sædvanlig. Jeg svarer Dem for, at Ingen vil knye ad Dem. Vær nu ikke mere bange, Mad. Bamberger, og De heller ikke, lille Mad. Bendixen. God Bedring til den Lille. Godnat! — Han gav Mændene Haanden og gik.

Men de Andres Tanker vare ganske andetsteds, end Byfogden troede. Man var taus; men Alle følte, at man ikke kunde skilles ad endnu. Der var Noget imellem dem, som man skyede at omtale, og dog vidste den Ene, at den Andens Tanker vare beskjæftigede dermed. Der var en Hemmelighed, ikke for Verden, men for dem Alle indbyrdes; man frygtede at løfte Sløret ligesom for ikke at faae Mere at see. Det var for dem, som om det

Hemmelige vilde vise sig, naar det omtaltes, men ved Tausheden vilde forblive i Dybet.

Da Barnet slog Øinene op, spurgte Moderen, om det ikke vilde spise. Drengen bejaede det og greb den indbragte Mad med Begjærlighed og syntes at spise ivrigt. De Andre saae paa hinanden med lettet Hjerte, og noget efter gik man til Hvile.

Niende Capitel.

Efter en Storm paa Havet lægge Bølgerne sig ikke strax. Der hengik lang Tid, inden Gemytterne vendte tilbage i den vante Stilhed og Ro, idetmindste vaktes hos Jøderne ved Synet af ethvert Christen-Ansigt Erindringen om det Had, hvorfor de vare Gjenstand, og den Forfærdelse, det nylig havde bragt over dem. De mere dannede Christne, der med Ord eller Gjerning havde deeltaget i Jøde-Forfølgelsen, skammede sig hemmelig, naar de saae en Jøde, og ærgrede sig bagefter over, at de havde nødig at skamme sig for en Jøde. De simplere Borgere derimod og overhovedet de, der skyldte Jøderne Penge, kom strax efter Feiden til dem med meget venlige Ansigter, og Enhver forsikkrede, med den trohjertigste Mine, at han ikke havde havt nogen Deel i Forfølgelsen.

Der findes i Verden langt mindre Forstillelse, end der læses i Romanerne, men langt mere, end der troes i det

daglige Liv. Hine Ansigter, paa hvilke Jevnheden eller Dumheden synes at have sat sit Stempel, kunne særdeles godt skjule en eller anden snild Tanke, der har listet sig derind — hvor ligegyldigt kan det ikke see ud, naar det er klogest ikke at vise Deeltagelse, hvor venligt kan det ikke smile til en Uven, der er for stærk, eller som man trænger til! Og overhovedet: hvor megen Comedie spille vi ikke Alle med hinanden, næsten uden at mærke det, uden at føle Umage derved? Naar ere to Mennesker fuldkommen oprigtige, selv naar de sætte sig til at tale ret aabenhjertig med hinanden? Hvor mange Familier gives der vel, hvori der ikke skjules en eller anden lille Hemmelighed, undertiden endog en stor? Naar I sidde samlede om Bordet, tilsyneladende blot beskjæftigede med hinanden, med den lille Verden indenfor Eders fire Vægge, og Enhver da pludselig skulde fortælle, hvad hans eller hendes Tanker vare — naar Konen skulde tale til sin Mand, Manden til sin Kone, Datteren til sin Moder, Brudgommen til sin Forlovede, og Forsigtigheden ikke stod paa Vagt ved Hjertets Sluser — ha, det var for meget forlangt, det var at see den hvide Hud bortdraget fra Muskler og Fibrer, det var at see Hjertet banke inde i Brystet — lad der være lukket — hanc veniam damus petimusque vicissim.

Der hengaaer nu atter et Aars Tid i den vante Stilhed, og vor Opmærksomhed henledes først paa Jacob, da han en Løverdag Morgen i Sommeren 182- vandrer

ved sin Faders Haand ned ad Gaden til det Huus, hvor Synagogen befandt sig. Begge vare festlig klædte, Jacob for første Gang i sit Liv ifort Kjole, Hat og stort Kalvekryds. Det var idag Jacobs Barmitzvo, den første Sabbath, efter at han havde fyldt sit trettende Aar, og da han skulde optages i de Voxnes Samfund ved at velsigne Thora.

I Synagogen var Oraun hakaudesch (o: det Skab, hvori Thora opbevares) prydet med et nyt Silke-Forhæng, som Philip havde skjænket; to store gule Voxlys brændte paa Schulhron (o: Bedepulten, hvor Thora oplæses), Lysekronerne vare tændte, og hele den lille Menighed festlig klædt forsamlet.

Da de vare traadte ind og ærefrygtsfuld havde bøiet sig foran Oraun hakaudesch, fremtog Faderen en ganske ny Thallis, vævet af den fineste Uld og kantet med en purpurrød Bord og en bred Rand af Guld, og lagde den om Sønnens Skuldre. Derpaa indtoge begge siltiende deres Plads og fremsagde sagte de foreskrevne Bønner, som Forsangeren oplæste høit.

Nu kom Tiden, da Thora skulde oplæses. Høit syngende nærmede den af Menigheden, der havde kjøbt denne Mitzvo [1], sig Oraun hakaudesch, slog Forhænget tilside og udtog Thora, under Menighedens lydelige Bønner. Den, som havde hørt Forsamlingens høie Raab i dette Øieblik og ikke forstod Ceremonien, skulde troet, at

[1] See Pag. 81.

Forsangeren vilde begaae Indbrud, og at de Øvrige ved deres Advarsler søgte at afholde ham derfra.

Forsangeren modtog Thora og udbredte den under almindelig Taushed paa Schulhron; han opslog det Sted, hvor den Dag skulde begyndes, udstrakte Sølvstaven og raabte: Jáámaud Rabbi Jainkef, Ben Rabbi Pfeives, Leivo (ɔ: Frem træde Hr. Jacob, Søn af Hr. Philip, en Levit!) Faderen hviskede en Velsignelse, men rørte sig ikke for at ledsage ham; thi ene og selvstændig skal Ynglingen gaae at aflægge Løftet. Mere ængstelig, end han nogensinde senere var ved sine Examina, bleg og med zittrende Knæ, gik han igjennem den tætte Række af Jøder og besteg Trinene. Han berørte, som det omhyggelig var lært ham, Thora med Zizis'ene af sin Thalis, kyssede dem og fremsagde derpaa i den eiendommelige syngende Tone, der hører til, Velsignelsesformularen: Velsignet være Du Gud, Hersker over Verden, som har lyksaliggjort os fremfor andre Folkeslag og givet os Loven. Og nu skred han til den kunstige, rhytmiske Oplæsning af det Vers i Thora, som Tilfældet havde bestemt ham, medens strenge, ubarmhjertige Dommere stode og lyttede efter den mindste Feil, han mulig vilde begaae.

Jøderne troe, naar det er noget Godt der indeholdes i det Vers, de paa denne Dag oplæse, at det er en Spaadom for deres Liv. Er det noget Ondt, anse de det for et reent Tilfælde. Jacob læste:

Og Gud sagde til Slangen: — Forbandet skal Du være fremfor alle Markens Dyr. Paa Din Bug skal Du krybe og æde Støv alle Dine Dage. Og jeg vil sætte Fjendskab mellem Din og Kvindens Æt; den skal knuse Dit Hoved, Du skal saare dens Hæl.

Efter endnu engang at have berørt Thora med sine Zizis, kysset dem og udtalt Velsignelsen, vendte han sig for at stige ned; i sin Forvirring tog han feil og vilde gaae ad samme Side, hvorfra han var kommen (hvilket man ikke tør gjøre), og Forsangeren maatte tage ham ved Armen og bringe ham paa rette Vei. Man slog uvilkaarlig Øinene ned for ikke at lægge Mærke til dette usædvanlige Tilfælde, og da Jacob-steg ned af det sidste Trin, modtoges han af sin Faders og Menighedens høie Lykønskninger. Den gamle Rabbi Jokub kneb ham i Kinden og sagde: A koscher Jüngelche (ɔ: en reen, brav Yngling); men han tilføiede sagte, idet han hævede et bønligt Blik mod Himlen: Für die guten Kinder Jisroel soll Gott Schaumer und Matzel sein (ɔ: Israels gode Børn skal Gud bevare for Folket!)

Da det øvrige af Gudstjenesten var forbi, bleve Gratulanterne inviterede hjem til et Festmaaltid.

Jacob var bedøvet og vidste neppe, hvorledes han kom hjem. Men i senere Tider kunde han saa forunderlig tydelig erindre endog hvert Ansigt, der fra Vinduerne havde kigget efter den hjemdragende Skare; han huskede

saa klart, hvorledes Enhver havde været klædt i Synagogen, ja, han troede at kunne nøiagtig angive Længden af Tanerne paa de høie, dosige Vorlys, som han dog slet ikke havde lagt Mærke til i Kirken. Og, skjøndt Hjertet i senere Aar ofte bankede høit af Stolthed, skjøndt Timer kom, da stærke, lidenskabelige, lykkelige Følelser joge Blodet stormende gjennem hans Aarer, saa var der dog ingen Dag og ingen Time, der stod for hans Erindring i en saadan dæmrende, magisk Glands som denne.

Om Eftermiddagen, da Gjæsterne havde fjernet sig, sad Faderen og Onklen i Sophaen; Jacob stod hos sin Moder ved Vinduet og stirrede taus ud paa Gaden. Faderen syntes med Møie at rive sig løs fra sine Tanker; med usædvanlig blød Stemme kaldte han paa Jacob: Kom hid, min kjære Søn! at jeg kan tale til Dig.

Jacob nærmede sig; Faderen tog ham med Hænderne om Hovedet og sagde: Nu, min Søn, er Du et Menneske, en Jode. Du er ikke længere en Green paa min Stamme, men selv et Træ.

Et deiligt, høit Træ! faldt Onklen ind og holdt den flade Haand en Alen over Gulvet.

Faderen fortsatte: Hidtil har jeg staaet Gud til Ansvar for Dig; for Fremtiden bærer Du selv Dine Synder for Gud. Du er et voxent Menneske.

Og kan gifte Dig, naar Du vil, faldt Onklen atter

ind, idet han tog ham fra Faderen og satte ham paa sit Skjød.

Faderen vedblev: Da jeg var barmitzvo, sagde min Moder til mig: Gaa, ernær Dig selv. Men jeg vil dele med Dig, min Jacob, saa længe jeg selv eier Noget.

Chri bekan bereiro![1] raabte Onklen; lad Din Fader kun probere at sige: Gaa, ernær Dig selv! Vi blive alligevel.

Jacobs Øine vandrede frem og tilbage mellem Onkelens muntre og Faderens venlige, men alvorlige Ansigt, hans Indre vaklede mellem Smiil og Graad; jo mere Onklen spøgede, desto mere vemodigt virkede Faderens blide, kjærlige Alvor. Hans Hals var som sammensnøret, han var saa uendelig vel og dog saa uendelig smertelig tilmode. Da kom Moderen hen og tog ham i sine Arme og kysfede ham. Og denne tause Forsikkring, at hun ogsaa vilde dele med ham, at hun heller aldrig vilde forlade ham, løste den krampagtige Kamp, og han brast i Graad.

Onklen saae paa ham med store Øine: Hvad Satan gaaer der af Drengen? Er han syg? Hvem har gjort ham Fortræd? Har jeg gjort Dig Fortræd, Jacob? raabte han og greb ham i Armen.

---

[1] o: Dyd af pure Nødvendighed.

Nei, Onkel, svarede han og søgte at standse sine Taarer; men Du spøgede saa underlig.

Naa, der kan man see, sagde Isak ærgerlig; jeg vilde ikke have, at der idag skulde tales høitideligt og bedrøveligt til Drengen, og derfor talte jeg muntert, og saa græder han af min Munterhed. Det er godt, vi blive snart af med ham!

Ved disse Ord græd Jacob endnu heftigere.

Faderen taug vort nogle Øieblikke, derpaa sagde han:

Græd nu ikke, Jacob! Vær ikke barnagtig, idag er Du bleven Mand, og det er min Pligt at tale alvorligt til Dig. — Om faa Dage drager Du ud af mit Huus, hvor jeg har sørget for Dig og oplært Dig, som det en rettroende Jøde egner og anstaaer. Naar Anklagelsens Engel staaer for Guds Throne og jeg ydmyg venter Dommen, vil Du kunne træde frem og give mig dette Vidnesbyrd; ikke sandt, Jacob?

Jo, hulkede han.

Faderen tog paany Ordet:

Inden Du forlader mig, vil jeg endnu give Dig de bedste Raad, som jeg veed; lad Dit Øre staae aabent for mine faderlige Ord.

Jacob tørrede Øinene og saae opmærksomt paa sin Fader. Faderen drog ham nærmere til sig og vedblev:

Min Sjæl er angst for Din Skyld. Gid Du, naar Du gaaer fra min Side, aldrig tage feil af Veien!

Bevar de gode Lærdomme, Du har modtaget af Din Fader, Din Moder og Din Onkel; de ere givne af bedste Hjerte og sigte til Dit Vel.

De Christne ville lære Dig meget Nyt og Godt, men derfor skal Du ikke glemme det Gamle. Bed hver Morgen Din jødiske Bøn og anlæg Dine Tephilim; Dagen er vel begyndt, naar den begynder med Gud.

Sørg for, at Dine Zizis ikke blive posek; Guds Øie hviler paa Renhedens Pagt.

Bed om Aftenen Din Krischmo, da vaager Guds Aand over Dig om Natten, naar Din Fader er fjern.

Gaa paa Festdagene i Kirken. Hvad Du forsømmer i Skolen, vil Du let indhente; thi Gud styrker Sindet paa Hviledagen.

Vær blid imod Dine Kammerater og Omgangsvenner; det er bedre at lide end at gjøre Uret.

Viis Agtelse mod ældre Jøder, det skaffer et godt Navn, og et godt Navn er den bedste Arvepart.

For det Øvrige velsigne Dig den almægtige Gud!

Og ved disse Ord trykkede han Sønnen til sig og kyssede ham og blandede sine Taarer med hans.

Sildig om Aftenen stod Philip Bendixen ene i sit Contoir og sammenlagde Papirer. Har jeg sagt Dig, maa

jeg ogsaa sige B, sagde han; skal han være Student, skal han ikke være Kræmmer. Ha! i een Henseende skal min Søn dog ikke behøve at være Jøde. — Han forseglede Obligationerne og skrev udenpaa: Min Søns Eiendom.

Det bankede paa Skodderne, og forsigtig nærmede Philip Bendixen sig til Vinduet. Da han aabnede Skodet, saae han sin Svoger. Luk Vinduet op! sagde denne. Da dette var skeet, kom en Pose tilsyne ved Vindesranden, og den gav en haard Klang, da Isak satte den i Karmen.

Da jeg sad derovre, sagde Isak, fortrød det mig, at jeg havde bragt Drengen til at græde idag, og saa tænkte jeg paa, at jeg heller ikke havde givet ham en Foræring til hans Barmitzvo. Tag Du nu og gjem disse Specier til ham ..... inden jeg tæller dem endnu engang.

Isak! sagde Philip vrt.

Gjem Specierne! raabte Isak næsten barsk. Han tilføiede som en Art Skjemt: Blive de staaende ved Vinduet inat, kan jeg ikke svare for dem.

Da Jacob nogle Dage efter stod med Faderen paa Skibet, der førte dem til Sjælland, og bedøvet af Afskedens Smerte stirrede ud over den forsvindende Strand, det Sted, hvor han havde kjæmpet sin første Kamp, dykkede uvilkaarlig et længst forglemt Billede op for hans Phan-

tasi. Det var Ansigtet af den Dreng, med hvem han dengang havde kjæmpet saa forbittret. Instinctmæssig fæstede han sine Tanker paa hiin Scene for at bortlede Længslen og Tanken fra Hjemmet, og Billedet af hans første Fjende fulgte ham, indtil Smerte og Udmattelse bragte ham til at søge Leiet.

Tiende Capitel.

Det traf saa heldigt, da man gik ud for at søge en Skole, der laa nær ved Onkel Marcus's Bopæl, og hvor der blev læst Latin, at man stødte paa en af de bedste lærde Skoler i Kjøbenhavn.

Bestyreren af denne Skole, forenede med Energi og Strenghed en varm Interesse for sit Kald. Forskjellig fra den Tids fleste Skolebestyrere, hvis Samvittighed nøiedes med at indprøge Disciplene den af Universitetsdirectionen fastsatte Kundskabsmasse og sørge for god Tugt og Orden indenfor Skolens Enemærker, søgte han ikke blot at virke paa sine Elevers Aand, men ogsaa paa deres Sjæl; han vilde ikke blot staae over dem som Tugtemester og Timelærer, men ogsaa stige ned til dem som Veileder og Opdrager — skjøndt disse Bestræbelser under den da (og endnu) herskende, i en christelig Stat mærk-

værdige Adskillelse mellem Opdragelse og Oplærelse maatte yttre sig svagt og undtagelsesviis. Den ivrige Skolemand maatte meest nøies med at udveksle Jagttagelser med de øvrige Lærere, da en ret livlig Vexelvirkning mellem ham og Eleverne ikke var mulig. Jacob, der var saa langt fra Hjemmet og af Faderen specielt anbefalet til hans Omhu, var dog kun anbetroet Skolen i Skoletimerne, da han var i Huset hos sin Farbroder, og saaledes maatte Bestyreren ogsaa med Hensyn til ham mere indskrænke sig til Opmærksomhed og Jagttagelse end til en directe Berørelse.

Naar jeg — sagde han en Dag til nogle af Lærerne, kort Tid efter Jacobs Indtrædelse i Skolen — naar jeg seer denne Dreng med det orientalske Ansigt sidde nederst paa Bænken mellem Klassens Klodshoveder, er der Øieblikke, da min Skole forekommer mig som en Samling af Huusdyr, hvorimellem er kommen en tam Panterunge. Blot de andre Hvalpe ville behandle Panterungen godt, at dens Natur ikke vaagner. — Disse Ord vare ligesaa meget Spøg som Alvor; men til sin Forundring skulde Bestyreren snart see, at de vare ganske rigtige.

Jacob svømmede i Forstningen i Henrykkelse. Da han, med Forstanden udviklet ved den talmudiske Skarpsindighed, med Hukommelsen opfyldt af Brudstykker fra saa mange Sider af den menneskelige Viden, kom til Skolen uden at kjende en Skolebog, var han som et Menneske, der kan spille, men ikke kjender Noderne. Man examinerede ham som en af de andre Drenge, og han kunde

ikke svare et Ord. Men, da han begyndte at tage Deel i Undervisningen og derved for saa at sige Mellemrummene mellem Brudstykkerne begyndte at udfyldes, og han selv kom til Bevidsthed om sin Viden, gjorde han rivende Fremskridt i sine Læreres Omdømme.

Og hvilken Fryd for ham at sidde der paa Bænken mellem andre Drenge! Agtes for ligesaa god som de, sommetider endog foretrækkes dem, ikke at føle anden Forskjel end den, som Flid og Evner opstillede! Hvor flittig var han ikke, hvor længtes han ikke hver Aften efter den næste Dag, der skulde fornye den herlige Kamp!

Hvilken Fryd at sidde der paa Bænken mellem andre Drenge — men det var da ogsaa kun i Timerne, da Drengene vare bundne som Soldater under Disciplinen. Næppe var Læretimen endt, for Jacob hørte, at han var en Jøde. Der behøvedes ikke mere for straks at fjerne ham fra hans Kammerater og lade ham staae ligesaa ene, som om Plankeværket havde adskilt ham fra dem.

Saa længe Skolelivet endnu var ham usædvanligt og Kappestriden med hans Kammerater havde alle Nyhedens Tillokkelser, følte han ikke synderlig til denne nye Forfølgelse, hans hele Sjæl hang ved Læretimen og de Gjenstande, som i dem bleve foretagne. Men efterhaanden som den ungdommelige Enthousiasme aftog, blev Sindet meer omfindtligt for de andre Drenges Drillerier. Naar hele Klassen sværmede omkring ham og leende raabte Jøde! eller Ach wai mir! eller Hep, hep! fandt

han sig med en vis Sløvhed deri, det var, som om han hørte den hele Verden raabe til sig og han maatte bøie sig for dens Stemme. Men, naar en Enkelt vovede sig for nær og med Udraabet: Flyt Dig, Jøde! eller deslige skubbede til ham, saa syntes det ham strax mere en personlig Fornærmelse, og som en saaret Tiger krummede han sine faste, bøielige Lemmer til et Sæt mod Fornærmeren. Det endte da altid med, at Flere kom denne til Hjælp, og Jacob fik Prygl.

En Aften fandt Karlen, der gjorde Værelserne rene, en Dreng ligge bevidstløs paa Gulvet med alle Spor af en voldsom Behandling. Fra et Hul i Hovedet rislede Blodet henad Gulvet. Drengen blev bragt bevidstløs til sit Hjem.

Den næste Morgen, da Eleverne indfandt sig, fik de alle Befaling at begive sig op i den store Sal, hvor Lærerne allerede vare forsamlede. Rectoren besteg Cathedret, fortalte Begivenheden fra den foregaaende Aften og tilføiede: Der er naturligviis kun lidet Haab om, at den Skyldige selv vil melde sig, og maaskee vil den Mishandlede, naar han har faaet sin Helbred igjen, af kammeratlig Troskab fortie hans Navn. Men lad den Skyldige være hvemsomhelst, den Bevidsthed bære han da, at hans Lærere og enhver retsindig Kammerat betragte hans Adfærd med den dybeste Harme. Og det venter jeg af Enhver blandt Eder, hvem Skolens Ære ligger paa Hjerte, at han ikke af

misforstaaet kammeratlig Troskab fortier, hvad han veed, men gjør Sit til Gjerningsmandens Opdagelse, for at Mistanken ikke skal hvile paa en Uskyldig.

Rectoren saae sig skarpt om i Kredsen; men Alle tav. Da reiste sig Jacob Bendixen og sagde: Det er mig, der har gjort det.

Hvorledes? raabte Bestyreren og traadte forbauset et Skridt frem; Du, Bendixen, den beskedneste og roligste af alle Skolens Disciple? Det kan jeg ikke troe om Dig.

Det er, som jeg siger, mig, vedblev Jacob urokkelig.

Men ved hvilken Vanvare er Du da kommen dertil? Thi Du kan da umulig have gjort det med Villie?

Jo, jeg gjorde det med Villie, blev Jacob ved i samme Tone. Han er altid den værste til at kalde mig Jødesmaus, men skjuler sig bestandig bag de andre. Jaftes var jeg bleven ene tilbage med ham, og da jeg vilde gaae, løb han bag paa mig og raabte: Afveien, Jøde! og kastede mig ind imod Døren, saa at jeg stødte mit Knæ. Saa slog jeg ham, indtil jeg troede, at han var død. — Jeg veed nok, tilføiede han, idet han traadte et Par Skridt frem, at De holder med ham og ogsaa kalder mig Jødesmaus, men gjør det ikke, naar vi ere ene!

Jacobs Læber bævede, og hans Kinder vare kridhvide. Der herskede en Dødsstilhed i Salen; Rectoren stirrede ufravendt paa ham. De andre Lærere nærmede

sig Cathedret, og efter nogle Øieblikkes sagte Hvisken gik de udenfor med Rectoren. Da de havde lukket Døren efter sig, raabte enkelte Drenge med dæmpet Stemme og truende Gebærder til Jacob: Naa, Jøde, nu faaer Du. Men de Fleste tav, og nogle Minutter hengik under en forventningsfuld Pause. Jacob blev staaende uden Bevægelse og hørte Intet. Endelig traadte Lærerne ind, og under en dyb Stilhed betraadte Rectoren atter Cathedret.

Jacob Bendixen! saaledes talede han, den Fornærmelse, hvorfor Du har været Gjenstand, er saa lav og foragtelig, og jeg føler saa tydelig det Indtryk, den, uafbrudt fortsat, har maattet gjøre paa Dit Sind, at jeg ikke anseer mig berettiget til at straffe Dig. — Rectoren gjorde en Pause og betragtede Jacob, der ved denne uventede Tiltale stod som opløst. Derpaa vendte han sig til de andre Disciple og sagde med streng Stemme: Han, som Bendixen har straffet, har kun faaet Løn som forskyldt. Og, I Andre! lægger Mærke til, hvad jeg nu vil sige Eder! Naar de dannede og humane Følelser, som Skolen søger at indprænge Eder, ikke ere stærke nok til at hæve Eder over Pøblen, saa venter den alvorligste Revselse, for hver Gang et saadant Udbrud af Raahed kommer til min Kundskab. — Og nu haaber jeg, Bendixen, vedblev han, idet han igjen vendte sig til Jacob, at Du har saa megen Tillid til mig, at Du for Fremtiden ikke vil tage Dig

selv til Rette, men, selv naar Du saa haardt fornærmes, erindrer, hvad Du skylder Skolen, og henvender Dig til mig om Hjælp mod dem, der fornærme Dig. — Gaaer nu Alle stille ned paa Legepladsen og venter, til næste Time begynder. Jeg haaber, at denne Time, uagtet den ikke er bleven anvendt efter Bestemmelsen, ikke skal være spildt.

Da alle Disciplene og deriblandt Jacob vare gaaede ned og Lærerne stode ene tilbage, sagde en af disse til Rectoren: Havde det ikke været rigtigere at beholde Bendixen heroppe end nu lade ham være ene imellem dem?

Tvertimod! raabte Rectoren; skulde vi, i samme Øieblik som vi søge at forene dem med ham, adskille ham fra dem? Blev han adskilt fra dem i dette Øieblik, saa var ingen Forening let i Fremtiden. Et Saar maa lukkes sammen, medens det er friskt, hvis det nogensinde skal læges. Og er det end maaskee ubehageligt for ham i Øieblikket, saa skal han dog ogsaa lide Noget, hans Sind maa ogsaa bøies.

Jeg havde ikke ventet en saadan Energi hos et Barn af den Nation, bemærkede en af Lærerne. I andre Skoler, hvor jeg informerer, er der ogsaa Jødedrenge; de taale Hug og Skjældsord, som om det var i sin Orden. Jeg har tidt ordenlig ærgret mig ved at see deres Taalmodighed — her skal jeg just ikke ærgre mig derover.

Jeg kan ikke glemme den Scene, sagde Rectoren.

Jeg tilstaaer ærlig, at jeg blev ligesom imponeret, da Bendixen sagde: Og saa slog jeg ham, indtil jeg troede, at han var død. — Først i dette Øieblik følte jeg, at jeg ikke kunde straffe Drengen. Først da blev det mig klart, at det ikke var noget Skoledrenge-Slagsmaal; det var jo en Nationalkamp. Jeg lod, som jeg overhørte disse Ord; thi hvad skal man anvende mod et saadant Gemyt uden Mildhed.

Og sikken Udfordring, han slyngede imod Dem! sagde en anden Lærer; jeg forsikkrer Dem, jeg blev næsten bange, da han gik frem. Han slaaer haardt, den lille Satan, det have vi da seet.

Ja, hvilken Fortvivlelse maa der have været i Drengens Sjæl! tog Rectoren atter Ordet, idet han stirrede hen for sig; han troede, at han stod ene imellem lutter Fjender og nu ret skulde overvældes. Man maa behandle denne Dreng med Blidhed.

De var en Art Prophet, da De for et Par Maaneder siden sammenlignede ham med en Panterunge, husker De det?

Ja, bedre Prophet, desværre, end jeg selv troede. —

Undervisningstiden fortsattes, som om Intet var forefaldet. Om Aftenen, da Skoletiden var forbi, kaldte Rectoren Jacob ind til sig.

Efter at have sat sig og ladet Jacob tage Plads, sagde han, for at begynde med en Begyndelse: Sig mig

engang, hvad tager Du Dig nu for, saadan en Aften, naar Du kommer af Skole?

Jacob, der havde ventet, at Straffen nu først skulde begynde, svarede lettet: Jeg læser paa mine Lectier.

Og, naar Du har lært dem, hvad tager Du Dig saa for?

Saa læser jeg andre Ting for at fordrive Tiden.

Gaaer Du aldrig ud at spadsere med nogen af Dine Skolekammerater?

Nei, svarede Jacob sagte og slog Øinene ned.

Læreren følte, at han var nær ved at røre ved det ømme Sted, og spurgte videre:

Men Din Onkel har jo Børn — leger eller spadserer Du ikke med dem?

Han har to Sønner, af hvilke den ene er paa Alder med mig, den anden lidt ældre. Men den ene er i Silke- og Klædekræmmer-, den anden i Urtekræmmerlære og kommer sjelden hjem uden om Fredag Aften.

Har han ingen Døttre?

Jo, tre; men den ene er ganske lille, og jeg lærer hende sommetider at læse; og de to ældste gjøre Nar af mig, fordi jeg vil være Student. De sige, at jeg hellere burde studere til Officier, for Officiererne ere meget raskere Folk end Studenterne. Men jeg vil være Student.

Rectoren smilede umærkelig ved at kaste dette korte Blik ind i to jødiske Pigehjerter.

Men, naar Du nu har læst og atter læst, hvad foretager Du Dig saa?

Jacob nølede med at svare.

Rectoren blev nysgjerrig ved denne Nølen og spurgte: Er der slet Intet, Du morer Dig med?

Jo, svarede han og saae mod Jorden.

Naa, hvad er det da? Jh, saa svar dog, vær ikke saa ængstelig.

Naar jeg er træt af at læse — sagde han endelig nølende og undselig — saa bilder jeg mig ind, at der kommer en Fugl og henter mig hjem til mine Forældre og til min Onkel, og saa er jeg hjemme hele den øvrige Deel af Aftenen.

Og det er al Din Morskab? spurgte Rectoren vrt.

O, saa er jeg saa lykkelig — sagde Jacob, og en svag Rødme farvede hans Kinder — jeg kan lugte Blomsterne i Haven og Tangen fra Stranden, og jeg kan høre min Moder synge ganske sagte, og jeg kan see min Fader og min Onkel; men de kunne ikke see mig. Tilsidst kommer jeg til at græde, og saa gaaer jeg iseng.

Rectoren betragtede ham længe i Taushed. Han reiste sig og fremtog et Bind af de dengang nylig udkomne Digte af Oehlenschlæger og gav Jacob dem i Haanden: Læs disse, sagde han; saa kommer der ogsaa en Fugl og henter Dig, skjøndt just ikke til Dine Forældre; men man har godt af at see sig lidt om i Verden. Og siden

Du har saa megen Tid tilovers, hvad mener Du da om at komme til mig engang imellem og læse lidt Mere, end der læres i Skolen? Desto flinkere Student bliver Du!

Jacob takkede pligtskyldigst, og Rectoren lod ham gaae hjem.

Ellevte Capitel.

Skolelivet fortsattes; men det er vanskeligt at sige, om Jacob havde mere Grund til at være fornøiet med sin Stilling blandt sine Kammerater nu end før. De høie Raab og Skjeldsord, de heftige Forfølgelser var han nu fri for; men den dybe Taushed og Kulde, der var fulgt paa, var ham næsten endnu mere piinlig, da han saa godt vidste, hvad den betød. Den talte høit i al sin Taushed; men det var lydløse Ord, som han ikke kunde gribe og straffe. Hine Blik og Gebærder — han forstod godt at udtyde dem, skjøndt han ikke turde udtyde dem for ikke at gjøre sig latterlig. Han var ofte tilmode, som naar man i Natten frygter Noget og ønsker, at det Ubekjendte maa nærme sig, for at man kan faae Ende paa den uvisse Frygt.

Med den Skoledrenge eiendommelige, næsten juristiske Snedighed forstode hans Kammerater ofte at sige ham det,

de vilde sige, uden at han kunde gjøre dem noget for det. En begyndte at tale omstændelig om en stor Smaus, de havde havt hjemme, om Flode, Sauce og atter Flode, saa at det Hele blev en Forvirring af Ord paa -ode og -aus. Midt i det afbrød en Anden ham meget alvorlig: Naa, tag Du iagt, Du! Du taler om Smaus, og Bendixen hører derpaa. — Jeg talte ikke om Smaus, Du! svarede Fortælleren ligesaa alvorlig. — Jo, Du gjorde, Du, og Du sagde saagar Jode. Jeg gaaer hen og siger det til Rector. — Næ, sikken en Løgn! Talte jeg nu om Jode, I Andre? — Jo, Du gjorde! Du har skjeldt Bendixen ud for Jødesmaus; det hørte vi paa. Bendixen, op til Rector!

Saa ung Jacob var, havde Nødvendigheden allerede lært ham saa megen Selvbeherskelse, at han kunde sidde stille og lade, som om han ikke hørte Sligt. Han havde gjerne sprunget løs paa En; men hvo var den Skyldige?

Efter et Par Maaneders Forløb kom den saarede Dreng atter i Skolen og indtog sin Plads, som om Intet var forefaldet. Der var intet Spor af Hevngjerrighed mod Jacob; det var, som om han og Jacob aldrig havde kjendt hinanden. Det er et særeget Træk hos de Danske, at de mangle Energi, Energi til at handle, Energi i at elske og fremfor Alt Energi i at hade. Blandt Almuen er det slet ingen Sjeldenhed at see et Menneske blive kureret for sit Fjendskab ved at faae et ordentligt Drefigen af sin Fjendes Haand. Det er en reen homoopatisk Me-

thode. Hos et mere ildfuldt Folk vilde en Conflict som den mellem Jacob og hans Kammerat have avlet et Fjendskab, der fra Skolen havde strakt sig ud over hele Livet; men den christne Dreng syntes tvertimod endog at have overvundet endeel af sin forrige Uvillie mod Jacob. Denne, der fluttede fra sin egen Natur, blev frapperet ved den uventede Stilhed og Blidhed, hvormed Drengen nu opførte sig, og han begyndte at føle Fortrydelse over, hvad han havde gjort. En Dag stod Drengen foran ham ved Bordet og saae i en Bog. Jacob betragtede hans blege, sygelige Ansigtstræk, og inderlig rørt greb han hans Haand og saae paa ham med Taarer i Øinene. Men da trak Drengen sin Haand tilbage og raabte: Naa, vil Du slaae mig igjen, Jøde? Jacobs fulde Hjerte trak sig sammen, og han tænkte: Nu ere vi da kvit!

Saaledes hengik Tiden; Uger fulgte paa Uger, Maaneder paa Maaneder. Jacob gik i Skole og besøgte jevnlig sin Rector efter dennes Indbydelse, lærte af ham og var uden selv at vide det Gjenstanden for hans Opmærksomhed og Omhu. Paa de enkeltstaaende Feriedage hændte det sig undertiden, at Jacob var hos ham fra Morgen til Aften, og engang skete det endog, at han tog Jacob med til en Familie. Jacob syntes vel at kunne mærke paa den Venlighed, man viste ham, at Rectoren havde talt noget om ham i Forveien, og han troede at kunne see den Umage, hvormed man, efter hans Mening, søgte at holde enhver Allusion til Jøde og Jødedom tilbage; men

desto mere interesserede ham det Familie- og Selskabsliv, han her for første Gang saae. De muntre og skjemtefulde Samtaler mellem unge Damer og Cavalierer, hvorover det erotiske Element hvilede med en umiskjendelig Duft, Bordets Glæder og selve Borddækningen og Anretningen med de mange Jacob forbudne Retter, som netop derfor syntes ham at være desto delicatere, endelig efter Bordet Sang og Musik og en lille improviseret Dands — Alt dette saae Jacob paa med en forunderlig Blanding af Henrykkelse og Hjertevee, det var en Virkeliggjørelse af de Eventyr, han havde drømt i sin tidligere Barndom, og han syntes dog at staae endnu mere fjernet derfra end dengang, fordi han slet ikke forstod at tage Deel deri. Disse Mennesker syntes ham at høre til en begunstiget Kaste, at have lært en hemmelig Kunst, hvormed de af Intet kunde skabe sig saadanne Glæder. Han grebes af en smertelig Længsel, han ønskede at være født i denne Kaste.

En Feriedag kom han ifølge Aftale om Morgenen tidlig til Rectoren. Denne var ifærd med at klæde sig paa, og Jacob ventede paa ham i hans Studereværelse. Rectoren traadte ind i Skjorteærmer, førte sig en let Morgenfrakke, gik til det aabnede Vindue og kastede et glad Blik mod Himlen, idet han drog et dybt Drag af den friske Foraarsluft; derpaa satte han sig med et fornøiet Ansigt hen til Kaffebordet. For Jacob var enhver af hans Bevægelser en Gjenstand for Jagttagelse. Denne Maade at holde Morgenbøn paa: med et glad Blik at

hilse paa sin Gud, var saa let og ugeneert i Forhold til hans egen Morgenbøn: anlægge Tephilim og halv tankeløs fremsige lange, tildeels uforstaaelige hebraiske Bønner, og Rectorens tilfredse Aasyn viste tydeligt nok, at det kunde skee med en god Samvittighed. Da Rectoren denne Formiddag foredrog det Capitel af Herodot, hvori fortælles om Spartanerne ved Thermopylæ, der salvede og krandsede sig, inden de droge i Striden, lagde Jacob for første Gang ved denne Fortælling Mærke til, at hans heltemodige, næsten tilbedte Spartanere ikke havde anlagt Tephilim.

Næste Morgen undlod han for første Gang i sit Liv at anlægge Tephilim og sneg sig som en Forbryder forbi den Silkepose, hvori de hang, ud af Huset. Men da hele Dagen, ja Aftenen med, forgik, uden at Himlen styrtede ind eller en anden forfærdelig Begivenhed indtraf, blev han atter rolig, og han besluttede at prøve det endnu engang og bede ligesom Rectoren. Han prøvede det oftere og oftere, han vænnede sig dertil.

Troen, hvad enten den er sammensat af Ceremonier og Overtro eller er reent aandig, er ikke at sammenligne med en Bygning, hvoraf man kan tage en enkelt Steen ud og sætte en anden i Stedet. Saasnart Tvivlen giver sig ifærd med den, vakler den hele Bygning, den styrter sammen, og man kan ikke engang bruge Materialierne til at opføre en ny. Tvivlen sætter sig ikke paa Troen som en Rustplet, der gnaver langsomt; den er som hiin

Gift, der kun behøver at berøre Menneskets Tunge for med eet Slag at udbrede sig gjennem hele Systemet.

Jacob havde fordybet sig i Oehlenschlæger og med ham levet sig ind i den nordiske Heltetid og Hedenold. Det Eneste, hvori han ikke havde kunnet tage Deel med Kæmperne, var Maaltiderne i Valhalla, hvor de spiste saa meget Flæsk. Men nu fik han Mod nok til at spørge sig selv, hvad Forargelse Guddommen vel kunde tage af, om Kjødet af dette eller hiint Dyr berørte hans Læber? Er det tænkeligt, at de forskjellige Næringsmidler, som komme i min Mave, kunne krænke den guddommelige Moral-lov? — spurgte han. Skulde Gud sidde oppe i Himlen og passe paa, om jeg efter at have spiist Smør nøiagtig lader en Time hengaae, inden jeg spiser Kjød? Han vovede paa, hos Rectoren at spise Smørrebrød med Kjød og fandt ingen videre Uleilighed deraf.

Han havde læst om Tyrkerne, der kom til Skanderbegs Grav og behængte sig med hans Been, som Amuletter, der kunde beskytte dem mod Farer, og han havde smilet ad Tyrkernes Overtro. Det var jo kun Been af et dødt Menneske — hvad Kraft kunde de vel have? Nu saae han pludselig, at han selv bar en Amulet, sit Arbakampfaus. Det var jo kun et uldent Stykke Tøi — hvad Kraft kunde det have? Og han aflagde sit Arbakampfaus, som han havde baaret siden sit sjette Aar, Tegnet paa Pagten med Jødernes Gud.

Med saadanne Kampe og Undersøgelser, der forbleve

skjulte for hele Verden, tilbragte nu Jacob en lang Tid. I enkelte Øieblikke fremtraadte vel for hans Sjæl en dunkel, ængstelig Tanke: at Rectoren, der havde givet den første Anledning til disse nye Ideer, kunde være en af de farlige Forførere, der havde faaet den lille Simon i deres Garn; men snart følte han inderlig, at det var en høiere Aand, som han selv havde opdaget, der virkede i ham. Dog drømte han i lang Tid næsten hver Nat, at han sad ved Schabbasbordet, og at hans Fader sagde til ham, ligesom Lazarus sagde til den lille Simon: Lad mig see Dit Arbakampfaus, min Søn! og at han da skamfuld og ængstelig sneg sig ud af Døren, bort fra sin Fader.

Men det var i Nattens Mørke, at de gamle, mystiske Erindringer truende viste sig for ham, ligesom Sagnene om Elverpiger og Nisser vaagne hos Vandreren i den dunkle Skov. Naar den lyse Dag skinnede, forsvandt Billederne, og han levede i Aandens frie og klare Lys. —

Det var Jødernes Pintsedag. Jacob maatte i flere Dage blive hjemme fra Skolen for at feire Høitiden, og en Formiddag fulgte han med Farbroderen til Synagogen. Med forunderlige Følelser gjenfandt han sig efter lang Tids Forløb paa dette Sted. Det blev et Øieblik saa rædselfuldt tomt i hans Indre. Sin Gud havde han afklædt alle Attributer, og hvad der var blevet tilovers af denne Guds Væsen, var næsten Intet. Men over denne Guddom syntes ham at svæve et høiere ætherisk Væsen, som Begrebet om Alfader i Hedningernes Gemyt

svævede over selve Asodin, og med den lidenskabeligste Inderlighed henvendte han sig til det høie Væsen i Bøn: Du kjære, store Gud! Dig er det, som førte Jøderne ud af deres Fjenders Land! Jeg vil tilhøre Dig, jeg vil troe paa Dig; men tilgiv mig, at jeg ikke kan troe Alt det, jeg nu ikke længere troer. Og han istemte Menighedens høie Raab, som nu lød: Schema Jisroeil! Adaunoi Elauheinu Adaunoi echod! o: Hør Israel, Herren Din Gud er et eneste evigt Væsen! Styrket ved sin simple Bøn undlod han at bede de øvrige hebraiske Bønner og saae med en Blanding af Stolthed og Vemod den øvrige Menighed bede i Enfold og Inderlighed Men da Øieblikket kom, da Thora skulde fremtages af Oraun hakaudesch, og Menigheden trængte sig frem for at kysse Pergamentrullen eller blot berøre den med Fingren og kysse Fingren, da sagde han til sig selv: See, disse Mennesker kysse det døde Pergament og de døde Bogstaver og troe, at dette er den levende Aand.

Da de øvrige Medlemmer af Familien om Middagen kom fra Kirken for i Fred og Glæde at nyde Festmaaltidet, var der i Jacobs Indre en vis Undseelse; han følte, at han ikke fortjente at tage Deel i denne glade Ro, som han ikke havde deeltaget i Andagten. Han erindrede godt den Tid, da han med ligesaa religieuse Følelser var traadt ind i den hyggelige Stue og med ligesaa megen Tilfredshed havde sat sig til det pyntede Festbord, og skjøndt

hans Forstand sagde til ham, at han var paa den rette Vei, var der dog i Hjertet en hemmelig Anger og Klage.

Men man kom, uden at vide det, til hans Hjælp i denne stille Kamp.

Under Maaltidet skar Tanten en lækker Høne for. Manden pillede forlods et lille Stykke ud til en Mundsmag. Du kan troe, sagde Konen, jeg fik en ordenlig Skræk, da jeg skar Hønen op og fandt en Knappenaal i Kroen.

Manden blev ligbleg og tog i en Hast Kjødet ud af Munden. Og det siger Du mig først nu? raabte han forfærdet; er Du gal, Kone? Vil Du gjøre hele Huset tereipho?

Naa, berolig Dig, svarede Konen og vedblev at skjære for; jeg sendte Bud til Roef'en og lod ham see Kroen med Knappenaalen i, og han svarede, at vi gjerne turde spise Hønen, men Kroen skulde vi i Forveien nedgrave. Og det har jeg gjort.

Med lettet Hjerte tog Manden atter fat paa Hønen.

Det er mærkeligt, sagde Jacob, at Hønen kunde blive kosher[1], fordi Kroen blev nedgravet. Man skulde troe, at Kroen allerede havde gjort Hønen tereipho[2], og at det saa ikke kunde hjælpe at nedgrave Kroen bagefter. Det er, ligesom man vilde komme Modgiften i Giftflasken, efterat et Menneske havde drukket deraf.

Forsynd Dig ikke, Jacob, sagde Marcus Vendixen; det maa Roef'en vide bedre. Der gives mange hemme-

[1] Reen.
[2] Ureen.

lighedsfulde Ting, som man maa troe, uden at kunne forklare dem. Hvad er vel die Tekufo?

Ja, hvad er die Tekufo? spurgte Jacob.

Fire Gange om Aaret falder die Tekufo fra Himlen, svarede Marcus; det er en Bloddraabe; hvorfra den kommer, kan jeg ikke sige Dig, det taler man ikke om til Børn; men den falder i Smør eller Kjød eller deslige, og det Menneske, som nyder af det, hvor Tekufen er falden, maa døe. Derfor lægger enhver from Huusmoder paa de Dage et Sem ved de Levnetsmidler, hun har i Huset; thi da falder Tekufen ikke i hendes Huus.

Et Sem! sagde Jacob; skulde en død Gjenstand virkelig have Magt til at modstaae Guds Villie?

Afleder ikke Tordenafslederen Lynstraalen? svarede Farbroderen.

Jo; men Lynet er ogsaa en Naturkraft, som afledes fra sin Vei ved en anden Naturkraft; Gud har ikke lagt sin Villie i nogen af dem. Og skulde Gud behøve et Sem som Tegn for at skjelne mellem de Fromme? Kjender han ikke selve Hjertet?

Vorherre forlanger et Tegn af Menneskene for at see, at de komme ham imøde og erindre ham. Befalede ikke Gud, at Jøderne skulde bestryge deres Døre med Blodet af Paaskelammet, for at hans Engel kunde kjende deres Huse fra Ægypternes?

Gud er almægtig, tog den ældste af Fætterne med rabbinsk Salvelse Ordet; men han bruger undertiden ikke

hele sin Almagt. Han kunde have skabt Mennesket af Intet, og dog dannede han det af Jord. Hvorfor blev Adam ikke tusinde Aar gammel? Det var bestemt, at Adam skulde være tusinde Aar og David et dødfødt Barn. Men til Gavn for Jøderne tog Herren halvfjerdsindstyve Aar fra Adams Alder og lagde dem til David. Kunde Herren ikke godt have skabt halvfjerdsindstyve Aar alene til David?

Men Sligt henhører under Mythologien, raabte Jacob, og behøver ikke at troes, ligesaalidt som Sagnet om Saturn, der spiste sine Børn.

Farbroderen sagde strengt: Intet af hvad der staaer skrevet for Jøderne, henhører til..... hvad var det, Du sagde, Jacob? Hvad var det for et Ord, Gojim have lært Dig?..... Intet af hvad der staaer skrevet, behøver ikke at troes. Naar vi høre nærmere til, saa behøver man maaskee heller ikke at troe paa Jaumkipur, man behøver ikke at faste og bede og bekjende sine Synder, hvad?

Jo, raabte Jacob, og han hengav sig med sin hele Sjæl til de Billeder, som denne Festdags Navn fremkaldte; jo, Jaumkipur er en skjøn og poetisk Fest! Alene for dens Skyld var det værdt at være Jøde! Naar den hele Menighed staaer i de hvide Ligdragter; naar Hrasan og de to Aeldste stige op foran Thora og undskylde Forsamlingen „for de høiere Regioners og de lavere Regioners Net, paa Guds Vegne og paa Menighedens Vegne," for det Tilfælde, at den beder med ikke angrende Syndere i

sin Midte; naar Thallis indvies og Menigheden tilhyller sig; naar Hrasan oplæser Forjættelsen, og ved Ordet Kaureïm[1] Alle styrte paa Knæ; naar den hvide Skikkelse paakalder de Dødes Navne og ønsker dem en salig Hvile; naar Leviterne bringe Vadskevandet til Kaunim og disse, efter at have tvættet sig, stige frem og udtale de hellige Velsignelser; naar Hornet lyder og Fjender række hinanden Haanden — da troer og beder jeg saa godt som Nogen, da er jeg stolt af at være Jøde!

Jeschkauach![2] sagde Onklen; hvem er ikke stolt af Jaumkipur? Hvilken Jøde er ikke stolt af sin hele Religion?

Ja, vel! vedblev Jacob, der er meget Skjønt i den. Men — tilføiede han lidt sagtere — der er dog ogsaa tilsat megen latterlig Overtro.

Jacob! raabte Onklen, det vover Du at sige i mit Huus? Nævn mig det Allerringste, der er latterligt! Lad høre! Tal!

Nu, sagde Jacob med et lille Smiil; det er ikke saa vanskeligt; der er f. Ex. den Omhyggelighed, hvormed Du Fredag Eftermiddag klipper Dine Negle, opsamler de afklippede Stumper, skjærer en lille Spaan ud af Bordet eller Vindueskarmen og brænder tilligemed Neglestumperne.

Am Hoorez![3] raabte Onklen; skeer det ikke, for at

[1] De knælede.
[2] Tak.
[3] Jordens Barn, Uindviede.

jeg paa Dommedag, naar Herren kalder, ikke skal gaae om og opsamle de afklippede Negle? Ere Spaanerne ikke mine Eidim, Vidner paa, at jeg har brændt Neglene? Spot en anden Gang ikke over Ting, Du ikke forstaaer! Vogt Dig selv for, at Du paa Dommedag ikke skal blive paa Jorden for at oprette, hvad Du har forsømt!

Med disse Ord vendte han sig fortrydelig bort og sagde til de Øvrige:

Nebbausai! Wir wollen benschen! — og al videre Disput var afskaaren.

Jacob drog Aandedrættet tungt. Luften i Værelset forekom ham trykkende og svanger med Overtro; han længtes efter den friske Luft, som omgav Skolen, ja, han længtes efter sine Skolekammerater, efter de Christne, hans indespærrede Aand søgte til dem, der forstod den, som den ensomme Fange higer efter at tale med Mennesker, var det end hans Fjender.

Aftenen og Natten var ham dræbende lang, og som en frigiven Fugl ilede han næste Dag til Skolen. Da han traadte ind i Klassen, kunde han have omfavnet sine Skolekammerater af Glæde over Gjensynet. Det faldt ikke den Uerfarne ind at tvivle om, at de Følelser, som aldeles opfyldte ham, jo deeltes af hele Verden. Med et muntert og kjærligt Blik omfattede han dem Alle og raabte: Naa, hvorvan have I havt det, medens jeg var borte? Men Drengene havde ikke forandret sig i de faa Dage, som laae imellem, og En svarede: Jo, Tak, Bendixen;

men nok ikke saa godt som Du, for Du har da været oppe hos Jødepræsten og er bleven klappet og har faaet Kager, fordi Du saa pænt var i Kirke. En skraldende Latter, som dog langt mere kom af ungdommelig Overgivenhed end af Ondskab, fulgte paa disse Ord. Men Jacobs svulmende Følelser trak sig sammen, han erindrede pludselig igjen, at han var en Jøde og Disse Christne. En inderlig Smerte betog ham; han følte dunkelt, at han havde forladt den Bred, hvor han hørte hjemme, og blev bortstødt fra den anden og nu drev forladt ude i Strømmen.

Nu er Jøden bleven gal i Hovedet, sagde de andre Drenge.

Tolvte Capitel.

Da Jacob gik fra Skolen til sit Hjem, Farbroderens Huus, var det for ham, som han skulde til et Fængsel, og naar han tænkte paa, at han igjen skulde tilbage til Skolen, betog ham den samme Modbydelighed. Veiret var graat og uvenligt, og det syntes ham, at selve Himlen trak sig trykkende sammen over ham og kun hvælvede sig fra det ene Fængsel til det andet. Næsten syg af sjælelig Nedstemthed kom han til sit Værelse og fandt der uventet et Brev fra sin Fader. Brevet omhandlede Jacobs smaa Anliggender og sluttede med, at man snart, efter endt Skole-Examen, haabede at see ham hjemme. Hjemmet, Tanken om gjensee det, fremsteg i dette Øieblik i Jacobs Indre med trøstende Styrke; der var da en fredelig Havn, hvor han kunde tye til. Hans Sjæl forlod de skuffede Forhaab-

ninger for at vende sig til denne nye, med samme Lethed, som Lotterispilleren bortkaster de gamle Tal og tager andre.

Han beregnede, hvor mange Timer de lange Maaneder indeholdt; han fraregnede dem, der vilde medgaae til Søvn, og glædede sig ved at kunne forkorte de øvrige ved Læsning. Hvergang en Dag var gaaet, udregnede han, hvor stor Deel af hans Fængselstid der nu var forløben.

Den kom da, den saa længe imødesete Afreisens Dag; Jacob kjørte med en Bonde til Korsøer. Da han var kommen til den første Kro, gik han i Forveien, og da han var gaaet saa langt, at han troede sig usect af ethvert menneskeligt Øie, sprang han ind paa en Mark, kastede sig til Jorden, væltede sig i Græsset og udstødte uartikulerede Skrig, Glædesskrig, hvorover en Tilskuer, der havde kjendt Oprindelsen, vilde have grædt af Smerte. Dette Barn glædede sig som et Dyr over at være undsluppet Menneskene.

I Nyborg ventede hans Fader ham og førte ham til Hjemmet. Da Vognen holdt udenfor Døren, ilede Moderen ud, greb Sønnen og næsten bar ham ind, idet hun grædende trykkede ham til sig. Onklen kom over, og idet han paa sin sædvanlige Maneer tog Jacob i Ørene, sagde han: Naa, er Han der? Hvad vil Han her? men sluttede denne Tiltale med at kysse Drengen, medens han kneb ham endnu stærkere i Ørene. Jacob smeltede næsten hen under

al denne Kjærlighed. I Overmaalet af den Lyksalighed, han følte ved at turde være Menneske og yttre sig menneskeligt, beseirede han sin egen Natur, den Utilbøielighed til at vise sine Følelser, der var ham medfødt og udviklet ved hans Opdragelse, og han kastede sig jublende om Onklens Hals. Moderen og Faderen følte et Øieblik Jalousi over deres Barns større Kjærlighed til Onklen end til dem — de vidste ikke, at han netop mod Onklen kunde vise sin Kjærlighed, fordi den var mindre, mod dem var den saa stærk, at han ikke engang i dette Øieblik kunde yttre den. Idet han kastede sig om Onklens Hals, følte han selv en piinlig Fortrydelse over, at han saaledes tilsyneladende foretrak Onklen, og denne Fortrydelse forøgede netop den udvortes Kulde, hvormed han nærmede sig sine Forældre.

Der forløb et Par Dage, og det dybe Indtryk, Modtagelsen havde gjort paa Jacob, udslettedes af andre Følelser, som paatrængte sig ham.

Han var ilet til et Sted i Haven, hvortil hans Barndoms kjæreste Billeder knyttede sig. Det var det Lysthuus, hvor Familien ved Løvsalshøitiden pleiede at indrette sin Zucko [1]. Her havde han drømt sine Eventyr, her havde han forestillet sig vandrende med sit Folk i Ørkenen, søgende Ly mod den brændende Sol under

[1] Løvsal.

dets Løvsale, her havde han i barnlig Ærgjerrighed tænkt sig som sit Folks Anfører, som en hellig begeistret Prophet. Han befandt sig atter paa dette Sted og lukkede henstrakt paa en Bænk Øinene for atter at indbyde de kjære Drømme. Men de kom ikke, eller de kom og bleve ikke vel modtagne; thi hans Ærgjerrighed var nu en anden, det var at faae en brillant examen artium, og ved dette Fremtids Tableau vilde og kunde Skyggerne fra Sinai Ork ikke assistere. Jacob forlod Stedet med den samme blide Smerte, hvormed man, naar man vaagner, opgiver Haabet om at kunne fortsætte den behagelige Drøm, hvoraf man blev vækket.

Han erindrede den Fred, der Sabbath-Morgenerne havde hvilet over Haven, den Ærefrygt, hvormed han havde betragtet ethvert modent Bær som helliget, fordi det om Sabbathen er forbudt at plukke Frugten af Træerne. Han vilde atter opleve denne blide Følelse og listede sig den første Sabbath efter Ankomsten tidlig ud i Haven. Men Haven og dens Frugter vare ikke længer hellige, fordi han ikke længer holdt dem for hellige; han kunde ikke vække de blide Minder til fyldigt Liv, fordi han ikke længer ansaae det for større Synd at plukke et Kirsebær om Løverdagen end en anden Dag; han smilede endog over sin forrige Overtro, og han kom tilbage fra Haven med et Smiil paa Læberne, men med en bitter Følelse i Hjertet.

Ceremonierne havde han søgt at underkaste sig og bringe

i Harmoni med Reflexionen. At han før Maaltidet skulde toe sine Hænder, fandt han reenligt; at Brødet blev brudt under Velsignelse, fandt han poetisk smukt; at man satte sin Hat paa ved Bordbønnen under Guds Paakaldelse og formodede Nærværelse, fandt han ogsaa smukt: Granderne af Spanien bedækkede jo Hovedet i deres Konges Nærværelse.

Men en Morgen tog Faderen ham med alvorlig Mine tilside og sagde: Jacob, det forekommer mig, at Du ikke anlægger Dine Tephilim.

Nei, Fader, det gjør jeg heller ikke, svarede Jacob, med hemmelig Angst for den Scene, som nu vilde følge.

Har Du glemt dem i Kjøbenhavn? Saa kan jeg laane Dig nogle saalænge, vedblev Faderen.

Du maa ikke blive vred, Fader, svarede Jacob med usikker Stemme; men jeg beder til Gud om Morgenen uden Tephilim.

Hvad? skreg Faderen i en Tone, ligesaa smertelig som forbittret; lægger Du ikke mere Tephilim? — Jacob, min Søn, skulde Du gjøre mig den Sorg!

Fader! sagde han, jeg kan ikke føle mig overbeviist om, at det er Gudsdyrkelse at lægge en sort Læderrem ni Gange om Armen og en anden Læderrem om Panden. Gud seer vistnok blot paa Hjertet; naar det er godt og uskyldigt, saa behøves Tephilim ikke.

Læderremme, Jacob! Seer Du da i Tephilim blot

Læderet? Er Kirken for Dig blot en Samling af Steen? Er det Læderet, vi tilbede, eller Guds hellige Ord, der ere vedføiede det? Staaer der ikke i vor høieste Bøn, Schema Jisroel, at vi skulle lægge disse Ord paa vort Hoved, paa vort Hjerte og paa vore Hænder?

Jo, Fader; men det er vist meent figurlig. Jeg lægger mig Guds Ord, men ikke Pergamentet, hvorpaa de ere skrevne, paa Hjertet.

Og Dit Arbakampfaus, Jacob? spurgte Faderen, som om han vilde tomme Sorgens Bæger til Bunden; har Du ogsaa aflagt Dit Arbakampfaus?

Ja, hviskede han, ængstelig over Udtrykket i Faderens Ansigt.

Faderen rettede sig af sin bøiede Stilling, og idet han udstrakte sin Haand, sagde han: Joden Philip, Søn af Rabbi Bendir, har ingen Søn længere. Den Søn, han har havt, lader sig schmatte[1]. Ved Joden Philips Grav skal Ingen sige Kadisch, Ingen skal bede, at hans Støv maa hvile i Fred. Hans Slægt skal glemmes af det jødiske Folk, og for Guds Throne skal han anklage sig selv, fordi han satte en Søn i Verden.

Derpaa forlod han Værelset.

Jacob stod et Øieblik som tilintetgjort ved disse forfærdelige Ord og ved den imponerende Holdning, hvormed den ellers saa blide Fader udtalte Forbandelsen over

[1] Døbe.

sig selv. Men i næste Øieblik erindrede han Anledningen, den i hans Øine saa ubetydelige Omstændighed, der havde foraarsaget en saadan Paakaldelse, og denne forekom ham næsten comisk. Det var ham umuligt, ret levende at erindre den uhyre Vægt, han selv for næppe tre Aar siden havde lagt paa Tephilim og Arbakampfaus, som Jødedommens Symboler.

Men han fik ikke Leilighed til lange Betragtninger; thi hans Fader og Onkel traadte ind i Værelset, den første med Resignation og Smerte i sine Miner, den sidste med Udtrykket af en heftig Sindsbevægelse.

Du lægger ikke længere Tephilim, begyndte Onklen strax, bærer heller ikke Dit Arbakampfaus! Du er jo en herlig Dreng; man har Glæde af Dig. Formodenlig spiser Du ogsaa Hradser[1] — smager det godt?..... Svar mig, Dreng, har Du spist Tereipho?

Jacobs Knæ rystede; men han svarede: Ja.

Et voldsomt Ørefigen fra Onklens Haand fulgte øieblikkelig paa denne Tilstaaelse. Jacob vaklede og var nærved at blive bevidstløs; der hengik en Stund, inden han atter fik sine Sandsers Brug.

Det var første Gang i hans Liv, at han modtog en Tugtelse. Hans Øine rullede om i Værelset ligesom for efter gammel Vane at søge et Vaaben. Men i næste Øieblik havde han fattet en Beslutning, han forlod Væ-

[1] Flæsk.

relset, Huset, Byen og vandrede henad Landeveien. Med sammenbidte Tænder, uden at kunne frembringe en bestemt Tanke, vedblev han at gaae.

I de første Øieblikke efter at han var gaaet, vare Faderen og Onklen alt for forbittrede til at bryde sig om hans Bortfjernelse. Efter nogle Minutters Forløb gik Onklen til Vinduet og saae henad Gaden. Da han ikke saae Jacob, vendte han sig til Philip og sagde: Godt var det, han løb; ellers havde jeg maaskee slaaet ham fordærvet.

Hvor mon han er gaaet hen? spurgte Philip.

Han er vel løben ned til Stranden og tør ikke komme igjen, for vi sende Bud efter ham. Men for mig kan han løbe til Verdens Ende; han lader sig dog schmatte engang alligevel.

Du slog haardt, tog Philip Ordet efter en lille Pause.

Skulde jeg kanskee have taget ham paa Skjødet og klappet ham og sagt: Gud skal velsigne Dig, min Dreng! Du forlader Din Faders Tro, Du spiser Tereipho, om Peisach spiser Du Hromersdick, hvorom der staaer i Thauro at den Jode, som gjør det, skal være forbandet i Evighed; men desuagtet er Du min egen lille Jacob! Skulde jeg have sagt det, hvad?

Philip holdt Hænderne for Ansigtet.

Hvad skal jeg gjøre ved Drengen? Hvormed skal jeg forsvare for Gud, hvis han fremturer, som han har begyndt! sagde han lidt efter.

Han er barmitzvo! Du har intet Ansvar, naar gode Ord og Tugtelse ere frugtesløse.

Hvor mon han er?

Aa, han er vel, som sagt, ved Stranden eller ude i Haven. Jeg vil lade Benjamin gaae ned og see efter ham.

Han kaldte paa Benjamin; men denne fortalte, at han for lidt siden havde seet Jacob gaae ud af Byens Osterport. Nu kom Moderen til. Hvor er Jacob? spurgte hun; er det sandt, at han er gaaet bort, fordi I have slaaet ham?

Philip og Isak saae paa hinanden.

Den forbandede Knægt! raabte Onklen; han skal faae saa mange Prygl, der kan ligge paa ham.

Lad være med Din Hidsighed, sagde Philip; Du kan støde Drengen ud i slet Selskab. Det kan ogsaa rygtes, at han løber om og hvorfor. Hvad vil min Familie sige dertil? Bedst er det at faae ham tilbage og i al Stilhed sende ham til Kjøbenhavn. Lad ham saa, i Guds Navn, skjøtte sig selv. Jeg toer mine Hænder, jeg har givet ham en jødisk Opdragelse.

Men Dit Indfald var det med de forbandede Studeringer! raabte Isak, idet han gik til Døren. Benjamin! løb over og lad min Vogn spænde for; lad den strax kjøre for Døren!

Jacob havde allerede gaaet et Par Miil, da kom Faderen og Onklen jagende og indhentede ham. Da de

kom paa Siden af ham, sagde Faderen blidt: Jacob, sæt Dig op, kom med tilbage.

Han svarede: Du har sagt, at jeg ikke længer er Din Søn; lad mig da gaae og skjøtte mig selv.

Onklen raabte: Vær nu ikke barnagtig, Jacob. Kom med tilbage; Alt skal være glemt.

Jacob sagde: Du har let ved at glemme, Du! Du har slaaet mig, Isak Bamberger.

Jeg var for hidsig, Jacob; kom med tilbage.

Nei, viis mig blot den Velgjerning: lad mig aldrig see Dig meer, Du har slaaet mig.

Dreng! Din gamle Onkel har bedet Dig om Forladelse, er det ikke nok for Dit halsstarrige Gemyt? — raabte Onklen.

Jacob havde en dunkel Følelse af, at han nu med Ære kunde give efter; men en Blanding af Trods og Forfængelighed bragte ham til, endnu engang at fortsætte sin Vei; men da sagde Faderen: Vil Du da aldrig see Din Moder mere? Heller ikke mig? Saa lad os da først tage Afsked, min Søn.

Da brast Jacob i Graad og satte sig op.

Man kom hjem, og der blev ikke talt Mere om Anledningen til Striden; men ingen Disharmoni i en Familie er værre end den, hvis Oprindelse ikke kan omtales.

Jacob mærkede snart, at han var som en Fremmed i Huset. Spise og Drikke og al Bekvemmelighed var ham

vel undt, han var som en kjær Gjæst, men ikke hellere mere; thi han stod udenfor det Fortroligheds-forhold, der omslyngede Faderen, Moderen og Onklen. Hvilken pinlig Følelse, alene den, at, naar han traadte ind i Stuen, taug deres Samtale!

Jacob saae, at hans Fader sørgede, og vidste, at han, ikke engang om han vilde, kunde forjage denne Sorg; thi han havde allerede spiist af de forbudne Spiser, og om han end atter vilde anlægge Tephilim, vilde man ikke troe, at det var oprigtig meent.

Sin Moder kunde han endnu slutte sig til; i Moderhjertet beholder Kjærligheden til Barnet altid Overvægten. Han vovede en Aften, da han sad hos hende i Tusmørket, at tale til hende om det uvenlige Forhold mellem Faderen og ham.

Din Fader, sagde Moderen sørgmodig, vil ikke ophøre at være Dig en kjærlig Fader; Alt, hvad der staaer i hans Magt, vil han gjøre for Dig. Men ved Synet af Dig vil han altid blive bedrøvet; thi han veed, at naar han og jeg samles hos Vorherre, ville vi forgjæves søge Dig.

Græd ikke, Jacob, sagde hun, da han brast i Graad; jeg gaaer forud, og jeg vil bede for Dig hos den gode Gud.

Jacobs Taarer randt stærkere. Noget efter traadte Faderen ind, og Jacob mærkede, at Moderens Haand, der

havde snoet sig i hans Lokker, uvilkaarlig trak sig tilbage ved Faderens Indtrædelse. Han aftorrede sine Taarer, og en usigelig bitter Følelse sneg sig ind i hans Hjerte.

Da Afreisens Time kom, følte Alle, at en Steen blev lettet dem fra Hjertet. Adskillelsen var smertelig; men Samlivet var dem byrdefuldt.

Da Jacob stod paa Skibet, der førte ham tilbage mod Sjællands Kyster, følte han, at han nu var mere husvild end Maagerne, der i Stormen flagrede om Skibet.

En Jode.

Anden Bog.

Første Capitel.

Om Aftenen den 28de October 182- var der festlig oplyst hos den rige Grosserer Israelsen i Kjøbenhavn. Hans Søn var bleven Student, og i den Anledning fandt et glimrende Aftengilde Sted. I de svære Sølvarmstager brændte Voxlysene, og Lyset straalede tilbage fra det massive Sølvtøi og Krystal, der bedækkede Bordet. Selskabet bestod, foruden Grossererens Familie, af nogle Christne, deriblandt et Par, som samme Dag vare blevne Studenter, desuden en ældre jødisk Student og endelig Jacob Bendixen.

Da man havde taget Plads ved Bordet, og den jødiske Gjæstfrihed havde viist sig i Mængden af de anrettede Sager og flittig Opfordring til Gjæsterne om at tage tiltakke og betragte sig som hjemme, hævede Grossereren sit fyldte Glas og sagde: Vi ville drikke min Sons Skaal,

i Anledning af, at han idag lykkelig er bleven Student. Alle istemte det Hurra, som den unge Hr. Israelsen selv intonerede.

Lidt efter reiste sig en af Gjæsterne, Wilhelm Fangel, og sagde: Dersom det maa være mig tilladt, vil jeg udbringe en Skaal for en af os unge herværende Studenter, der vel har fortjent det, saasom han er bleven indkaldt, — Jacob Bendixens Skaal!

Det var første Gang, at Nogen beviste Jacob en personlig Æresbevisning. Samme Dag var hans Navn vel i Regenskirken blevet nævnt med Udmærkelse af Rector magnificus; men det var en Udmærkelse, som ifølge Lovens Bydende ligefrem fulgte af hans Examenscharacterer, en Udmærkelse, der vilde have existeret som hans erhvervede Eiendom, selv om Rector magnificus ikke med sin kolde Tone havde fremsagt den almindelige Formular. Her var det derimod en personlig, frivillig Hylding, og den Stolthed og Ærgjerrighed, der laa i hans Gemyt, vaagnede i dette Øieblik for første Gang til Nydelse. Idet han reiste sig for at klinke med alle de Glas, der paa eengang strakтes ham imøde, kastede han et forunderlig hurtigt Blik paa Fangels Ansigt, et Blik, med et Udtryk, som om han strax vilde sørge for, at han aldrig glemte dette Menneske.

Indkaldt? spurgte Grossereren, da man igjen havde sat sig; hvad vil det Ord indkaldt sige?

Det betyder, svarede en af Gjæsterne, at Bendixen

er bleven Student med Udmærkelse, at han endog har faaet mere end den første Characteer.

Aron, sagde Grossereren og vendte sig alvorlig til sin Søn, hvorfor er Du ikke ogsaa bleven indkaldt? Har jeg ikke kostet lige saa mange Penge paa Dig, som Bendixens Fader har kostet paa ham? Hvorfor skal jeg ikke have ligesaa megen Glæde af mine Penge?

Naa, svarede Sønnen og vrikkede ærgerlig med Hovedet, Bendixen har heller ikke bestilt andet end læse.

Hvad har Du da havt andet at bestille end læse, Din dovne Knægt? skreg Faderen.

Jeg har ikke været doven, svarede Sønnen mut og yderlig generet ved den Ugeneerthed, hvormed Faderen gav sin Vrede Luft.

Wilhelm Fangel lagde sig imellem: De gjør Deres Hr. Søn Uret, Hr. Grosserer; han har vist ogsaa været meget flittig; men Vorherre uddeler jo Evnerne forskjelligt.

Det er sandt, Hr. Fangel, sagde Faderen formildet; De er en forstandig ung Mand. — Men sig mig, hvori bestaaer da egenlig denne Udmærkelse?

Den, som faaer flere end sex præ'er og intet haud, non eller Nul, bliver af Universitetets Rector høitidelig nævnt som den flinkeste Student.

Og var der flere end Bendixen, der bleve saaledes udmærkede idag?

Nei, han var den eneste.

Grosserer Israelsens Øine funklede, og han sagde: Han var den Eneste, der blev udmærket, og han er en Jøde!

Han reiste sig og sagde til Bendixen: Nu drikker jeg Deres Skaal! Gid De var min Søn!

Mine unge Venner! tilføiede han efter en Pause, idet han vendte sig til de christne Studenter; det er en Æresbevisning, naar en gammel Jøde reiser sig op for en ung. De have seet, at jeg har reist mig for Bendixen. Min Søn er et Fæ.

Der var uagtet Grossererens Keitethed noget Gribende i hans Adfærd, og Jacob fik næsten Taarer i Øinene. Wilhelm Fangel sprang op og raabte: Hr. Grosserer! Her er De Rector magnificus! De uddeler Æresbevisning og Næser! Rector, Grosserer Israelsen leve!

Hele Bordselskabet istemte: Han leve! og man klinkede under almindelig Munterhed.

Har De nylig været paa Comedie? spurgte Grossererens ældste Datter, Rose, sin Sidemand, en af Studenterne.

Nei, desværre, jeg har ikke havt Leilighed formedelst Examen.

Har De ikke seet Blanca?

Nei, jeg har ikke, Jomfru Israelsen.

Gud, det skal være saa deiligt.

Saa Jomfruen har heller ikke seet det?

Nei, jeg skal sige Dem, jeg har kun en qvart Plads, og saa skal der Held til, netop at faae det Stykke at see.

En qvart Plads! raabte Studenten og maalte den unge Dames fyldige Figur med Øinene; ja, saa kan det være besværligt nok.

Ja, det vil sige, vi fire Søstre skiftes til at gaae paa een Plads. Det er ogsaa en Skam, Fa'er, at Du ikke kan tage endnu en Plads til os — sagde hun med et bebreidende Blik til Faderen.

Den ene Plads koster f'gu Penge nok, svarede Grosserereren; lad mig see: Fire Mark og ni Maaneder..... Hvormeget er 4 Gange 9? henvendte han sig til sin yngste Søn for at øve ham i Hovedregning.

Fire Gange ni, Fa'er?..... 2 Mark og 4!

Nogle loe; men Faderen vendte sig med et tilfreds Smiil til sin Sidemand og hviskede: Hvad der sidder for et Handelshoved paa den Dreng! hvad? Med Guds Hjælp, ham faaer jeg Glæde af; han skal ikke studere og stjæle Vorherres Tid og mine Penge. Han skal blive indkaldt, som Kjøbmand, men ikke for Gjældscommissionen. Men der er jo Ingen, der spiser eller drikker. Tag for Dem af Retterne, det er Dem vel undt! Bendixen, spiis, drik! En rask Student maa ogsaa spise og drikke. De maa komme oftere og besøge mig.

Bendixen takkede hjertelig for denne Indbydelse.

Hvorledes har Deres Fader det? vedblev Grosse-

reren; jeg kan godt huske ham, jeg er kommen mangen Gang i Deres Bedstefaders Huus.

Tak, han har det godt!

Og Deres Moder? Er hun ikke en Datter af den gamle Rabbi Nathan og af Gidel, en Søster til Philip Hertz's Kone? spurgte Grossereren videre.

Min Moder er død, svarede Jacob og bøiede sig over sin Tallerken for at skjule sin Bevægelse.

Grossererens Ansigtstræk forandredes fra Munterhed til den dybeste Medfølelse. Han bedækkede sit Hoved og mumlede sagte Formularen: Boruch dajon emmes! (Velsignet være den retfærdige Dommer!), og hele Familien saae deeltagende til Jacob.

Naar døde hun, stakkels Fyr? spurgte Grossereren.

For tre Maaneder siden, svarede Jacob og bed Læberne sammen for ikke at briste i Graad.

Stakkels unge Menneske! — Hvad døde hun af?

Jacob kunde ikke udholde det længere. Til Lykke skjød en af Gjæsterne Stolen fra Bordet, og Grossereren erindredes derved om, at det var Tid at hæve Maaltidet. Man reiste sig, sagde „Velbekomme", trykkede hinanden i Haanden og gik ind i et andet Værelse.

Jacob var ilde tilmode, Grossererens Søn, Studenten, var ærgerlig, og Grossereren selv forstemt. En Jøde føler sig personlig berørt ved at høre om en Jødes Dødsfald. Han betragter sig og sit Folk som Guds Udvalgte. Men der er dog en frygtelig Fjende, som

Vorherre ifølge Verdensordenen ikke kan afvende; det er Døden. Denne Fjende har været inde i Menigheden og hentet sit Offer; Dødens Engel har været i Jødens Kreds, maaskee bevæget sig over hans Hoved! Naar skulle hans egne Børn faderløse underkastes den frygtelige Chri[1]? Naar skal han selv i Berøring med den mørke Magt og føres ud paa Keiver Ovaus[2], til det hemmelighedsfulde Liv, som pusler derude? Thi der er et Liv derude — har man ikke hørt de Afdøde bede sammen i Lighuset, naar det stundede mod en from Mands Begravelse? Har det ikke larmet som af vrede Stemmer, naar en Kall[3] skulde hvile mellem de Troende? Ja, der er et Liv derude, og det er dette hemmelighedsfulde Liv i Døden, som Jøden betragter med sky Ærefrygt. Men det troe I Christne ogsaa! Thi er det den stille, ubevægelige Død, I frygte om Natten paa Kirkegaarden? Er det ikke Dødens Liv, der rører sig i Eders Spøgelser?

Selskabet skiltes snart efter, og da han havde gaaet igjennem nogle Gader, var Jacob ene med den jødiske Student, der næsten hele Tiden havde været en tavs Deltager i Festen. Hans Navn var Martin Levy.

Den Grosserer Israelsen er noget raa, men hans Mad er fortræffelig kogt, bemærkede Levy.

---

[1] Klædernes Sønderrivelse.
[2] Fædrenes Grav, Kirkegaarden.
[3] En, der ikke har levet fromt.

Aa, jeg synes, det er en godmodig Mand, svarede Jacob.

Lagde De Mærke til Konen? Hun mælede ikke et Ord hele Aftenen. Da hun havde spist, sad hun og dreiede Tommelfingrene omkring hinanden med et næsten menneskeligt Blik.

Hun er vel ikke vant til at være i Selskab med Christne.

Og hvilke fire Gratier af Døttre! Den ene tykkere end den anden!

Hr. Levy, udbrød Jacob, jeg kan ikke lide at tale ilde om den Mand, ved hvis Bord jeg har spist.

Naa, jeg mener det ikke saa slemt. De veed jo nok, vi Jøder skal altid ruddle[1] lidt paa hinanden. Jeg har desuden siddet og tiet hele Aftenen, og derfor skulde jeg dog have nogen Erstatning.

De var ogsaa saa taus — hvoraf kom det?

Ja, sig mig først: Staaer De i noget nærmere Venskabsforhold til Israelsens Familie? Og er De saa ivrig Jøde, at De altid giver Jøderne Medhold?

Ingen af Delene! Det er første Gang, jeg er i Israelsens Huus — jeg veed ikke selv, hvorledes jeg kom til at blive indbuden; Sønnen har jeg kun kjendt ganske flygtig. Og hvad Jøderne angaaer, saa vilde jeg ønske, at jeg passede bedre til dem, end jeg gjør.

---

[1] bagtale.

Det var blot det, jeg vilde vide, for ikke atter at komme til at støde Dem. Seer De, jeg sad hele Tiden som paa Naale, fordi jeg ikke vidste, hvilket Øieblik der vilde blive givet de christne Studenter Forargelse ved en lille Skandale. De saae selv, hvorledes Faderen tracterede Sønnen, De hørte ogsaa det lille Handelshoved. Men især var jeg bange for, at Grossereren ved Maaltidets Slutning skulde sætte Hatten paa og raabe: Nebbausem, wir wollen benschen. Det er virkelig mærkværdigt, at han ikke gjorde det. Hvad ville saadanne Jøder med Christne hos sig? I den Tilstand er Jødedommen aldeles incommensurabel med Christendommen. I et saadant blandet Selskab befinder jeg mig ikke vel. Selskabets Dele ere strengt adskilte, der er ingen fælleds Aand, der forener det, og hvori man kan bevæge sig; forstaaes man af den ene Part, er man uforstaaelig for den anden. Nei, jeg vil enten være mellem lutter Jøder eller mellem lutter Christne, begge Steder befinder jeg mig vel. Vi jødiske Studenter ere Amphibier, der kunne leve baade hos Jøder og hos Christne. —

Ungdommen bilder sig altid ind, at den Erfaring, den har gjort, er en Opdagelse, som ingen anden kjender. Jacob blev frapperet ved at høre en Anden tale om Jøder og Christne i samme Retning, hvori han selv havde tænkt og følt saa meget. Det varede en Stund, inden han svarede: Amphibier siger De, at vi jødiske Studenter ere? Mig forekommer det, at vi netop ere det Modsatte af

Amphibier, at vi have forladt det Element, hvor vi hørte hjemme, og begivet os ind paa et, der ikke stemmer med vor Natur.

Aa, det er Indbildning! raabte Levy; det er kun, indtil man bliver vant til Livet i begge Kredse. Naar man har et let Sind og engang imellem lukker Orene i, er det netop behageligt, saaledes at bevæge sig afvexlende i to modsatte Elementer; snart er man Fugl, snart Fisk, alt som man har Lyst.

De har vist et lykkeligt Temperament, sagde Jacob.

Aa, ja; kom engang imellem til mig, saa skulle vi nok more os sammen.

See De ogsaa til mig; her boer jeg.

Top! Endnu imorgen kommer jeg og ryger min Morgenpibe hos Dem, inden jeg gaaer paa Hospitalet. Nu, god Nat da, Tak for iaften.

God Nat, Levy, Tak!

Nogle Dage efter, om Morgenen ganske tidlig, styrtede en af Jacobs Fættere ind i hans Værelse uden at give sig Tid til at banke paa eller sige Goddag. Han raabte aandeløs: Du skal komme hen til Fa'er! Roef'en[1] har sendt Bud efter ham og Dig.

---

[1] Præsten.

Hvad skal jeg hos Roef'en? spurgte Jacob; jeg har ikke Noget at gjøre med Roef'en.

Hrutzpo![1] raabte Fætteren; Du har ikke Noget at gjøre med Roef'en? Men han har med Dig at gjøre! Han vil see Dig.

Jacob følte sig i sit Indre smigret ved denne Indbydelse, der viste, hvilken Opmærksomhed det havde vakt iblandt Jøderne, at et jødisk Barn fra Provindsen havde gjort en saa brillant Examen; men i ungdommeligt Overmod, eller for at drille Fætteren, nøiedes han med at sige:

Godt, jeg skal komme.

Og iaften skal Du til Grosserer Bernbaum. De har sendt Bud til os, da de ikke vidste, hvor Du boede.

Jeg skal? spurgte Jacob.

Hvilken Gavo[2] der er faret i Dig, siden Du er bleven den Smule Student! Hvo tager ikke med Kyshaand imod en Indbydelse fra den rige Bernbaum! Men gaa, gaa ikke — a'ch mein Dago![3]

Med disse Ord løb Fætteren. Da han kom hjem til Faderen, stak han Hovedet ind af Døren og raabte: Nu kommer den Gavostinker[4] strax! hvorpaa han fortsatte Veien til sin Boutik paa Østergade.

---

[1] Hovmod!
[2] Indbildskhed.
[3] Ogsaa min Sorg! Hvad kommer det mig ved?
[4] Gavo, ogsaa udtalt Gaivo, see Pag. 83; „at stinke af Stolthed" er en jødisk Talemaade.

Da Jacob kom hen til sin Onkel Marcus, var Tanten ifærd med at stryge et stort Kalvekryds; dette bandt hun om Jacob og stak deri Onklens store Diamantbrystnaal. Ligetil Døren fulgte hun efter ham og pudsede det mindste Støvgran af hans Klæder.

Marcus skred foran med usædvanlig stolt Mine; han deelte med sin Broderson Æren af at være bleven kaldt til Roef'en og tog i Tankerne Broderparten.

Hvor ville de andre Jøder gjøre Øine paa Fredag Aften, naar de høre, at jeg har været inviteret til Roef'en! sagde han ved sig selv.

Jacob gik ogsaa taus og tænkte paa, hvad Roef'en vel vilde sige ham; jo nærmere de kom til Stedet, desto mere følte han sig greben af en ængstelig Ærefrygt, trods det, han kaldte sin bedre Forstand, var det, ligesom Samvittigheden begyndte at berede sig til Forhør og Dom over de Ceremonier, han havde overtraadt.

Da de vare stegne op ad de skrøbelige Trapper i det ældgamle Huus, bleve de i Forværelset modtagne af Knelgabben [1], der sagte førte dem ind i Værelset, hvor Roef'en sad og læste i sin Hrumisch [2].

Det varede længe, inden Roef'en saae op, og under

---

[1] Roef'ens Tjener; en lærd og from Mand, der rangerer høit, ligesom Kongens Kammertjener,

[2] De fem Mose Bøger, trykte; Thora er skreven paa Skind.

den ærefrygtsfulde Taushed, som herskede, samlede Jacob Mod, saa at han i Ro kunde betragte sin Præst.

Over det blege Ansigt med det hvide Skjæg, over den gamle Mands hele Ydre, over alle hans Omgivelser, hvor gammeldags og falmede de end vare, hvilede en Fred, der uvilkaarlig vakte hos Jacob en dyb, vemodig Længsel, ligesom et ensomt Lys i Land, naar det stormer paa Søen. Her, kunde han see, havde Tvivlen aldrig naaet hen, her herskede en evig Sabbath; alene i Selskab med sin Gud, adskilt ved Ceremonierne fra den hele christne Verden, levede denne Mand i et aandeligt Canaan.

Naar man kunde være Jøde som han! sagde Jacob med et sagte Suk.

Endelig vovede Knelgabben at nærme sig Noefen og hviske ham i Øret, at de indbudne Gjæster vare ankomne. Den gamle Mand bøiede sig med Ærefrygt over Bogen, før han vendte sig fra den, og sagde derpaa sine Gjæster et venligt: Boruch habo, Velkommen. Efter at de vare traadt nærmere og havde modtaget Haandspaalæggelsen og Velsignelsen, bød han dem tage Plads og gav sig til at betragte Jacob. Men det var aabenbart, at han nu blev forlegen for at finde paa Noget, han kunde tale om med denne. Han havde ikke gjort sig selv Regnskab for, hvad han egentlig vilde see paa den unge Jøde, som de Christne havde udmærket, og nu da han stod for ham, paakom der ham en Fornemmelse af, at denne Yngling af hans Folk var opfyldt af et

fremmed Element, som han selv hverken begreb eller skattede. Den gamle Mand vedblev at stirre paa Jacob; Jacob saae forventningsfuld paa ham igjen, Onklen sad som paa Naale, Knelgabben stod i ærbødig Taushed ved Døren. Tilsidst stod Roef'en op, hentede et stort rødmusset Æble og forærede Jacob det, idet han sagde: Glem nu ikke at anlægge Dine Tephilim.

Han gik atter hen til sin Hrumisch, og Audiensen var forbi.

Det hele Optrin havde i al sin Stilhed været saa besynderligt, at det gjorde et næsten eventyragtigt Indtryk paa Jacob. Da Præsten fæstede de klare, fromme Øine paa ham, forekom det ham, som om Roef'en havde seet ind i hans Hjerte. Men alt som denne Stirren vedblev og Øiets Udtryk blev mere og mere uforstaaeligt, syntes Præsten og han ligesom at glide fra hinanden, at fjerne sig i evig voxende Afstand. Da Døren faldt til efter dem, og Knelgabben, som fulgte dem til Trappen, havde sagt sit sidste: Seid Mauchel [1] og sagte gik tilbage, var det for ham, som om han og Jødedommen havde havt en Sammenkomst og efter frugtesløse Forsøg paa at gjøre sig forstaaelige for hinanden, var gaaet hver til sit med uforrettet Sag.

Han blev afbrudt i sine drømmende Tanker af Onklen, der med mosomt undertrykt Vrede sagde: Det var ogsaa en Maade at tale med Roef'en paa!

[1] d: Adieu.

Jacob svarede sagtmodig: Jeg sagde jo ikke et Ord, Onkel!

Det var netop Ulykken! raabte Onklen; man sidder ikke saadan og stirrer sin Roef ind i Ansigtet uden at mæle et Ord.

Men hvad skulde jeg da have sagt ham, Onkel? Sig mig blot det! sagde Jacob ærgerlig.

Ved disse Ord blev Marcus forbittret staaende og vendte sig imod ham, idet han satte begge Hænder i Siderne: Skal jeg lære Dig, hvad Du skal sige Din Roef? Har Din Fader derfor ladet Dig studere og kostet Penge paa Dig? Hvad? Svar mig!

Nei, derfor har min Fader rigtignok ikke ladet mig studere, svarede Jacob og fortsatte Gangen.

Jacob! Jacob! sagde Onklen, idet han atter indbentede ham, Du gjør Nar af mig ovenikjøbet. Du bryder Dig hverken om Roef eller Onkel, maaskee ikke om Fader med. Du er bleven en Goi, Du lader Dig tilsidst schmatte. ..... skjøndt, hvorfor vil jeg her gaae og ærgre mig? Min Søn er Du ikke, Gud skee Lov!

Hør, Onkel! sagde Jacob; jeg vil nødig være Uvenner med Dig. Jeg har boet i Dit Huus, og Du har behandlet mig kjærlig, derfor vil jeg ikke tage det saa nøie med Dine Ord. Men vær nu retfærdig og sig: Hvad skulde jeg tale til Roef'en om? Burde jeg ikke vente, indtil han tiltalede mig?

Det er nu det Samme! svarede Onklen; men Du

er bleven en Goi! Jeg har godt mærket det; men jeg har ikke villet sige Noget. Hvad kommer det mig ved? Du er barmitzvo [1], og jeg har ingen Magt over Dig. Men jeg raader Dig for Dit eget Vels Skyld: Vend om, mens det er Tid! Det gaaer ikke den godt, der forlader Israels Gud, tro Du mig! Gjør ingen Hrillul Schem [2]. Nu skal Du iaften for første Gang besøge den rige Bernbaums dannede og dog fromme Familie: Tag vare paa Dig selv! — Uvenner? Hvorfor skulle vi være Uvenner? Du er min Broders Søn, Du er velkommen i mit Huus som altid. Vil Du gaae ind med?

Nei, Tak, Onkel; jeg er bange, at Tante ogsaa vil skjænde paa mig, naar hun hører om Besøget. Der, tag Din Brystnaal, og mange Tak for Laan!

Den stakkels Brystnaal! sagde Onklen og betragtede den; da den blev stukket i Dit Kalvekryds, tænkte Ingen paa, at Besøget skulde gaae saaledes af!

Naa, Onkel, den kan dog ikke klage; den var jo med for at sees, ikke for at tale.

Adsusponim! [3] sagde Onklen, der ikke kunde undertrykke et Smiil, og gik ind i Huset.

---

[1] See Pag. 112.
[2] Egentlig: Navnets Vanhelligelse — giv ingen Forargelse.
[3] Spotter!

Om Aftenen begav Jacob sig, ganske beklemt og ængstelig, til den fornemme Familie.

Da han traadte ind i Salen, hvor der var en temmelig talrig Forsamling, reiste Fruen sig og gik ham imøde med de Ord: Velkommen, Hr. Bendixen! Det glæder mig at see Dem i mit Huus; det staaer aabent for enhver Videnskabsmand, ung eller gammel. De vil her træffe flere, som jeg senere skal have den Fornøielse at gjøre Dem bekjendt med. Vær saa artig at tage Plads, vi har Oplæsning.

Jacob bukkede, tog en Stol og satte sig hen ved Bordet. Omkring dette sad Fruen, hendes fire Døttre og to Sønner, desuden to unge jødiske Studerende, som engang om Ugen spiste til Middag i Huset, og Grossererens Contoirbetjent, der var Forelæser. Grossereren sad ved Kakkelovnen og sov. Henne ved Vinduet befandt sig tre jødiske Studerende, senere kom ogsaa Levy.

Hvor var det, vi slap? spurgte Fruen.

Ved Ha, svarede Contoirbetjenten; jeg har sat min Negl over Ha'et.

Hvem siger det Ha?

Noureddin.

Naa, saa husker jeg det; læs videre.

Contoirbetjenten forelæste Aladdin med samme Tone, som om det havde været hans Principals Cassebog, og med stærk jødisk Accent. Men Jacob var saa ganske opfyldt af sine Følelser som Gjæst og af Ærefrygt for

det gjæstevenlige Huus, at han uvilkaarlig søgte at finde Alt smukt; snart fulgte han Oplæsningen med den Interesse, hvormed man hører en smuk Melodi, selv om den bliver slet foredraget. De tre Studenter ved Vinduet stak Hovederne sammen og lo.

Oplæsningen gik en Tid uforstyrret indtil det Sted, hvor Noureddin raaber med nye Kobberlamper til Bytte mod gamle. Her vilde Oplæseren bringe nogen Afvexling ind i sit monotone Foredrag, og Ordene:

„Hvo vil sælge gamle Kobberlamper for nye?"

søgte han efter bedste Evne at gjengive med samme Tonefald, som der bliver raabt med Torv paa Gaden.

Ved denne Larm vaagnede Grossereren, gned Øinene og sagde: Det var da en underlig Handel! Hvad er det for en forrykt Bog, I der have faaet fat i?

Fruen sagde vred: Forstyr os ikke i vor æsthetiske Nydelse..... læs videre.

Læsningen kom igjen i Gang, den rullede hen som Hjulene over en Stenbro.

Grossereren gjorde nogle Forsøg paa at falde i Søvn igjen; men, da det ikke vilde lykkes ham, reiste han sig op i Stolen og betragtede sin Kone. Efter nogen Taushed sagde han:

Hvad mener Du, Rebecca: Nefoel Liebmann er idag bleven overkjørt. Der skal være et skrækkeligt Huus med de mange smaa Børn.

Gud forbarme sig! raabte Fruen; hvor skete det?

Paa Knippelsbro; jeg hørte det paa Børsen, men jeg nænnede ikke at fortælle Dig det strax.

Fruen blev taus, og det var tydeligt af hendes Blikke, at hendes Tanker vare mere hos den fattige, ulykkelige Familie end ved Oplæsningen. Hun fik ikke sit gode Humeur igjen, før hun havde hvisket noget til Datteren og denne var gaaet ud, udentvivl for at besørge Noget sendt til Nefoel Liebmanns Familie. Derpaa nød hun igjen Oplæsningen.

Skulle vi ikke snart have The? spurgte Grossereren noget efter.

Fruen sagde: Nu ere vi strax færdige. Aron, skynd Dig lidt mere.

En af Studenterne sagde halv høit: Hyp! Oplæsningen slog nu virkelig ogsaa om fra det rolige Trav til Galop. Da Forelæseren kom til det sidste Ord, standsede han saa pludselig, som om Vognstangen var stødt mod et Træ. Man følte ordenlig Rykket.

The og andre Forfriskninger blev nu buden om til Selskabet.

Fruen sagde: Det er dog et deiligt Værk! Klassisk!

Om Forladelse, Frue! sagde en af Studenterne, en Jurist, og nærmede sig ivrig Bordet: Der er dog betydelige Feil deri. Hvis det ikke var blevet en Modesag at finde Aladdin klassisk og guddommelig, saa kunde forstandige Folk nok skaffe sig Gehør. Jeg skal blot gjøre opmærksom

paa nogle faa Ting, saa vil De vist give mig Ret. Hvad jeg først og fremmest forlanger af en Digter, er Sandhed og Naturlighed. Dermed mener jeg, at f. Ex. en Matros skal tale som Matros og ikke som en Professor, en Hyrde som Hyrde og ikke som en Grosserer og Skibsrheder — er det ikke rigtigt?

Jo, det er meget rigtigt! sagde Fruen.

Naa, saa fordrer jeg ogsaa, at Orientaleren skal tale som Orientaler og have orientalske Skikke. Han skal ikke..... aa, maa jeg laane Bogen..... Aladdin skal ikke tale om at „rive Buxerne itu paa Knæet", hvilket ikke er østerlandsk, da man i Orienten ikke gaaer med Beenklæder; ligeledes skal han ikke „spille Væg, Klink og Pind og So i Hullet", hvilket er kjøbenhavnsk og ikke østerlandsk. Endnu urimeligere er det, at han „maaler unge Damer over Brystet" i fremmed Huus; thi Sligt tillades ikke i østerlandske Haremer. Alt Sligt kunde Digteren have undgaaet ved at gjøre sig den Uleilighed at læse lidt om Orienten, hvorom forskjellige Reisebeskrivelser give tilstrækkelig Underretning. Fremdeles er det tankeløst at lade en fattig Skrædderdrengs Livret være Fasaner.....

Ja, men i Orienten, Hr. Isaksen! sagde Fruen.

Naa, ja, lad gaae da med Fasanerne; men Kjødsuppe, som Aladdin faaer bragt af Lampens Aand, den har man da ikke i Orienten.

Er De ganske vis derpaa, Isaksen? spurgte Levy;

hele Menneskeslægten nedstammer jo fra Lilleasien, hvem veed, om ikke Kjødsuppen er gaaet samme Vei?

Jeg har ikke Lyst til at spøge nu, sagde Isaksen mut; hvad jeg her siger, er mit ramme Alvor, jeg harmer mig over, at slige Feil, der ere iøinefaldende for den sunde Menneskeforstand, have saa længe kunnet gaae upaatalt hen. Man kan ikke et Øieblik overlade sig til Illusionen i dette Værk, Ens Forstand bliver hvert Øieblik ubehagelig berørt. Mustapha, Morgiane, Noureddin, Aladdin o. s. v. falde hvert Øieblik ud af deres Rolle som Østerlændere og tale som Kjøbenhavnere. For Ex. Pag. 66 nævnes „Nakkerkulen" i Ispahan!..... Her, Pag. 100, taler Morgiane om „Siberien"... . Pag. 186 tales om „Themaskiner" og „Æbleskivepander" i Ispahan; ..... Pag. 324 synge Alferne Psalmer og bede Allah lønne Fatime. Det er jo værmmeligt. Der er især et Sted, hvorom jeg endnu for faa Dage siden disputerede med en af mine Bekjendte, det er Pag. 48. Digteren lader Lampens Aand sige:

„En ny Prometheus atter vil forene
Det ædle Lys med Mennesket idag;
En anden Odin, gjennem Bjergets Stene,
Faaer Drikken ved Gunlødes Favnetag."

Dette Kjendskab af Lampens Aand til den græske og nordiske Mythologi lader sig vistnok juridisk forsvare: For Lampens Aand behøver ingen Videnskab at være ubekjendt. Men poetisk taget er Lampens Aand østerlandsk, en østerlandsk Aand og Duft skal være udbredt

over Lampens Eventyr. Det er Oehlenschlæger, der praler her med sine mythologiske Kundskaber og atter reent river os ud af Illusionen. Og saa tager han ovenikjøbet Brudstykker af den græske og nordiske Mythologi i een Mundfuld, saa at man kunde ærgre sig sort — — hvad siger De, Hr. Vendixen? Har jeg ikke Ret?

Jacob svarede nølende: Jeg har virkelig ikke før seet de Feil, De nævner, ligesaalidt som jeg vidste, at der var Pletter i Solen, før Astronomerne fortalte mig det.

Studerer De Astronomi? spurgte Fruen hurtig.

Et Par af Studenterne gave sig til at lee. Fruen vendte sig til dem med Taarer i Øinene og sagde: Herregud, hvad sagde jeg da, siden De lee af mig?

De to Studenter bleve røde i Hovedet og forsikkrede, at det var ikke af Fruen, de havde leet.

Fruen vendte sig fra dem med lettet Hjerte og sagde til Isaksen: Det kan virkelig gjerne være, at der i Aladdin findes alle de Feil, som De har nævnt. Aron læser ogsaa saa forkeert op, at man ganske overhører Feilene. Aron! Du burde lægge Dig efter mere Smag. Men forresten er det dog min Mening om Oehlenschlæger, at han er en dygtig Mand. Han er sommetider noget overspændt og unaturlig, og hans Fag er maaskee ikke de persiske Sagn; han burde holde sig til de danske og romerske.

Ja, sagde Isaksen, der er for Ex. Sagnet om Amor og Psyche, det gad jeg seet ham behandle.

Amor og Pysike? sagde Fruen; det forekommer mig, at her blev talt om det forleden?

Om Forladelse, Frue! faldt Isaksen ind; det hedder ikke Pysike, men Psyche.

Det er da ogsaa forskrækkeligt, som De hovmestererer mig iaften! sagde Fruen vred; P, s, y, siger det ikke Pys?

Nei, det siger Psy, Frue!

Kom ikke og lær mig det! raabte Fruen; min sunde Menneskeforstand skal De ikke afdisputere mig! Det siger Pys — gjør det ikke, Aron?

Jo, jeg læser det rigtignok altid som Pys, sagde Aron.

Jeg forsikrer Dem, det hedder Psy, Frue!

De er uartig, Hr. Isaksen; det er ikke kjønt af Dem, her i mit eget Huus. De troer ogsaa, fordi De er Student, at De har slugt Alverdens Visdom! Naa!

Og De, Fru Bernbaum, troer nok, fordi De har lidt flere Penge end mine Forældre, at De kan behandle mig saaledes! sagde Isaksen og tog sin Hat. Jeg skal saamæn ikke oftere falde Dem besværlig! Men, om det saa var det sidste Ord, jeg skulde sige, saa hedder det Psy! Godnat!

Der var Ingen tilstede, som kunde gribe Samtalens afbrudte Traade og udslette det ubehagelige Indtryk, som denne Scene havde gjort. Der blev verlet nogle usammenhængende Bemærkninger om Vind og Veir, og lidt efter lidt listede man sig bort.

Da Levy og Bendixen havde gaaet et Stykke sam-

men henad Gaden, sagde Bendixen: Der var noget Underligt ved dette Aftenselskab; det var næsten, som man kunde tænke sig Kong Christoph og hans Negre holde Hof paa Hayti. Man læser jo om dem, at En gaaer med et Par Generals-Epauletter paa den forresten nøgne Krop, en Anden har et Par store Rytterstøvler og Kjole, men ingen Beenklæder; en Tredie nøies endog med et Par Sporer paa Hælen. Saadan havde de her pyntet sig med æsthetisk Dannelse: Isaksen havde den prosaiske Forstandighed med al dens nøgne Torhed, Fruen har den følsomme Uforstandighed, og hendes Sønner og Døttre havde, som det lod, slet Intet, ikke engang Sporen paa Hælen.

Det er et meget godt Billede! sagde Levy leende; det gaaer noget forstyrret til. Men — tilføiede han alvorligere — Dannelsen vil heller ikke kunne trænge rigtig ind i Jødernes Familieliv, før vi, som gaae forud, selv danne Familieliv.

Jeg vilde ønske, sagde Jacob, at jeg ikke havde været tilstede. Det har virket nedtrykkende paa mig at see Jøder bære sig saaledes ad. Hvad maae de Christne tænke om os, naar de blive Vidne til slige Scener, som dem imellem Fruen og Studenterne.

Mig var det heller ikke videre behageligt — — Her afbrød pludselig Levy sig selv med en høi Latter. Det er dog comisk, sagde han, da Jacob forbauset saae paa ham, det er næsten naragtigt at tænke sig, at vi strax

komme til at tale alvorlig og dybsindig om vor Nation! Et Par christne Studenter, der gik fra et Selskab, vilde tale om Viin, Lhombre eller Fruentimmer, som det anstaaer fornuftige og sædelige unge Mennesker.

Og dog, vedblev han lidt efter, det er netop et Tegn paa, at det i Grunden ikke staaer saa slet med Jøderne. De enkelte Mennesker staae aldrig aandig isolerede, de ere Børn af deres Tid og deres Omgivelser. Netop vor Sorg over Jøderne tilkjendegiver, at der i vort Folk rører sig en ny Aand. Giv Tid! Jøderne komme nok med! Vor nuværende Dannelse er en i Hast opført Bygning; medens den hvidtes udvendig, ligger endnu Meget under Arbeide indvendig. Om tyve, tredive Aar, naar de Kræfter, som nu røre sig, have gjæret og klaret sig, saa skulle vi nok tvinge de Christne til at respectere os.

Gud give det! sagde Jacob; Alt, hvad jeg ønsker, er at kunne erhverve mig en almindelig agtet Stilling iblandt dem.

Den Ærgjerrighed er ikke af de største, sagde Levy.

Og dog kan det holde haardt nok at faae den tilfredsstillet! sagde Jacob sukkende.

Nei, nu kommer vi for dybt ind i Materien! raabte Levy; iaften vil jeg s'gu være glad og fornøiet; kom og lad os gaae ind til en Conditor.

Andet Capitel.

En Dag kom Levy ind til Jacob som et Menneske, der har lagt en stor Byrde fra sig og trækker Veiret.

Ah, god Dag! raabte han; lad mig faae en Pibe! Jeg har taget otte Dages Permission fra Hospitalet for at studere noget Anatomi; men nu vil jeg først hvile ud i Eftermiddag. Derfor kommer jeg til Dem; først passiare vi lidt, og saa gaae vi ud sammen, hvad? Men hvad Pokker er det for et Ansigt, De sætter op? Nu har jeg dog mangen Gang seet Dem suur, men aldrig saa grund-melancholsk-suur som idag. Deres Mave maa være i Uorden, eller ogsaa er De bilieus, maaskee have vi endog en Affection af Leveren. Eller, lad mig see, vi havde igaar et interessant Tilfælde med en Læsion af Rygmarven. Det vilde være mig yderlig kjært at kunne betjene Dem med min endnu friske Erfaring. Føler De Tørst? Lad mig see Deres Tunge.

Tag Dem en Pibe, Levy; men spøg ikke, jeg kan virkelig ikke taale Spøg idag.

Er der mødt Dem nogen virkelig Ubehagelighed, er der indtruffet Noget? spurgte Levy alvorlig.

Dem kan jeg sige det, Levy, De vil forstaae mig. Ja, jeg vil udtale mig engang, det bliver mig nu for trykkende.

Min Gud, hvad er der i Veien? Er det en Kjærlighedssorg?

Ja, det er en Kjærlighedssorg, sagde Jacob bittert; men Ulykken er, at der er saa meget Had i den Kjærlighed. — O, ja, det kan godt kaldes en Kjærlighedssorg! Mit hele Sind, min Aand, min Tilbøielighed tilhører de Christne, og jeg kunde ønske mig istand til at rykke imod dem i Spidsen af en Hær, til at bombardere Kjøbenhavn, for at erhverve mig deres Gjenkjærlighed.

Denne Methode er endnu ikke forekommet i min Praxis, bemærkede Levy.

Spot mig ikke, om jeg ogsaa gjør mig latterlig i Deres Øine. Jeg er for irriteret til at kunne veie mine Ord.

Men, i Guds Navn, hvad har man da gjort Dem? Og hvem er det, der har saaret Dem saa dybt?

Det er ikke et nyt Saar, der er tilføiet mig; det er et gammelt, der er revet op. Ja, det Saar er gammelt, jeg troer, jeg fik det ved min Fødsel. Det er den Jøde-Forfølgelse, jeg har lidt under andetsteds, og

som nu paany træder mig imode. Hvad Skoledrengene begyndte, fortsætte Studenterne. Imellem Timerne paa Collegierne gjør man sig indbyrdes lystig og glad — lad det være i sin Orden. Nu fandt de idag paa at kaste Papirskugler paa hinanden, og skjøndt jeg ikke deeltog i Spøgen, fik jeg dog en Mængde i Hovedet. I Forstningen troede jeg, det var af Vanvare; men saa hørte jeg snart En, snart en Anden sige: „Giv Jøden den!" Jeg lod, som jeg ikke hørte det, og taalte rolig Alt. Men tilsidst kom der et stort Stykke Træ og traf mig i Ryggen. Saa reiste jeg mig, greb Træstykket og slog det af al Magt ind imellem dem; det ramte En i Hovedet, saa han maatte gaae sin Vei. Nu er der paakommet mig en ubetvingelig Ulyst til at gaae paa Collegier. Selv Adgangen til Universitetet spærre de for mig, for Jøden. Hvormed har jeg forskyldt denne Forfølgelse? Er det ikke vorne Mennesker, have de ikke Forstand nok til at erkjende, at Videnskaben er vor fælleds Moder, at vi ere Brødre?.....

Ja, men Brødrene slaae hinanden Træstykker i Hovedet.

Spøg ikke, Levy! sagde Jacob; kan De ikke forstaae mine Følelser og dele min Indignation, saa sig det, og saa tier jeg.

Jeg forstaaer, aabenhjertig talt, ikke, at De af nogle faa kaade Drenge vil lade Dem udelukke fra Colle-

gierne, istedetfor at gaae derop og see dem trodsig i Øinene.

Ak, Levy, De fatter ikke, at dette har en langt dybere Betydning for mig. De gaaer maaskee saa vidt at troe, at hele min Smerte bidrører fra Træet, der ramte mig i Ryggen. Nei, vel er det en Ubetydelighed, der er skeet; men den minder mig om al den Elendighed, der tynger paa mig og paa Dem med, Levy — Jøde! Hvorfor blev De ikke ligesom Deres Fader Schächter [1], hvorfor blev jeg ikke staaende bag min Faders Disk? Hvorfor har vor Aand forladt det Hjem, hvor der var kjærlige Arme, og søgt „Wahlverwandtschaft" med den christne Aand, som foragtelig støder os bort? Vi ere og blive Jøder, ligesom Negerslaven er og bliver sort, selv om de „emancipere" ham. Som han blive vi emancipérede til at forstaae en Frihed og Lighed, der forgiftes os. Glemme de nogensinde over Mennesket Jøden? Staaer ikke Jøden altid for deres Tanker, som en Adskillelse? Det hedder ikke i et Selskab: Lutheraneren Petersen, Lutheraneren Jensen o. s. v.; men Jøden Bendixen hedder det, om det end ikke siges høit. Vil man være rigtig pæn, siger man Mosait eller Deres Folk. Sidder jeg og spiser imellem dem, og der f. Ex. bydes Skinke om, saa glemmer min

[1] Slagter for Jøderne. En Bestilling, der er langt høiere blandt Jøderne end blandt de Christne, da Schächteren maa være en meget hellig Mand.

Nabo, idet han rækker mig Fadet, aldrig at spørge mig: Spiser De det? Tør jeg byde Dem heraf? ..... Jøde! Jøde! skulde man ikke troe, at vi bare dette Ord indbrændt paa Panden, siden de aldrig undlade at erindre det.

Det er sandt, hvad De siger; men jeg er vant til Sligt, eller jeg er ikke saa sensibel i denne Henseende som De, nok, mig generer det ikke videre. Byder En mig Skinke, saa spiser jeg den, om han saa yttrer nok saa megen Tvivl om min Capacitet dertil.

Jacob tang udmattet og fortrædelig, og der blev en Pause.

Hør, Bendixen! — raabte endelig Levy, og en Zittren i hans Ansigts Muskler viste, at han i dette Øieblik bevægedes af en dybere Følelse — jeg indseer nok, at der er stor Forskjel imellem os To. Jeg er fattig; hos mig har Hensynet til min Fremtid, til Brødet, overvundet den Pirrelighed, som ogsaa har været i min Sjæl, skjøndt mindre end hos Dem. Jeg er ogsaa et let, ligegyldigt Gemyt; men De er mere choleriſk, drømmende, og De er desuden formuende, Næringssorgen vil hos Dem ikke kvæle de andre Sorger. De maa tage en Beslutning, en energisk Beslutning, De kan ikke som jeg færdes i begge Regioner, De maa vælge enten den ene eller den anden. Bliv Jøde, slut Dem til Joderne, studeer jødisk Theologi og bliv Rabbiner.

Det er umuligt! udbrød Jacob hurtigt. Forkaster

ikke min Overbeviisning Størstedelen af de jodiske Ceremonier? Skal jeg bygge min hele Fremtid paa Hykleri og Falskhed? Desuden kan jeg ikke slutte mig til Jøderne. Den første Betingelse for et lykkeligt Samliv er Lighed i Dannelse. Og ligesaa godt kunde De raade mig til at leve i en lille Kjøbstad mellem Skomagere og Skræddere — hvor hjertelige og godmodige de end maatte være. Mit Blod elsker Jøderne; men min Aand kan ikke leve imellem dem. Det er en christelig Aand, og den søger med instinctmæssig Heftighed sine Lige.

Saa bliv Christen! Lad Dem døbe!

Levy! Det kan De ikke mene alvorlig. Lade mig døbe! fornægte min Fortid, min Barndom, min hele Tilværelse! ..... Lade mig døbe! feig forlade Kampen — thi det føler jeg, og jeg har aldrig følt det tydeligere end netop i dette Øieblik, at det er en Kamp og en høiere Kamp end for min ubetydelige Person. Det gjælder mit Folk, mit stakkels forkuede Folk, min døde Moders Slægt. Naar vi, som i Dannelse ere gaaede forud for vort Folk, forlode det, saa vilde jo tilsidst ikkun Bærmen blive tilbage og de Christnes Overmagt være fuldstændig, deres Forfølgelse retfærdiggjort. Nei, jeg vil kjæmpe mod de Christne, for at de i mig netop skulle anerkjende Mennesket trods Joden — lad mig gaae tilgrunde i Kampen, jeg indvier mig til den. — Desuden, vedblev han efter en Pause, og hans Stemme blev dybere, han stirrede hen for sig; desuden anerkjender

jeg ikke den christelige Religion. Vel er Jødedommen i Opløsning under sin Berørelse med Civilisationen, og Opløsningen griber de Gemytter, som gaae forud; en Orm gnaver paa vor Tilværelse, og vi sønderrives, fordi vi staae midt i Overgangen. Men den nuværende Christendom vakler ogsaa, Troen er borte af Gemytterne, og de søge ængstelig, næsten fortvivlede, en ny Christendom. Ormen gnaver den hele Slægt, Fortvivlelsen ruger over den. Naar de synge deres gladeste Sange, synes jeg at høre en hemmelig, fortærende Smerte gjennem Tonerne. De vide ikke af det, Jublen stiger, og Fortvivlelsen hæver i samme Grad sin dæmonisk-spottende Stemme. Naar jeg ved en saadan Leilighed sidder imellem dem, forekommer det mig med hemmelig Gru, at Samson rører ved Bygningens Grundpiller, og vi Alle skulle begraves.

Levy saae taus paa ham.

Jacob vedblev: Og det har været min Trøst i den lange Undertrykkelse, at Elendigheden hviler over os Alle.

Bendixen! Bendixen! sagde Levy; der er noget Forfærdeligt i Deres Gemyt.

O, i dette Øieblik føler jeg ret, hvorledes jeg hader dem. Lad mig nu kun tale reent ud: Jeg har anseet det for en Ære, for en Nedladenhed, naar en af dem gik ved min Side over Gaden! Gives der Had nok i Verden til at opveie denne Ydmygelse!

Og jeg har hørt christne Studenter bebreide Dem, at De er stolt, frastødende, tilbageholden! raabte Levy.

Fordi jeg i min Ydmyghed har frygtet for at nærme mig dem! Fordi jeg har ventet paa en venlig Imødekommen fra deres Side med samme frygtsomme Længsel, som Slaven venter paa et venligt Blik fra sin Herre.

Men kan De da ikke indsee, at der ogsaa paa Deres Side maa være Feil, naar Folk, som have villet nærme sig Dem, ikke have kunnet?

Jeg er den Forkuede; det tilkommer dem at nærme sig mig.

Men troer De da, at enhver Christen altid gaaer og bærer paa Erindringen om Jødernes Forkuelse, saaledes som De altid gjemmer den i Deres pirrelige Sind?

Jacob taug.

Vær ikke uretfærdig, tog Levy atter Ordet. Jeg foreslog Dem for et af to Alternativer; jeg seer, der gives meget godt et tredie. De kan godt være som jeg og omgaaes de Christne. Betving blot Deres Sinds Pirrelighed. Hvorfor vil De ikke søge Omgang med Mennesker, der aabenbart ynde Dem? Der er f. Ex. Wilhelm Fangel; han taler altid om Dem med største Velvillie, han er næsten forelsket i Dem. Hvorfor kommer De ham ikke imøde? — De vil føre Kampen for Jøderne, siger De. Hvorledes vil De føre den? Gives der noget andet Vaaben end Selvbeherskelse? Gives der andet Middel end at nærme Dem til de Christne og de Christne til Dem? Vi jødiske Studenter skulle føre Kampen, det er sandt. Vi skulle gaae forud ind imellem de Christne og ved vor Personlighed

lære dem at anerkjende det Gode hos Jøderne. Nu velan, lad os gaae..... tag Deres Hat, saa ville vi gaae ud paa chirurgisk Academi; der træffe vi Fangel og flere Andre. Jeg vil være Deres Læge og saagar Deres Apotheker og Sygevogterske, jeg vil ikke alene foreskrive Lægemidlet, men selv tilberede og give Dem det. Kom nu!

Jacob tøvede.

Bendixen! sagde Levy, nu er Touren til mig at være alvorlig. Jeg aabner Dem idag Døren til Menneskene. Maaskee træffe vi To aldrig mere hinanden i den Sindsstemning som idag; jeg vil maaskee aldrig føle den Interesse ved at staae Dem bi som i dette Øieblik. Benyt Øieblikket, eller Døren falder til.

Jacob tog sin Hat og fulgte med.

Tredie Capitel.

Blandt Studenterne ved Kjøbenhavns Universitet ere Medicinerne de muntreste og de, der nære de færreste Fordomme. De see i Mennesket kun det meer eller mindre gode Menneske, maaskee endog kun det meer eller mindre gode Cadaver. Da en jødisk Typhus behandles med de samme Medicamenter som en christelig, da et jødisk Been ikke er vanskeligere at affauge end et christeligt, da endelig Musklerne og Nerverne ligge i samme Orden paa en Jøde som paa en Christen, see de ikke den ringeste Grund til at gjøre Forskjel mellem Christen og Jøde. Deres Studiers Natur fører dem nærmere sammen end de andre Studerende, derfor, og tillige fordi de blive fortrolige med at see Liv og Død, Smerte og Helbredelse, balancere, og en Pille, en Klysteer gjøre Udslaget, er der

mere ungdommelig Hensynsløshed, mere selskabelig Lystighed imellem dem end imellem hine.

Blandt disse Mennesker befandt Jacob sig snart vel, og ved de hyppige Sammenkomster paa Fødselsstiftelsen og Hospitalet, hvor videnskabelige Disputer afvexlede med den letsindigste Spøg, kom han da til at deeltage i det Studenterliv, der altid var forekommet ham saa herligt. Det var Selskabeligheden mere end Lystigheden, der var ham saa vederkvægende; det var Følelsen af engang at være mellem Kammerater, der var ham saa velgjørende.

Saaledes tilbragte han da sit første Studenteraar, han tog anden Examen, og det var naturligt, at det Brødstudium, han derefter valgte, blev Medicinen. Med den større Munterhed, der drog ind i hans Sind, forsvandt ogsaa meget af Pirreligheden, og han begyndte at troe, at der ingen særegen Forbandelse hvilede over ham, eller at idetmindste den, som havde nærmet sig ham i hans Barndom og Ungdom, var draget bort som et Uveir.

Jacob var nu tyve Aar, og efter at have hørt ham omtale saalænge ønske vel idetmindste nogle Læserinder at vide, hvorledes han saae ud. Nu, han saae ud som en Jøde, der har lært Noget. Det vil sige: Intelligensen havde forædlet Udtrykket i det for Mange frastødende jødiske Physiognomi. Thi Videnskaben gaaer luttrende gjennem Sjælen, og Sjælen arbeider og arbeider saa længe,

indtil den faaer gjort sin Bolig nogenlunde passende til sig, indtil den, saa at sige, faaer Ansigtet gjort til sit Skildt.

— — Jacob er nu tyve Aar, og Fortællingen er saaledes atter i en Hast sprunget over et Par Aar af hans Liv. Hvorfor ikke? Intet Menneskes Liv er i Virkeligheden en uafbrudt Række af Begivenheder, der fortjene at optegnes. Man maa engang imellem give Helten Tid til at puste lidt.

Kun: Ligesom man fra en bortreist Ven modtager et enkelt Brev, der orienterer En i hans Reise, saaledes tage vi en enkelt Episode fra denne Tid, der kan orientere os i de oversprungne Aar.

En Skovtour.

Hvor den Regn, der faldt inat, har gjort Luften frisk og behagelig, sagde en af Volontairerne, der en Morgen stode ved Vinduet og saae ud i Gronnegaarden, medens de ventede paa Professoren til Kliniken.

Jeg kunde have Lyst til at tage i Skoven idag, sagde en Anden og saae op mod den mørkeblaae Himmel; er der Nogen, der har Lyst at tage med?

Ja, lad os Alle gjøre en Skovtour idag! raabte den Første.

Jeg kan ikke, jeg skal informere — jeg skal til min Manuducteur — jeg er inviteret ud — — lød det beklagende fra flere Sider.

Jeg troer, ved Gud, her er Rebellion mod Forfatningen, sagde Levy; jeg troer, Hospitalet vil være fornuftigt. Du skal til Din Manuducteur, Du skal informere, Du skal, Gud veed hvad..... Alt dette, hvorfor I netop bør tage i Skoven, anføre I som Grunde til ikke at tage derud. Maa jeg be'e, at Hospitalets Idee ikke krænkes, og at Skovtouren kommer istand.

Da Sagen engang er bragt paa Bane, tør den ikke falde! raabte Fangel; for Hospitalets Æres Skyld bør idetmindste en Vognfuld kjøre ud. Først bør de Frivillige melde sig ligesom til en Storm (og det kan godt komme til en Storm); Resten udtages ved Lodtrækning. Hvo tager frivillig med? — han træde frem!

Alle traadte frem.

Det kan jeg lide, vedblev Fangel. Og nu bør der sendes Deputationer til Fødselsstiftelsen og Almindeligheden.

Levy sagde: Vi burde gjøre som Saul, der slagtede sin Oxe og sendte de blodige Stykker om i Landet med Ordre til Udmarsch mod Fjenden og med den Besked: Saa skal der gjøres mod hver den, der ikke følger Saul og Samuel.

Bravo! raabte Fangel; Grøndal! slagt Levy og drag med de blodige Stykker om i Israel.

Ak, svarede Levy; man har dog Ret, naar man siger, at vor Tid er den forkeerte Verden. Imidlertid, jeg bøier mig for Tidsaanden og rækker Hals for Grøndal og Fangel.

Godt svart paa en flau Vittighed! raabte Fangel; Skovtouren begynder godt. Allons! Lad os i en Fart faae dem befordret ind i Evigheden, der ville afsted, for at Skovtouren ikke skal blive forsinket.

Men hvor er Vendiren? spurgte En; ham maae vi da have med. Han er saa godt som et Thermometer eller som en Sikkerheds-Ventil. Naar vi Andre ere glade,

bliver han alvorlig, ere vi alvorlige, bliver han overgiven og vild. Han er ved en saadan Leilighed at ligne med Trækfladen i Watts Dampmaskine, der bringer Vand ind i Kjedlen, naar der er for lidt, og stopper, naar der er for meget.

Der er Thermometret, Sikkerheds-Ventilen, Trækfladen o. s. v.! raabte Fangel og pegede mod Døren, som Bendixen i dette Øieblik aabnede.

Bendixen! tager Du med i Skoven idag?

Ja, naturligviis. Tager Nogen derud?

Vi Alle.

Det er jo prægtigt. Hvad Tid?

Kl. 4 samles vi her og gaae saa ud og tage Vogn.

I dette Øieblik kom Professoren, og Forretningerne begyndte. —

Ha, hvor det er herligt at være fri, at være undsluppen Byen, hvor Aandedrættet tynges af Volde og Grave og Spidsborgere og taarnhøie Huse! Jeg indsuger den friske Luft, som den Tørstige indsuger Duggen og ikke troer at kunne blive lædsket. Kunde man blot et Øieblik opløse sig i Luften og tabe sig i en Hvirvelvind eller endnu bedre i en Skypompe: bore sig paa lette Vinger ned i Havet og atter fare op, heelt op mod Solen! — Det er et traurigt Lod, et Menneske har; selv i Døden bliver man ikke fri, men puttes ned i et veltillukket Fængsel i Jorden. Bedre var det dog, om Legemerne endnu brændtes, og Asken, som salig Pugatschews, strøedes for alle Vinde.

Dette lange Udbrud kom fra Bendixen, da Vognen rullede ud paa Strandveien og Sundet med de hvide Seilere laa udstrakt for Blikket.

Grøndal, hans Sidemand, svarede paa hans Hjerteudgydelse: Jeg saae ogsaa hellere, at Legemerne brændtes. Saa vare Folk ikke saa forhippede paa at faae deres Døde hele i Jorden, og saa fik man dog engang imellem et ordenligt Cadaver.

Aa, Du tænker aldrig paa Andet end Cadaveret, raabte Bendixen. Jeg tænker, naar Du engang træffer et Fruentimmer med en rigtig interessant incurabel Sygdom, gifter Du Dig med hende blot for at beholde Liget.

Det kan gjerne være, svarede Grøndal.

König, der sad bagved, blandede sig i Samtalen:

Det er en bekjendt Sag, sagde han, og det kan logisk bevises, at Grøndal ikke kan komme i Himmerig.

Hvorledes da? spurgte Jacob.

Jo; thi selv om Gud vilde være rigtig naadig imod ham, vilde han dog ikke sætte ham i Himlen, da Himlen ikke vilde være noget Himmerig for Grøndal, fordi der ingen Legemer findes. Grøndals Himmerig vil være Helvede, hvor han kan iagttage enhver tænkelig Sammentrækning af Musklerne i de forskjellige Sorter Ild, hvorved Synderne steges.

Det er et høist ulogisk Beviis, sagde Grøndal. Naar Patienterne medbringe deres Legemer til Helvede, hvorfor skulde de saa ikke ogsaa medbringe dem til Himmerig?

Hør ham! raabte König; han har saagar afskaffet Udtrykket Mennesker og bruger i dets Sted Patienter.

Kommer da noget Menneske til den anden Verden uden som Patient? Lider ikke Enhver tilsidst af den incurableste, den meest acute af alle Sygdomme: Døden? — Forresten er det mig s'gu ligegyldigt, hvor det Pust kommer hen, som jeg agter at give fra mig, naar jeg dør.

Saa Du troer ikke engang paa en Sjæl og Sjælens Udødelighed! raabte König.

Bah! svarede Grøndal og pustede Røgen af Cigaren langt ud, og hans Ansigt antog et mere ædelt, tænksomt Præg: Jeres Udødelighed er mig for massiv. Hvad jeg virker hernede i Tanke eller Handling, i Kamp med Verden og med mig selv, er min udødelige Deel. Naar Blækket er udløbet af Pennen, kan den ikke skrive Mere. Men hvad den har skrevet, og hvad der staaer til evig Tid, det er ikke Blæk og ikke Pen, det er Aanden, der var i det Skrevne.

Flere toge Ordet i denne Dispute, og Enhver fremkom, som det ved slige Leiligheder pleier at ske, med sin Mening om Udødeligheden og Livet hinsides.

Tilsidst udbrød Bendixen, stirrende tankefuld ud i Horizonten, hvor Himmel og Hav berørte hinanden: Det er forunderligt som Enhver indretter sig Udødeligheden og

Livet hinsides efter eget Behag, og hvorledes man strides om at faae hinanden til at foreskrive Vorherre de samme Regler. Som om Livet hinsides blev constitueret ved en Majoritetsbeslutning! Udødeligheden — hvad er den Andet end hele Menneskelivets Poesi, den Kilde, hvorfra enhver poetisk Følelse udstrømmer. Naar Poesien dør i mig, dør min Sjæl, om end Legemet lever en Stund endnu. Der gives ingen Udødelighed uden for den, der troer derpaa, og den, der troer derpaa, behøver ingen, hans Liv har været skjønt nok, han har faaet Lønnen for sin Tro. Jeg troer paa den evige Poesi og det evige Liv!

Du er ingen Jøde, Bendixen! sagde Grøndal.

Det kan gjerne være; men jeg er heller ingen Christen.

Bendixen! Har Du senere seet den lille Clara, der blev udskreven i forrige Uge? raabte man fra det bageste Sæde.

Nei, jeg har ikke, svarede Bendixen i en ærgerlig Tone.

Hun kastede dog altid sine smægtende Øine paa Dig. Du veed nok, hvor hun boer; men Du vil beholde hende for Dig selv.

Aa, jeg holder ikke af de smægtende Øine. De love Mere, end de holde — og Mere, end de kunne opfylde.

Hvad er det for noget Snak! Gjør Dig nu ikke til noget Dydsmønster.

Jeg gjør mig ikke til noget Dydsmønster. Jeg appellerer til Eder selv. Saadant et Øiekast, saadant et Solstik, der falder i Sjælen, bedøver det ikke i et Øieblik Sjælen med den dunkle Anelse om en navnløs, ubekjendt Salighed? Og finder man den, naar Opfyldelsen kommer — have I fundet den?

Man gaaer videre og vedbliver at søge, Livet er en fortsat Kamp og Stræben! svarede man muntert.

Jeg ynder ikke den Hjertevee, som de korte coquette Glimt fra smukke Øine vække. Jeg vil helst være fri for den flygtige Opblussen af den evig utilfredsstillede Længsel.

Hjertevee! Bendixen er hysterisk! raabte man og lo.

Jacob taug, og Samtalen fortsattes i en ny Retning. — Noget efter kjørte Vognen ind paa Klampenborg.

Huset fik travlt med de støiende Gjæster, der forlangte Opvartning, skreg og lo, spurgte efter alle mulige Ting og, naar de fik Svar, havde glemt, hvad de havde spurgt om. Efter lang Betænkning og Raadslagning, der stedse blev alvorligere, havde endelig Enhver bestemt sig og bestilt, hvad han ønskede, og i rolig Forventning spadserede man om i adspredte Grupper.

König og Jacob vare tilfældigviis komne hen til Spiskammervinduet, og Jacob betragtede nogle Forglemmigeier, der stode i Potter.

Maa jeg tage en af disse Blomster? — sagde han til Husjomfruen, der stod indenfor.

Ja, vær saa artig, svarede den smukke Pige venlig.

Hvad er det? — spurgte König og traadte nærmere — o, Forglemmigeier! Jomfru, vil De give mig en, til Erindring om Dem?

Ja, gjerne, sagde hun leende, plukkede et Par Blomster og rakte ham dem.

Jacob gjorde med Lynets Hurtighed en Jagttagelse, der vakte en Følelse af Ydmyghed, Smerte og Fortrydelse hos ham.

Da jeg bad om disse Blomster — sagde han til sig selv — var det ikke for Blomsternes Skyld, den smukke Pige gav dem Skjær, og jeg bad om dem for hendes Skyld. Men jeg sagde: Maa jeg tage dem? Men han, det lykkelige Menneske, født i det christne Folk, gjennemtrængt uden at mærke det af Romantikens Duft, finder strax det rette Ord og siger: Vil De give mig dem? O, hvor disse Christne ere lykkelige!

De gik bort. König satte Blomsterne i sit Knaphul og havde efter en halv Times Forløb tabt dem; Jacob gjemte sine i sin Tegnebog. Men da han kom tilbage imellem de Andre, var der i hans Indre en urolig Higen, en resigneret Fortrydelighed over hans Skjæbne, han betragtede næsten de Andre som formede af et bedre Stof end han.

Der blev spurgt: Skulle vi ikke tage os Noget for, til Maden er færdig?

Lad os lege Røvere! raabte Jacob glad.

Lege Røvere? sagde Nogle spottende; ja, hvis her var et Nonnekloster i Nærheden.

Jacob undsaae sig ved at tilstaae, at han aldrig havde leget, og at han vilde benytte Leiligheden til at lære denne Lyksalighed at kjende.

Man kom ikke til nogen Beslutning og vedblev at slentre om, indtil Maaltidet var anrettet.

Der var dækket et stort Bord ude i Haven, paa dette yndige Sted, hvorfra man seer ud paa det blaae Hav og den friske Skov. Solen stod lavt paa Himmelen, en mild Kjøling viftede gjennem Træerne, i det Fjerne glede enkelte Fiskerbaade med røde Seil. Over Bordet var den hvide Dug bredt, Retterne dampede, Vinen perlede i Glassene, alle Ansigter straalede i ungdommelig Livslyst. Jacob overskuede den hele Scene, Følelsen af Øieblikkets Skjønhed og Behagelighed bragte hans Hjerte til at svulme, Ungdommens rige, sunde Liv glødede i hans Aarer, medens det stille, sugende Savn klyngede sig nærmere til hans Hjerte; han greb sit Glas og raabte:

Det første Glas offrer jeg til de underjordiske Guder, til Smerten og Sorgen og den taarebringende Død. De lure med skumle Miner paa os Dødelige, naar Dagens lyse Aander ere hos os, vel vidende, at der kommer en Nat og et Mørke, da Arbeidet er deres. Jeg trodser Eder, I mørke Magter; thi Lyset i min Sjæl skal ikke

slukkes. Men, kan jeg kjøbe Eders Venskab med et Glas Viin, saa vil jeg dog gjøre det — der, slug dette!

Og med disse Ord kastede han Vinen til Jorden, og hele Bordselskabet fulgte jublende hans Exempel.

Fangel fyldte sit Glas og sagde:

Jeg er ingen Vendixen, jeg kan ikke begynde min Tale paa Stylter og ende den paa Hosesokker; derfor nøies jeg med at sige, at dette mit andet Glas offrer jeg, Fanden gale mig! til mig selv. Medens de underjordiske Guder slikke deres Part af Jorden, drikker jeg som et Menneske af mit Glas og drikker det heelt ud. Skaal!

Jeg med! Jeg med! raabte Alle, og Glassene tømtes til Bunden.

Hvordan er Beufen? spurgte Grøndal og kiggede ned i sin Sidemands Tallerken; jeg gad vidst, om jeg ikke begik en Feil ved at tage Skildpadde.

Beufen er seig, stønnede den Adspurgte, idet han for et Øieblik lod sine Tænder hvile.

Saa er jeg rolig, sagde Grøndal og tømte sit Glas. Forresten vilde jeg bemærke, at der for noget siden blev talt om Hjertevee ved Blik af Fruentimmerøine. Det er ogsaa forekommet i min Praxis. Da jeg var en Snees Aar gammel, var der et Par Øine, som, naar de saae paa mig, bragte Hjertet i en underlig længselsfuld Bevægelse, ganske efter Vendixens Diagnose. Jeg forstod det ikke, før jeg et Aars Tid efter hørte, at hun havde druknet sig.

Det er iaften netop otte Aar siden. De Øine vare smukke, og jeg drikker et Glas til Erindring om hvert af dem.

Grøndal tomte i Hast to Glas.

Ah, Grøndal, hviskede König, derfor er det, Du altid løber ud for at see, naar et druknet Fruentimmer fremlyses i Adresseavisen. Jeg troede, det var kun for Cadaverets Skyld.

Efter en Pause sagde Jacob:

Undertiden hører man Noget for første Gang, og dog er det for En, som man havde hørt det Samme før, i en forunderlig dunkel Fortid. Jeg erindrer med Bestemthed, at en Tildragelse lig den, Grøndal nylig fortalte, har staaet i ubestemte Omrids for mit Blik, som om min Sjæl havde anet, at den engang skulde faae den at høre. Det var en Aften paa Østergade. Jeg gik i mine egne Tanker, da en ung Dame kom mig forbi. Gjennem Sløret faldt et af hine Øiekast, vi have omtalt. Jeg zittrede indvendig, det var, som disse Øiestraaler havde opvarmet mig og jeg pludselig igjen stod i Kulden. En Officier fulgte rask efter Damen, tiltalte hende, og paa Kongens Nytorv tog hun hans Arm. Jeg vendte om med en usigelig bitter Følelse i Hjertet. Det forekom mig, som Officieren havde forført en uskyldig Pige, jeg elskede. Jeg spottede selv over min Naragtighed; men jeg kunde ikke blive denne Følelse qvit. Jeg hader alle Officierer siden den Aften.

Alle Officierer! Det var stærkt! sagde en af Selskabet; skjøndt — hvo kan vide, om de ikke Alle have været ligesaa skyldige som denne Ene!

Ja, alle Officierer, vedblev Jacob lidenskabelig; det vil sige: alle de unge Officierer. Det er Mennesker, som tilbringe deres meste Tid med Jagen efter Fruentimmer og med sandselige Tanker, saa at de tilsidst ikke kunne betragte noget Fruentimmer med Agtelse, aldeles ulig Ridderne, i hvis Sted de ere traadte.

Levy bøiede sig hen imod Jacob og hviskede til ham: Og som danne et Corps, hvori ingen Jøde kan være — ikke sandt?

Jacob blev rød og taug.

Lad os faae en Sang! raabte Nogle.

Lad Sangen gaae rundt! raabte Andre; En efter En istemmer en bekjendt Sang, og Alle falde ind i Chor.

Dette blev vedtaget. — Det var endnu i hiin gode, gamle Tid, Klubbernes, Æsthetikens og den politiske Barnlighedstid; dengang var endnu Ingen liberal eller illiberal, constitutionel eller servil; Folket havde endnu ikke spiist af Journalistikens Kundskabens Træ og seet, at det var nøgent. Det var i hiin gode, gamle Tid, da Rahbeks & Collegers gemytlige Dithyramber levede i Folkets Hjerter og tonede fra dets Læber. Dengang behøvede man endnu ingen Sangforeninger; Sangen kom ved Vinen ligesaa let som nu en politisk Tale. De forskjellige Sange lode nu, afbrudte af Spøg og Latter, ud over den stille Sø.

Da Touren kom til Jacob, lod det, som han følte nogen Betænkelighed; men derpaa hævede han rask Hovedet og istemmede en af Wilhelm Müllers „Deutsche Griechenlieder." De ere forglemte af den nuværende Generation ligesom den rasende Frihedskamp, der fremkaldte dem. Maaskee faa af de Nulevende erindre sig den dybe Smerte og den glødende Begeistring for den hellenske Fortid og den hellenske Frihed, der aandede i mange af disse Sange. Jacob sang en af dem med sin smukke Stemme, og da han ophørte, sad Selskabet stille og alvorligt.

See, sagde han efter en Pause, nu gaaer Solen ned, og de samme røde Straaler, der forskjønne vor Glæde, skinne maaskee paa Grækeres Lig og ned i Fængslet til tydske Studenter, der vilde være frie. Lad os dog erindre dem, inden vi glemme os selv i Rusen.

Det var imod Aftalen! raabte En; der skulde synges en Sang, som vi Alle kunde istemme i Chor.

Det er ikke min Skyld, svarede Jacob; hvorfor stemmer I ikke i? — Besynderligt nok, vedblev han; jeg, en Søn af det trælbundne Folk, skal minde Jer om Friheden! Skjøndt — rigtig beseet, er det netop i sin Orden, Joderne staae i langt directere Berørelse med Friheden end I.

Ypperligt Snak! Nu et godt Beviis derfor, Bendixen! raabte man.

Jo, seer I: Joderne ere Frihedens Svampdaase. Naar de Andre indsuge den liflige Røg, synker Saf-

ten ned til dem. Naar Folket i Tydskland og Danmark vil have Frihed, slaaer det Ruderne ind hos Jøderne. Saasnart der er Frihed i Luften', trækker det i Jødens Lemmer, ligesom Veirforandringen melder sig hos Gigtpatienten. Jeg bør altsaa ex officio tale til Jer om Friheden. Den lille Omstændighed, at jeg er kommen til at elske istedetfor at frygte den, gjør her Intet til Sagen.

For det Bevis drikker jeg et Glas Vin, sagde Grøndal; og for Grækerne og Missolunghi er jeg beredt til at drikke med Jer Alle tilsammen; her kaster jeg min Handske, figurlig talt naturligvis.

Ja, Hurra for Hellas og den hellenske Frihed! raabte Fangel. Jeg kjender rigtignok kun Landet af de Prygl, jeg fik for Homer i Skolen; men det er maaskee netop derfor, at jeg nærer en ellers uforklarlig Ømhed for dette Land. Og see der! Hurra for Fader Homer! πόντος οἰνόεις! Har han ikke Ret: Seer Havet ikke i dette Øieblik ud som den prægtigste Bordeaux-Vin? O, hvem der var hist ude! Hvem der kunde svømme om i den deilige St. Julien!

Jeg protesterer mod Vinens Anvendelse til udvortes Brug, sagde Grøndal. Men siden vi drikke for den hellenske Frihed, lad os saa ogsaa tømme et Glas for den danske Frihed, den ligger os dog i Grunden ligesaa nær.

O, ja! sagde Jacob, hvis Blod ret var kommet Bevægelse, og som ikke længer kunde styre sig; jeg tøm-

mer ogsaa den Skaal. I Grunden holder jeg dog meest af Danmark.

Takke Dig Fanden derfor! raabte Grøndal; jeg skulde vel troe, det var Dit Fædreland saa godt som mit. Er Du ikke født og baaren i Fyen? Vil Du nægte det?

Nei, svarede Jacob; men Danmark kan dog ikke være mit Fædreland i saa fuldt Maal, som det er Eders, da jeg ikke behandles som dets Søn i saa fuldt Maal som I. Troe I virkelig, at nogen Jøde, der er kommen til Bevidsthed om sit Menneskeværd, ligegyldig kan see paa den Ulighed, som Staten sætter imellem ham og hans christne Medborgere? Man bebreider Jøden, at han ikke har noget Fædreland — hvorfor giver man ham ikke et?

Men Forskjellen er dog høist ubetydelig, indvendte En; det er dog i meget faa Ting, at Jøderne ere satte tilside hos os.

Friheden kan ikke deles; det Allerringeste, der mangler, forvandler den til Underkuelse.

Jeg veed s'gu slet Ingenting, hvori Jøderne sættes tilside, raabte König; faaer Du daarligere Characteer til Examen, fordi Du er Jøde?

Ingenting, siger Du! Jeg vil ikke tale om Opinionen, skjøndt den maaskee er det Vigtigste og virker mere end Love og Forordninger. Men kan en Jøde blive Embedsmand? Kan han blive saa meget som Vægter? Kan han blive Officier i Armeen? Naar han i Borgerværbningen staaer for Tour til at blive Capitain, maa han

tage sin Afsked! Jeg sagde, jeg vilde ikke tale om Opinionen; men jeg vil dog anføre nogle characteristiske Facta. Der er hele Laug, f. Ex. Isenkræmmerlauget, der udelukke Jøderne, ikke antage nogen jødisk Dreng i Lære. I Livjægercorpset kan ingen Jøde nære sig for Chicane. Naar en dramatisk Skribent ikke veed Andet at skrive om, saa sætter han en Jøde ind i et Stykke og faaer en Bajads til at spille Rollen. Det Nationale træffe de aldrig, ikke engang Udtalen er ægte; men Pøblen leer, og Pøblen—det er en saadan Aften den største Deel af Publicum!

Du er for haard, Vendixen! raabte Fangel; jeg har i Theatret moret mig kostelig over en Jøde, men jeg foragter, Gud forbande mig, ikke Jøderne.

Det er allerede haardt nok, bemærkede Jacob koldt, at En behøver at sige: Jeg foragter ikke Jøderne.

Hvad vil Du da, Vendixen? skreg Fangel, vil Du, at vi skulle raabe Hurra for Jøderne?..... Hurra for Jøderne!

Hurra for Jøderne! larmede hele Selskabet.

Jeg vil, raabte Jacob uden at agte paa Skaalen, jeg vil, at I skulle sige mig, hvorfor jeg, som jeg her staaer, ikke er ligesaa god, ligesaa fuldt berettiget til enhver Frihed, til enhver Tillid, til ethvert Embede, som I. Jeg vil — tilføiede han i en Tone, der svævede mellem Bitterhed og Lune — jeg vil, at I skulle sige mig, hvorfor jeg ikke ligesaa godt som En af Jer kan være Vægter.

Du skal være Vægter! Bendixen skal være Vægter! skreg man jublende: Hurra for Vægter Bendixen!

Jacob var udmattet af sin egen Ivrighed, han følte en vis Skamfuldhed over den Hensynsløshed, hvormed han havde hengivet sig til sine Følelser. Grøndal havde imidlertid reist sig og var gaaet ind i Kjøkkenet for at tillave en Bolle „efter hans egen Recept" og førte nu Pigen med den brændende Bolle ud i Triumph.

Det glødende Fluidum modtoges med en Tappenstreg, der hamredes paa Bordet, saa Glas og Flasker klirrede, og under Hurraraab blev den flydende Ild gydt i Glassene.

Næstefter det at være beruset mellem Ædrue er Intet værre end at være ædru mellem Berusede eller halvt Berusede. Man staaer med Sjælen udenfor en Kreds af Glade, hvis Munterhed man ikke begriber, fordi man med den kolde Forstandighed forlanger en Grund for Jublen, som ikke har anden Grund end den, at man er jublende. Den kolde Forstandighed ærgrer sig mere og mere paa Menneskeværdighedens Vegne, og man mister al sin Glæde uden den ringeste Nytte, fordi man med al sin Ædruhed dog ikke kan spæde de Andres Ruus. Jacob følte denne Ubehagelighed og tænkte paa at forlade Selskabet uden Afsked, men pludselig greb han sit Glas og tømte det, saa et og endnu et Glas af den søde, lumske Drik, og efter nogle Øieblikkes Forløb følte han, at han havde indhentet de Andre.

Kudsken kjørte med Forsigtighed hjemad, da Selskabet sildig om Natten lykkelig og vel var læsset paa Vognen. Den milde Bevægelse i Forening med Luftens behagelige Kjølighed dysfede dem snart Alle i en rolig Slummer. Da Kudsken kom indenfor Porten, stødte han til den nærmest Siddende og spurgte ham, hvor han skulde kjøre dem hen. Grøndal, der var den Puffede og havde sin Bopæl paa Fødselsstiftelsen, svarede: Til Fødselsstiftelsen.

Det fulde Aasen bilder sig ind, at han er frugtsommelig, brummede Kudsken og stødte til en Anden, idet han gjentog sit Spørgsmaal.

Til Hospitalet! stønnede den Adspurgte.

Han har da allenfals mere Forstand, for døddrukne er de; men de behøve s'gu ikke at lægges ind paa Hospitalet for den Sygdom! brummede Kudsken videre og stødte til en Tredie. Denne blev vred over den ublide Berørelse og raabte: Kjør ad Helvede til!

Jeg kan dog ikke kjøre omkring med dem paa Gaderne, til de faae sovet Rusen ud, det kunde vare til imorgen Aften! sagde Kudsken betænkelig og holdt stille. Herre Jemini! Naar Folk vilde drikke sig fulde ude, burde de dog i Forveien give Kudsken deres Adresse.

Ved Standsningen vaagnede Grøndal halvt op, og i den Tanke, at han holdt udenfor Fødselsstiftelsen, sagde han: Kald paa Over-Jordemoderen og sig, at det er mig.

Ja, vist! sagde Kudsken; han er ikke engang fornøiet med en almindelig Jordemoder. Han har en or-

derlig Donner. — Hor, hvor vil I nu hen, Godtfolk? raabte han utaalmodig.

Til Hospitalet! Til Hospitalet! lod det snovlende fra forskjellige Sider.

Vil I endelig derud, skal I s'gu ogsaa komme der, sagde Kudsken forbittret og pidskede paa Hestene, indtil han holdt udenfor Gitterporten, der gjæstmildt aabnede sig for hans Passagerer.

Fjerde Capitel.

Jacob sad en Vintereftermiddag hos König. De studerede Botanik sammen, og König havde med megen Omhyggelighed samlet sig et Herbarium, som han gjerne saae afbenyttet og saaledes anerkjendt af sine Colleger. De vare just komne i en levende Disput om en sjelden Plante, hvoraf König ikke havde noget Exemplar, da der kom Bud fra en Kone i Nabolauget: Doctoren maatte endelig komme derhen, hendes Mand var faldet paa Gaden og havde brækket Benet.

De velsignede kjøbenhavnske Gader! — sagde König, da han efter Buddets Bortgang kastede Sloprokken og hastig klædte sig paa — de skaffe dog ved Vintertid en slikkelig Candidat en Smule Praxis. — Du bliver da, til jeg kommer igjen, Bendixen; det Hele er vel snart gjort.

Da Døren ind til Familiens Dagligstue — König

boede hos sin Familie — stod paa Klem, blev Jacob ufrivillig Vidne til følgende Samtale:

Moderen: Sid dog ikke hele Tiden og kig efter Kanerne, Louise! Du faaer jo ikke Din Kjole færdig. Naar det siden kniber, skulle vi have Natteſyning, og det vil jeg, ved Gud, ikke vide af.

Louise: Jeg kan ikke lade være, søde Moder. Naar Bjælderne klinge, har jeg ikke Magt over mine Øine. Veed Du, hvad jeg tænker? Jeg sidder og indbilder mig: Naar det nu var en elegant Cavalier, der kom i en brillant Kane for at hente mig? Jeg veed meget godt, at der Ingen kommer; men jeg kan dog ikke lade være at see efter, om Eventyret dog ikke mulig skulde indtræffe.

Moderen. Du er en Nar. Tænk dog hellere paa, at uden Kjole kan Du ikke være med ved Ballet.

O, ja, Ballet! — raabte Louise og sprang op og dandsede omkring i Stuen.

Moderen. Men saa vær dog fornuftig, Louise! Er det for en voxen Pige at skabe sig saaledes?

Henriette (den ældre Datter): Men hvor faae vi Cavalierer fra? Tænk, der er allerede indbudt atten Damer. Naar der er Damer tilovers, ere Herrerne saa storagtige.

Louise. Aa, vi To faae nok vore Dandse som Husets Døttre.

Moderen. Det er rigtignok gjæstfrit tænkt mod de Fremmede, min Pige! — Men der er jo Cavalierer nok.

Der er Eders to Brødre, og de to Lieutenanter, og Grøndal, og Bendixen.....

Louise. Skal Joden med?

Moderen. Jeg tænkte det, siden I klage over Mangel paa Balcavalierer; men han kan jo gjerne gaae ud af Listen.

Jacob hørte allerede ikke mere. Den unge Piges Replik var faret som et Stik gjennem ham. Til denne Pige havde han sluttet sig med en vis Tilbøielighed, hendes muntre, livfulde Væsen havde interesseret ham, hun havde ofte talt venlig, selv hjertelig med ham, og nu kastede hun Brag paa ham, da han blev sammenstillet med Andre, og det fordi han var Jode. Han var ikke hærdet nok til rolig at modtage et Stød fra denne Side. Uvilkaarlig reiste han sig og gik.

Noget efter kom König hjem, og da han tænkte, at Bendixen var gaaet ind til Familien, aabnede han Døren og saae efter ham.

Hvor er Bendixen? — spurgte han, da han ikke opdagede ham i Stuen.

Bendixen? Han har ikke været her.

Vist har han været her! Jeg bad ham blive og vente paa mig før, da jeg gik ud.

Gud! saa har han hørt, hvad jeg sagde! — raabte Louise og blev blodrød; — jeg syntes nok, at Nogen for lidt siden gik med Døren, men jeg troede, jeg havde hørt feil.

Hvad sagde Du da? Og hvor kunde I tale uforsigtig, naar Døren til mit Værelse stod paa Klem og der var Folk derinde.

Vi hørte Dig gaae bort og tænkte ikke, der var Nogen.

Men hvad sagde Du da, Louise, som Du frygter, han har hørt?

Moder talte om, at han skulde inviteres med til Ballet, og saa spurgte jeg: Skal Joden med? Og saa svarede Moder: Han kan gjerne blive borte.

Naa! Det var s'gu nok for Bendixen! Men hvor Fanden kan en Pige, der gjør Fordring paa at kaldes dannet, forglemme sig i den Grad, selv blot i Tankerne! — raabte König forbittret. Bendixen er min Ven, anden Titel behøver min Frøken Søster ikke at tillægge ham. Men Du skal komme til at gjøre Afbigt for ham, og, vil Du ikke, saa skal jeg gjøre det i Din Nærværelse.

Ludvig! — sagde Louise og vendte sig mod Broderen med en vis Værdighed — Du vil dog vel betænke Dig, inden Du prostituerer Din Søster. Forresten vil det maaskee undskylde mig lidt, naar jeg siger Dig den egenlige Grund til min Yttring. Det var et Slags Coquetteri, eller hvad Du vil kalde det. Henriette driller mig altid med ham, og nu vilde jeg affectere en større Ligegyldighed for ham, end jeg virkelig føler, og vidste ikke nogen nemmere Maade at gjøre det paa. Jeg haa-

ber, at denne Tilstaaelse er Bod nok for min ufrivillige Forseelse, og at Du nu selv vil see at jevne Sagen uden Ydmygelse for mig.

Ja, det er godt nok, at Du gjør Dig selv reen og skubber Alting over paa mig, brummede König. Men jeg fordrer nu som Ret, at han bliver bedt til Ballet.

Dermed gik han for at søge Bendixen.

Imidlertid havde den irriterede Stemning hos Jacob havt Tid til at sætte sig og give Plads for Ærgrelse og Skamfuldhed. Hans Tanker vare omtrent disse: Hvad Ret havde jeg til at høre disse Ord! De vare jo ikke bestemte til at høres af mig; havde man vidst mig nær, vilde man ikke have sagt dem..... Men hvorfor kan dog denne Pige ikke tænke mig som Andet end Joden Bendixen!..... Bah, naar Alt kommer til Alt, er jeg dog Joden Bendixen..... I hvilket Lys vil jeg nu staae for Familien!..... Gud give, den fordømte Tos havde lukket Døren, før hun talte.....

Medens han i disse Tanker gik urolig frem og tilbage, bankede det, og König traadte ind. — Den Ene var altfor forlegen til at mærke den Andens Forlegenhed ved denne vis-à-vis. Mechanisk gave de hinanden Haanden. Jacob søgte med krampagtig Heftighed i sit Hoved efter den Aandsnærværelse, han følte at have nødig, og det lykkedes ham halv ubevidst at fremføre de Ord: Undskyld, at jeg løb bort; jeg havde glemt et Brev, der skulde paa Posthuset.

Den stakkels König havde nær gjort et Sæt af Glæde ved at høre disse Ord. Uvilkaarlig raabte han: Gud ske Lov!..... men holdt strax inde, og Frygten for, at han ved dette Udraab kunde have forraadt Noget, neutraliserede Glæden. Men Jacob fandt intet Forunderligt i dette Udraab, han sagde netop „Gud ske Lov!" til sig selv over det heldige Ord, der var undsluppet ham.

I en lettet, hjertelig Stemning satte de to Venner sig til at passiare; aldrig havde Jacob med saa megen Høflighed og Iver stoppet en Pibe til König, og aldrig havde König saa geskjæftig gaaet ham tilhaande for selv at have Uleiligheden. Samtalen gik med stor Livlighed fra den ene Gjenstand til den anden, maaskee tillige fordi den Ene alt var bange for at lade den Anden komme til Eftertanke over det, der kunde synes paafaldende ved de første Repliker, og af samme Grund skiltes de ad saa seent som mulig. Eftertanken var den ubehagelige Consulent, som Vennerne gjensidig frygtede for at overlade hinanden til; de troede kun at kunne føle sig vel, naar de vare sammen og passede paa, at Gjæsten ikke kom.

Endelig fandt König en Udvei. Han anticiperede Indbydelsen til Ballet, og da Jacob med megen Tak havde taget derimod, havde begge en Art Støttepunct for, at intet Forstyrrende var kommet i Venskabet.

Du dandser da? — spurgte König.

Ja, i Skolen lærte jeg at dandse; men jeg har endnu aldrig været paa et rigtigt Bal.

Aa, raabte König, hvad er et Bal Andet end at dandse?

Dermed sagde han Farvel og gik.

Ballet.

Naar man med en let Gysen af Kulde og Ængstelighed betræder Dandsesalen, før Ballet er begyndt, seer man tydelig de forskjelligfarvede Grupper af Damer, man seer Væggene, Speilene, Lysekronen, man har Øie for de nedtrukne Rullegardiner, maaskee tæller man endog Carréerne under Loftet. Man træffer sine Venner og Bekjendte, men kjender dem næppe igjen, de tale et andet Sprog end sædvanlig og have Tankerne paa andre Steder; man føler sig ene, og er man meget undselig, saa troer man, at de skottende og hviskende Damer hemmelig gjøre sig lystig over En, og tør ikke nærme sig dem, medens de netop intet hellere ønske. Den moderne Tid med al dens Etikette og Formalitet udstrækker sit kolde Scepter over Salen; Menneskene bevæge sig, ikke som Mennesker med rødt, varmt Blod i Hjertet, men som Billedstøtter.

Da høres de første Strøg af Violinerne, og en Straale af Liv farer over alle Ansigter. Man nærmer sig hinanden, man opstiller sig i Række, et enkelt glad Smiil bryder frem hist og her som et varmt Solglimt.

Pludselig bruser Musiken i sin hele Fylde, og tætomslyngede Par hvirvle sig med straalende Ansigter om i Salen.

Hvor er nu Salen med dens Carréer under Loftet, med dens Lysekroner og Nullegardiner? Den er bleven et Tempel, et ionisk Tempel, hvor Aphrodite throner, og hvor hendes vingede Søn morer sig med at udsende sine Pile. I de blottede Barme nænner han ikke at skyde haardt; men i Hjertet, der troer sig dækket af hvid Silkevest og sort Kjole, sender han sin grummeste Piil.

Midt i den moderne christne By hæver sig nu rankt og smilende det ioniske Tempel, hvor de olympiske Guder herske, hvor Menneskene tilbede Skjønheden og glemme deres Catechismus — derfor have de christne Præster altid ivret imod Dandsen.

Rigtignok, ikke alle ere Troende. Der gaae Nogle om, med fiin sorte Kjole, stivt Atlaskes Halsbind og Lorgnet i det ene Øie. De finde en Dames Fod for stor og Værtens Limonade for sød og flere Violinstrog en halv Tone for høie; de dandse kun lidt, men spise desto mere. Der gaae Andre om, meget ængstelige at see til. De ere bange for at forelske sig; thi: hvad seer man paa et Bal? et smukt Ansigt, en smuk Figur, et Par smukke Fødder — men Huslighedeu, den skjønne Huslighed og Kvindelighed, som ene kan gjøre en Mand lykkelig og bringe ham Kaffen paa Sengen, den seer man ikke. Disse Folk ere enten theologiske Candidater eller Bataillonschirurger, og dem har man opgivet paa Idas Bjerg.

Men naar et Menneske med frisk og sundt Hjerte første Gang træder ind i Balsalen, da smile Guderne som

i deres Lyksaligheds dage, da man bragte Offre paa det cypriske Bjerg, over hans Sind kaste de Forglemmelse af alle jordiske Ting, og de lade halvforglemte, aldrig hørte Mythen klinge for hans Øre.

Et Øieblik lyttede Jacob, da Musiken jublede, skjønne Kvinder fore ham forbi, og han selv holdt en deilig Pige i sin Arm. Hans Sjæl stod stille, som om den vilde huske sig om og holde fast paa sig selv. Da gjenkjendte han pludselig Scenen. Her var de blaae Øine og de lyse Lokker fra hans Moders Sange, Eventyrene vare blevne virkelige, han holdt en af Skikkelserne i sine Arme. Haaret var ikke længere guldgult, det var blevet noget mørkere, men det var kommet med Aarene.

Det var Fangels Søster Thora. Hun var nylig kommen hjem fra Holsten, og Jacob havde seet hende første Gang denne Aften, da Wilhelm havde forestillet ham. Hun stod dengang i en Kreds af Damer, og der blev ikke talt et Ord: et dybt Buk, et næsten umærkeligt Nik var hele Præsentationen. Idet hendes Blik gled hen over Jacobs Skikkelse, var det forekommet ham, ligesom der i hendes Øine var en dobbelt Bund; hun saae ikke paa ham, og dog saae hun ham. Der laa i dette Øiekast et Udtryk, som for et Øieblik satte hans Phantasi i en urolig Bevægelse. Nu derimod, da hun barnlig-glad snart saae ud over Rækkerne, snart betragtede ham, som om hun ventede at

høre ham tale, var der intet Spor af hiin glasagtige Stirren, og han undrede sig over, at han havde kunnet finde et saadant Udtryk. Hun var saa smuk, der hvilede en saadan Ynde over hende, der var en saadan Elegance og Harmoni udbredt over hendes hele Skikkelse, at han næsten ikke nænnede at berøre hende, og fortabt i henrykkende Følelser ikke vidste at finde Ord.

Endelig sagde han: Nu seer jeg Dem altsaa, den Frøken Thora, om hvem der saa tidt blev talt.

Ja, svarede hun muntert, her seer De den berømte Trondhjems Kirke o. s. v.

Og hvis der spørges: Har Rygtet løiet? da svarer jeg dristig Nei — replicerede Jacob.

Han er dog ikke saa dum endda, naar han saaer Munden paa Gang — tænkte Thora.

Thora — vedblev han tankefuld — det er et smukt Navn. Fra min tidligste Ungdom har man lært mig at elske dette Navn.

Min tydske Fætter fandt ogsaa noget Betegnende ved det; han sagde, at det var Femininum af Thor.

Ja, paa Dansk! thi da er det Sif med det gyldne Haar og det milde Blik, der var en Guddoms Hustru!

Thora syntes mindre at høre Ordene end den Tone, hvori de bleve udtalte; thi hun taug og maalte ham med et hemmeligt Blik, som om hun før havde seet feil. Men Jacob var næsten fortrydelig paa sig selv over det, han

havde sagt; han havde følt noget langt Inderligere og Skjønnere.

Da en anden Cavalier førte Thora til den næste Dands og begyndte en Conversation, vendte hun uvilkaarlig Hovedet, som om hun søgte Noget; hendes Øine mødte fjernt i Salen Bendixens; hun blev rød og slog Øinene ned.

Maa jeg have den Fornøielse at forestille mine to Venner for hinanden — sagde König, idet han førte en ung Officier hen imod Jacob — Lieutenant Engberg — Candidat Bendixen.

Jeg troer, at Hr. Bendixen og jeg ere gamle Bekjendte fra Fyen, sagde Lieutenanten; De erindrer mig maaskee ikke mere.

Men Jacob havde allerede gjenkjendt ham; det var hans første Fjendes Ansigt. Det var den Dreng, han i dødelig Forbittrelse havde bekjæmpet ved Stranden. Dette Møde her, paa denne Aften! Det gjorde et Indtryk paa ham, som naar en Sommerdag en mørk Sky gaaer for Solen og erindrer Mennesket om Natten.

Og Lieutenanten var smuk og havde et indtagende, elegant Ydre!

Fra dette Øieblik af fornam Jacob en uvilkaarlig Frygt for noget Ondt, der truede ham, en lidenskabelig, ubestemt Kamplyst imod en ubestemt Fjende. Og fra disse mørke Følelser bølgede hans hele Sjæl igjen over i en

inderlig, henrykkende Lyksalighed, naar han fandt sig ved Thoras Side.

De stode ved Vinduet, noget afsides fra de Dandsendes Rækker. Han sagde:

Hvilken forunderlig Lyksalighed et Menneske kan nyde! Det er, som jeg greb i denne Sal selve Lykken med Hænderne, og som jeg ængstedes ved dens altfor store Nærhed. Jeg troer næsten, at Menneskets Organisme er for svag til at taale Lykken saa nær. Man befinder sig bedst ved at have det som den Søfarende, naar Landvinden bærer Duften ud til ham fra de fjerne Krydderøer.

De holder meget af at dandse, sagde Thora.

Dandse? Nei, man dandser ikke paa et Bal!

Hvad? Dandser De ikke? — raabte hun leende — Har De ikke i dette Øieblik dandset med mig?

Ja, jeg dandser med Dem!

Thora følte, at det ikke var nogen almindelig Balcompliment; dertil var Stemmen for inderlig og energisk.

Han vedblev efter et Øieblik's Taushed:

Der fortælles i gamle Eventyr, at naar man i Midnatstimen vil hente den begravne Skat op af Jorden, skal man være taus. Men naar man vil hente Livets Skat, skal man tale — hvo der blot havde det tryllende Ord!

O, saa vidt jeg kan mærke, vil det nok ikke fattes Dem! sagde hun saa let og muntert som muligt.

Ja, sagde han og blegnede, havde jeg Ordet, der bryder Fordommens Muur, det trolddomagtige Ord, der

breder Glemsel over Meget..... inde i Musiken synes jeg at være det nær..... Touren er til os, Frøken!

Efter Midnat stod han i en Kreds af sine Venner; man klinkede med de skummende Champagneglas, medens Musiken lød dæmpet fra Salen. En Blodstrøm gød sig ud over hans Glas, idet han førte det til Læberne. Forskrækket kom man ham tilhjælp, man troede, at en Aare var sprunget; Blodet var imidlertid snart stillet, men hans Balklædning var tilpletttet. Han maatte tage hjem, med al den urolige Fortrydelse over ikke at kunne være hende nær, ikke at have kunnet sige hende Farvel, men med Indtrykket af Ballets Skjønhed reent og straalende, uden at have seet de smilende Øine blive matte, Kinderne blege, og de støvede Skikkelser søvnig beskinnede af de nedbrændte Lys.

Femte Capitel.

Da han vaagnede den næste Morgen, var hans første Fornemmelse en ubestemt Fortrydelighed, en dyb Skamfuldhed, som om han paa en eller anden Maade havde gjort sig latterlig. Han gjennemgik med piinlig Uro Alt, hvad han havde sagt, enhver Situation, hvori han havde befundet sig, og skjøndt hver Enkelthed slap igjennem Examinationen uden Daddel, frembragte dog det samlede Hele igjen den piinlige Følelse.

Han sagde: Jeg befandt mig i en Ruus! Jeg var ude af mig selv!..... Hvad mon denne Pige har tænkt om mig!..... O, maaskee kjender hun mig ikke igjen, naar hun seer mig..... og jeg heller ikke hende — hun var jo i Baldragt!

Desuagtet troede han ikke at burde opsætte et Ærinde, visnok et meget nødvendigt Ærinde, som han havde til Wilhelm Fangel, og noget sildigere paa Dagen gik han til ham.

Da Thora saae ham, foer et Udtryk af glad Gjenkjendelse over hendes Ansigt, og i samme Øieblik var al hans Uro forsvunden, en uendelig Lyksaligbed opfyldte ham. Fruen var saa fornøiet over, at hendes Døttre havde faaet saa meget dandset. Hun sagde til Jacob: Idag maa De tage tiltakke midt i Forstyrrelsen. De veed nok, hvorledes det seer ud i et Huus, naar Døttrene komme hjem fra Bal om Morgenen. Men gjør os den Fornøielse at komme her igjen imorgen Aften.

Jacob gik hjem saa glad og let som en Fugl; men hjemme faldt det ham ind: Gud veed, om de ikke have fortalt hende, hvorledes jeg bar mig ad iaftes! Skulde der ikke være lidt Spot i, at hun inviterede mig til at komme saa hurtig igjen?

Men desuagtet gik han derhen, og gjentog sine Besøg, saa ofte det lod sig gjøre. Alle hans Betænkeligheder vare ikke Andet end Yttringer af den matte Kamp, som det ærlige Skrog, Forstandigheden, fører imod Kjærligheden. Forstandigheden har en Anelse om, at Kjærligheden vil slaae den aldeles ihjel; den staaer imod, men alle dens Anstrængelser gjøre kun Seiren lettere for den listig smilende Eros.

Uden at lægge Mærke dertil fordybede han sig mere og mere i denne ene Følelse. Hvert Ord af hende eller om hende tiltog i Vigtighed, den ringeste Forandring i hendes Miner kunde sætte ham i en kvælende Angst, Ube-

tydeligheder, som han aldrig før havde bemærket iblandt Menneskene, kunde fremkalde de piinligste Reflexioner.

Der begyndte en Tid, hvori hele hans tidligere Liv syntes ham dødt, Intet af hvad han før havde stræbt og higet efter, havde Værd i hans Øine; det var, som han havde begyndt et nyt Liv, der kun angik denne Pige.

Det er maaskee et mere træffende end skjønt Billede, at en Forelsket ligner en Dranker. Som denne, nedslaaet og mat efter Rusen, styrker sig ved at drikke paany, saaledes søger Elskeren Lindring for sin Uro og sine Angstelser ved at ile til den Elskede. Dersom denne Cuurmethode ikke existerede, vilde der hverken være saa mange Drukkenbolte eller saa mange Forelskede.

Der kom ogsaa andre unge Mennesker i Huset, og undertiden befandt Jacob sig i en Tilstand, hvori det syntes ham, at han af ganske Hjerte hadede denne Pige. Den Følelse, der beherskede ham, der uimodstaaelig drog ham til hende, syntes ham da en mørk og fjendtlig Magt; han sled i de Lænker, han bar, som om Andre havde paalagt ham dem.

Hvor piinlig hans Tilstand end var, skilte han sig dog fra sine Omgangsvenner for i Ensomhed at kunne hengive sig til den. Hans Tanker vare som de Planer, man lægger en søvnløs Vinternat, og som man næsten er undselig over, naar det er blevet lys Dag og man er ude mellem Menneskene.

..... Ørkenens Tiger har en reisende Kjøbmand fulgt dem. De have givet den Melk og fiint Brød, istedetfor det varme Blod; de have med deres bløde Hænder klappet dens Skind, medens skarpe Tjørne saarede dens Brødre. Naar Stormen bringer den en Erindring om Skoven, vilde den et Øieblik gjerne undflye — den kan ikke, den har vænnet sig til deres Melk og fine Brød og silkebløde Hænder.

..... Ypperstepræsten Pinehas, Søn af Eleazar, Søn af Aron, Moses Broder, tog et Sværd og gjennemstak en Jøde, der elskede en Hedningpige, ham og hende med det samme Sværd.

..... Der staaer skrevet, at Fjenderne skulle arve dens Øets Porte, som tilhører Hedningerne og holder til med dem. Det er en skrækkelig Forbandelse! Men at see hende tilhøre en Anden!.....

..... Hvorledes kan det være, at paa en Kvindes Læbe kan boe et Smiil, der forvirrer min Hjerne? Læben er dog, fornuftig betænkt, kun Kjød og Blod, og Smilet maaskee kun en mechanisk Bevægelse. Ja, det kan jeg sige mig selv her hjemme; men naar jeg seer Smilet, er min Fornuft borte, jeg svimler, jeg er som drukken af Lyksalighed.

..... Han gaaer i rød Kjole med Epauletter, bærer Fjer i Hatten og Sværd ved Siden, og jeg — er en Jøde!

..... Gemoro [1] siger, at man skal lære at ride, fægte og svømme. Jeg har erhvervet mig disse Færdigheder. Jeg er en Ridder forklædt i jødisk Dragt — Ulykken er kun, at jeg ikke kan afkaste Forklædningen.

..... Den brænder mine Indvolde, som Dejaniras Kjortel bestrøgen med Nessus's Blod.

.... Ham har jeg som Barn været nærved at dræbe i ærlig Kamp. Det var en anticiperet Forbittrelse. Nu gjør han mig det Onde, hvorfor jeg dengang vilde tage hans Liv.

.... Var det et Tilfælde, at hun netop gik ved Siden af mig ud af Døren, og at hun tog min Arm, inden jeg vovede at byde hende den? Vidste hun, at h a n fulgte med?..... Jeg kunde spørge hende derom..... men naar jeg saa hørte, at det uvisse Haab var et Bedrag..... O, denne Tilstand er forfærdelig. Jeg kan tvivle om, at der existerer en Gud, naar han tillader, at et Menneske bliver saaledes piint.

---

[1] See Pag. 47.

..... Dersom hun var en Coquette og legede med mig! Dersom jeg blot fortæredes for at mætte hendes Forsængelighed! Spil ikke Comedie med mig, Christenpige! Endnu er Gifttanden ikke udtrukken!

..... Gud give, hun var død i Holsten!
..... Ak nei! Saa havde jeg ikke faaet hende at see.

..... Man siger, at mange Jøder gjøre Lykke hos christne Piger, men hemmelig. Skulde jeg nogensinde lade Jøden træde under Fødder, medens man kysfede Mandens Læber! Skulde jeg i al Hemmelighed lade mig erklære for Menneske! Nei, nei! Den store Fordeel har jeg fremfor de Christne: Naar en af dem eier en Kvinde, frygter han, at hun hemmelig kan være ham utro. Men jeg vilde være sikker paa en Kvindes Kjærlighed, naar hun vovede at være min ved høilys Dag.

Efterat Jacob havde tilbragt nogen Tid paa denne Maade, overraskedes han en Dag af Levys Besøg. Det var dog i Grunden ikke Besøget, der var Jacob paafaldende; thi Levy havde allerede flere Gange været hos ham, men var snart bleven forjagen af hans mutte og ordknappe Humeur. Det var snarere den Beslutning, hvormed Levy syntes at være kommen, nemlig at blive. Han tog en Pibe, satte sig ned og udstødte lange Røgskyer, der kun gjennembrodes af enkelte korte Bemærkninger og Replikker.

Endelig sagde Levy: Jeg kommer til Uleilighed, det seer jeg nok; men Hensigten med mit Besøg maa undskylde mig. Jeg har faaet en curieus Sygdom under Behandling og drister mig ikke til at handle paa egen Haand. Og nu viser jeg Dem den Ære at ville consulere Dem.

Hvad er da det for en Sygdom? spurgte Jacob.

Sagen er, kortelig fortalt, den: Jeg havde en Patient, der led af Obstruction. Jeg forordnede de almindelige Midler i almindelige Doses. Nu har Mennesket slugt en heel Flaske Medicin paa eengang, saa at han har faaet en ustandselig Kolik.

Og derom spørger De mig! raabte Jacob og brast i Latter: derover skulde jeg afgive mit lærde Skjøn!

Ja, thi „Du er Manden, Konge!" som Propheten Nathan sagde til Kong David — De er Patienten!

Jeg! raabte Bendixen, er De gal, Levy?

Ja, De! Jeg foreskrev Dem en Theskefuld Christen hveranden Dag, og De har tømt en heel Flaske.

Og den skjøfle Lignelse — raabte Jacob næsten ude af sig selv — vover De at anvende paa — — — Ordet døde paa hans Læber, han nænnede ikke at udtale den Elskedes Navn, medens den skrækkelige Lignelse var nærværende — hvad berettiger Dem.....

Stille, stille, Bendixen! Jeg har forestillet mig, at De vilde blive hidsig — forelskede Folk ere altid hidsige. Men husk paa, at det er en Ven, der taler til Dem, at han ikke taler i sin Interesse, men for Deres egen Skyld. Er De uforstandig nok til ikke længere at ville taale min Deeltagelse, fordi den generer Deres Tilbøieligheder, saa sig blot et Ord, saa gaaer jeg.

Jacob havde ikke Mod til at udtale et saadant Ord, og Levy vedblev:

Jeg har brugt en ubehagelig Lignelse; men det skader ikke. Det har maaskee netop sin gode Nytte, at den raae, materielle Virkelighed bliver stillet frem mod de ideale Billeder og Drømmerier. Vær fornuftig, gaa ikke længere og sværm for et smukt Ansigt. Hele Verden veed,

at De næsten daglig kommer hos Fangels og gjør Dem naragtig med Deres Kjærlighedssorg.

Jacob var næsten sønderknust af Skamfuldhed og kunde næppe frembringe de Ord: Har hun sagt, at jeg gjør mig latterlig?

Nu var det Levy, der ikke havde Hjerte til at blive consequent og paa Sandhedens Bekostning naae Maalet. Han svarede godmodig: Det har jeg ikke sagt, jeg siger blot, hvad jeg forestiller mig at være saa.

Men ved dette Ord tabte Levy alt det vundne Terrain. Han havde ikke beregnet, at en Elsker ikke erkjender nogen anden Dommer end den Elskede, at den hele øvrige Verden er ham ligegyldig og saa at sige slet ikke existerer for ham. Jacob trak atter Aande, ja nu beredte han sig først til at bekjæmpe Levy. Han spurgte: Hvad har De imod Pigen?

Mod Pigen? — Intet! Det er en ganske fortræffelig Pige — for en Christen.

Men naar hun nu elskede mig, uagtet jeg var Jøde?

Det kan hun ikke! Idetmindste kan hun ikke ville gifte sig med Dem.

Jeg beder Dem, Levy, fornærm ikke den Dame, hvorom Talen er, ved at forudsætte, at hun skulde kunne elske mig uden at ville gifte sig med mig.

Hun kan ikke, ligesaa lidt som en Braminpige kan ægte en Paria. Eller jo — hun kan, men han kan ikke;

thi hvad vilde det blive for et Ægteskab, hvori Konen troede at henhøre til en bedre Kaste end Manden?

Den Forskjel ophæver Kjærligheden!

Ja, naar De levede i en Orken, naar der ikke var Slægt og Venner og Bekjendte af Braminpigen, som troede at plette deres Ære ved at række Pariaen Haanden. Husk paa, min Ven, man gifter sig ikke alene med Pigen, men med hendes hele Omgangskreds, idetmindste hendes Familie. Og Pigen selv — lad hende som Elskerinde glemme, at De er Jøde, som Kone, naar den glødende Kjærlighed er lidt kølnet, vil hun maaskee engang erindre det — tænk Dem, at hun engang i Vrede kaldte Dem Jøde.

Jacob zittrede, men taug.

Men det vil en dannet Pige aldrig — sagde han efter nogen Betænkning — nei! det vil hun aldrig!

Nu da, de verdslige Love! Hvo skal vie Eder? En christen Præst. I hvilken Religion skulle Eders Børn opdrages? I den christne. Som Børn ville de indsuge Antipathien mod Jøderne og lære at foragte deres Fader. Tænk Dem Deres eget Barn, som De holder paa Skjødet og examinerer i Skolelærdommen, pludselig afbryde Dem med det Spørgsmaal: Fa'er! Var det ikke Jøderne, der korsfæstede Christus? De ækle Jøder! Bare jeg havde en Jøde fat, jeg skulde prygle ham!

Levy, det er skrækkelige Ord, De bruger!

Og læg saa Mærke til — vedblev Levy — at Ægteskabet er noget høiere end den blotte Samværen af to

Mennesker, der sætte Børn i Verden. Der er et religieust Element i Ægteskabet, det har sin Aand, i hvilken Mand og Kone skulle smelte sammen til en høiere Enhed. Men der staaer noget Fjendtligt imellem Christendom og Jødedom, som Atreus's og Tyestes's Flammer kunne de brænde tæt sammen uden at blive til een. Jeg veed ikke, hvorfra dette dunkle, ubeskrivelige Fjendskab kommer. Skulde det være den Forbandelse, der blev udsagt af ham, der døde paa Golgatha, er det hans Blod, der er imellem os?..... jeg veed det ikke, jeg kjender ikke Oprindelsen; men jeg spørger Dem: Har De aldrig i Deres Liv mærket noget til den Forbandelse, der hviler paa os, eller har De nu pludselig glemt det?

Jacob nærmede sig dødbleg til Levy: Blod imellem os? Levy! Troer De, at der er en saadan dunkel Magt i udgydt Menneskeblod?

Hvad feiler Dem? De seer jo ud, som om Haarene vilde reise sig paa Deres Hoved? Bliv bare ikke forskrækket, jeg mente det ikke saa ligefrem.

Men De, Levy, De selv? Har De aldrig tænkt paa at gifte Dem? — sagde Jacob, aabenbart med Tankerne andetsteds.

Bah, jeg! Naar jeg faaer dygtig Praxis, frembyder der sig nok et godt Parti i en eller anden jødisk Familie. Jeg faaer mit gode Udkomme, fører et virksomt Liv, og dermed er jeg fornøiet.

Ja, De, Levy, De er lykkelig! sagde Jacob. Han

vedblev at stirre hen for sig; pludselig, som i prophetisk Extase, raabte han: Jeg veed det! Det er en Ulykke, der er udtalt en hemmelig Forbandelse! Men jeg trodser den! Lad Bægeret være fyldt med den dødeligste Gift — jeg tømmer det!

Skal vi saa gaae hen og spille et Parti Billard? — spurgte Levy.

Denne forandrede Tankebevægelse var saa voldsom, at den yttrede sig mechanisk paa Jacob og bragte ham til at dreie sig heelt om.

Ja, De seer paa mig. Jeg mener kun, at naar De endelig vil være gal, saa behøver De kun at være det paa een Maade. De behøver da ikke at skye Verden, det gjør Dem kun endnu mere forrykt af Kjærlighed. Hvad mig angaaer, jeg vasker mine Hænder.

Naa — vedblev han, da Jacob taus vendte sig imod Vinduet og stirrede ud — kan De bestemme Dem?

Ja, sagde Jacob og trak Veiret dybt.

Og idet han gik, knugede han Haanden sammen, som for at holde fast paa en Beslutning, der ønskede at undflye.

Brudstykker af Thoras Breve til Holsten.

— — — Du kan troe, kjære Wilhelmine, at der blev gjort Cour til mig paa dette Bal! Der var en Kammerjunker Hvidborn og en Lieutenant Engberg, de vare saa ivrige paa at coure, at de tidt kom hinanden i Veien, og saa saae de ud som to Haner, der ville op at slaaes om et Bygkorn. Det er det Morsomste, jeg veed, at see saadanne to Herrer og høre dem overtrumfe hinanden med Complimenter. Saa var der ogsaa paa dette Bal et mærkeligt Menneske. Jeg mener just ikke, at han tiltrak sig videre Opmærksomhed ved Skjønhed eller Elegance; nei, det Mærkelige ligger i, at han næsten ganske var at see til som de andre unge Cavalierer, og at man bagefter sagde mig, at det var en Jøde. Du kan tænke Dig min Forundring, da jeg i Tankerne gjenkaldte mig Eders Haus- und Schutzjude derovre, dette snavsede, schofle, pengegridske Menneske, der havde alle en Tyvs Egenskaber undtagen den, at han vilde stjæle ad Omveie og altid gav lidt til Bytte paa det, han stjal. Og dette unge Menneske er en Jøde! Det synes mig næsten umuligt. Ved den blotte Tanke, at han kunde snyde, forekommer det mig, at jeg begaaer en blodig Synd. Nei, Navnet Jøde har

vistnok, hvad ham angaaer, ikke anden Betydning end som et Slags Tilnavn, ligesom det, der gives Soldaterne for at betegne, fra hvilken Egn de nedstamme.

— — — Dette Menneske synes mig maaskee at staae langt høiere, end han virkelig gjør, netop fordi jeg uvilkaarlig anlægger en saa lav Maalestok. Tænk Dig, han skal ikke alene være en udmærket Student, men han synger ogsaa, og hans Stemme er saa blød og behagelig! Jeg tænker altid paa Eders Hausjude..... aa, lad ham engang sidde ved Dit Claveer og synge en Romance!

— — — Jøde..... der hyller sig noget Dunkelt, ligesom Had og Foragt, om dette Ord; men hvergang jeg betragter det i Nærheden, svinder det bort som en Skygge. Der er dog ingen tænkelig Grund til at bade og foragte et Menneske, fordi han har en anden Tro. Og dog, hvergang dette Ord kommer mig i Tankerne, er det paany omhyllet. Det maa ligge i, at der er noget Fremmed, Eventyrligt ved denne Nation; den nedstammer fra Orienten, den er saa underlig fremmed midt iblandt os..... eller jeg veed ikke selv, hvad det er. Men det veed jeg, at jeg ikke maa kjende dem rigtig. Det maa ogsaa være forkeert at bedømme dem Alle efter de Exemplarer, jeg har seet i Holsten; det er maaskee, som om man vilde bedømme de danske Fruentimmer efter dem, der sidde ved Gammelstrand. Jeg forestiller mig hellere

dette Folk som levende stolt indesluttet i sine Boliger ligesom Rebecca i Ivanhoe, skjulende sig under et smudsigt Ydre, naar det over sig frem, og kun sendende en enkelt tro Repræsentant ud i Verden for at hævde dets Ære og Glands og derpaa vende tilbage og modtage sin Løn. Det kan gjerne være, at det er feilagtigt; men enhver anden Forestilling berører mig ubehageligt.

— — — Saladin var jo en stor Konge og en tapper, ædelmodig Kriger; Saracenerne vare ligesaa ridderlige som de christne Korsfarere. Det har jeg læst i Historien og hos Walter Scott. Jøderne ere jo deres Landsmænd, de ere ogsaa Orientalere. Og selv have de havt store Helte i Maccabæernes Tid. Og i Grunden vare dog selv Christus og Apostlene Jøder.

— — — Han har noget besynderlig Udtryksfuldt i sit Physiognomi. Han er det eneste af alle de unge Mennesker, her komme, hos hvem man synes at see Sjælen. Naar Lieutenant Engberg kommer, falder strax hans Uniform mig i Øinene; ved Kammerjunker Hvidborn lægger jeg strax Mærke til Vesten og Handskerne; derimod har jeg endnu aldrig erindret at see, hvorledes han er klædt. Jeg veed ikke engang, om han har store eller smaa Fødder — endskjøndt, han maa have smaa, ellers havde det stødt mig. Hans Ansigt er hans hele Person. Forleden var han i daarligt Humeur, og da hændte det sig, at han pludselig

kom til at smile. Jeg vendte mig uvilkaarlig mod Vinduet; det forekom mig, som om Solen pludselig var brudt igjennem Skyerne. Det er dog mærkeligt at finde saadanne Egenskaber hos en Jøde.

— — — Det staaer nu saa tydeligt for mig, at, naar de Andre tale, er det kun for at sige Ord. Naar han taler, er det for at udtale en Tanke. Han har næsten for megen Tankefylde; ethvert Spørgsmaal omklamrer han saaledes, at det næsten gjør mig ondt for det stakkels, forsvarsløse Spørgsmaal. Og saa er hans Tankegang saa besynderlig, saa overraskende. Han tager næsten enhver Sag fra den modsatte Side, hvorfra jeg betragter den, og dog kommer han ofte til det samme Resultat. Jeg troer, vi tænke forskjelligt; men vi føle eens.

— — — Min Søster drillede mig forleden Dag og sagde, at Bendixen var forelsket i mig. Hun meente det naturligviis ikke; men desuagtet gjorde det mig ligesom ondt, jeg var nærved at græde. Jeg kan forsikre, det er aldrig faldet mig ind, at han kunde forelske sig i mig; om alle de Andre har jeg i min Forfængelighed troet det. Jeg har egenlig aldrig tænkt derpaa; men det forekommer mig, som om jeg har anseet det for afgjort, at han allerede havde valgt sig en dydig Pige af sit Folk, den bedste af dets Døttre, med hvem han engang vilde drage sig tilbage og skjult for Alverden være lykke-

lig. Derfor overraskede min Søsters Ord mig, og tillige fordi jeg følte..... jeg kan jo godt skrive det, jeg behøver jo ikke at afsende Brevet..... at jeg gjerne selv vilde have været denne Pige af hans Folk. Men naar han elsker mig, vil han overse denne Forskjel.

— — — Han elsker mig! Han elsker mig! Nu er det Morgen, og jeg har siddet hele Natten her foran Lyset med Armene om mine Knæ, og jeg har ikke tænkt paa Andet end de Ord, han sagde mig: Thora, jeg har altid elsket Dig; min døde Moder har sunget om Dig! Og hver Gang jeg igjen sagde mig disse Ord, har jeg næsten leet høit af Glæde, af Fryd. Hvilke besynderlige Ord: Jeg har altid elsket Dig; min døde Moder har sunget om Dig! Der var en dunkel Magt i deres Klang og i hans Stemme, aldrig har en saa henrykkende, bedøvende Følelse trængt igjennem Øret til mit Hjerte, jeg svimlede, jeg vaagnede først til Bevidsthed, da jeg følte mig trykket tæt til hans Bryst. Hvor han saae lykkelig ud! Hans Læber bævede, hans Kinder vare ganske blege; men i hans Øine var der en Stolthed, som om han havde vundet Alverden ..... jeg blev ganske stolt af mig selv.)

D. 17de Februar 1830.

Kjære Wilhelmine!

Nu vil jeg skrive Dig et ordenligt Brev til. Jeg har begyndt paa saa mange; men dem skal Du ikke have.

Jeg er bleven forlovet! Ja, min Pige, jeg holdt ikke, hvad vi tidt talte om: at jeg aldrig vilde gifte mig. Saadan gaaer det i Verden! Han er Student og hedder Bendixen, og han er smuk og elskværdig, kan Du troe! Hvilket lykkaligt Liv vi have ført i den sidste Tid. Der er for nylig død en af Moders Familie, en fjernt Beslægtet, og saa maae vi for Folks Skyld leve stille og indgetogent. Men hvilke lykkelige, kjærlige Dage med ham og min Familie! Og Du har intet Begreb om, hvorledes en forlovet Pige stiger i Hæder og Anseelse hos sin Familie; det er, som om man hver Dag holdt Geburtsdag. Skynd Dig, min Pige, og forlov Dig, det er det bedste Raad, Din Veninde kan give Dig. Det er forresten ret heldigt med det Dødsfald, og at vi leve saa stille i denne Tid; thi min Kjæreste har den loierlige Grille, at han ikke kan lide at blive gratuleret. Naar Nogen af de Faa, her komme, have gratuleret ham, har han ordenlig seet ganske angst ud, og vi have leet hjertelig ad ham derfor. Saa leer han selv med og siger,

at det kommer af et latinsk Ordsprog, som siger, at Guderne ere misundelige, og derfor frygter han for at blive ønsket for meget til Lykke. Og saa seer han paa mig, som om han var bange for, at de misundelige Guder skulde tage mig fra ham. Men det er en Grille, en Særhed, det lader jeg mig ikke afdisputere. Alle Mandfolk ere sære, og siden han altsaa skal være sær, er det bedst, at han har det saa uskadelig som mulig. Men han er saa kjærlig og saa god! Og Fader og Moder holde ogsaa af ham, og min Broder er en gammel Ven af ham, saa jeg er den lykkeligste Pige paa Jorden. Du kan troe, jeg var angst nok for, at Fader skulde have Noget imod Partiet. Du kjender nok Fader; han er god og kjærlig imod os Børn, men han har sine egne Meninger, og naar der er Nogen hos os, saa sidder han sommetider ganske stille og hører til, og saa reiser han sig pludselig med et lille Smiil og gaaer ind i sit Contoir. Jeg var bange for, at han skulde have Noget imod Bendixen. Men den Dag, Bendixen gik ind til Fader..... o, jeg glemmer aldrig den Dag! jeg stod i Stuen, der var nærmest ved Contoiret, og frøs, saa jeg rystede, det var ligesom der skulde afsiges Dom over mig. Saa gik Døren pludselig op, og jeg hørte Fader sige i Døren: De er en brav ung Mand, det er nok. Naa, der staaer hun! Tag hende i Guds Navn! — Saa

tog han mig om Halsen og kyssede mig og sagde: Nu gaaer jeg blot ind og henter Mo'er, undskyld min Fraværelse! O, hvor er han elskelig, min gamle, søde Fader! Ja, min kjære Wilhelmine, jeg er lykkelig! Gid Du snart maa blive ligesaa lykkelig, Du lille Stakkel, det ønsker Dig

Din Veninde
Thora Fangel.

Sjette Capitel.

Rige, underfulde Kjærlighedsforaar! Du har en Lyksalighed, som Ingen sympathiserer med, undtagen de, som opleve Dig, og det er netop Tegn paa, at i Dig boer den sande Lykke. Du er stille og lydløs som de Blikke, der vexles mellem de Elskende; Dit Sprog er et Frimurersprog — Ord, der for den Uvedkommende klinge betydningsløse og usammenhængende, eller som han endog ærgerlig vender sig bort fra, have en Fylde og en berusende Duft for den, de ere bestemte til. Du er et virkeligt Foraar; uden Attraa og Begjærlighed vugger Sjælen sig i Lyksaligheden, lader sig sorgløst bære af de glade Strømninger, der omvifte den. Der gives dem, som hovere over, at de aldrig have oplevet Dig; men hemmelig er der i deres Gemyt en Fornemmelse, som om det gjemte en Knop, der var visnet, inden den kom til at blomstre.

Den er kort, denne Paradistid. Undertiden varer den ikke længere, end til Mandens Øine oplades, og han finder, at hans Elskedes Legeme er skjønt og ønskeligt at see til; saa komme Sandserne med deres Længsel og Haaben, Higen og Tragten og Kamp, da rystes Støvet af Psychens Vinger. Eller Livets Engel udjager ham, som Stammefaderen, for i Ansigtets Sved at æde sit Brød; naar Amor maa bære Byrder, bliver han bleg og taber sine Vinger. Saa kan der komme stille Aftener, han har Fritid efter Dagens Arbeide, han leger i den nedgaaende Sols Straaler, løfter sig atter op paa Vingerne; men om Læben er der et melancholsk Smiil, den Dag imorgen rinder ham i Tankerne, og han sænker sig sagte ned igjen. Eller i hvilken anden Skikkelse Cheruben kommer — den kommer sikkert, og lukker Paradiset. Men saa har man dog været der, Hjertet er blevet rigt og gjemmer sin Skat i Erindringen.

Det var en barsk Vinteraften. Ifølge Almanakken nærmede Foraaret sig, og Vinteren syntes i Forudfølelsen af sit nære Nederlag at gjøre endnu et voldsomt Forsøg paa at opretholde sin Magt. Sneen hvirvledes i store Fnokke af en skarp Østenvind, Lygterne truede med at gaae ud, hist og her reves Skodderne løs og klapprede imod de mat oplyste Vinduer. Jacob var næsten ene paa Gaden; fordybet i sine Tanker ændsede han ikke Veiret, men skred rask fremad til sin nye Families Bopæl. Der

skulde for første Gang efter Sørgetiden være et af de vanlige Aftenselskaber.

Han havde alt naaet Gaden, da to Herrer gik ham forbi. Et afbrudt Stykke af deres Samtale naaede gjennem Blæsten hans Øre. Som de nemlig ludende med Hovedet og med lange Skridt kom ham nær, raabte den Ene i en overrasket Tone: Det var sgu Synd! Den deilige Pige!..... Fortsættelsen tabte sig i Afstanden, der hurtig lagde sig imellem ham og de Talende.

Der foer som et glødende Stik gjennem Jacob. Hine Ord behøvede visselig ikke at gjælde ham; men de havde naaet ham i et Øieblik, da de kom som en Røst fra en overnaturlig Magt, der fulgte hans Tanker.

Saalænge han kun havde havt een Tanke, et Maal, Thoras Kjærlighed, var hans Vei gaaet opad et Bjerg, der skjulte Udsigten for ham. Men nu, da Maalet var naaet, da han stod paa Ønskernes Top, udvidedes Udsigten til ganske nye Gjenstande. Nu, da han stod med Thora i sine Arme, tænkte han paa, hvorledes det blev betragtet af Andre.

Her var nu det Svar, han havde vaandet sig ved at give selv, nu var det udtalt: Man kunde kalde det Synd, at denne smukke Pige var forlovet med en Jøde.....

Da han traadte ind i den stærkt oplyste Sal, hvor Familien var samlet, Damerne første Gang efter Sørgetiden i deres fulde Pynt, forekom Huset ham ganske fremmed,

og han følte ligesom en Angst ved at være der. Thora saae i Silkekjolen saa fiin og fornem ud, og hendes Hilsen, der var mindre utvungen end sædvanlig, fordi hun frygtede for at faae sin Kjole krøllet, syntes ham ligesom at være den glimrende Dames Nedladenhed til ham.

Grossereren vilde mod Sædvane tilbringe hele Aftenen hos sin Familie, og af Fruens og Børnenes Adfærd imod ham lyste en forøget Kjærlighed og Opmærksomhed, ligesom af Erkjendtlighed for hans Beslutning. Det var en aldrende, noget feer Mand, med et klogt og venligt Ansigt, med en beleven og fiin Anstand. Sin tidligste Ungdom havde han tilbragt i et Huus, hvor Erindringen om Caroline Mathildes ridderlige Periode endnu straalede, og selv havde han gjennemlevet den Begeistring, som den første franske Revolution antændte over Europa. Han var bleven en ridderlig Democrat, en Borger uden Frygt og uden Fordomme. Han satte sin Stolthed i at være uafhængig af enhver Stormand, at sætte sin Hat ligesaa høit som Kongen selv — som han pleiede at sige — men ikke mindre i en vis chevaleresk Høflighed imod det smukke Kjøn, i endnu at kunne opføre den første Dands i sit Huus, og det var da ret en Fornøielse at see den aldrende Mand føre sin Dame med ungdommelig Munterhed og hofmandsmæssig Anstand. Der var kun een Ting, hvorover hans Familie beklagede sig, og det var, at han gjerne hver Aften gik i Klubben for at politisere

med sine Venner fra Aarene 90 og faae sig en L'hombre — thi det berøvede dem hans Selskab. Fruen kunde ikke faae i sit Hoved, at Politiken og L'hombren ikke kunde gaae ligesaa godt hjemme, at den daarlige Viin, han betalte ude, smagte ham bedre end den gode Viin fra hans egen Kjelder; „men saadan ere Mandfolkene."

Skjøndt Jacob nærede en næsten sønlig Ærefrygt for denne Mand, var han dog saa uvant til hans Selskab, at det foraarsagede ham en vis Gene. De Andres Glæde, som han ikke kunde dele, gjorde dem i dette Øieblik endnu mere fremmede for ham.

Lidt efter hans Ankomst kjørte en Vogn ind af Porten, og Kredsen forøgedes med to unge Damer, Veninder af Thora, det vil da sige: den ældre var egenlig Veninde til Thoras Søster.

Strax ved første Øiekast, da Thora yderst kjærlig modtog hende, havde Jacob noget imod den yngre. Hun var meget blond, Ansigtet var rundt og rødmusset, Næsen lille og opstaaende, Overlæben bøiet opad som til Spot, Øinene livlige og dristige — kort, der var i dette Ansigt noget Muntert, Hensynsløst, Skjelmsk og Spodsk, der tilsammen dannede det ubeskrivelige Udtryk, hvorefter en Jøde strax vilde domme: Hun er en Rischainto[1] — en Fornemmelse, som maaskee ikke er Andet end en Anelse om, at for en saadan lys Person er Jødens mørke Physiog-

[1] Femininum af Roscho, Jødefjende.

nomi stærkt paafaldende og saaledes indbydende til Spot. Jacob følte dette saa levende, at han blev greben af Frygt for Følgerne af denne Venindes Omgang med Thora.

Naar en Pige er bleven forlovet, stiger i Førstningen hendes Opmærksomhed for hendes Veninder. Hun vil ligesom vise dem, at hun langtfra er saa betagen af Kjærlighed, at hun i ringeste Maade skulde glemme dem. Da de nu virkelig have tabt i Interesse for hende, synes paa en ganske naturlig Maade den fremkunstlede Interesse større, end den virkelige var. Thora og Frøken Sophie havde overmaade meget at fortælle hinanden, allerede inden Damerne toge Plads. Frøken Sophie kastede et Kjenderblik paa Jacob og hviskede: Din Kjæreste er smuk! Hvilke deilige mørke Øine han har! hvorefter Thora ligeledes saae paa ham og rødmende slog Øiet ned. Jacob havde nøie fulgt disse Blik, han saae Thoras Rødmen og afveiede med kvælende Angst, hvor megen Rimelighed der var for, at Frøken Sophie havde fremkaldt den ved en meer eller mindre fiin Allusion til, at han var Jøde.

Endelig toge Damerne Plads; men under den almindelige Samtale, som nu kom i Gang, underholdt Thora og Frøken Sophie sig flere Gange hviskende med hinanden. Han havde gjerne givet Aar af sin Levetid for at kunne bande sig i Samtalen og forhindre disse hemmelige Underholdninger; men alle hans Tanker dreiede sig bestandig om samme Punct, og han var næppe istand til at svare paa de Spørgsmaal, som engang imellem bleve henvendte til ham.

Familien lagde Mærke til den Forandring, som denne Aften var foregaaet med Vendixen. Han, der i Familiens Kreds pleiede at være saa munter, saa hjertelig, ja saa elskværdig, sad nu mørk og adspredt, hans Blik vandrede uroligt om, og om han end ikke var ligefrem uhøflig imod de fremmede Damer, saa var der dog i hans hele Adfærd en Mangel paa Opmærksomhed og Belevenhed, der virkede forstyrrende paa Selskabeligheden.

Lieutenant Engberg kom. Han var strax i en dyb Discours med Damerne; det lod til, at han bragte mærkelige Nyheder, thi man spurgte og hørte med Tegn paa den største Interesse; ligeledes lod det til, at hans Conversation var meget vittig, thi man brast flere Gange i høi Latter, og formodenlig gjorde man Gjengjæld med at fortælle vittig, idetmindste lo Lieutenant Engberg. Jacob alene sad, som om han var ganske udenfor Selskabet; adskillige Gange søgte han vel at slaae ind i Samtalens Tone, men ethvert mislykket Forsøg gjorde kun Gjentagelsen vanskeligere.

Thora saae, at der var Noget i Veien, men begreb ikke Grunden. Hun sagde til sig selv: Han kan da umulig være vred, fordi jeg ikke kjeler for ham i de Fremmedes Paasyn? Skulde han være jaloux? Ja, lad mig see det! Det skal jeg snart vænne Dig af med! — Og saa fulgte hun igjen Samtalen, tilsyneladende med stor Interesse.

Flere Fremmede ankom lidt efter lidt; men det større

Antal Gjæster forøgede kun Jacobs underlige Uroligbed. Det var tydeligt, at han flere Gange stræbte at gjøre Vold paa sig selv; men hver Gang syntes strax efter noget Uforklarligt at vise sig for ham, og han blev paany adspredt, mørk og frastødende.

Sildig om Aftenen, da Gjæsterne vare tagne bort, gik Grossereren med lange Skridt op og ned i Sovekammeret. Endelig standsede han foran sin Kone og sagde:

Mo'er, lagde Du Mærke til Bendixens Adfærd iaften?

Ja, jeg syntes, han var noget suur, svarede Fruen, idet hun hægtede sin Kjole op.

Jeg har ærgret mig over ham hele Aftenen! Hvilken Opførsel af et ungt Menneske imod Damer! Jeg holder meget af ham, det er en brav og dygtig Fyr, og jeg skal vistnok være den sidste til at bebreide ham, at han er en Jøde. Men denne Adfærd iaften, troer jeg dog ligefrem kommer af, at han er Jøde. En Jøde er ikke chevalereſk, han bliver ikke chevalereſk opdragen. Men naar han er forlovet med en christen Pige, bør han dog tage sig lidt op.

Fruen svarede: Jeg troer, at han blot var ærgerlig, fordi han ikke kunde være ene imellem os. Men Du har meget Ret, for det er godt nok, at han holder af os; men man skal dog see Mennesker, og han skal ikke troe, at han kan dominere Huset.

Grossereren sagde efter nogen Betænkning: Det er en kilden Sag at give sig ifærd med. Jeg kan ikke paa-

tage mig at være hans Opdrager, og til Thora tor man ikke tale derom uden den største Forsigtighed.

Ægteparret samtalede endnu lidt om denne Gjenstand, og man blev enig om, at Sagen skulde behandles med al mulig Delicatesse, og at man derfor ikke vilde forhaste sig, men vente til en passende Leilighed.

Syvende Capitel.

Leiligheden kom ikke saa let, og der gik nu saa mange Dage, at man næsten glemte at passe paa den. Enten det skete ved Tilfælde eller ved Overlæg fra Jacobs Side — det tænkte Familien ikke over — i flere Dage kom han kun paa en Tid, da der ingen Fremmede var. Og saa var han igjen kjærlig og vakker, skjøndt hans Udseende bar Præg af Lidelse.

Om Løverdag Aften sagde Thora til ham: Du kommer da imorgen Formiddag? Jacob blev bleg, og i hans Ansigt var et Udtryk, som om han med Magt betvang en smertelig Fornemmelse. Er Du syg? raabte Thora. — O, nei, sagde han og strøg med Haanden over Panden, det er kun et ubetydeligt Ildebefindende, det gaaer strax over. — Ak, nei, Du er syg, vedblev Thora med ængstelig Omhu, Du har allerede i flere Dage seet daarlig

ud. Bliv hellere hjemme imorgen! Jeg skal nok see at faae Moder til at gjøre en lille Visit med mig hos Dig.

Thora lagde ikke Mærke til, at det sygelige Udtryk i Jacobs Ansigt forsvandt ved disse Ord; hun antog hans Taushed for Bekræftelse og hvilede ikke, før han havde indvilget i at lade sig kjøre hjem.

Men den næste Dag var Jacob fuldkommen rask, og da Thora den følgende Løverdag bad ham komme Søndag Formiddag, lovede han at indfinde sig.

Imod al Formodning traf han hende ene.

Hun blev næsten forbauset ved det Udtryk af barnlig Glæde, hvormed han saae sig om, snart betragtede hende, snart Værelset, som om de mødtes efter en lang Adskillelse. Der var Noget i hans Væsen, der rørte hende, uden at hun kunde forklare sig, hvad det var.

Hun sad ved hans Side og strøg Haaret fra hans Pande og saae ind i hans Øine, der med usigelig Ømhed betragtede hende. Skjøndt hun følte, at hun elskede ham, forekom det hende dog nu, da hun saae dette Udtryk i Øiet og hørte denne bløde Stemme, at hun ikke elskede ham nok, ikke var taknemlig nok for al denne Kjærlighed. Fra hendes Side var Samtalen kun faa Ord. Han talte meget, men i den dæmpede Tone, hvori den stærke Lidenskab ofte taler, som om den frygtede for at give sig selv for meget Tøilen; men Ordene vare saa klare, saa bestemte, saa stærke og slyngede sig undertiden i Billeder, der forraadte hans Sjæls sydlige Hjem.

Hun bøiede sig over ham, endnu inderligere og kjærligere, og som hun saaledes sad, troede Jacob pludselig igjen at bemærke i hendes Øine det stirrende, dobbelte, dybe Blik, og endnu stærkere end første Gang. Ogsaa nu jog det Blodet med voldsom Heftighed mod hans Hjerte.

Han taug, og hun klyngede sig tættere til ham.

Moderen og Søsteren kom hjem og afbrød denne tête-à-tête. Jacob gik sin tilkommende Svigermoder imøde med den største Hjerteligbed, hjalp hende og Datteren Tøiet af og spurgte: Hvor har De været henne saa tidlig, kjære Frue, og i saa stor Stads?

Vi vare saamæn i Kirke og hørte Mynster prædike, svarede Fruen. — Thora, har Du ikke en Kop Kaffe til mig? Det er skrækkelig koldt idag.

Lidt efter gik han, men maatte dog først love at komme igjen tidlig paa Aftenen.

Da han var gaaet, sagde Fruen, idet hun temmelig heftig satte den tømte Kaffekop paa Bordet: Det er dog forskrækkeligt med dette Menneske! Jeg troer, ved Gud, han kan ikke engang lide, at vi gaae i Kirke! Vil han monstro have, at hele Huset skal lade sig omdøbe?..... Sikken et Ansigt han satte op, da jeg sagde, at vi kom fra Kirke! Du Frelsens Gud, kan han ikke være ligesaa tolerant som vi.

Thora følte sig saaret ved disse Ord og begyndte at græde.

Naa, græd nu ikke, min Pige! — sagde Moderen —

det Hele er jo ikke saa slemt. Din Fader og jeg have talt sammen om ham, og vi vare enige i, at Du meget godt kan forandre ham til det Gode. En forlovet Pige har megen Magt over sin Kjæreste. Naar Du bærer Dig fornuftig ad, kan Du godt vænne ham til at være lidt mere chevalereſk, som Din Fader siger, og faae alle Luner pillede ud. Han holder, ved Gud, nok af Dig; Du kan vikle ham om en Finger.

Thora holdt op at græde, fordi hendes Tanker med Opmærksomhed fæstede sig paa det, Moderen sagde.

Aftenen kom; der var Fremmede, og over Jacobs Holdning var den uforklarlige Sky igjen udbredt. Han var ikke uhøflig eller mut, der var Intet ligefrem at bebreide ham. Havde man ikke seet ham i hans lysere Øieblikke, skulde man maaskee slet ikke have fundet hans Adfærd paafaldende. Han var kun stille, en vis Uro, næsten Angst, viste sig i hans Miner. Og det generede Familien, der vilde, at den tilkommende Svigerson skulde være munter og gjøre Huset muntert og bringe Folk til at sige: Det er, ved Gud, et elskværdigt Menneske, Thora er bleven forlovet med.

Han bevægedes mellem de tilstedeværende Fremmede af samme Følelser som hiin forrige Aften; men der var endnu kommet Noget til. Da Thora var kommen ham imøde i Entréen, havde hun klappet ham paa Kinden og sagt: Lad mig nu see, at Du er rigtig munter iaften.

Hvorfra havde denne Opfordring sit Udspring? Havde

der i Familien været Tale om ham, maaskee Tvist, Bebreidelser?

Da Jacob noget hen paa Aftenen talte til Fruen, var der en Skarphed og Uvenlighed i hendes Tone, som han aldrig før havde bemærket, og da han henvendte sig til Grossereren, svarede denne ham høflig, men næsten altfor høflig. Jacob vendte sig bort, hans Læber zittrede, og han havde Taarer i Øinene. Fra dette Øieblik blev han endnu mere stille og indesluttet, saa at det endog syntes at vække Gjæsternes Opmærksomhed.

Nu følte Thora selv, at hendes Forlovedes Adfærd var noget underlig, og da han var gaaet, tænkte hun alvorlig over, hvorledes hun skulde bære sig ad med at forandre ham.

Ottende Capitel.

Den følgende Morgen sad Jacob og tilberedte sin Kaffe med den dybe Alvor, hvormed man ofte synes at passe mechaniske Beskjæftigelser, medens man slet ikke tænker paa dem.

Det er endda godt — sagde han, idet han lukkede Hanen paa Maskinen — at Levy er reist bort. Jeg er næsten bange for, at han snart skal komme hjem — endskjøndt, han er dog den Eneste, jeg kan tale med.

Jacob hensank atter i dybe Tanker, der afbrødes ved, at Nogen bankede, og Døren gik langsomt op, som om den Indtrædende ikke havde ventet at finde den aaben.

Det var Levy.

Levy! raabte Jacob overrasket og gik ham imøde; Velkommen! Det er dog besynderligt: Jeg sad netop og tænkte paa Dem!

Stille! sagde Levy og blev staaende ved Døren med høitideligt Ansigt; stille! forstyr ikke mine Følelser, jeg

træder ind til en forlovet Mand. Jeg træder ind — det er det mærkeligste! De er hjemme, lykkelige Mand; De foragter ikke Kost, Logi og Reenlighed, uagtet De lever i og af Kjærlighed..... Jeg gratulerer!

Tak, Tak, Levy! men gaa nu fra Døren! kom og sæt Dem ned!

Lad gaae! Naa, alvorlig talt, hvorledes har De det saa? Ja, det er vel egentlig ikke at spørge om. Med Feber naturligviis, med Henrykkelsens Feber.....

Jacob anstrengte sit Ansigts Muskler og sine Øines Nerver for at faae Lyksaligheden til at skinne fra hele Ansigtet og saaledes svare bekræftende paa Spørgsmaalet. Med ligesaa anstrengt Munterhed trykkede han Levy ned i Sophaen, rakte ham en Pibe og sagde: Maa jeg skjænke Dem en Kop Kaffe! Noget skal De da have for Deres Gratulation, især da De overbringer den saa pænt!

Levy kastede et hurtigt Blik paa Jacob, medens han skjænkede Kaffen, tændte derpaa med Rolighed og Grundighed sin Pibe og satte sig i den mageligste Stilling i Sophaen. Da han havde smagt paa den „aromatiske Drik" og overbeviist sig om, at den var god, sagde han:

Jeg vil nok drikke Deres Kaffe, Bendixen; men De maa dog indrømme, at det ikke er noget Tractement at komme med, naar man gratuleres i en saadan Anledning. Jeg havde ventet at see Champagneflasker opmarscherede, syv og tyve Champagneflasker, for at levere de behørige syv og tyve Skud. Eller har De allerede skudt?

Nei, svarede Jacob smilende.

Du milde Gud! vedblev Levy; naar jeg ret seer mig om, hvad er De saa for et Menneske! Naar man svær-mer i Kjærlighedens syvende Himmel, naar man kun gaaer paa Jorden som af Naade og derfor dandser, svæver hen over Brostenene, hvorledes kan man saa sidde i sit Værelse og ganske prosaisk lave sin Kaffe af en Blik-Tragtekande? Hvi lader man ikke idetmindste Vandet løbe over, medens man er fordybet i de elskede Øine, som evig foresvæve En? Hvi glemmer man ikke sit Suur-brød med Smør, hvi spiser man ikke i Distraction Suur-brødet uden Smør, medens man i Tanken gaaer fra Arm til Arm i den Elskedes Familie, kjeles og klappes af Tanter og Cousiner og bevæger sig imellem Familiens Venner og Bekjendte, stolt og beundret som en allerhel-vedes Karl? Amor! Er dette Din høitpriste Almagt, da — — men Bendixen! De seer jo slet ikke henrykt ud, Deres Øine straaler ikke mere, Deres Smiil taber sig som det rislende Kildevæld i Ørkenen.

Ved de sidste, glimrende Beskrivelser havde Jacob virkelig glemt at passe paa sit Ansigt og sad og hørte til med trist og melancholsk Mine.

Det kan De selv tilskrive Dem, sagde Levy; lad en anden Gang være at ville forstille Dem for mig. Troer De ikke, at jeg kjender Dem nok til at vide, at De ikke er glad paa den Maade, De søgte at vise? — Hvad er der i Veien? spurgte han alvorlig og deltagende;

fører Familien sig ikke vel op imod Dem? Gjør man Risches?

Nei! Det vilde være i høieste Grad utaknemligt af mig, om jeg vilde yttre blot mindste Klage eller Misfornøielse, svarede Jacob. Ak, vedblev han, naar Alt kommer til Alt, er det ikke dem, det er mig selv, der gjør mig Fortræd og Ulykke.

Tænkte jeg det ikke nok! sagde Levy hen for sig.

Det er mig selv, der piner mig, jeg kan ikke lade det være. O, jeg kan ikke beskrive Dem den frygtelige Tilstand, jeg mangen Gang befinder mig i. Det gaaer saa vidt, at jeg generer mig for at gaae derhen, naar der er Fremmede. Det forekommer mig næsten udelicat mod Familien at vise Gjæsterne, at den har en Jøde til Svigerson. Men, naar jeg saa alligevel maa være der, saa er jeg bange, naar to Mennesker tale sagte, naar de see paa hinanden, naar de smile, uden at jeg veed, hvorfor de smile. Jeg har ikke Øine og Ører nok til at passe paa dem Allesammen, jeg sønderslides — og maaskee ere disse Blik og Smiil de uskyldigste af Verden! Det kan gjerne være; men jeg har nu engang Angsten. Er jeg der ikke, saa længes jeg derhen; det forekommer mig, at min Nærværelse dog altid hjælper til at holde Bemærkningerne tilbage, naar jeg passer godt paa. Og saa kommer det endda til, at naar jeg er borte, saa summer den Laps, den Lieutenant Engberg, om min Kjæreste.

Er De nu, for at gjøre Ulykken fuldstændig, ogsaa jaloux?

Nei; men han har gjort Cour til den samme Pige som jeg, og nu, da hun har valgt mig, forekommer det mig, at Æren fordrer, at han trak sig tilbage. Der hører dog en vis Frækhed til at gaae der i Huset, som om ingen Forandring var skeet. Det er, som om han ventede, at hans Tid kunde komme endnu.

Men er han ikke lidt i Familie med dem?

Jo, en Smule; men det kan da ingen Indflydelse have under saadanne Omstændigheder.

Naa, men Alt dette er dog i Grunden af underordnet Betydenhed, naar De blot kommer godt ud af det med Familien, og den, siger De jo selv, behandler Dem med al mulig Delicatesse.

Men har De aldrig bemærket, at der gives en Delicatesse, som saarer? Ulykken er jo netop, at der behoves Delicatesse. Deres delicate Taushed har noget Pinligt for mig, der er bleven saa vant til at høre visse Ord, at jeg overalt formoder dem. Vilde de blot engang tale om Jøder og spotte over dem i min Nærværelse! Det vilde være mig en Velgjerning, det vilde vise mig, at de aldeles glemte, at jeg var Jøde. Men ikke den sagteste Lyd om Jøder høres, skjøndt den ved utallige Leiligheder maa have ligget dem paa Tungen. Forleden var der Tale om en Mand, der hed Jacobsen. Jeg læste paa alle Ansigter Længslen efter at spørge, om det

var en Jøde; men jeg var tilstede, de generede dem og taug. Uafbrudt staaer det altsaa for dem, at jeg er en Jøde; min Nærværelse lægger et Baand paa dem, med mig kunne de ikke tale saa fortrolig hensynsløst, som hvis jeg var en Christen. Min høieste Lykke vilde være at gaae op i dem, forsvinde som Individ og leve som Deel af deres Familieliv; men hvert Øieblik bliver jeg ved et pludseligt Ryk revet ud deraf, og jeg staaer imellem dem som en Fremmed. Vort Blod vil ikke blande sig sammen i Fostbroderskab, der staaer imellem os en hemmelig ulykkebringende Magt og skiller os fra hinanden.

Levy sad med bøiet Hoved og taug, længe efter at Jacob havde endt. Endelig sagde han:

Naar jeg havde lagt mit Hoved i Blod, kunde jeg i Forveien paa en Prik have sagt Dem det Samme, som De nu har fortalt mig. Sagen er, at vi ere Jøder, og det Værste ved Sagen er næsten det, at vi vide det saa godt selv. Derfor gjorde jeg mit Bedste — men det er nu det Samme. Jeg er Deres Læge og vil vedblive at være det, skjøndt De har overtraadt mine Forskrifter; men, fik de en Patient, der var forkjølet og ved sin Ligegyldighed mod Deres Raad paadrog sig en Lungebetændelse, saa vilde De heller ikke lade ham ligge hjælpeløs, fordi Lungebetændelsen var hans egen Skyld. — Vil De tage imod et Raad?

Jacob havde kastet sig paa Sophaen og lagt Hænderne over Øinene og svarede ikke.

Levy gik i nogen Tid frem og tilbage og sagde derpaa: De kunde spørge, hvorfor jeg kommer til Dem og tiltvinger mig Deres Fortrolighed. Jeg kunde spørge mig selv derom, for jeg veed det s'gu ikke. Det sidder her, indenfor Ribbenene, og vil ud, og dersom jeg ikke var en afsagt Fjende af Materialisterne, der sige, at Følelsen har sit Sæde i Hjertet, vilde jeg troe, at jeg holdt en Klat af Dem. Men det gjør jeg ikke, for i saa Fald gik jeg naturligviis op og ned ad Gulvet og vred mine Hænder og sagde: Hvad Fanden vilde De ogsaa gaae hen og forlove Dem for! Bare De dog havde ladet de Narrestreger være! Bare De var bleven derfra! Men det gjør jeg ikke; jeg er slet ikke Deres Ven, jeg er ikke Andet end Deres Huslæge, og De er syg. De ligger nu der paa Sophaen, jeg stiller Sygdommens Diagnose og gjennemgaaer i min lærde Hjerne alle Sygdomshistorier af den Art. Lad mig faae en Cigar..... naa, her staae de. ..... naar Cigaren er røget ud, tænker jeg, vi skulle være færdige. Hør nu efter, og fald i Forundring — — For den grundige Undersøgelse viser sig forskjellige Forhold, hvorunder en Forbindelse mellem en Jøde og en Christenpige kan blive lykkelig. For det Første kan et lykkeligt Ægteskab finde Sted, naar en Jøde fra Hjørnet af Læderstræde eller lille Kongensgade forlover sig med en christen Dame, der i Rang omtrent staaer ved Siden af en Tjenestepige. Ved et lykkeligt Ægteskab forstaaer jeg et saadant, hvori alle Forlovelsens Forjættelser gaae

i Opfyldelse. Medens et saadant Par er forlovet, faaer det sig idetmindste een Gang om Ugen, nemlig om Søndagen, et luunt lille Slagsmaal oppe paa Damens Kvistkammer, og det Hele ender gemenlig med, at Elskeren spadserer ned ad Trapperne, medens den Elskede raaber: Gaa ad Helvede til, Din forbandede Jødesmaus! hvorefter om Mandagen celebreres en hjertelig Forsoning. Elskerens Øre saares ikke mere ved en slig Tiltale end hans Dames af de Øreligen, hvormed han i et lidenskabeligt Øieblik regalerer hende. Naar Parret er gift, fortsættes dette Liv, kun at de lidenskabelige Scener kunne indtræde paa hvilkensomhelst Dag, uden Hensyn til Søgn eller Hellig, men at da ogsaa de lykkelige Forsoningsøieblikke blive hyppigere. Anledninger til Uenighed ere: Pengemangel, Jalousi over altfor haandgribelig Utroskab o. desl.; yderst sjelden, end ikke i Honningmaaneden, vil en saadan Elsker geraade i Raseri over en Mine, en Gebærde, endnu mindre over en undladt Gebærde. Det er et lykkeligt Ægtepar, med stærke Nerver og stærke Næver. — Et andet Tilfælde er, at en rig jødisk Dogenigt gjør Bekjendtskab med en fattig Christenpige og hendes coquette Moder. Han gjør dem Foræringer, gaaer med dem i Boutikerne, vurderer Schawler og Kjoletøier, kort, bliver saa uundværlig, at man, for at blive bestandig sammen, forlover sig. Under Forlovelsen pynter Elskeren sin Elskede for sig selv, efter Bryllupet for Andre — hvormed jeg dog ikke vil have sagt, at han ikke ogsaa pyntede

hende for Andre under Forlovelsen. — Endelig har jeg ogsaa tænkt mig det Tilfælde, at en Jøde gifter sig med en christen Dame för Penges eller andre verdslige Fordeles Skyld. Det er et Arrangement, en Handel, ligesom med Appelsiner, man finder sig i, at Halvdelen af Varerne er ankommet, og sætter desto høiere Priis paa den anden Halvdeel. — Dengang nu De blev betagen af den underlige, høie Raptus, som kaldes Kjærlighed — jeg beder om Forladelse: dengang De gik hen og forelskede Dem — blev jeg bange. Jeg havde ingen Rubrik færdig, hvor De passende kunde sættes ind, jeg frygtede, at De vilde komme i en Klemme, hvor Sjælen vilde trykkes ud af Livet paa Dem. Men nu faaer jeg Øinene op for det Tilfælde, at en Jøde som De, en pæn og honnet Fyr — naa, Hovedet i Veiret! — slumper til at finde en Christenfamilie, der saavidt mulig af Hjertet er tolerant og stræber at bøde paa det Manglende ved stadig Opmærksomhed; der har den næsten utrolige Beskaffenhed, at der ikke er noget Slæng af Familieskab, som jo ved alle Leiligheder er mere ombyggelig for Familien end Familien selv: Her er en fuldkommen, ja, en romantisk Lykke mulig, hvis blot ikke Jøden med sit saarede Sind gjør som Pindsvinet, der reiser Pigge, enten Ven eller Fjende nærmer sig, og falder paa at blive intolerant. Bendixen! Sammenlign Deres Forhold med hine andre Arter af Forlovelse og priis Deres Gud og Skaber, og vær fornuftig, vær behagelig! Forsynd Dem ikke mod

Guds Gaver! Naar de Andre have glemt, at De er Jode, eller synes at glemme det, saa glem det selv, eller lad som De glemmer det. Og Pigebarnet elsker Dem jo, det er der ingen Tvivl om; hvorfor taler De da ikke til hende, hvorfor overvinder De ikke Dem selv til engang at berøre disse delicate Følelser, gjør hende til Deres Fortrolige — nu! der have vi jo Lægemidlet! Tal til Pigebarnet, Menneske! Saa har De en Bundsforvandt i selve Familien, den mægtigste Bundsforvandt, den eneste, De i Grunden behøver! Nu er jeg færdig; dixi, jeg har talt, og min Kaffe er bleven kold.

Længe før Levy havde endt, var Jacob munter og glad sprungen op. De har Ret, Levy! raabte han, da denne taug, De har fuldkommen Ret! Jeg har været blind, døv..... jeg har været et — hvorfor skjælder De mig ikke dygtig ud? Jeg har fortjent det!..... O, jeg lever op, jeg er som nyfødt.....

Ja, afbrød Levy ham, jeg lægger mig ogsaa specielt efter Fødselsvidenskaben.

Aa, spøg nu ikke! De har reddet mig fra al min Kleinmodighed og Barnagtighed! De er min Velgjører, ja, i Sandhed, min Velgjører! Hvorledes skal jeg nogensinde kunne gjengjælde Dem!

Jeg haaber, aldrig; Vorherre frie mig fra at blive ligesaa gal! Men, siden der er Tale om Belønning — nu gifter De Dem vel; gjør mig til Deres Huslæge, det er strax lidt Praxis. Men det er sandt: De er jo selv

Læge, jeg maa altsaa overlade Dem mine menneskekjærlige Bestræbelser aldeles gratis. Dog, naar De har havt Bryllup og jeg kommer og gratulerer, kan De give Champagne istedetfor Kaffe.

Da Levy var gaaet, skyndte Jacob sig til sin Forlovede. Paa Veien derhen sagde han: Ja, jeg vil ærlig skrifte hende alle mine Barnagtigheder; hun skal see ind i hver Fold af mit Hjerte. Hun skal staae mig bi og som min gode Engel holde de onde Tanker borte.

Hans Hjerte var saa let, hans Blik saa freidigt, da han steg op ad Trapperne.

Niende Capitel.

Der var Fremmede. Øieblikket var aabenbart ikke gunstigt for hans Ærinde. Men hans Aandskræfter vare i saa livlig Bevægelse, hans Beslutning drev ham fremad med en saadan Styrke, at han ikke betænkte sig paa at trodse alle Hindringer.

Selskabet var i en munter og temmelig høirøstet Samtale, da Jacob traadte ind. Der var en fransk Dame og den Familie, som havde indført hende, desuden Lieutenant Engberg og et Par andre unge Mennesker.

Da Jacob kom, huskede Thora paa, at hun skulde være vred; men der var i hans Ansigt en saa usædvanlig Munterhed og Hjerteligheд, at hun strax glemte det igjen og modtog ham med sit kjærligste Smiil, og med en vis

Stolthed forestillede ham for den franske Dame som sin Forlovede. Den fremmede Dame fandt formodenlig i denne hans Egenskab en Opfordring til at skjænke ham en særlig Opmærksomhed; hun forstod strax at drage ham ind i Samtalen, der let og lunefuldt bevægede sig om de Jagttagelser, hun under sit korte Ophold havde gjort i Kjøbenhavn.

Man talte naturligviis Fransk, og Jacob opdagede snart, at Lieutenant Engberg talte Sproget langt bedre end han. Han lovede sig selv, at denne ikke længe skulde have et saadant Fortrin; men dermed var han ikke hjulpen for Øieblikket. Han var ikke vant til at føle sig underordnet i nogen Kamp, hvor han stod som Menneske imod Menneske; Lieutenantens Overmagt blev ham piinlig, og der var Øieblikke, hvori han betoges af en skinsyg Bitterhed, da nemlig Thora ogsaa talte smukt Fransk og den fælleds Færdighed bevirkede en livligere Underholdning mellem hende og Engberg end mellem dem og Jacob.

Med Uro og Ærgrelse begyndte han at erindre sig Øiemedet, hvori han var kommen, og Selskabet, der stod i Veien for hans dyrebare Anliggende, begyndte at blive ham besværligt. Men han fik ikke Tid til at reflectere derover, Underholdningens Strom rev ham med. Næsten mod sin Villie talte han meget, ligesom for at bøde paa, at han ikke talte godt; han deeltog i de Andres Latter, skjøndt han i sit Indre havde mere Lyst til at græde.

Der blev serveret Kaffe og Brød. Prøv dette, Frøken — sagde Thora midt i den muntre Samtale til den franske Dame, idet hun rakte hende Bakken — det er ægte dansk Hvedekage, De finder ikke Mage dertil i Frankrig; den er sendt os af min egen Tante paa Landet..... Det er sandt, Bendixen, nu kommer Tante maaskee herind, o, jeg glæder mig ret til, at Du skal gjøre Bekjendtskab med min søde Tante Mathilde!

Uden ret at lægge Mærke til denne Efterretning svarede Jacob: Det skal glæde mig, hvis Din Tante blot er ligesaa god som hendes Hvedekage; jeg vil spise endnu et Stykke paa hendes lykkelige Ankomst.

Jacob sagde pièce istedetfor morceau, pièce betyder et heelt Stykke, et heelt Brød. Den franske Dame raabte leende: I Sandhed! De maa mene hende det godt, eller ogsaa maa De være meget sulten — i samme Øieblik istemmede Thora og Lieutenanten en hjertelig Latter. Det forekom Jacob, at Lieutenanten gjorde sig Umage for at lee, og at Thora derimod lo af ganske Hjerte. Det maatte hellere have været omvendt. Han var saa meget mindre tilbøielig til at undskylde dette uvilkaarlige Udbrud, som han ikke af Hjertet havde deelt de Andres Munterhed. Han troede at være til Spot i dette Selskab, at blive ydmyget og gjort latterlig, skjøndt Huset selv burde beskytte ham. Mere behøvedes der ikke for at udslette den overfladiske Munterhed af hans Ansigt og lade Mismod og Krænkelse skinne igjennem.

Og saa pludselig var hans Ansigtstræks Forandring, at de to Damer uvilkaarlig bleve tause, hvorimod Lieutenanten ved at see dette Mimespil paany brast i en voldsom Latter.

Da vendte Jacob sig til Lieutenanten og sagde med en Stemme, der skjælvede af Harme: Hr. Lieutenant!

Denne blegnede og taug.

Men den Stilhed, der pludselig indtraadte, og hvorved Jacob kunde høre sit eget Udraab langsomt klinge hen, bragte ham til at føle den Blottelse, han havde givet. Han søgte forgjæves efter Midler til at bringe Samtalen paa Gled igjen, alle hans Sjælekræfter stode stille paa eet Punct for at opdage en saadan Udvei, i Løbet af nogle faa Secunder led han en sand Kval; han følte sig forfærdelig eensom, og dog var det, som Alverdens Øine fæstede sig paa ham. Han led under den Forbandelse, som det er at have tilbragt en isoleret Ungdom og med Aandens Dannelse ikke erhvervet sig Selskabslivets Politur.

Lyden af en Postvogn, der kom kjørende og holdt udenfor Huset, løste den trolddomagtige Forstenelse, der havde lagt sig over ham og Selskabet. Man ilede til Vinduerne for at see, hvem det var; Jacob velsignede i sit Hjerte de Fremmede, der ankom saa beleilig.

Moder, raabte Thora; det er Tante!

Ja, ved Gud, Tante! — istemte hendes Søster og

løb klappende i Hænderne ud af Værelset for at modtage Tanten.

De Fremmede toge Afsked, og Jacob, der var skamfuld og nedslaaet, havde ogsaa gjerne fjernet sig, hvis det kunde have passet sig.

Da Tanten havde omfavnet og kysset sin Søster og sine Niecer og erkyndiget sig om den fraværende Grosserers Befindende, blev Jacob hende forestillet som Thoras Forlovede.

Jeg gratulerer, sagde Tanten meget koldt og høflig til den ærbødig bukkende Jacob.

Men hvorledes gik det til, at Du kom saa uforvarende, kjære Mathilde? — spurgte Fru Fangel.

Gud, det er i en glædelig Anledning, svarede Tante Mathilde; Du veed, at siden Søsterens Død tabte min Mand Lysten til at blive i Præstegaarden, skjøndt det er et ypperligt Kald, og saa søgte han det Sognekald, der er ledigt her i Byen. I Forgaars kom der Brev, at han havde faaet det. Saasnart jeg hørte det, havde jeg ikke Lyst at være Landsbypræstekone et Øieblik længer, jeg tog herind, og nu have I mig, indtil min Mand kommer. Gud, hvor jeg har længt's efter Kjøbenhavn.

O, det er deiligt! — raabte Thoras Søster — saa bliver Onkel vor Sognepræst! Saa kan Du blive viet af Onkel, Thora!

Thora? — udbrød Tanten med et skarpt Blik — skal hun vies af en christen Præst?

Saa uforvarende og overraskende kom denne Yttring, at Jacob først ikke ret troede sine Øren, men derefter antog han det for umuligt andet, end at det var sagt i Dumhed.

Spørgsmaal og Svar krydsede imidlertid uafbrudt. Medens Tanten talte, havde Fru Fangel allerede et nyt Spørgsmaal paa Munden:

Naar kommer Din Mand? Han tiltræder da Kaldet strax?

Ja, han holder blot Auction derude over vort Skramleri. Herinde skulle vi have Nyt fra Overst til Nederst.

Men vil Tante ikke gaae ind og klæde Dem om? — spurgte Thoras Søster. Thora var taus gaaet til Vinduet, Jacob stod næsten tankeløs ved et andet Vindue og tegnede paa Ruden.

Jo, Tak, min Pige! Men lad mig først faae en Kop varm Kaffe..... Ah, see der, Hr. Lieutenanten! — raabte hun, idet hun fik Øie paa Engberg, der var bleven tilbage og nu nærmede sig hende. — Jo, De skulde rigtignok have! — tilføiede hun halv sagte — saadan at lade min Søsterdatter tage bort lige for Deres Næse.

Jacob hørte disse Ord, og her var det ikke muligt

at tage Feil eller tvivle; Tanken kom ham for, som en Dæmon, der var brudt los for at forfølge ham.

Endelig gik hun ind for at klæde sig om. Han brændte af Længsel efter at nærme sig Thora, undskylde sin Adfærd for hende og itide slutte et Forbund, der kunde sikkre ham mod den skrækkelige Tante; men med en mismodig Mine forlod ogsaa hun Værelset og gik ind i Sovekammeret til de Andre.

Der hengik en Stund, som han tilbragte i kvælende Angst for hvert Ord, som mulig verledes derinde.

Hans Blikke udtrykte vistnok hans Sjæleangst; thi senere nærmede Thora sig ham og trykkede omt hans Haand, idet hun betragtede ham med Taarer i Øinene. I dette Øieblik var Jacobs Smerte forbi — et Øieblik kun; thi i det næste spurgte han sig selv: Hvor længe vil hun kunne bevare Kjærlighed og Agtelse for Jøden, der forfølges under hendes eget Tag?

Ved Bordet fik Jacob Plads ved Tantens Side, ligesom for at der skulde skee en Tilnærmelse imellem dem; men det første Ord, Tanten henvendte til ham, var: Naa, det fornøier mig, De spiser dog med os!

Lidt efter henvendte hun sig venlig til ham og spurgte om hans Fødested, Stand o. s. v. Da han havde fortalt hende Noget derom, yttrede hun: Men hvad siger Deres Familie til, at De har forlovet Dem med en Christenpige?

Jacob havde endnu Selvbeherskelse nok til at give et undvigende Svar; men han var tilmode, ret egenlig som han laa paa Pinebænken. Han vilde have givet Aar af sit Liv for at kunne standse denne Tunge, for at kunne hindre den fra at udsende de giftige Ord, som hele Selskabet indsugede. Han følte, hvorledes et afmægtigt Raseri kogte i ham, hvorledes der opsteg et brændende Nag til alle dem, der hørte Ordene, og især til den, der udsendte dem.

Men hun var allerede med samme Naturlighed og Ligefremhed gledet over til en anden Underholdning med en af Bordselskabet og syntes slet ikke at have nogen Anelse om den Smerte, hun foraarsagede, eller det Had, hun fremkaldte.

Nu kom ogsaa Wilhelm hjem; ved Synet af Tanten, hos hvem han havde tilbragt saa mange glade Sommerferier, floi han hende om Halsen. Derefter bød han som sædvanlig Jacob venlig Haanden; men denne var ikke istand til at modtage en Haand, der kjærlig havde trykket Tantens, han besvarede Wilhelms Hilsen med et koldt Goddag.

Han følte, at Alles Øine hvilede paa ham, at man betragtede ham som Forstyrrer af Familieglæden, og en Art Fryd jublede i ham, han havde dog gjort noget Ondt til Gjengjæld for det, som man rolig havde ladet gaae ud over ham.

Da han gik hjem, befandt han sig ligesom i en somnambul Tilstand, han var bedøvet, det var Øieblikke, hvori han antog det Hele for en Drøm; men i det næste Øieblik stod igjen Virkeligheden klar og knugende for ham. Da han aabnede sin Dør, smilede han bittert ved Tanken om de venlige Følelser, hvormed han sidst havde lukket den.

Tiende Capitel.

Et Par Dage efter bragte Posten ham et Brev, og en inderlig, vemodblandet Glæde opfyldte hans Hjerte, da han gjenkjendte sin Faders Haand.

Han læste:

Mein ben jochid[1] (lebe lang)!

Jeg har rigtig modtaget Dit Brev, hvoraf erfares, at Du baavaunauseinu horabim[2] har forlovet Dig med Datteren af en Oreil[3]. Har Du ret betænkt, hvad Du der har gjort? Hør Din Faders alvorlige Ord. Du nedstammer fra koschre jehudim[4], vore Ovaus ovauseinu[5] have været sig meschadurh med jehudim[6], de have aldrig forladt

[1] Min eneste Søn. [2] For vore store Synders Skyld. [3] d: Ikke-Jøde. [4] Rene og pletfrie Jøder. [5] Fædres Fædre. [6] Besvogret sig med Jøder.

deres Fædres Gud. Men hvad har Du bedeio[1] at gjøre? Hvad vilde Din Moder, oleho hascholaum[2], hun som hviler i gan Eiden[3] og skal være en malitzo jauscher baadeimu[4] — hvad vilde hun vel have sagt, hvis hun havde oplevet, at Du vilde være Dig meschadurh med bnaus Hres[5]? Du er jo ingen Am hooretz[6], Du kunde vælge Dig en Kalo[7] blandt de Nigeste af Dine Troesforvandte. Troer Du, at Du kan blive lykkelig med en bas Knanis[8], troer Du, hun glemmer, at Du er en bar jisroeil[9]? Og Din Afkom, vil Du sige mig, hvad der skal blive af den? Vil Du kunne være den megadel lethauro[10]? Min Søn, min ben jochid[11]! Du er blind, Du gaaer imod Fordærvelsen, Du bringer Din Fader til at udrive sit Haar og forbande sin Fødsel. Som Digteren vil jeg komme til at kalde mit Huus: J Kovaud[12]? Dog, hvi taler jeg om mig? Mit Hoved bliver graat og bøier sig imod keiver ovaus[13]; og jeg længes efter den; siden Din Moders Død er jeg ene, og nu gaaer Du til Goijim for aldrig at vende tilbage. Men Skylden er kun min, jeg har selv sendt Dig i Nissoijaun[14]. Og jeg har ved Din Vugge bedet

[1] Jsinde. [2] Over hende hviler Freden. [3] Edens Have. [4] Der gaaer i Forbon for vore Synder. [5] Besvogre Dig med Ehets Børn. [6] Dumrian. [7] Brud. [8] Datter af de Fremmede. [9] Søn af Jsrael. [10] Opdrage den efter Loven. [11] Eneste. [12] Æren er borte. [13] Graven. [14] Fristelsen.

Gud tage al Masaul [1] fra mit Hoved og lægge den paa Dit. Jeg giver Dig kun mit bedste eizo [2]. Din Onkel og Tante og al vor mischpocho [3] her ude ere vrede og ville ikke tale om Dig, og sige, at Du lade Dig schmatte [4]. Men jeg er dog Din Fader. Herren vil tilgive, at jeg ikke kan udsige Klolo [5] over Dig. Jeg udstrækker min Haand imod Dig. Min Søn, boi Dit Hoved og modtag min Velsignelse: Jevorechecho Adaunoi vejischmerecho, joeir Adaunoi ponov eilecho vichunecko, jiso Adaunoi ponov eilecho vejoseim lecho scholaum [6].

Kan divrei Ovicho jedidecho [7].

Netop som han havde gjennemlæst dette Brev, bankede det paa Døren, og en aldrende Jøde kom ind og bad om en Almisse. Han kunde ikke have valgt noget beldigere Øieblik end dette, da Faderens Brev havde gjort Jøderne og Alt, hvad der hørte til Jøderne, dyrebart for Jacob; at see denne Jøde tigge, smertede ham, som om det havde været en af hans nærmeste Slægt, og han

[1] Velsignelse. [2] Raad. [3] Familie. [4] Døbe. [5] Forbandelse. [6] Herren velsigne og bønhøre Dig, hans Aasyn lyse over Dig og være Dig naadig, han opløfte sit Aasyn imod Dig og give Dig Fred. [7] Saaledes taler Din Dig elskende Fader.

gav den Bedende en rigelig Gave. Jøden troede, at det skete ved en Feiltagelse, og skyndte sig bort med Ordene: Gott soll Euch benschen!

Disse Ord og den Accent, hvormed de bleve udtalte — de klang for Jacob, som Kirkeklokkerne Julemorgen maae klinge for en Christen; en unævnelig, heftig, smertefuld Længsel greb ham, han misundte den fattige Jøde, der nu gik til Jøderne. Aarerne i hans Hoved svulmede af Utaalmodighed..... hjem, hjem, i de faderlige Arme ..... og Thora?

Som Fuglen, der bunden ved en Traad flyver rask ud i Luften, men pludselig standses og maa bevæge sig i en Kreds om det faste Punct, standsede Jacobs Følelser ved dette Navn og toge en anden Retning.

Thora..... alle de kjærlige Følelser, Hjertet gjemte, vaagnede med fordoblet Styrke. Den Elskedes Billede fremsteg klart og yndigt og opfyldte Hjertet med Kjærlighedens Lykksalighed, indtil ved en ny Tankebevægelse Omgivelserne pludselig kom tilsyne og kastede deres sorte, truende Skygger over Billedet.

Hvad skal jeg dog gjøre! sagde han endelig..... Det faaer at gaae, som Gud i Himlen vil!

Paa samme Tid sad den Fangelske Familie fortrolig samtalende ved Aftensbordet. Grossereren var gaaet

i Klubben, Wilhelm spadserede op og ned ad Gulvet og nærmede sig flere Gange Døren, som om han vilde bortfjerne sig, men fængslet af Samtalens Indhold besluttede at blive.

Det er dog i Grunden et ret maneerligt Menneske — sagde Tante Mathilde, da Fru Fangel havde yttret sin Forundring over, at man ikke havde seet Bendixen hele Dagen. — Jeg havde forestillet mig ham med et rigtigt Schakkerjøde-Ansigt og i mit stille Sind besluttet, at han ikke skulde blive gammel i Huset. Lidt fik han allerede forleden; men det gjør mig nu næsten ondt. Du har dog i Grunden ikke nogen slet Smag, lille Thora..... blot man kan faae ham afvænt med at være Jøde.

Thora taug; hun havde paa Munden: Pas Du Dine egne Sager, lille Tante.

Fru Fangel sagde: Jeg har altid holdt meget af ham; det er et solidt, stille og retskaffent Menneske. Det Eneste, jeg ikke kan lide hos ham, er hans Muthed i den senere Tid. Før han blev forlovet, var han altid saa munter og venlig; naar han saae paa mig med de store mørke Øine, var det med saadan en forunderlig Ømhed, ligesom han vilde bede mig om, ikke at nægte ham Thora. Han saae ud, som om han kunde gaae i Ilden for mig. Næppe var han bleven forlovet, saa var det forbi.

Maaskee hans Familie er imod Partiet? — yttrede Tanten.

Det troer jeg dog ikke; han taler aldrig om den.

Saa troer jeg det netop — raabte Tante Mathilde, der pleiede at gjøre sig til af sin Menneskekundskab.

Nei, jeg troer det dog ikke — sagde Fru Fangel; han har jo sin egen Formue, hvad behøver han at bryde sig om sin Familie, naar han blot holder af Thora, og det er jeg overbeviist om, han gjør.

Du kunde ogsaa gjerne see at faae at vide, hvad der er i Veien med ham — sagde Thoras Søster til Wilhelm — I have jo altid været saa gode Venner.

Wilhelm svarede: Jeg blander mig ikke i min Søsters Kjæresteaffairer, min Søster har faaet en Kjæreste, Mere kan jeg ikke gjøre. Desuden saae I jo Alle, hvor mut han forleden var imod mig ogsaa.

Naar jeg skal sige min sande Mening — sagde Fru Fangel — saa troer jeg..... ja, det er næsten latterligt — men Du husker nok, Mille, den Dag vi kom fra Kirke — jeg troer næsten, at han ikke kan lide, vi ere Christne.

Tanten brast i Latter og raabte: Troer Du da, han vil, at vi skulle lade os gjøre til Jøder?

Nei, vist ikke..... men det forekommer mig..... ja, jeg veed ikke ret selv..... men jeg kan ikke forklare mig det underlige Ansigt.....

Det kalder man at bevise i en Cirkel, bemærkede Wilhelm, idet han stod stille og med sarcastisk Mine betragtede sin Moder.

Efter et Øieblik's Taushed sagde Tanten: Det kommer sig nok Altsammen; lad mig om det! For det Første skal jeg nok faae ham gjort kjed af at være Jøde. Elsker han Thora oprigtig, saa vil han ogsaa elske hendes Tro; og den Dag han er bleven døbt, giver jeg Dig af Hjertet min Velsignelse til Dit Ægteskab med Din smukke Kjæreste — tilføiede hun, idet hun gik hen til Thora og kysséde hende.

Hvor megen Uvillie Thora end følte over Tantens selvraadige Indblanding i hendes Anliggender, blev hun dog rørt ved dette Bevis paa Kjærlighed af den i Familien forgudede Tante. Hun drístede sig ikke til at gjøre nogen Indvending eller selv foretage noget Skridt. Hun tænkte, at det vel var bedst at lade Sagen gaae sin egen Gang.

Ellevte Capitel.

Jo mere Tante Mathilde tænkte paa denne Sag, desto større Interesse fik hun for den. Hun forestillede sig forud den Triumph, hun vilde nyde, naar hun havde beriget Menigheden med et nyt Medlem, ligesom naar hun ude i sin Præstegaard havde faaet en sildig udruget Kylling eller holdt Livet i en, som alle de Andre havde opgivet. Hun besluttede at drive Sagen rolig og med Overlæg, for at komme langsomt men sikkert til Maalet; alle Traade skulde være i hendes Haand, hun skulde justere hvert Ord, der blev talt til Jacob, og Alt skulde være beregnet paa at føre ham imod det forønskede Maal. Under disse Beregninger fik hun ham hjertelig kjær, kjær som hendes egen Triumph; thi han var nødvendig dertil.

Hun valgte Wilhelm til sin Adjutant, til sin Fortrolige. Hun udviklede for ham, hvorledes hun havde betænkt, først i al Venlighed at foreholde Bendixen, at han var Jøde, henpege paa Christendommens Fortræffelighed, og naar han saa modsagde, bekjæmpe ham paa det ivrigste og endelig vinde den herligste Seir. Hun spurgte Wilhelm, om han ikke havde nogle theologiske Bøger, hvor man kunde finde nogle gode Beviser, til Brug ved den forestaaende Disputats. Jeg og min Mand have ingen Børn, saaledes endte hun; lykkes det mig at faae denne unge Jøde døbt, saa antage vi ham som vort eget Barn.

Tante, sagde Wilhelm, De nedstammer bestemt fra Præsten Tangbrand.

Men over denne Yttring blev hun fortrydelig og sagde: Jeg kan ikke lide, Du siger det. Jeg er ikke intolerant. Det generer mig slet ikke, at Mennesket er Jøde; det er heller ikke for hans evige Saligheds Skyld, at jeg vil have ham døbt; men, siden han har forlovet sig med en christen Pige, bør han ogsaa høre til de Christne.

Ja, Tante, svarede Wilhelm; men jeg troer dog ikke, at Deres Methode vil staae sig. Efter hvad jeg kjender til Bendixen, vil han ikke troe, at det skeer af Venskab, naar De taler til ham om Jødedom og Christendom. Skulde man gjøre ham til Christen, saa skulde det netop skee ved at behandle ham, som om man slet ikke vidste Andet, end at han var Christen, være blid og god

imod ham, saa kanskee han blev Christen, inden han selv vidste deraf.

Ja, det var en rigtig Maneer! raabte Tanten; lade ham gaae og være Jøde, til han blev Christen af sig selv! Jo, det var nydeligt!

Det Samme sagde Vinden, da den vilde tvinge Vandreren til at tage Kappen af. Hvad mig anbelanger, jeg blander mig ikke i Sagen. Bendixen er lidt muggen imod mig i denne Tid; han bliver nok god igjen, og for Fruentimmeraffairer skal jeg nok bytte mig.

Det gik omtrent, som Wilhelm havde sagt: Tanten var ikke heldig med sine milde Midler. Bendixen søgte blot at undgaae hende; han kom kun for at hente Thora til en Spadseretour, til Theatret eller en anden Fornøielse og blev ikke længe i Huset. Tante Mathilde var i nogle Dage i ondt Humeur, og engang sagde hun: Veed Du hvad, Thora, Din Kjæreste skulde hellere sætte Dig Stævne paa Gaden, saa sparede han ganske at komme herop.

Ja, sagde Fru Fangel, det lader virkelig til, at han hader os Allesammen.

Jacob fik et Vink herom af Thora, og de følgende Dage henvendte han sig til Fruen, bad hende gaae med at spadsere, fulgte hende i Theatret og hentede hende tilligemed Thora, og naar han var ene med disse To, var han saa kjærlig og hjertelig, at den tidligere gode Forstaaelse kom i Gang.

Tanten kom mange Gange med bittre Ord; men Fru Fangel tog Jacob i Forsvar.

Saadan en Forlovelse har jeg aldrig seet før, sagde Tante Mathilde; det er jo, ligesom den var hemmelig og kun Moderen maatte vide af den. Han kommer aldrig, naar der er Fremmede, og med os Andre taler han ikke et Ord.

Han har jo heller ikke Tid, han læser til Examen, sagde Fruen undskyldende; det var godt, om alle unge Mennesker vare saa flittige som han.

Men en Dag kom der en Invitation til Wilhelm og Mille fra Etatsraaden, med hvis Døttre Mille havde gaaet i Skole. Henimod Foraaret pleiede Etatsraadens at gjøre Selskab, og før Thora reiste til Holsten, var hun hver Gang bleven inviteret tilligemed Søsteren. Denne Gang var hun ikke nævnt i Indbydelsen.

Fru Fangel saae tankefuld paa Billetten og sagde: Det er dog besynderligt, at man ikke inviterer Thora.

Saa skulde man jo have bedt hendes Kjæreste med — sagde Tante Mathilde — og det kan Du nok vide, at man ikke vilde.

Det veed jeg da ikke, sagde Fruen.

Da vilde jeg, min Tro, betænke mig paa at indbyde en Jøde, naar jeg havde stort Selskab! raabte Tanten.

Men maaskee vidste de ikke hos Etatsraadens, at Thora er kommen hjem, sagde Fruen efter nogen Betænkning.

Aa, skulde de ikke vide det! Hun har jo snart været hjemme et halvt Aar!

Det er rigtignok sandt, sagde Fruen sagte.

Der blev nu talt meget om denne Sag. Fruen erklærede, at saa skulde Mille heller ikke gaae, og Wilhelm erklærede, at saa vilde han ogsaa blive hjemme fra Etatsraadens. Det faaer ikke hjælpe, sagde Fruen: Mille skal ikke gaae et Sted hen, hvor man ikke holder hendes Søster for god nok.

Man taug. Wilhelm trommede paa Ruden; Damerne satte sig mismodige til deres Sytøi.

Jacob kom. Han hilste paa Fruen saa venlig som sædvanlig; men hun besvarede hans Hilsen med Kulde. Wilhelm tog sin Hat og gik, Mille begav sig med Lommetørklædet for Øinene op paa sit Værelse.

Da han var ene med Thora, spurgte han, hvad der var i Veien.

Aa, sagde hun, det er ikke Andet end Børnestreger. Wilhelm og Mille vare budne til Etatsraadens, og fordi jeg ikke var buden med, skulle de nu blive hjemme. Det græder hun for.

Jacob havde øieblikkelig af disse Ord sluttet sig til, hvorledes det egenlig hang sammen. Men den Smerte og Undseelse, der vaktes hos ham, dæmpedes af inderlig Taknemlighed over den Delicatesse, hvormed Thora fortalte ham Sagen. Han tog hende i sine Arme, og i dette

Øieblik overveiede han, om han ikke nu skulde bekjende hende sin Svaghed, spørge hende, om hun kunde bære over med den, og om hun troede sig stærk nok til aldrig at see Joden i ham. Imedens han endnu kjæmpede med sig selv, sagde Thora: Du skal ikke tage Dig det saa nær! Jeg bryder mig slet ikke om at komme til Etatsraadens! Naar bare jeg har Dig!

Efter disse Ord syntes han, det var Synd at yttre nogen Tvivl.

Da han gik bort, sagde han tillidsfuldt til sig selv: Lad dem nu kun Alle være imod mig, hun hænger dog med et trofast og kjærligt Sind ved mig.

Tolvte Capitel.

Man fortalte Grossereren Tildragelsen med Etatsraadens; han smilede og taug.

Men fra den Tid af faldt Fru Fangel ofte i dybe Tanker, og engang overraskede Thora hende, hun sad og græd. Med ængstelig Anelse nærmede Thora sig og spurgte ømt, hvad hun græd for; men Fruen omfavnede og kyssede hende og sagde: Du kan ikke gjøre Noget for det, mit kjære Barn!

Naar Jacob kom, modtog hun ham som en Gjæst, man skyldte Høflighed; men det var tydeligt at see, at det ofte kostede hende Tvang. Mille var mere ugeneert, hun gik ud af Stuen, saasnart hun saae ham, og slog Døren i efter sig. Tanten modtog ham med Sarcasmer og Hentydninger, og naar Jacob bønlig saae til Fru Fangel, ligesom for at minde om den Bistand, hun tidligere havde ydet, slog hun Øinene ned eller gjorde sig et Ærinde i et andet Værelse.

Saaledes var han da ene mod den farlige Fjende, og vaabenløs; thi svare hende turde han ikke, for ei at bidføre et voldsomt Brud, som under den i Familien herskende Forstemning kunde have Ophævelse af Forlovelsen tilfølge.

Det for saa muntre Huus blev stille og mørkt, men for Ingen saa afskrækkende som for ham. Naar en Foraarsdag det milde Solskin og den blaae Himmel vakte ligesom et nyt Liv i hans Bryst, naar han glad og længselsfuld, med ilende Skridt begav sig til sin Forlovede, behøvede han blot langtfra at øine Huset, og det var, som Solskinnet hørte op, han traadte ind med usikkert og ængsteligt Blik.

Og det var endda ikke saa meget den Uvenlighed, han selv var udsat for, der ængstede ham — han havde allerede begyndt at vænne sig til den. Han led endnu mere for Thoras Skyld; thi han havde en Anelse om, at Kjærligheden er en Solskinsblomst; den kan taale et stærkt Uveir, og efter Uveiret reiser den sig dobbelt skjøn; men, naar den skal staae i Skygge, uden Solskin og uden Dug, saa bøier den Hovedet og visner.

Under disse Forhold var det en Lettelse for alle Parter, da Grossereren en Dag erklærede, at Familien skulde flytte ud paa Landstedet. Fruen indvendte vel, at det endnu var saa tidligt, og at ingen andre Familier vare tagne ud; men Grossereren vedblev sit Forlangende, og man flyttede ud.

Ved denne Forandring havde man idetmindste det Gode, at man saae hinanden sjeldnere. Men Jacob maatte ofte med bitter Uro tænke paa, at Thora nu desto mere var udsat for Tantens Indflydelse. Som han bedst kunde sidde mellem sine Bøger, paakom ham denne Uro, han ilede derud, saa ængstelig, som om der over hendes Hoved svævede en truende Ulykke, og naar han saa kom derud, drev den uvenlige Atmosphære ham snart tilbage til Byen.

Trettende Capitel.

Levy og Jacob vedblev at komme sammen; men Begge undveg en Samtale om denne Gjenstand; Levy kunde nok af Jacobs Ydre omtrentlig slutte, hvorledes det var gaaet, og da han ikke længere vidste noget Raad, var det ham piinligt at beskjæftige sig med Jacobs Anliggender, og denne frygtede fra sin Side for at berøre sine ulykkelige Forhold, han gruede for at see tilbunds i dem.

En smuk Dag i Slutningen af Juli fulgte Levy ham ud af Porten paa Veien til Landstedet. Levy gik og saae sig om mellem de Spadserende, de Kjørende, Ridende og dem, som tingede med Kudskene om Betalingen pro Persona. Endelig vendte han sig til Jacob: De er kjedelig idag, endskjøndt — det er De da bestandig i den senere Tid! Hvilken anderledes prægtig Karl var De ikke ifjor! Dengang havde man Haab om at gjøre en ordenlig Mediciner ud af Dem ..... Saa, see der!

En jødisk Familie var kommen op i en fiirsædet Holstenskvogn, og da den kun udfyldte de to Sæder, sad den taalmodig og ventede paa flere Passagerer og fordrev sig Tiden med en Underholdning om Husets Anliggender; engang imellem tilraabte Faderen et af Børnene en venlig Advarsel om ikke at falde ned af Vognen eller Hestene et ængsteligt Prr, naar de reiste Hovedet i Veiret.

Derhen pegede Levy og sagde leende: Jeg havde Lyst til at blive staaende; naar Kudsken stiger op, giver maaskee Husfaderen sig til at ønsche baderech [1].

Jacob, hvis Tanker ved Synet af den jødiske Familie havde taget en ganske anden Retning, sagde sukkende: Idag otte Dage skal min Onkels ældste Datter have Bryllup.

Naa, det behøver De da ikke at sukke over, sagde Levy; De er jo forsørget.

Men jeg vilde gjerne gaae til det Bryllup, sagde Jacob efter lidt Betænkning.

Naa, saa gaa!

Ja, men de have ikke indbudt min Kjæreste.

De kan da ikke vente Deres Forlovelse med en christen Pige officielt anerkjendt af Jøderne! raabte Levy; vil De have baade i Pose og i Sæk?

Nei, jeg var saamæn fornøiet, havde jeg blot i en af Delene tilgavns!

---

[1] sige Bønnen om en lykkelig Reise.

Det er dog ogsaa forskrækkeligt, som De bestandig hænger med Hovedet. Herregud, Menneske! Gjør en Ende paa det! Skyd Hjertet op i Livet og tal med Deres Kjæreste, hun er dog ikke Mere end et Fruentimmer.

Ikke Mere end et Fruentimmer! Ja, De skulde blot vide, hvad Ulykke et enkelt Fruentimmer kan gjøre.

Hvad? Gjør Deres Kjæreste Dem Ulykker? Er det allerede kommet saa vidt med Kjærligheden? Ach, Du großer Gott Amour!

Ak, nei, Tanten!

Tanten? Hvad er det for en Tante? Naar er hun dumpet ned fra Skyerne? Jeg troede, at Himlen havde ladet en complet elskværdig, tanteløs Familie falde i Hænderne paa Dem.

Det er en Præstekone fra Landet. De gjør Dem ingen Idee om, hvad det er for en Nischainte!

En Præstekone! Det troer jeg sgu nok! Det er de intoleranteste Folk af Verden, langt værre end Tyrkerne og selv Præsterne. Saadan en Præstekone fører Husvæsenet, modtager Offre og Smaaredsel og seer aldrig en Jøde bringe en Gaas, end sige en Kylling. Hvilke Tanker maa en saadan stakkels Kone gjøre sig om Jøderne!

Naa, og Deres Præstekone? — vedblev han, da Jacob taug.

Hun har bragt mig til at fortryde, hvad jeg engang yttrede til Dem: at man der i Huset vilde lade

mig høre, at jeg var Jøde. Det var at udfordre Himlen, og jeg er bleven straffet. Hun taler næsten ikke om Andet, hun behandler mig, som om det var hendes faste Forsæt at trænge mig ud af Huset.

Det er Skade, at hun ikke kom før Forlovelsen.

Hvorfor det?

For saa var De formodenlig aldrig bleven forlovet.

Aa, tal nu ikke saaledes, Levy!

Men hun maa da reise engang! Eller er hun Enke, og vil hun nu fortære sin Pension her i Byen paa Deres Velgaaende?

Manden har faaet Kald her i Byen, han skulde komme, naar han havde holdt Auction derude. Den stakkels Mand staaer formodenlig ordenlig under Tøflen, siden hun reiser fra ham og lader ham passe Alt. Men hvad hjælper det, at han kommer, og at hun faaer sit eget Huus — de ville naturligviis dog hænge sammen som Ærtehalm.

Men saa vov en Dyst; søg at fortrænge hende af Huset!

Det kan jeg ikke; hun dominerer hele Huset, stødte jeg hende bort, stødte jeg Huset med. Livet i Familien er blevet mig utaaleligt, siden hun er kommen.

Hør, veed De hvad, Bendixen — sagde Levy efter en Pause — gift Dem, tag Pigebarnet bort fra dem, jo før jo heller.

Jeg skal dog have Familiens Tilladelse, og inden

jeg faaer Examen og Praxis, giver man den naturligvis ikke, især under det Forhold, som nu herfker imellem os.

Men De har jo Formue, De behøver ingen Praxis.

Jeg har ikke Mere, end jeg selv kan leve af. Hvad vilde der blive af et Ægteskab, hvori' jeg ikke kunde skaffe min Kone et nogenlunde behageligt Liv? Og min Kjæreste er opdraget i Rigdom.

Men Faderen er rig —

Skulde jeg lade min Kone føde af hendes Fader? Saa skulde vi høre Dem raabe paa Joden! Desuden er han Kjøbmand, og en Kjøbmand er i Grunden aldrig rig. En stor Medgift paa een Gang, den kunde jeg nok tage imod; men en aarlig Understøttelse — det vilde kun gjøre mig ligesaa, eller endnu mere afhængig af dem, end jeg allerede er. De kan troe, at jeg har tænkt nok over det Altsammen; jeg bestiller jo ikke Andet.

Nu, saa veed jeg da, at Deres egen Fader er rig.

Levy! Det kan De ikke mene! Jeg skulde tage af min Fader for at ernære en christen Pige!

Saa veed jeg, min Sjæl og Salighed, ikke Andet, end at De lader Dem døbe. I Grunden er det da ogsaa det Naturligste: Elsker De Deres Kjæreste ret af Hjertet, saa er det en let Sag at lade Dem døbe for hendes Skyld.

Jeg kunde blive rasende over saadanne Theorier. Theorien tager sig saa godt ud, og jeg kunde dog strax gjendrive den med en anden Theori, der er ligesaa uhold-

bar: En brav Mand forlader ikke sin Tro for nogen verdslig Lykke. Men De veed jo godt, at jeg ikke kan lade mig døbe, jeg, som endnu hver Morgen og Aften siger min Krischmo [1]. Jeg veed ikke — men jeg holder mere af Jøderne nu end før..... Ofte har jeg saa levende forestillet mig, at jeg var døbt, at jeg ansaae mig for en Christen, og jeg kan ikke beskrive Dem, hvilken Kval det var, naar jeg mødte en Jøde paa Gaden, og hvilken usigelig Lettelse det saa var, naar jeg sagde til mig selv: Du er jo ikke døbt endnu. Jeg kom da ret til at tænke paa den døbte Jøde her i Byen, der om Fredag Aften, naar Jøderne gik til Kirke, fulgte dem til Indgangen og blev staaende udenfor, indtil de sang: L'hro daudi [2], og da gik grædende hjem.

Saa udskriver jeg Dem som incurabel og siger Dem Farvel, jeg skal tilbage til Byen.

O, gaa lidt med endnu, Levy; jeg er saa forfærdelig nedtrykt. Jeg vilde ikke ønske Dem i mit Sted — skjøndt De saa bedre vilde føle, hvad jeg lider.

Stakkels Fyr! — sagde Levy — Gud give, jeg kunde opdage et nyt Pitcairn, hvortil De kunde bortføre Deres Kjæreste og leve i paradisisk Ro, adskilt fra hele Verden.

Ja, gid der var en saadan kraftig Afgjørelse mulig!

---

[1] see Pag. 16.

[2] L'hro daudi likrahs kalo: Op min Frænde at gaae Bruden imøde.

Gid jeg paa eengang kunde samle alle Lidelserne til Kamp imod mig og vove Alt paa at forjage dem, selv Livet! Det var altid bedre end saaledes at seigpines. Ordsproget har Ret: Det er en feen Død at lade sig træde ihjel af en Gaas. Og jeg bliver traadt, som en Orm, og tør ikke engang bide..... hvor jeg hader det Fruentimmer! Dersom ikke Tanken om min Kjæreste altid beholdt Overhaand i mit Hoved — jeg troer, jeg for længe siden havde dræbt hende.

Deres Stilling er piinlig, Vendiren; De gaaer omkring med en huul Tand og vil gjerne af med den, men har ikke Mod til at lade den trække ud. Og der er dog kun to Alternativer at vælge imellem, De maa høre det endnu engang: Enten lade Dem døbe eller slaae op.

Deri, at jeg er stillet mellem disse to Alternativer og ikke kan vælge noget af dem, bestaaer jo netop Ulykken! — raabte Jacob utaalmodig: Naar et Menneske staaer imellem Ild og Vand og raaber om Hjælp, er det ingen Sag at sige: Spring enten i Ilden eller i Vandet.

Naa, saa løb Deres Vei, Menneske, løb baade fra Ilden og Vandet!

Med Dem er der intet Udkomme idag, sagde Jacob.

Herregud, hvad skal jeg gjøre? Med Deres Omstændigheder, af Deres Klemme er der intet Udkomme, sig heller det. Jeg sprang s'gu gjerne i Ilden eller Vandet for Dem, det kan De være vis paa; men jeg indseer ikke,

at det kunde være Dem til videre Nytte. Kan jeg være Dem til Gavn, saa sig til, her er jeg, befal! Veed De det ikke i Øieblikket, og finder De det senere, saa har De jo min Adresse. Farvel! hils Præstekonen!

Da Levy gik tilbage, sagde han til sig selv: Nu tænker jeg, at jeg har sat det stakkels Menneske i en saadan Sindsstemning, at han gaaer hen og gjør en dum Streg. Og den dummeste Streg, han kan udføre, er altid klogere end at vedblive at gaae, som han gaaer.

Men Jacob udførte netop ingen Streg denne Aften. Alt som han kom nærmere til Landstedet, aftog hans Heftighed, og den dumpe, sløve og dog saa irritable Gemytstilstand lagde sig atter over ham.

Da Thora saae ham komme, bleg og udmattet af den lange Gang, Heden og Sindsbevægelse, troede hun, at han var syg, og ilede ængstelig efter Draaber. Hans Udseende vakte endogsaa Uro hos de øvrige Medlemmer af Familien; man omringede ham og spurgte deeltagende efter hans Befindende. Da Thora kom med Draaberne, rev Tante Mathilde dem fra hende for selv at tælle dem. Jacob befandt sig i nogle Øieblikke forunderlig vel; han var bleven saa uvant til Venlighed, at han over disse Beviser paa Ømhed glemte alt Nag; han følte, hvor høit han kunde elske alle disse Mennesker. Da han med Thora vendte tilbage fra en kort Spadseregang i Haven, var han som nyfødt, for første Gang lagde han Mærke til Viinrankerne, der slyngede sig op ad Husets

Muur, det dækkede Thebord inde i Havestuen forekom ham saa hyggeligt og indbydende, som han endnu aldrig havde seet det.

Tante Mathilde kom ham imøde i Døren. Naa, sagde hun, De seer jo saa frisk ud som en Fisk. Gud skee Lov! Jeg var allerede bange for, at De skulde døe, her. Vi stakkels Mennesker kjende jo ikke til, hvorledes De skulde begraves.

Mille lo høit og gik bort.

Saa var da Stilstanden allerede udløben.

Jacob skammede sig næsten over de blide Følelser, han for et Øieblik havde næret; han bebreidede sig selv Feighed. Det var dog Længsel efter Fred, sagde han til sig selv, som havde havt den meste Deel i hans Glæde over den Omhu, man viste ham:

Jeg gjorde mig mindre stærk, end jeg var, blot for at nyde deres Omhu! O, hvor dybt have de fornedret mig! Nu forstaaer jeg, hvorledes mit hele Folk kunde blive saa forkuet, at det med væmmeligt Trælleſind slikkede den Haand, som slog det!

Fjortende Capitel.

Jeg er kjed deraf! sagde Grossereren ved Middagsbordet; jeg vil have No i Huset. — Du Stakkel, sagde han, idet han vendte sig til Thora og klappede hende paa Kinden, Du har ingen altfor lykkelig Forlovelsestid.

Thora gav sig til at græde.

Det maa ikke blive saaledes ved! vedblev han heftig; der maa en Forandring i Tingene. Jeg tænkte, det skulde blive godt, naar vi kom herud; men det er lige galt. Forer Bendixen sig ikke vel op, saa vil jeg alvorlig forebolde ham det; skeer der ham Uret, saa skal jeg for Fremtiden tage hans Parti. No skal her være i Huset!

Tanten tog Ordet: Den Forandring, her maa skee, bliver nok, enten at Bendixen lader sig døbe, eller ogsaa, at vi Allesammen blive Jøder.

Grossereren blev rød lige op til Panden; men han

tvang sig og sagde: Jeg vil ønske, at min Fru Svigerinde ikke maa komme til at fortryde den Iver, hvormed hun tager sig af denne Sag. Dersom De ikke har Noget derimod, vil jeg nok selv afgjøre min Families Anliggender.

Med disse Ord reiste han sig og gik ud af Stuen.

Tante Mathilde blev siddende en Stund ganske taus; derpaa vendte hun sig til sin Søster og sagde: Det vil nok sige det Samme som, at jeg helst maa forføie mig ud af Huset? Nu er det kommet saa vidt, at han saagar sætter Splid i Familien.

Men det siger jeg Dig — raabte hun og foer op af Stolen, saa den faldt — det siger jeg Dig, Thora: Jeg lader mig ikke saaledes fortrænge af Din Kjæreste! Jeg bliver! Jeg bliver, indtil Din Fader og Din Kjæreste tage og kaste mig paa Døren! Saa kan Du for mig gifte Dig med Jøden! Saa har jeg gjort Mit!

Der blev en Pause efter dette Udbrud; Tante Mathilde holdt Lommetørklædet for Ansigtet og hulkede; de Andre sad med nedslaaet Blik, hver beskjæftiget med sine egne Tanker.

Der kommer han! sagde Mille og pegede mod Vinduet.

Thora, gaa Du ud og tag imod ham; det er ikke værdt, at han kommer herind, sagde Fru Fangel, idet hun gik hen til sin Søster.

Jacob havde i et Par Dage ikke været derude, og

Længslen efter Thora var bleven stærkere end den frygtblandede Uvillie mod Familien. Desuden drev en anden Følelse ham; det var en Anger, en Uro, som om han stod i Begreb med at gjøre Thora Uret ved at gaae til det jødiske Bryllup, der fandt Sted denne Aften. Fra det Øieblik af, da Schammos'en [1] havde været hos ham og indbudt ham med den gamle Formel: Ihr seid gepreit zu der Hruppo und dem Essen; Messer und Gabbel und Löffel selbst mitzunemmen [2], havde en uimodstaaelig Længsel, ligesom en Hjemvee, betaget ham. For at undskylde sig, sagde han til sig selv: Jeg forhindrer jo ikke Thora fra at gaae i christen Kirke, og hun har jo sin Familie; hvad har jeg?

Men desuagtet var hans Samvittighed ikke rolig.

Det var ham kun piinligt at finde en Indledning, en passende Maade at sige det paa; men, da hun vedblev at gaae taus ved hans Side, og han ikke i sin Forlegenhed vidste Andet at tale om, samlede han alt sit Mod og sagde:

Jaften er der Bryllup hos min Onkel; hans Datter bliver gift.

Naa, sagde hun, saa er Du da bedt?

Ja, svarede han, og det smertede ham et Øieblik, at hun saa bestemt antog, at hun ikke var indbuden; den

[1] Degnen.

[2] I er indbuden til Vielsen og til Maaltidet; Kniv, Gaffel og Skee tager I selv med.

Tanke-var altsaa stedse nærværende, at der var en Skranke imellem dem. — Ja, jeg er bedt.

Du gaaer da?

Ja, jeg har det rigtignok ifinde — endskjøndt.....

Gaa Du kun, min Ven! sagde hun; og gid Du maa more Dig godt.

Den resigneerte Tone, hvori hun talte, smertede ham. Han følte sig saa erkjendtlig for den Beredvillighed, hvormed hun undte ham en Glæde, at han i Tanken søgte efter Noget, der til Gjengjæld kunde glæde og opmuntre hende.

De vare komne ind i Skoven, til en Udkant, der aabnede sig mod Sundet. Der satte de sig paa en Græsbænk.

Den tidlige Eftermiddagssol skinnede hedt paa Havet, der laa som en tro Hund ved Landets Fod; ude i Bugten bevægede sig sagte, næsten umærkelig, Skibe med skinnende hvide Seil; Hveens Kyst tog sig ud som blaalige Dampe, der hvilede sagte zittrende i Horizonten. Under Træerne var der svalt, der hørtes ikke en Lyd uden enkelte afbrudte Fuglestemmer, som om Fuglene befandt sig for vel til at holde lang Samtale.

Efter en dyb Pause udbrød Jacob: Hvor unaturlige synes dog de menneskelige Forhold, naar man betragter Naturen! Over lutter Ubetydeligheder bekjæmpe vi Mennesker hverandre og gjøre os Livet ubehageligt, medens vi kunde være saa lykkelige! Hvor medlidende

maa den høie Natur smile, naar den betragter os. Det falder mig som Skjæl fra Øinene, i dette Øieblik føler jeg angrende, hvor megen Skyld ogsaa jeg bærer i det uvenlige Forhold, der finder Sted imellem Din Familie og mig. Thora! Jeg vil gaae ligefrem til Din Tante og række hende Haanden; giver hun mig blot eet godt Ord, saa vil jeg endogsaa blive hjemme fra Brylluppet, jeg vil kun tilhøre Eder.

Vil Du virkelig gjøre det for min Skyld! raabte Thora.

Ja, kjære Thora, og for min egen Skyld! I dette Øieblik er jeg saa lykkelig, jeg seer saa klart. Det er en Umandighed af mig, at jeg saalænge har været bange for at vise mig svag og give efter.

O, Gud ske Lov! Saa bliver Alt godt! Det er bestandig blevet sagt, at der Intet vil være i Veien, naar Du blot.....

Naar jeg blot?

..... Gaaer over til vor Tro.

Der fortælles, at et Menneske, som bliver truffet af et dræbende Skud, et Øieblik bevarer sit rolige Udseende og derpaa styrter ned, ligesom om Dødens Tanke var for stor til at han øieblikkelig kunde fatte den. Jacob vendte sig om imod Thora ligesom forundret, det glade Smiil hvilede endnu over hans Ansigt; men et Øieblik efter overfoer en dødelig Bleghed hans Ansigtstræk.

Han stod op, og gik tilbage med hende gjennem Skoven og Haven.

Er Du vred? spurgte hun med bævende Læber.

O, nei! svarede han, næsten uden at vide, hvad han sagde, og fortsatte Gangen.

Han lagde ikke Mærke til, at de vare komne ind i Havestuen, hvor der befandt sig Fremmede, iblandt dem Lieutenant Engberg, før de Talendes Stemmer vakte ham. Da sagde han hurtig Farvel. Thora sagde med halvkvalt Stemme: Imorgen Formiddag Kl. 12 kommer jeg til Byen for at besørge nogle Ærinder; vil Du komme hen og følge ud med mig?

Han svarede Ja og forlod Huset.

Da han var kommen i nogen Afstand, stod han stille og lænede Hovedet mod et Træ.

Saa har da Ormen stukket den Plante, jeg havde opelsket, og, hvorunder jeg søgte Skygge!..... Men hun har ingen Skyld; de have forgiftet hendes Øre..... O, hvem der kunde rive hende ud fra dem..... Jeg elsker hende dog saa inderlig.....

Jeg gik for uvenlig bort, vedblev han, idet han fortsatte Veien..... Og dog, hvorledes skal jeg kunne gjensee hende?..... O, Gud! Du har lagt Din Haand paa mig, tungt men retfærdigt.

Thora var fulgt nogle Skridt ud med ham. Da han var gaaet fra hende, saae hun et Øieblik efter ham med

et bittert Smiil og brast saa i Graad. Men lidt efter tørrede hun Øinene, aandede paa Lommetørklædet for at skjule, at hun havde grædt, og gik ind til Selskabet.

I Marcus's festlig pyntede Dagligstue vare Mændene samlede til Minhro (Eftermiddagsbønnen), som bedes, før Vielsen gaaer for sig; Kvinderne vare i et andet Værelse beskjæftigede med Bruden.

Gudstjenesten skulde til at begynde, og Marcus blev kun opholdt ved endnu engang at indprente sin Kone alle Forholdsregler.

Er nu Haaret redt, Solvkjæden bunden om hende, Sløret viklet om Hovedet, saa at hun ikke kan kjendes? spurgte han, idet han trak sin Kone hen i en Krog.

Alt er istand, svarede hun utaalmodig, blot Du vil begynde Minhro.

Kjære Kone! Din Sorgløshed gjør mig ængstelig. Blot der ikke skeer en Feil! Husk paa, at man faaer ikke hver Dag en Datter gift.

I dette Øieblik stødte Konen til ham og blinkede med Øinene imod Døren.

Jacob! Min Broderson! sagde han forbauset, da han vendte sig om. — Der kan Du see, sagde han, idet han livlig vendte sig imod sin Kone; jeg tænkte det nok! Han er dog en Jøde i Hjertet.

Hvor han seer daarlig ud! sagde hun.

Och und Nebbisch[1]! han dandser visselig ikke paa Roser imellem Goijim! Jeg siger Dig, det havde været fornuftigere af ham at forelske sig i vor Mariane.

Marcus! Solen staaer lavt! Er der mere, Du vil mig?

Nu i Guds Navn! Skeer der en Forseelse, komme den over Dit Hoved!... .... Ikke for meget Godt vilde jeg undvære, at han er kommen.

Han gik hen og hilste Jacob og gav derpaa Tegn til, at Bønnen skulde begynde.

Alle bedækkede Hovedet og vendte sig imod Øst med et dybt Buk for den usynlige Guddom. En dyb Taushed hvilede over Værelset, medens Mændene sagte hviskede Bønnerne og Velsignelserne. Den synkende Eftermiddagssol skinnede paa Vinduerne ligeoverfor, saa at de saae ud som farvede Glasruder i en Kirke og kastede et underligt Skjær over den lille Menighed.

Da Minhro var endt, begav Brudgommens Schaumer[2] sig til Kvindernes Værelse med Brudgommens Foræringer til Bruden: et Par Strømper, to Par Sko, et Silketørklæde og en Bønnebog; lidt efter kom Brudens

---

[1] O, den stakkels Fyr!

[2] Bevogter; en Ven eller Beslægtet, der sover hos Brudgommen Natten før Bryllupet, for at ikke den onde Aand skal komme og bortføre ham (cfr. Tobiæ Bog).

Forærinqer til Brudgommen: en Tephilimbeutel (Posen, hvori han gjemmer de hellige Kapsler og Læderremme), Thalis'en, hvori han indhyller sig under Bønnen, og Kittelen, hvori han beder den store Forsoningsfest og bliver begravet.

Nu klang Trompetstød, og Dørene til Salen aabnedes; parviis fulgte Mændene Brudgommen og stillede ham under Hruppen [1], hvorpaa Kvinderne droge ind i Processíon med Bruden og, medens Trompeterne blæste en høitidelig Marsch, førte hende tre Gange omkring Brudgommen, før de stillede hende ved hans Side.

Præsten traadte ind under Baldachinen og oplæste Ægteskabscontracten, og Brudgommen paasatte Bruden Ringen, der strax blev omviklet med et Silkeklæde (og ikke tør blive synlig før Morgenen efter Brylluppet). Et Glas Viin blev bragt ind, Præsten indviede det med en kort Bøn og lod Brud og Brudgom drikke deraf, hvorpaa Glasset lagdes under Brudgommens Fod og han søndertraadte det som Tegn paa, at saaledes som dette Glas ikke kan sammenføies, skulle de To ikke adskilles.

Den dybe andægtige Stilhed afbrødes af høirøstede Lykønskninger og Trompeternes Fanfarer; de nu forbundne Familier omarmede hinanden og det unge Par; det var en glad Klynge af jublende, lykkelige Mennesker.

Ved det muntre Maaltid, hvor de Ældre gjenlevede

[1] Hruppo, en Baldachin, hvorunder Vielsen fuldbyrdes.

deres Ungdom og i ubunden Lystighed søgede med den rødmende Brud og den lykkelig smilende Brudgom, og de Yngre i høirøstet Glæde ligesom søgte at overdøve deres egen Længsel, havde Jacob faaet Plads ligeoverfor sin Onkels yngste Datter, hende, han havde undervist som Barn. Hun sad der, med det blege, fine Ansigt, og med de kloge sorte Øine nysgjerrig-deeltagende heftede paa ham, som om hun i hans Ansigt vilde læse Spor af den Lykke, de christne Piger havde skjænket ham. Han var forunderlig tilmode. Den anstrængende Gang i det varme Veir og den tilbagetrængte Smerte havde udtømt hans Kræfter og givet Sjælen et sygeligt Overherredømme; hans Legeme befandt sig i en Tilstand, hvor Sandserne kun trægt og uvillig gjøre deres Tjeneste, hvor Øiet seer som gjennem en Taage og Lyden kommer til Øret som gjennem et tomt Rum. Hvad han saae for sig, al denne Lykke og Glæde, den unge Pige med det kloge deeltagende Blik, Alt begyndte at gestalte sig som noget ængstende aandeagtigt, som et Tryllebillede, hans gode Engel sørgende oprullede for ham for at vise, hvad den havde tiltænkt ham. Hver Gang hans egne Forhold kom ham i Tanke, foer det ham som glødende Stik gjennem Brystet, han blev tilmode som Kvinden i Eventyret, der som ung Pige af Frygt for at føde havde spiist fortryllede Korn, og i Kirken saae de ufødte Slægter komme imod sig og med et straffende Blik lægge de livløse Hænder paa hendes Bryst, en efter anden, i lange uoverskuelige Rækker, indtil hun

af Smerte og Sjæleangst sank død ned paa Kirkegulvet. Lyden af Selskabets Jubel syntes ham at fjerne sig, selv den unge Pige syntes ham tilsidst et Taagebillede, medens de sorte Øine endnu søgte ham og tilvinkede ham et evigt Farvel. Han vaklede og holdt sig ved Bordet for ikke at falde ned af Stolen.

Da han kom til sig selv igjen, saae han sig omgiven af hele Selskabet; Alle viste ham den kjærligste Omhyggelighed. Næsten grædende takkede han Jøderne for deres Kjærlighed og skyndte sig bort for ikke at forstyrre deres Glæde.

Da han stod paa Gaden, i den stille Aftenluft, i den utydelige Summen af Forbigaaende og Spadserende, var han forknyt og nedtrykt. Han var som husvild, hvorsomhelst han vendte sin Tanke hen, mødte han Gru og Ængstelse. Endelig standsede Tanken ved Levy, og en Straale af Trøst foer gjennem hans Sjæl; han vendte sin Gang til Fødselstiftelsen, hvor Levy boede.

Da han nærmede sig Værelset, hørte han høirøstet Samtale; men, da han gjenkjendte Levys Stemme, gik han dog ind.

Midt i det store, grøntmalede Værelse stod et Bord og derpaa en Olflaske og et beskadiget Glas; paa en Kant af Bordet sad Værten med sin lange Pibe; to af Gjæ-

sterne sad i Sloprok oppe i Vinduet, med Ryggen til Gaden; Andre laae rygende henstrakte paa Sengen eller sad paa Sengefjælen; kun to havde nedladt sig paa Stole, fordi der nemlig ikke var flere Stole.

Trods de ugeneerte Stillinger bare de Tilstedeværendes Ansigter Præg af en energisk Livfuldhed, som om Noget var forefaldet, der i usædvanlig Grad interesserede dem.

Der er Bendixen! skreg En; det er Noget for ham!

Bendixen! raabte König og reiste sig op i Sengen; har Du hørt Nyt? Der er Revolution i Frankrig! Carl den Tiende er forjaget! Vive la république! See, hvor han staaer som en Billedstøtte af bare Overraskelse!

En tilføiede: Grøndal har foreslaaet, at hele Stiftelsen skal udvandre til Frankrig og lade sig ansætte i den republikanske Armee.

Ja, sagde Grøndal, jeg er kjed af de Lapperier, man har her. Naar ikke en Rasphuusfange engang imellem stak en af Opsynsmændene med en af de solide brede Knive, de have derude, saa fik man aldrig et ordentligt Saar at see. Men der! Og kom man derover, saa kunde man selv hugge, stikke eller skyde Saaret, som man vilde have det. Jeg formoder, at nu ville Russerne gaae imod Franskmændene, og der er ingen Patienter, som jeg holder mere af end Russerne; man kan trepanere en saadan Karl og tage Halvdelen af Hovedet bort, og han er lige qvik for det. Ovre paa Almindeligheden havde vi ifjor en

russisk Matros, der var bleven knust af en Jolle, som faldt ham i Hovedet. Da jeg fik fat i ham, var han som Grød. Tre Maaneder efter saae jeg ham paa Torvet banke en Amagerbonde, fra hvem han havde stjaalet en Agurk.

Hvem der var i Paris nu! sagde En; hvilket Liv der maa være! Jacobinerne sætte deres røde Huer paa, erklære Jordens Konger Krig — og maaskee Himlens med — og slynge en Million Mand imod Fjenden! Herre Jemini! Jeg forestiller mig, at der hele Dagen bliver slaaet Generalmarsch og ringet med Stormklokkerne fra de utallige Kirketaarne, og at under Larmen de gamle Kongemordere krybe frem og bade sig i Solskinnet som Snogene om Foraaret.

Respect for Kongemorderne! raabte König. Jeg kunde selv have Lyst til at være Kongemorder — paa en honet Maade naturligviis, med ordenlig Proces, Dom og Execution. Bare vi havde en anden Konge end den hvidhaarede Frederik! Det er ogsaa forbandet, at vi ikke have en Konge til det Brug.

Grøndal sagde: Man noies med, hvad man har. Jeg stemmer for, at vi strax marschere mod Amalienborg. Aux armes citoyens!.....

Jeg skulde bede, om Doctoren ikke vilde trine ned; der er kommet en ny Patient, sagde en indtrædende Læredatter.

Jeg kommer strax, sagde Grøndal og foer i Toflerne.

Jeg vil dog gaae ned og see paa den Nye, sagde En og gik ud.

Flere fulgte, og lidt efter var Levy alene med Jacob.

Det er nok bedst at tænde Lys, sagde Levy; hvor Dagen allerede tager af! For en Maaned siden var det lyst til Kl. 10. See saa, nu kan vi see, hvad vi sige... ..... Men hvad Fanden gaaer der af Dem? De seer jo ud, saa stolt og bestemt som — en Konge vilde jeg sige, hvis det ikke lod til, at det Slags Folk gaae af Moden. For Fanden! Det klæder Dem godt! Det er længe siden jeg saae saadant et Ansigt paa Dem!

Det maa vel være, fordi jeg endelig vil Noget! Levy, jeg gaaer til Frankrig.

Til Frankrig? raabte Levy.

Ja, jeg kan ikke holde ud her, jeg maa ud af al den Elendighed, jeg maa bort! Det kom som en Aabenbaring, da jeg stod imellem disse sunde Naturer og tilbunds følte min egen Umandighed og Svaghed.

Men hvad er der da skeet?

Intet Andet, end at idag har ogsaa hun ladet mig høre, at jeg er Jøde, og forlangt, at jeg skal lade mig døbe.

Naa, vil De da slaae op med hende?

O, nei, Levy! Jeg veed jo godt, at det ikke kommer fra hende selv! Hun har ikke Fred for de Andre, de bedøve hende. Og mig have de piint, saa der tidt er kommet mig ligesom Blod for Øinene. Jeg vil gaae til

Frankrig, jeg vil tilkjæmpe mig en Stilling og saa føre hende dertil; der kan jeg leve med hende i Ro..... der have Alle mørkt Haar og mørke Øine.

Og Deres Kjæreste? Hvad troer De, hun vil sige dertil?

Elsker hun mig virkelig, saa vil hun vente paa mig. .....

Og naar hun ikke venter paa Dem?

Saa elsker hun mig ikke, saa vilde det gaae galt, selv om jeg blev.

Bendixen! Lad os tage i Skoven paa Søndag, saa kunne vi tale nærmere om denne Theori.

Det er mit Alvor, Levy; hvis det er muligt, reiser jeg endnu imorgen.

Imorgen Aften skal jeg komme og høre, om De er reist.

Levy! Kan De virkelig som Ven af mig ville raade mig til at blive her og gaae tilgrunde?

Jeg raader jo ikke til Noget. Dersom jeg var i Deres Sted, gjorde jeg kanskee det Samme, og kanskee gjorde jeg det ikke; det veed jeg slet ikke. Men for det Første tænker jeg som saa, at imorgen, naar De taler med Deres Kjæreste, bliver der stor Graad og Forsonings-scene, og paa Søndag tager De i Skoven, men maaskee ikke med mig.

Og jeg giver Dem mit Æresord paa, at jeg reiser!

Hys! Det var godt, at ingen Christen hørte det. De veed nok, det klinger underligt, naar en Jøde taler om Æresord. — Men velan da, Menneske: Hvis De virkelig vil reise, saa..... ja, saa skal idetmindste een trofast Ven følge Dem ombord. Og saa vil jeg denne sidste Aften drikke Broderskab med Dig, kjære Bendixen!

Femtende Capitel.

Da han vaagnede, laa Beslutningen fra den forrige Aften tung og trykkende paa hans Bryst; saasnart han tænkte paa at opgive den, aandede han lettere. Men da han kastede et Blik paa Forholdene, følte han snart igjen den Overbeviisning, at der intet Andet var at gjøre.

Længe gik han op og ned og gjentog endnu engang alle Grunde; derpaa gik han hen og tog Pas, før han begav sig til Thora. Med et saadant energisk Skridt styrker man sig undertiden, naar man føler sig svag.

Den foregaaende Aften havde Lieutenant Engberg lagt nøie Mærke til Thora og Jacob, da de kom ind i Havestuen, og den Maade, hvorpaa de skiltes. Han ansaae nu Tiden for gunstig til at gjøre en Diversion; hvad

han egenlig attraaede, var ham maaskee ikke aldeles klart, men Noget, antog han, maatte der falde af.

Menneskene ere i Almindelighed langtfra saa onde som deres Handlinger, ellers kunde man ikke gaae ubevæbnet paa Gaden. Naar En f. Ex. vil tage en Andens Kjæreste fra ham, tænker han ikke paa at begaae et Rov, men han siger til sig selv: Det stakkels Pigebarn er ulykkelig med den Grobian, der ikke forstaaer at skatte hende; med mig vil hun være langt lykkeligere; han trøster sig s'gu nok, i alt Fald faaer han kun Løn som forskyldt.

Lieutenant Engberg passede omhyggelig paa, da Thora kom kjørende med sin Fader; da han kunde antage, at Faderen var gaaet ind i sit Contoir, gik han derop.

Hun sad og ventede Jacob; hun var forknyt og ængstelig for, hvorledes de vilde mødes efter den foregaaende Dags Scene.

Da det bankede, og Lieutenanten ærbødig bukkende traadte ind, følte hun sig ligesom lettet ved, at det endnu ikke var ham, at hun havde faaet Udsættelse, og der var maaskee Spor deraf i hendes Tone, da hun udbrød: Er det Dem, Lieutenant Engberg!

Lieutenanten udlagte denne Nuance i Tonen til sin Fordeel og svarede: Jeg vidste, at De vilde komme herind i Formiddag, og saa kunde jeg ikke nægte mig den Glæde at spørge til Deres Befindende. De saae saa lidende ud iaftes, da jeg forlod Dem.

Var det saa, at under Sorgerne og Ubehageligheder

var Thoras Kjærlighed aftaget eller idetmindste ikke altid paa rede Haand? Eller er det sandt, hvad der siges, at det mest trofaste Fruentimmer af husmoderligt Instinct gjerne vil have en Elsker i Forraad? Eller var der blot i Lieutenantens blode Tone Noget, der var trøstende for Thora i hendes Ængstelser? Eller..... Nok, istedetfor at kalde sin Fader ind, nøiedes hun med at sige: Jeg venter min Forlovede hvert Øieblik; det vil være ham paafaldende at see Dem her.

Ah, det er kun af Frygt for Kjæresten, at hun er bange for en tête-à-tête! — tænkte Lieutenanten. Han svarede: Jeg hørte igaar, at De bestemte ham Tiden til Kl. 12, og Klokken er først $11^1/_2$; i alt Fald er den Anledning, hvori jeg kommer, af den Natur, at Hr. Bendixen gjerne kunde være tilstede. Jeg vilde kun udtrykke min Beklagelse over at have seet Dem lidende og mit Haab om, at det kun var et forbigaaende Ildebefindende, som Deres Forlovedes kjærlige Omhu snart vil forjage.

Ved disse Ord fyldtes uvilkaarlig Thoras Øine med Taarer, og hun holdt Tørklædet for Øinene, medens hun med Haanden vinkede til Engberg, at han skulde gaae. Lieutenant Engberg greb Haanden og kyssede den.

I dette Øieblik stod Jacob Bendixen i Døren.

Alle Tre bleve i nogle Øieblikke staaende ubevægelige. Lieutenanten fattede sig først; han tog sin Hat og gik med et lille Buk forbi Jacob ud af Døren. Jacob traadte et Skridt tilbage, og Døren faldt til imellem dem og Thora.

Bi et Øieblik, Hr. Lieutenant, sagde Jacob og gik efter ham; hvad havde De her at bestille?

Naar Herren i Huset forlanger Regnskab af mig, skal jeg aflægge det, svarede Engberg og fortsatte sin Vei.

Men Jacob lagde Haanden paa hans Skulder og sagde: Men maaskee De da vil aflægge mig Regnskab for Deres Besøg hos min Forlovede — — skynd Dem ikke saa stærkt, Hr. Lieutenant.

Naa, svarede Lieutenanten, idet han vendte sig imod Jacob og med et malicieust Blik saae paa ham: Jeg søgte efter bedste Evne at trøste en stakkels ung Pige, der har det Uheld at være bunden til en Bjørn.

Jacob zittrede af Vrede; men endnu beholdt han Fatning nok til at sige med temmelig rolig Stemme: Tillad mig at sige Dem, Hr. Lieutenant, at De er en ærefløs Karl. Jeg er beredt til øieblikkelig at give Dem Satisfaction.

Lieutenanten traadte et Skridt tilbage, bukkede dybt og sagde: Megen Tak for den tiltænkte Ære; men som Officier..... De indseer nok..... duellere med en Jøde.....

Næppe var dette Ord udsagt, før Lieutenanten følte sig greben af en haard Haand og slynget igjennem det store Værelse henimod Døren. Her samlede Lieutenanten sig og gjorde Mine til at ville hævde Pladsen; men der var i Jacobs Ansigt, da han vendte sig imod ham, et

saa dødelig-forbittret, et saa vanvittig-lidenskabeligt Udtryk, at han ilede ud af Døren og forsvandt.

Jacob blev staaende i nogle Øieblikke for at gjenvinde sin Fatning. Han lyttede. Det forekom ham, at Thora maatte komme ud, hvis hun var uskyldig i denne Sammenkomst — og det troede han —; men Skinnet var dog imod hende, og hun burde give en Forklaring, og hun burde gjøre det første Skridt.....

Hun sad derinde næsten bevidstløs af Undseelse og Angst og ventede at see ham aabne Døren.....

Han ventede endnu i nogle Øieblikke — hun kom ikke.

Han aabnede Døren til Gangen, slog den haardt i igjen og gik langsomt ned ad Trapperne; ved hvert Skridt ventede han at høre hende kalde.

Udenfor Porten standsede han endnu engang: Der hørtes ikke en Lyd; den store Bygning var som uddød. Han angrede allerede, han kunde have gaaet tilbage, men Stoltheden drev ham fremad.

I flere Timer gik han lyttende frem og tilbage i sit Hjem, standsede ved den mindste Larm paa Gangen, om det ikke var Bud fra Thora. Endelig kom Nogen henimod hans Dør, bankede og traadte ind — Levy.

Paré, der bliver ikke Noget af Reisen! raabte Levy i Døren.

Det vil vi faae at see, sagde Jacob.

Aa, jeg har tænkt noiere efter, det varer s'gu ikke

længe, saa skriver hun, Familien giver Kjøb, og det Gamle begynder forfra.

Ja, hun kan skrive! sagde Jacob til sig selv. Hun vil nok skrive mig til og undskylde sig, naar hun hører, at jeg er reist. Alt kan blive godt, netop ved min Reise!

Med bestemtere Tone end før svarede han: Vi ville faae at see, om jeg reiser eller ei.

I alt Fald tager jeg ikke Afsked for længere end otte Dage. Det er noget forbandet Noget at tage Afsked for lang Tid. Vi sige ikke Andet end: Adieu saa længe.

Skal jeg bære Herrens Toi? Det er paa Tiden, sagde den indtrædende Karl.

Da han sad i Kahytten, efter at Levy havde forladt ham, og med næsten tankeløst Blik betragtede Omgivelserne som noget besynderlig Fremmed, som noget ham Uvedkommende, der af sig selv vilde forsvinde, mærkede han pludselig paa en slingrende Bevægelse, at Skibet var i Gang. Det var, som om han først i dette Øieblik følte, at han skilte sig fra Thora. Med Fortvivlelsens Angst ilede han op paa Dækket, som om han vilde springe i Land; men Skibet var allerede et langt Stykke ude.

Denne fuldstændige Umulighed, som viste sig ham, udøvede en næsten beroligende Indflydelse paa hans Sind. Denne store, rolige Vandflade, hvori kun Kjølens Fure

vakte en øieblikkelig Uro — den var som lagt af Skjæbnen selv: Det skulde saa være!

Skibet gled i sin sikkre, hurtige Fart forbi store og smaa Fartøier; en frisk Søvind begyndte at blæse; en Passageer slog Ild og tændte sin Cigar, med et Velbehag, som om der intet Vigtigere existerede; Solen brød et Øieblik frem af Skyerne og skinnede paa den forsvindende Stad og det grønne Land. Scenen oplivede uvilkaarlig Jacob, Blodet strømmede med behagelig Varme gjennem Aarerne, han følte sig et Øieblik saa let og fri, og han raabte i sit Indre: Nu ikke forknyt! Jeg skal jo ud i den vide herlige Verden at kjæmpe for min hele Tilværelse. Hvor mange er der ikke, som i dette Øieblik vilde misunde mig!

En Jode.

Tredie Bog.

Første Capitel.

Diligencen rullede med Jacob gjennem Barrieren ind i Paris.

I Gaderne, paa Boulevarderne, mødte hans nysgjerrige, søgende Blikke Spadserende, Forretningsmænd, Lastdragere, Municipalgardister, men ingen Emeuter. Boutikerne stode aabne, Kjøbere gik ind og ud, en Afdeling af Nationalgarden drog paa Vagt med Trommer og den trefarvede Fane; men Folk gik forbi uden at lægge Mærke dertil.

Da han havde opsøgt et Hotel, gik han ud for at lede efter Revolutionen; men den var intetsteds. Hist og her laa en Dynge Steen, som havde været brugt til Barricade, men Brolæggerne vare allerede ifærd med at stampe dem ned i Jorden igjen; etsteds fandt han et Huus søn-

derrevet af Kugler, men Murerne vare allerede beskjæftigede med at udbedre det.

Jacob søgte efter det franske Folk, det store Folk, som nyliz i disse selvsamme Gader havde styrtet en Konge, han saae kun Forbigaaende som i Kjøbenhavn, rolige, fredelige Spadserende. Han saae efter de republikanske Rækker, der, ved det første Blik, i ham skulde see en af deres og optage ham som en Broder, de vare intetsteds, for de Forbigaaende var han kun en Spadserende mere. Ingen lagde Mærke til ham, Ingen brød sig om ham, der havde sat et heelt Livs Lykke paa Spil for at ile til dem.

Han besøgte de Deputeredes Kammer, man skjændtes, heftig, lidenskabelig — om et Ord, et Bogstav i Chartet; han bivaanede Domstolenes Forhandlinger, man dømte en Tyv, der havde forstyrret den offenlige Sikkerhed.

Det svimlede for ham; han begyndte at blive tilmode, som havde han solgt sin Sjæl til den Onde for et Blendværk.

Han havde villet kaste sig ud i Livets heftigste Tummel, i Kamp og Farer, for at erhverve Hæder, Berømmelse..... han gik op i Krigsministerens Bureau for at blive ansat som Officier, Sousofficier i Algier — som Ikke-Franskmand kunde han ikke engang blive Soldat!

Han var ilet hertil med Blodet stormende, Musklerne spændte efter Anstrængelse, og paa een Gang saae han sig bestemt til slet Intet at virke.

Med fordoblet Kraft vendte den ængstede, piinte Tanke tilbage til Danmark og dem, han der havde forladt.

Han combinerede Forholdene saaledes, at det syntes ham aldeles naturligt, at han maatte faae Brev. Levy havde nok sagt Wilhelm Fangel, hvor han var reist hen, Wilhelm havde mæglet hos Familien, man vilde adressere Brevet til den danske Gesandt.

Han gik op i Gesandtens Hotel. Secretairen fortalte ham med den største Høflighed og Artighed, at man intet saadant Brev havde modtaget; Jacobs bristefærdige Hjerte blev endnu betynget med den Anstrængelse at skulle gjengjælde al den Høflighed, hvormed Secretairen fulgte ham til Trappen.

Et Instinct eller en Mani drev ham til Postbureauet. Det var ham ligesom en Trøst at see Breve, at overbevise sig om, at Breve endnu existerede i Verden. Hvor misundte han en Aften en Commis, der havde hentet en heel Pakke Breve!

Skulde han vende om, af sig selv reise hjem til Danmark, spille en Rolle som en Skoledreng, der havde skulket?..... Og maaskee saa et Brev kom, Dagen efter at han var reist..... Han maatte blive, ene, uden Bekjendte, Venner, Anbefalinger, ene med sig selv, sine skuffede Forhaabninger, sine dræbende Længsler, sine nagende Erindringer.

Han bevægede sig ene i den tallose Vrimmel. Mangen Aften, naar han uforvarende i sit Værelse talte høit

med sig selv, forskrækkedes han over sin egen Stemme, han havde ikke hørt den hele Dagen.

Det er tungt at være ene i Ørken; men det er tungere at være ene i en stor, folkerig, larmende Stad. Al Jordens Lykksalighed udbredes for Blikket: Rigdommen udstilles i al dens fristende, pralende Mangfoldighed, Equipager rulle forbi med prægtig klædte, deilige Kvinder, Venner spadsere Arm i Arm, Elskende vexle kjærlige Blikke, to Naboer hilse trohjertig hinanden — for den Fremmede er Alt dette dødt, han er udelukket fra det Altsammen, det er, som han slet ikke hørte til Menneskeslægten. Han staaer sulten foran et Bord, hvor Andre glade holde Maaltid, der bydes ham Intet, og han ønsker heller ikke at spise med dem, han ønsker Intet undtagen at kunne skjule sig i en Ørken eller paa Bunden af den dybe Flod, der strømmer igjennem den travle By.

Selvmord!..... Den Tanke opstiger maaskee i mangen Hjerne under en saadan Kval. Eller Drik, Beruselse, Bedøvelse, Glemsel for alle Sorger. Men Jacob var en Jøde, og dette Folk har en forunderlig seig Taalmodighed. Det lærte maaskee denne Taalmodighed, dengang den ægyptiske Pharao lod det brænde Teglsteen og selv skaffe Materialierne, og senere have Europæerne øvet det i Taalmodigheden. Det beruser sig ikke heller; det er sandseligt, men som de orientalske Folkeslag, som de hærdede Arabere, hvis Maaltid er en Haandfuld Dadler og en Slurk af Kilden, men hvis Telt er fuldt af Hustruer og Slavinder.

Som han en Dag gik gjennem rue Montorgueil, den Gade, hvor en af Carl den Tiendes Generaler havde maattet strække Gevær for Haglen af Kugler og Brosteen fra Mænd, Kvinder og Børn, og hvor Barricadernes Stene endnu ikke ganske havde lagt sig til Hvile som loyale Brosteen, blev han opmærksom paa en Larm fra det Sted, hvor Gaden hviner sig og skjæres af to andre Gader. Den Tanke, at Revolutionens Flammer maaskee igjen sloge ud, vakte hans Livsaander, og med hurtige Skridt nærmede han sig den forsamlede Menneskemasse. Midt imellem Mængden laa en Vogn væltet, og Kudsken vred sig paa Jorden under de Prygl, der regnede ned paa ham fra endeel vrede blousekklædte Mænd. Nogle af de Omstaaende fortalte med flydende Tunge Anledningen til dette Optrin: Da den gallonerede Kudsk var kommen kjørende, havde en Hob Blousemænd, der stode og samtalede, peget ad ham og talt haanlig om Aristocratiet, der holdt Equipage, og tvunget ham til at kjøre op imellem Barricadens Løvninger. Han havde mumlet et "la canaille", og dette havde givet Signalet til, at han var bleven revet ned af Bukken, hvorved Hestene sprang tilside og kastede Vognen omkuld. Jacob troede at høre halvkvalte Skrig fra det Indre af Vognen, han sprang til, og da han med Møie havde faaet Karethøren op, saae han to Damer i en lidet misundelsesværdig Stilling ligge over hinanden og forgjæves forsøge paa at reise sig. Greben af den Ivrighed, der let betager Mennesker, hvis Kræfter i lang Tid have hvi-

let, raabte han til Blousemændene: Det er Damer! Franskmænd, ville I lade Kvinder undgjælde for Kongernes Forbrydelser! — Det er en af de elskværdige Sider ved det franske Folk, at selv den ringeste synes at have en medfødt Følelse af Ridderlighed og Høihjertethed. I Hast blev Vognen reist, og Kudsken slap med de Puf, han havde faaet. Damerne kunde ikke komme sig af Skrækken, uagtet de Undskyldninger, Blousemændene ærbødig gjorde; de bade deres Redningsmand at kjøre med dem.

Da Damerne havde kjørt lidt, kom deres Rolighed tilbage, og den yngste udtomte sig i Taksigelser. Med en Pariserindes Snaksomhed tillod hun ikke Jacob at komme tilorde: De har reddet os, Gud veed fra hvilken Ulykke! De kom som en Engel fra Himlen..... Hvilke frygtelige Mennesker! Saae De den ene, hvilke Øine! .....hans sorte Skjæg var forresten smukt, men det var saa vildt..... Gud skee Lov, at De kom! Men det er Baron Descamps, det er hans Skyld!..... Han er saa ombyggelig for mig, han vil ikke, at jeg i disse urolige Tider skal gaae fra eller til Theatret ..... jeg er Skuespillerinde, min Herre, første Elskerinde ved Vaudeville-Theatret..... Det er en gammel Nar, den gode Baron Descamps!. ..... han gjør Cour til mig, sender mig sin Vogn, jeg tager imod den..... voilà tout!

Ved disse Ord tilkastede hun Jacob et Blik af sine store sorte Øine.

Léonie! — sagde den ældre Dame med en bebreidende Tone.

Jeg siger min Mening! raabte Léonie; jeg har sagt ham i hans aabne Øine, at han er en gammel Nar..... Tænk Dem, min Herre, en Mand paa sine gode halvtredsindstyve Aar..... og saa bærer han Paryk!..... Det kunde endda være det Samme; men dette Indfald med Vognen, det tilgiver jeg ham ikke, det skal han betale..... Her boer jeg, min Herre, rue faubourg Poissonnière N° 3, Demoiselle Courtois..... ... Jeg beder Dem bœre mig med Deres Besøg..... imorgen Aften, saa spiller jeg ikke..... imorgen Aften Kl. 9, det er afgjort..... Adieu, min Hr. Ridder!

Andet Capitel.

O, det er prægtigt! See, hvor Husene fare forbi! ..... Nei see, hvor Hestene springe for Omnibussen, de ville løbe omkaps med os — à demain, J gode Heste! ..... tag Dig iagt — ah, Gud skee Lov, det gik godt! ..... Naa, Du kan da kjøre!

Afsted, afsted, franske Hest! Saadan! spring høit i Veiret, saa lystig, som Du vil! Afsted, afsted!

Hyp, hyp! raabte Léonie og lo høit, medens hun krampagtig kneb ham i Armen.

Hvor skal vi kjøre hen? spurgte hun, da de kom ind imellem nogle Vogne og maatte kjøre langsommere.

Jeg veed ikke! Til Verdens Ende! Naar Hesten havde Vinger, skulde vi kjøre op i Luften, op imod Solen, som Phaeton..... kjender Du Fablen om Phaeton, der styrtede ned?

Ak, har Du ogsaa hørt om den deilige Phaëton?

Ja, hvor det gjorde mig ondt! De brød ind hos Greven og tog den ud af Vognskuret og brugte den til Barricade. Saa gik der en Kanonkugle igjennem den og splintrede den i tusinde Stykker..... ah!

Hvad er der?

Saae Du ikke den lille Mand i den lyse Frakke? Det er Hr. Arthur, ham, der har componeret min spanske Bolero..... blot han nu ikke søger Dig op og vil duellere med Dig, fordi vi have kjørt sammen!

Kjører Du da aldrig med ham?

Han læsper jo! Og saa ryger han Cigarer! ..... Han har ogsaa gjort Cour til Pauline..... O, nu veed jeg, hvor vi skulle kjøre hen! Ud til St. Germain! Der er Pauline idag med sin Elsker!..... Den stakkels Pige, hun er bleven saa alvorlig, siden hun er bleven kjendt med ham. De gaae om og beundre Naturen og de skjønne Videnskaber, og jeg troer saagar, de have været i Kirke. Men saa tager hun naturligviis Revanche, naar han ikke er tilstede..... Jeg skal forestille Dig for ham..... Det er sandt, hvad hedder Du egentlig?

Bendixen.

Ben..... Bennig — har Du ikke et andet Navn? ..... Men det falder mig ind: det er dog i Grunden forskrækkelig hastigt, at vi ere blevne bekjendte. En eneste Gang har jeg seet Dig..... og allerede..... Hold Din Mund, jeg veed, hvad Du vil sige..... O, der falder mig en guddommelig Spas ind..... .. jeg vil gjøre Dig

til Prinds! ..... Pauline er saa stolt, fordi hendes Elsker er Søn af en Theaterdirecteur, jeg vil overvælde dem, bedøve dem, knuse dem med en Prinds.

Er dette Slot St. Germain?

Ja, jeg troer det. See, denne lille Pavillon, vi nu komme til; den er opbygget paa det Sted, hvor Ludvig den 14de blev født under aaben Himmel — ja, vi ere alle Mennesker..... Ved notre dame de la lorette! Der gaaer Pauline og hendes lille Mand..... hold, lad os stige ned!

Han vilde hjælpe hende af Vognen. Hun strakte først den ene Fod, saa den anden Fod frem, som om hun var angst. Han hævede det brændende Blik imod hende og sagde: Spring ned i mine Arme.

Naa, saa pas paa!..... Hop!..... Au, Du klemmer mig! — raabte hun og bed ham i Kinden.

Det andet Par nærmede sig, Léonie paatog sig en høitidelig Mine og sagde:

Min Prinds! tillad mig at forestille Dem min Veninde, Mademoiselle Pauline, og hendes Fætter, Hr. Albert. Mademoiselle, Hr. Albert — Hs. Høihed Prindsen af Ben..... jeg beder om Forladelse, min Prinds, Deres Navn vil igjen ikke komme mig paa Tungen.

Vendixen.

Prinds de Ven — dik — senn — — Det er nogle forskrækkelig barbariske Navne, disse russiske Fyrster have

men han er umaadelig rig — hviskede hun til Pauline, der ligesom Hr. Albert stod i den dybeste Ydmyghed.

Min Prinds! — begyndte igjen Léonie — tillad mig at spørge Dem, om De vil ride paa et Mulæsel eller paa en Dragonhest..... De veed, min Prinds, at vi unge Damer altid pleie at ride i Parken ved St. Germain.

Hvad Mademoiselle behager at vælge!

De gik hen til Heste- og Mulæseludleieren, og da Jacob og Léonie havde sat sig op, sagde Pauline: Albert! Naar Prindsen af Benedit eller hvad han hedder, kan ride paa et Mulæsel, saa kan Du ogsaa.

Jeg kan ikke ride, svarede Albert mismodig.

Vil Du da forsømme Leiligheden til at knytte et saa fornemt Bekjendtskab?

Jeg er ikke ærgjerrig.

Men det er jeg! raabte Pauline med Taarer i Øinene; nu har jeg føiet mig saa længe efter Dig, nu skal Du ride idag, hvis ikke, ere vi skilte for evig.

Pauline, jeg kjender Dig ikke igjen! Min forstandige, stille Pauline.....

Jeg er ikke forstandig, jeg er ikke stille, jeg vil have et Mulæsel — vil Du, eller vil Du ikke?

Lad os faae to Mulæsler, sagde Hr. Albert sukkende til Udleieren.

Léonie og Jacob vare imidlertid galopperede ned igjennem Parken, saa stærkt som Dyrene kunde løbe.

Léonies Dyr var en Durkløber, og Jacob sagde:

Det skal nok være Kirketaarneridt, lad gaae — — fremad, afsted, afsted!

Lidt efter tabte Léonie sit Lommetørklæde, derefter fulgte det lille lyse Schavl, derpaa Hatten, og nu gav hun sig til at skrige: Stands den!..... O jeg vil aldrig ride mere!..... red mit Liv..... ah!

Léonie styrtede af; hun rullede omkring i Løvet, og i den største Skræk standsede han sit Dyr og sprang af. Da han nærmede sig, sad Léonie opreist og modtog ham med en overgiven Latter: Kom jeg ikke pænt af?..... Saadan gjør jeg altid, naar jeg er kjed af at ride!

Pauline og hendes Fætter kom til; Hr. Albert skyndte sig ned af sit Dyr og spurgte omhyggelig efter Léonies Befindende. Léonie greb begge Cavaliererne under Armen, Dyrene lod man skjøtte sig selv, Pauline anførte ridende Tilbagetoget.

Da man var kommen til Vognen, sagde Léonie: Lad os nu kjøre tilbage til Paris og soupere hos Philippe. Han har den bedste sole normande frite i hele Paris og en rød Hermitage til 6 Fr. Bouteillen, der er som Olie. Naar vi have spiist, kjøre vi Pauline og hendes Fætter hjem, og Du..... De, min Prinds, kjører mig hjem — sagde hun til Jacob, idet hun trykkede hans Arm.

Tredie Capitel.

Det forekommer mig, at Baron Descamps ikke godt kan lide mig.

Dette blev sagt i et lille, elegant udstyret Værelse, en Mellemting mellem Salon og Boudoir. Alt, hvad man saae deri, var smaat, ret som udelukkende bestemt for fine Kvindeskikkelser, og udarbeidet med den største Ziirlighed: Det runde Bord, bedækket med Kobbere og Lithographier, Tabouretterne og Lænestolene, betrukne med rødt Fløil, Sybordet, en yppig chaise-longue og endelig Bogskabet af Palisander med Glasdøre og med rigt indbundne Værker af Corneille, Racine, Victor Hugo o. s. v.

Léonie sad ved Vinduet og betragtede en halv færdig Kjole, Jacob sad og bladede i Kobberne.

Ved hans Ord løftede hun hurtig Hovedet og raabte med Latter: Han er god, den Lille! Hvor han lader

uskyldig! Baron Descamps gjør Cour til mig, Du Smaa, og Du bliver ham foretrukken — skulde han saa ikke see surt?

Det gjør mig virkelig ondt for den stakkels Baron, sagde Jacob.

Léonie brast i endnu stærkere Latter: Hvor han kan sidde alvorlig og gjøre Nar af Baronen!..... ypperlig! prægtig! Du burde være Skuespiller!

Men jeg mener det ganske alvorligt, sagde han og reiste sig op i Stolen.

Léonies Ansigt blev pludselig formørket, hun stirrede nogle Øieblikke paa ham; derpaa sagde hun ømt, næsten bønfaldende: Du er dog ikke kjed af mig?..... O, nu erindrer jeg det, nu gaaer det op for mig!..... i de sidste Dage har Du været saa mørk og drømmende, jeg har ikke seet et eneste af de lykkelige Smiil, som i de første Dage belønnede min Kjærlighed..... hvad har jeg gjort? Elsker Du mig ikke længer?

Jacob svarede: Léonie, jeg har aldrig elsket Dig.

Ved disse Ord kom Léonies Munterhed tilbage, hun klappede i Hænderne og raabte: O, han er coquet, min lille Elsker!..... Han er original! De Andre sige altid, at de ville elske en stakkels Pige evig, han siger, han har aldrig elsket hende ..... o, det er guddommeligt..... for en enkelt Gang, til en Afveksling!

Léonie, vedblev han: forsøg, om Du ikke en eneste Gang kan finde en Streng i Din Sjæl, hvor dybere To-

ner kunne anslaaes. Jeg har ikke bedraget Dig, og dog har jeg aldrig elsket Dig. Mit Hjerte tilhører kun En, en Pige i Norden, det vil aldrig have Plads til nogen Anden. Ulykkelige Forhold have adskilt os, og jeg er gaaet fra hende, jeg er gaaet ene og forladt ud i Verden. Martret og piint indtil Døden fandt jeg Dig, i Dine Arme søgte jeg at drikke Glemsel, at drukne ethvert Minde om hende, jeg elsker. Men Minderne have kun samlet Styrke ved de faa Dages Søvn, hvori jeg havde bragt dem, nu ere de atter stærkere end jeg, og med dem er Angeren kommet..... o, jeg forekommer mig selv som en elendig Forbryder!

Stakkels unge Menneske, sagde Léonie spottende; jeg har forført Dig, jeg kommer til at række Dig min Haand for Alteret for at oprette Din Ære.

Jeg tænkte nok, at Du ikke vilde forstaae mig, sagde han.

Hun raabte vredt: Du har bedraget mig! Det er ikke engang sandt, at Du kun har været kort Tid i Paris. Du har ladet, som Du talte daarlig Fransk; men nu, da Du blev ivrig, glemte Du Dig selv, og saa talte Du som en Franskmand.

Jacob svarede: Sjælens Lidenskab veed at finde de rigtige Ord. Den gjør selv den simpleste Mand veltalende.

Léonie taug.

Han vedblev: Da jeg var ganske ene i denne store Stad, aabnede Dit Huus sig gjæstmildt for mig. Da

intet Menneske bekymrede sig om mig, modtog Du mig i Dine Arme, og jeg udhvilede ved Dit Bryst. Du spurgte hverken om Fædreland, Slægt eller Tro, og skjøndt jeg ikke kan elske Dig, vil jeg dog være Dig evig taknemlig.

Léonie nærmede sig ham opmærksomt, hun stirrede paa ham, som begyndte hun at fatte ham; derpaa sagde hun: Du lider, min stakkels Ven? Verden har været haard imod Dig! Kun jeg har været barmhjertig og pleiet den, der led?

Ja, jeg lider, sagde han og lagde Haanden paa Panden.

Bliv hos mig! raabte hun; glem dem, der have forstødt Dig! Bliv hos mig..... jeg vil ene tilhøre Dig ..... jeg vil ingen Forærninger modtage af Baron Descamps..... jeg vil forlade Theatret, jeg vil arbeide for Dig, pleie Dig, kjærtegne Dig, bliv hos mig!

Gid Du kunde føle, hvor inderlig taknemlig jeg er Dig! Men det er umuligt, jeg maa bort! Hellere igjen gaae om i disse Gader end — — — —

Léonie var udtømt; hun havde gjennemgaaet alle mulige Sindsbevægelser; nu satte hun sig til at græde.

Jacob nærmede sig hende og sagde: Det er udtalt, og nu bør jeg gaae. Farvel, Léonie! Betragt mig som en Gjæst, Du har modtaget og skjænket, hvad der er bedre end Husly og Spise: Din Kjærlighed. Jeg gaaer bort; der vil nok komme en anden Gjæst, som Du kan vise Barmhjertighed.

Han sagde dette af ganske Hjerte og mærkede ikke den lette Spot, der laa i Ordene.

Hvem skulde det være? sagde hun og løftede det taarevædede Ansigt imod ham; den gamle, stygge Baron Descamps? Jeg vil ikke vide af ham..... jeg hader ham! jeg afskyer ham!

Bliv hos mig! raabte hun og omslyngede ham, da han gjorde Mine til at gaae.

Hun faldt i Afmagt. Han viklede sig blidt ud af hendes Arme, kaldte paa hendes Bonne og gik.

Fordybet i sig selv og nedslaaet gik han mechanisk gjennem Gaderne. Sorgerne og Længslerne kom som gamle Bekjendte i Hobetal og indtoge deres vante Plads; ved hvert Skridt, han gik, hilsedes han af et nyt Minde, og skjøndt det foraarsagede ham Smerte, kjærtegnede han det, som for at afbøde den Tilsidesættelse, han havde vist det.

Mængden af Tankerne trættede Sjælen, han gik slov og drømmende og reciterede uvilkaarlig nogle Vers, han aldrig før syntes at have lagt videre Mærke til:

„Vil Du vel bære denne Dragt,
Som Thora Hjortur eied?
At vælge den til Høitidspragt
Hun i sin Ungdom pleied.
Om disse Somme tit hun foer
Med sine hvide Hænder,
Nu hviler hun i sorten Jord —
En anden Elskov brænder."

Han vedblev at gjentage det halv høit, indtil han tilsidst forvirredes deri og ikke mere kunde huske det.

Saaledes kom han uden selv at mærke det til Palais royal og betraadte Haven, hvor Børn og ældre Folk gik og glædede sig i det milde Solskin.

Pludselig stødte han paa en Mand, og da han uvilkaarlig saae op for at gjøre Undskyldning, gjenkjendte han Baron Descamps ved Siden af en anden aldrende Herre. Han blev staaende foran Baronen; Léonie forekom ham allerede som en Erindring, og Baronen var ham et Minde om hende.

Ingen Forseelse! Slet Intet at undskylde! raabte Baronen og trak ærgerlig paa Foden. Han vilde fortsætte sin Vei; men da han lagde Mærke til Jacobs melancholske Udseende, opgik et behageligt Haab for ham; han standsede og sagde: Men hvad feiler Dem? De seer jo ud, som om en Elskerinde var bleven Dem utro!

Det er dog ikke Tilfældet, svarede Jacob og forsøgte at smile; havde jeg en Elskerinde, vilde jeg maaskee snarere blive hende utro, hvis det stod i min Magt.

De vil dog vel ikke reise? spurgte Baronen ivrig.

Jeg vilde gjerne, hvis jeg blot kunde.

Dersom jeg i nogen Maade kan være Dem til Tjeneste.....

Det kan De, Hr. Baron! — raabte Jacob, hvem en Idee foer gjennem Hovedet — De har Indflydelse,

Hr. Baron, De er Deputeret, skaf mig en Plads som Officier i Algier.

Naar vil De reise? spurgte Baronen spændt.

En Time efter at jeg har faaet Ansættelse.

Inden fire og tyve Timer skal De have den! Her er min Haand derpaa!..... Men nu skal De, paa Ære, først spise til Middag med mig og min Ven her ..... Grev Planhol — Hr. Bennigsen..... kom, lad os gaae ind hos Véfour.

Med disse Ord tog han Jacobs Arm, og med straalende Ansigt traadte han ind i Restaurationen og bestilte en ligesaa straalende Diner.

Fjerde Capitel.

Det stormede paa Middelhavet. Fregatten blev omtumlet, som om Havet havde givet den til Legetøi for sine Bølger. Hvo skulde troe, at der kunde være saa barsk og koldt i det middellandske Hav, paa det Hav, der er krandset af Daddeler, Palmer og Orangelunde.

Henimod Morgen den tolvte Dag efter Afreisen kastede Fregatten Anker paa Algiers Rhed. Nogle af Passagererne, der vaagnede ved Matrosernes tactmæssige Trampen omkring Spillet, begave sig op paa Dækket.

I det dæmrende Lys tog Landet sig ud som et uhyre hvidt Spøgelse, der var steget op af det mørkeblaae Hav. Til Høire for Skibet strakte et Forbjerg sig ud i Havet, og paa dets Top brændte i nogen Afstand fra hinanden to Blus paa høie Stænger; midt imellem dem steg Maanen blodrød op over Bjerget, saa at det et Øieblik saae ud,

som om i Africa, Eventyrenes Land, ogsaa Maanen stod paa en Stang. Afbrudte Vindstød fore frem fra Landet, snart stærke og kolde, snart sagte og milde og medbringende Duften af ukjendte Træer og Blomster.

Da Dagen brød frem, blev der livligt inde i Havnen, Fregatten blev bugseret ind. Solen kastede sine røde Straaler paa de hvide Landsteder, der snoede sig i Terrasser op ad Bjergene, paa Fæstningens Ruiner og de fjerne Bjergtoppe. I Havnen bevægede sig en livlig Hob, Mænd med hvide Turbaner eller røde Huer, Jøder i sorte Talarer og med langt, filtret Skjæg, og snaksomme, nysgjerrige Franker. Ved Stranden sad en ensom Tyrk paa et Tæppe, røgende sin Pibe og stirrende paa de Indseilende med alvorligt Blik.

Saa, nu er jeg i Africa, sagde Jacob, da han satte Foden paa Land; nu er det mit Fædreland!

Han havde ventet, at det i Africa strax skulde gaae imod Fjenden, at han øieblikkelig skulde styrte sig i den bedøvende Kamp — og han blev ansat til Tjeneste i Garnisonen. Et ubetydeligt Tal, et ligegyldigt Pennestreg af Krigsministerens Secretair, havde sat ham i et Regiment, der laa i Staden. Ved denne nye Modgang syntes det ham, at hans Livsskjæbne paa et vist Punct havde faaet et Knæk, Mechanismen var geraadet i Uorden, saa at den ikke længer kunde gaae samtidig med Lykken.

De franske Officierer betragtede ham med Ubillie som en Fremmed, der ved Connexioner var kommen imellem dem, og vilde først see Beviser paa hans Tapperhed og Dygtighed, før de nærmede sig ham. Den eneste Officier i Regimentet, der modte ham med Forekommenhed og Velvillie, var en Polak ved Navn Josinski. Det var en ung Mand, med et blegt, melancholsk Ansigt, men høi og kraftig og den bedste Rytter i Regimentet. Han var ofte sammen med Jacob, og fordetmeste talte han da om Polen.

Vi Polakker tjene Frankrig hensynsløst i alle dets Krige — sagde han engang —; vi ere som de smaa Savoyarder, der gaae til Paris og trælle for at kunne understøtte deres fattige Forældre. Men vi kunne ikke engang sende vort Fædreland Frugten af vor Trældom. Naar Døden møder os paa Kampladsen, kaste vi kun et bønfaldende Blik til Frankrig, at det ikke maa glemme Polen.

Ved en anden Leilighed yttrede han: De vil sjelden see nogen Polak glad. Vor uhyre Nationallidelse har naaet os i Moders Liv og givet Sjælen et Tryk, hvoraf den ikke kan reise sig..... O, De veed ikke, hvad det er, ikke at have noget Fædreland! Om et Aarhundrede ere vi Polakker maaskee som Jøderne, der adspredte over al Verden bevare Sagnet om deres hellige Land, hvortil en Frelser engang skal føre dem tilbage.

Jacob svarede ikke herpaa, og Josinski begyndte lidt efter at tale om Livet i Algier og den dræbende, kjedsommelige Garnisonstjeneste.

Jeg er heller ikke fornøiet her, sagde Jacob; jeg er ilet hertil, med brændende Higen efter Virksomhed, efter Menneskenes heftigste Tummel, og nu maa jeg føre det dorskeste Liv, jeg nogensinde har kjendt. Naar jeg ikke er i Tjenesten, sover jeg for ikke at tænke, og jo mere jeg sover, desto søvnigere bliver jeg.

Kunde man endda ride ud paa Jagt i Bjergene! raabte Josinski; her er Jagt! Men man riskerer jo, istedetfor at bringe Noget hjem i sin Taske, at Ens eget Hoved bliver bragt hjem i en Beduins Taske. Og et saadant Land kalde de en Erobring! —

—— En Nat rørtes Allartrommerne i Byen, Garnisonen ilede til Vaabenpladsen, Mennesker og Kvæg styrtede i forvirret Hob ind ad Porten. Araberne havde gjort Indfald paa Sletten, plyndrede og myrdede og udbredte Rædsel lige indtil Stadens Mure.

En lille Hær drog ud for at tugte Fjenden; men dennes lette Skarer forsvandt saa hurtig, som de vare komne, efterladende rygende Ruiner og hovedløse Kroppe til at betegne deres Vei, medens den franske Hær i anstrængte Dagmarscher søgte at indhente dem.

Fra Bjergene stege de vilde Kabyler ned for at hjælpe deres Troesforvandte, Orkenen sendte sine Beduiner i de hvide, flagrende Burnusser. Styrket ved denne Hjælp havde Fjenden gjort Mine til at holde Stand, og hele Dagen havde der fundet Fægtninger Sted mellem den

franske Fortrop og enkelte Hobe af Fjender. Man imødesaae et Slag den næste Dag.

I den franske Leir var Alt i den livlige Bevægelse, hvori Fjendens Nærhed og Visheden om et foreſtaaende Slag ſætter Gemytterne. Soldaterne ſad eller laae om de ſtore Baal, der vare antændte mod den bidende Nattevind, ſom blæſte ned fra Atlas. Nogle drak og vare lyſtige, Andre talte ſagte med deres Kammerater om det ſkjønne Frankrig og de Kjære i Hjemmet, atter Andre, og det var iſær de yngſte Soldater, talte høit og uafbrudt om alle mulige Ting; de befandt ſig i en feberagtig Spænding, ligeſom Lotteriſpillere Aftenen før Lotteriet trækkes; de ældre Soldater, der oftere havde været i Ilden, fortalte om Fjenden og hans Krigsmaade og gave yngre Kammerater gode Raad; ved et enkelt Baal havde en Soldat fra den gamle Tid ſamlet en Gruppe af Tilhørere og underholdt dem med ſine Erindringer fra den glorværdige Tid, da Manden med den lille Hat Aftenen før et Slag meddeelte ſine Soldater, at de vilde ſeire.

Officiererne ſpadſerede omkring i Leiren, i munter, høiröſtet Samtale ſom paa Paris's Boulevarder, ſom om Krigen ikke vedkom dem, men kun de ſimple Soldater; og dog vidſte Soldaterne godt, at deres Officierer den næſte Dag vilde gaae foran dem ind imellem Fjenderne.

Efterhaanden døde Livet hen; Soldaterne indhyllede ſig i deres graae Kapper og ſtrakte ſig paa Jorden ved Ilden for at ſove; i Leiren hørtes kun Skildvagternes

Signalraab fra de ydre Poster eller en Schakals Tuden fra den omgivende Ørk; undertiden lød fra det Fjerne dæmpede vilde Skrig, der viste, at Fjenden var aarvaagen.

Har De før været i Ilden? spurgte Josinski, da han sad hos Jacob i Teltet.

Nei, jeg sidder netop og tænker paa det Underlige i, at jeg aldrig har hørt en rigtig Kanonade, og at den dog forekommer mig saa bekjendt, saa underlig bekjendt..... jeg kan ikke ret gribe min egen Erindring og overbevise mig om, at den ikke er nogen Erindring.

Det er formodenlig en Erindring fra Exercitserne, som De har forestillet Dem som virkelige Slag. Jeg kunde næsten misunde Dem: De har endnu tilbage at opleve den stolte, vilde Rædsel, som griber En ved de første Salver, naar Kanonerne dundre, Kuglerne pibe, og Blodet sprøiter; den bacchantiske, blodtørstige Gru og den unævnelige Følelse af sin Manddomskraft, der opfylder En, naar hvert Secund kan bringe Døden og man styrter sig imod Fjenden. Det første Slag ligner den første Kjærlighed, man forgaaer næsten i sin egen Følelse; senere, ved Øvelsen, bliver man roligere og ligegyldigere og tager sig bedre ud for dem, der lægge Mærke til En.

Jeg vil ikke sige Noget om mig selv; men jeg haaber, at jeg ikke skal vise mig forsagt. Jeg har længtes efter dette Øieblik.

En Ordonnans traadte ind i Teltet: Generalen har

faaet Depeſcher, og der er fulgt en Brevſæk med; her er et Brev til Hr. Lieutenanten.

Maaſkee et Brev fra en tro Skjønhed i Paris, ſagde Polakken med et ſkjelmſk Smiil; jeg vil lade Dem ene.

Brevet havde ſort Segl og bar Præg af at have vandret langt om for at finde den Vidtreiſtes Spor. Det var fra Benjamin, hans Faders Boutiksſvend, og meldte ham efter lange, forberedende Omſvøb Faderens Død. Derefter kom en lang Opgjørelſe af Boet og en Underretning om, hvorledes den troe Benjamin havde gjort Capitalerne frugtbringende.

Døden er en forfærdelig Paaminder, og for Jacobs Blik ſtod pludſelig klar hver Sorg, han havde gjort ſin Fader, alle Minderne fra hans Barndom reiſte ſig med forunderlig Klarhed, og Billedet af hans endnu ſaa unge, forfeilede Liv oprullede ſig for ham. Derpaa vendte Tanken angerbetynget tilbage til hans Faders Dødsleie og til hans forudgangne Moder. Han ſaae hende igjen ſaa blid, ſaa bleg! Han ſaae ſin Fader, da det Sidſte nærmede ſig, og han var ene! Hvad var det at have været ene i en fremmed By imod at være ene paa Dødsleiet! Med uendelig Længſel havde hans briſtende Øie ſøgt den eneſte Søn, og maaſkee havde hans ſidſte Tanke dvæ!et ved den kvælende Vished, at denne Søn ikke engang vilde bede en Kadiſch for ham, naar han laa i Graven.

Men jeg ſkal dog bede en Kadiſch for ham! — raabte

Jacob, medens Taarerne trillede ned ad Kinderne — Lad Dem kun høre udenfor, at jeg er Jøde! Ja, jeg er en Jøde!

Og han gav sig til høit og inderlig at fremsige Sjælemessen: Jisgadal vejiskadisch schemei rabo.

Du skal have endnu en Kadisch, Fader! — sagde han, da han havde endt — og endnu engang fremsagde han af inderste Hjerte den jødiske Velsignelsesformular over den Døde og over den Gud, der sender Døden.

Men Bønnen formaaede ligesaa lidt som Taarerne at lette Jacobs Hjerte. Der var for meget paa een Gang til at kunne afbedes, og der var et heelt Liv at begræde. Og der var ikke et eneste Punct i Fremtiden at støtte Haabet til; thi selv hans Kjærlighed, om og den christne Pige var ham tro, forekom ham i dette Øieblik haabløs og forbrydersk.

Saaledes tilbragte han Natten; den graae Morgendæmring fandt ham udmattet af Vaagen og Sindsbevægelse, med Blodet i feberagtig Bevægelse.

Trommerne og Trompeterne kaldte Hæren til Opbrud; i lange Rækker droge Colonnerne ud for at udføre Generalens Angrebsplan. Mechanisk og slov havde Jacob besteget Hesten, som hans Ordonnans førte frem for hans Telt. Ligegyldig saae han i det Fjerne Bjergenes blaae Toppe beskinnede af Morgensolen, og uden Følelse enten af Angst eller af krigersk Glæde hørte han Fjen-

dens vilde Raab og Signaler, Jorden drønende under Rytterhestenes Hove.

Oberstens Ordre førte Regimentet efter en Svingning ned imod en jevn Slette. Pludselig viste sig foran denne en Række Beduiner, som dækkede af en Grav og et vildt Hegn syntes at ville standse de franske Ryttere og strakte deres lange Flintebøsser frem imod dem. Flere og flere Hoveder kom tilsyne i den lange Række, de hvide Burnusser flagrede for Morgenvinden, de hvide Hætter stak forunderlig af imod de brune Ansigter og de sorte Skjæg. Nu reiste de forreste Rækker sig heelt op i deres hvide Dragt. Jacob holdt sin Hest an. Saaledes stode Jøderne klædte i Synagogen den store Forsoningsdag, saaledes bleve de lagte i Ligkisten. Det var for ham, som om hans Fader var hist, iført Ligskjorten, som om alle hellige Jøder vare der, nylig opstandne af Graven. I dette Øieblik lød Signalet til Angreb; men, om det end havde gjældt hans Sjæls Salighed, kunde han ikke have givet Ild paa disse Væsener. Trompeterne skingrede, Geværer og Pistoler knaldede, hans Undergivne fløi til Høire og Venstre forbi ham ind i Kampens Røgskyer, han blev holdende ubevægelig.

Endelig opsteg hos ham en Bevidsthed om hans Stilling, en Tanke om, hvad hans Kammerater, hvad Hæren vilde sige om hans Adfærd. Han jog Sporerne i Hestens Sider og tvang den, uden at see ned for sig, over Døde og Døende, Venner og Fjender, i vild Car-

riere efter Regimentet. Men dette havde allerede forjaget den lette Fjende og blev af Generalen kaldt tilbage fra den frugtesløse Forfølgelse.

Det undgik ikke Jacob, at han var sunken dybt i sine Kammeraters Mening. Hidtil havde han ikke nydt mere Agtelse end den, man troede at skylde ham som Officier, nu havde han endog deres Ringeagt. Den udtalte sig vel ikke i Ord; men han var altfor vant til at opdage den tause Anklage, til at han et Øieblik skulde have skuffet sig. Man har paa Dansk et temmelig simpelt men betegnende Udtryk for den, der er Gjenstand for Ringeagt eller Spot: Han bliver flad. Det er virkelig saa; selv Legemet synes at føle Ydmygelsen, det trækker sig sammen, som for at gjøre sig lille, for at skjule sig.

Om Eftermiddagen, da Hæren paany havde slaaet Leir, gik Jacob frem og tilbage i den ensomste Udkant af Leiren. Han følte sig nedtrykt, vanæret i Verdens Øine, uden at være det for sin Samvittighed; men forgjæves søgte han efter Midler til at forsvare eller undskylde sig for Verden; under den frugtesløse Anstrængelse blev han fortvivlet, forbittret paa sig selv og al Verden.

Det er endda godt, man ikke veed, at jeg er Jøde! sagde han. Ellers vilde man sige: Jøden Bendixen er feig. Nu har jeg dog den Tilfredsstillelse, at man simpeltheen siger: Manden, Officieren Bendixen er feig.

En fransk Officier kom ham imøde, men gik ham forbi, som det syntes, uden at bemærke ham. Blodet

kogte i Jacob, alt hans Had concentrerede sig i Had til denne Ene.

Det lader ikke til, at De seer mig, Hr. de Terry! raabte han.

Officieren standsede, vendte sig imod ham og svarede med den meest overraskede Mine: Ah, i Sandhed, Hr. Bennigsen, De har Ret! Jeg saae Dem ikke! Jeg troer virkelig, at De undertiden har den Evne at kunne gjøre Dem usynlig.

Hvorledes skal jeg forstaae det? spurgte Jacob med bævende Læber.

Ganske som De behager! svarede Officiereren med det høfligste Smiil.

Saa tillader De vel, at jeg om et Øieblik sender en af mine Venner til Dem?

Hr. Bennigsen! Jeg er med den største Fornøielse til Deres Tjeneste.

Jacob opsøgte den polske Officier, der i Forstningen syntes at ville undvige en Samtale med ham; men, da han hørte, at Talen var om en Duel, opklaredes hans Miner, og med et varmt Haandtryk paatog han sig at være Secundant.

Paa den bestemte Tid stode de to Modstandere med deres Secundanter overfor hinanden. Tiden var knap, der blev ikke talt meget om Undskyldning eller Tilbagekaldelse. Secundanterne gave dem Pistolerne i Haanden, paa et Vink af Polakken skulde Begge skyde.

Signalet blev givet. De Terrys Kugle peb over Jacobs Hoved, Jacobs Skud traf hans Modstander i Hjertet. Han snurrede et Par Gange rundt som en Top og faldt død til Jorden.

Om Aftenen ventede Jacob i sit Telt de uundgaaelige Følger af denne Begivenhed. Han var resigneret indtil Sløvhed, han forekom sig greben af en stærk Strøm, imod hvilken det vilde være taabeligt at kæmpe.

Josinski kom hastig ind. Godt Nyt! raabte han: En Patrouille har fundet stakkels de Terry, men uden Hoved. En af de Djævels Kabyler, der omsværme os, har tjent sin Pjaster ved Deres Skud. I Leiren hedder det, at de Terry har vovet sig for langt udenfor og er falden for Fjendehaand, og vi slippe for en Krigsret.

En Straale af Glæde foer over Jacobs Ansigt. Lykken er en Troldkvinde; selv naar man har opgivet Alt, kan hun bedaare med et Smiil.

Femte Capitel.

De fører jo ret et lykkeligt Eneboerliv her, sagde Josinski, da han engang aflagde Jacob et Besøg paa den lille Yderpost, hvorover han førte Commando.

Jacob svarede med et melancholsk Smiil.

Jeg kan godt begribe, at Opholdet imellem Officiererne maatte blive Dem for piinligt, vedblev Josinski. Jeg var bange nok for, at De skulde tage Dem af det, for saa havde De da maattet duellere med den ene Halvdeel og have den anden Halvdeel til Secundanter. Bliv ikke vred, at jeg bringer hiin Historie i Erindring; jeg for min Deel er overbeviist om, at De er uforsagt i Fare. Dengang De stod for de Terrys Kugle, skulde man troet, at De hele Deres Liv havde øvet Dem i at staae for Pistolkugler, og der hører sandelig ogsaa Mod til at udbede sig en saadan Post, som De har her.

Nu dømmer De dog for godt om mig, kjære Josinski. Det er ikke Mod, jeg har viist, hvis jeg ved Mod skal forstaae den stærke Følelse, som fremkaldes ved Interesse for en Sag, og som for dens Skyld lader os trodse Farer. Jeg er ligegyldig, slov. Man siger, at de, der lide af Søsyge, ligge henstrakte og, betagne af Ondet, med den største Ligegyldighed kunne høre, at Skibet er nær ved at forgaae; saaledes er jeg tilmode.

Mig vilde det sikkert gaae ligesaa, hvis der ikke var et hemmeligt Haab, der undertiden farer gjennem Brystet som et Stik og driver Blodet rask igjennem Aarerne..... Forresten var det Synd at sige, at De boer for hyggeligt — afbrød Josinski sig selv og saae sig om i Barakken; hvad er det for Bøger, De har der?

Det er nogle, som ved et Tilfælde kom imellem mit Tøi, da jeg reiste fra mit Fædreland, og som ret have været mig til Trøst. Jeg vilde ønske, at De kunde forstaae dem; det er Fortællinger om islandske Helte, og de ere skrevne paa en besynderlig Maade. Der berettes kun om Handlinger; de Følelser, der bevægede sig i de Paagjældende, maa man selv slutte sig til, og man kan aldrig blive kjed af at tænke derover.

Fortæl mig lidt derom, bad Josinski; saa studere vi nordisk Literatur i den afrikanske Orken og tilbringe den hede Middagstime paa en behagelig Maade. Jeg er ingen Franskmand, De behøver ikke at frygte for, at jeg

strax skal benytte Deres Fortælling til en grundig Afhandling over de gamle Islænderes Characteer.

Jacob lo og sagde: Jeg vil med Fornøielse opfylde Deres Begjæring, skjøndt jeg frygter, at det Bedste, den nordiske Duft, vil bortdunste under Oversættelsen. Maaskee gaaer det bedst, naar jeg lukker Bogen og fortæller efter Hukommelsen. Der staaer i dette Øieblik tre forskjellige Episoder for min Erindring, jeg vil begynde med Fortællingen om et Barn. — En Mand hed Thorsten og levede i Fjendskab med sin Nabo, Steinar, en ond, men meget tapper Mand. Engang var Thorsten med sin tiaarige Søn Grim og et lidet Følge dragen ud i Egnen, og nærved en Skov overfaldt Steinar ham med betydelig Overmagt. Thorsten sagde til sin Søn: Løb Du ind i Skoven, til Kampen er forbi, hvorpaa han med sine Mænd gik imod Steinar. Efter Kampen, hedder det nu i Fortællingen, søgte man i Skoven efter Grim, og man fandt da Drengen meget saaret; men ved hans Side laa Steinars Søn og var død.

Gaaer det ikke Dem som mig, spurgte Jacob: Man gribes af en hemmelig Gru, man er næsten bange for at kaste Blikket ind i Skoven og være Vidne til de to Drenges dødelig-forbittrede Kamp.

Jo, det er virkelig sandt; o, fortæl videre, denne lille Prøve spænder mig paa Mere.

En af de bedste Helte paa Island var Gunnar, der boede paa Gaarden Hlidarende..... Nei, idet jeg vil

fortælle om ham, opfyldes Hukommelsen altfor stærkt, jeg kan ikke gjøre noget Valg. Jeg vil lære Dem Dansk. De skal selv læse om det rørende Venskab mellem Gunnar og den vise Njal; om Fjendskabet mellem deres Hustruer Bergthora og Halgerda; om den rolige Ironi, hvormed Mændene vexelviis give hinanden Pengebøder for det Manddrab, som de heftige Hustruer anrette mellem deres Husfolk; om Gunnars herlige Bedrifter og om hans sidste Kamp, da hans Hustru vægrer sig ved at skjære en Lok af sit Haar til en Buestreng og derved redde hans Liv, fordi han to Aar i Forveien har givet hende et Ørefigen.

Disse Fortællinger ere vel almindelig Folkelæsning i Danmark? spurgte Polakken.

Nei, ikke saavidt jeg veed, svarede Jacob. — Nu skal jeg dog fortælle Dem, hvorledes Njal døde. Hans krigerske Sønner, der alle boede hos ham, havde dræbt en Høvding, og til Gjengjæld drager man imod Gaarden, omringer den og stikker den i Brand. Det er henimod Aften, da Bygningen staaer i Lue paa alle Kanter. Flose, Mordbrændernes Anfører, træder hen til Døren og tilbyder Njal Udgang. Njal svarer, at han ikke vil overleve sine Sønner, da han ikke vil kunne hævne dem. — Gak Du ud, Husfrue! siger Flose til Bergthora; thi Dig vil jeg for ingen Deel indebrænde. — Hun svarer: Jeg blev ung gift med Njal og har lovet ham, at vi skulle dele Vel og Vee med hinanden. — Derpaa gik Begge

fra Døren ind i Huset. Bergthora vil nu, at man skal bære hendes Datterson ud af den brændende Bygning, men Drengen beder for sig. Mig tykkes det bedre, siger han, at døe med Dig og Njal end at overleve Eder. — Nu gaaer Njal tilsengs med sin Hustru og sin Datterson, byder Huskarlen brede en frisk Oxehud over Sengen, for at man skal finde Ligene ubeskadigede, og lægger sig hen til at døe.

Josinski sagde efter en lille Pause: Denne høie Dødsforagt er en af de Egenskaber, som de uciviliserede Folkeslag have forud for os. I den Henseende ligne Araberne Deres Islændere; jeg havde et Exempel derpaa, da jeg red hertil. Jeg var kommen noget forud for mit Følge, og ved tilfældigviis at slaae Øiet op bemærker jeg bagved en forfalden Muur, formodenlig Levningen af en Moskee, en Beduin, der med den største Nolighed tager Sigte paa mig. Men denne Nolighed blev min Frelse, jeg kastede mig ned paa Siden af Hesten, saaledes at jeg kun med det ene Been hang i Sadlen, og næppe havde jeg gjort det, før Kuglen peb over Hestens Hoved. Nu var han min Mand. Jeg trak min Pistol frem og red imod ham; men, da jeg kommer ham nær, lægger han koldblodig Armene overkors og stirrer paa mig med sine kulsorte Øine. Jeg kunde ikke dræbe ham; jeg overlod det til Soldaterne, der ilede til.

Dræbte de ham saa?

Ja — jeg troer det gjør Dem ondt!

Aa, nei; endskjøndt, jeg kan ikke nægte, at jeg føler en Slags Deeltagelse for disse Folk. Retten er paa deres Side, og de forsægte den med vild, glimrende Tapperhed. Og saa er der noget Eventyrligt ved dem, de synes mindre end vi at tilhøre Jorden, de fare let hen over den, have ikke bundet sig til den ved Muur og Planker. Og dog, naar man seer deres stolte, kraftige Skikkelser, synes de at være inderligere end vi elskede af den moderlige Jord. At see en Araber i den hvide, folderige Dragt ved Siden af en fransk Soldat med de røde, stumpede Beenklæder og den naragtige Chacot! At see Oberst Yussuf ved Siden af en fransk Collega! Han synes skabt af Vorherre som Model for Krigere; Modet lyser fra hans hele Skikkelse, saa at man aner, at Kuglerne maae gaae af Veien for ham. Jeg kan aldrig betragte ham uden at føle en Slags Smerte over, at han har forladt sit Folk; hvor dets Hjerte maa bløde, naar det seer ham imellem de christne Skarer!

Derfor er det, at jeg er saa slov og ligegyldig — vedblev Jacob. Jeg vilde gjerne, meer end gjerne, udmærke mig og blive hædret. Men imod dette Folk kan jeg ikke kjæmpe; jeg forekommer mig som en Leiesvend, jeg myrder, om just ikke for Penge, dog for Belønning; thi det er Mord, selv i aabent Slag, naar man ikke dræber for en retfærdig Sag eller idetmindste for sin Overbeviisning.

Gaa blot ikke over til Beduinerne! sagde Josinski spøgende.

O, nei! Vi Europæere ere lænkede til hinanden ved Civilisationen. Jeg elsker Franskmændene — i Afstand; jeg elsker dem for den Tankes Skyld, som Vorherre synes at have havt, da han skabte dette Folk.

Ja, det er besynderligt, udbrød Josinski: disse Mennesker, der enkeltviis ere saa egoistiske, frivole og forfængelige, føle som Nation Sympathi med alle Nationer og ere beredte til at offre Livet for dem. Jeg hader hver enkelt Soldat; men, naar jeg seer et Regiment marschere frem, banker mit Hjerte af Stolthed.

Det Indtryk gjør Massen altid. Man elsker ikke sine enkelte Medborgere; men man elsker dog det hele Folk.

Derimod kunde siges meget! Jeg for min Deel elsker hver enkelt Polak, jeg møder; han er et lille Stykke af mit Fædreland. Jeg tog forleden en Knap op fra Gaden i Algier, det var en Knap af en polsk Uniform, og det syntes mig Synd, at den skulde ligge i Snavset.

Det er, fordi Deres Fædreland lider; en Søn af det rige, stolte England kan ikke taale at see en Engelskmand udenlands.

Ja, mit Fædreland lider..... hør, vil De — Polakken holdt inde midt i Ordene og faldt i Tanker.

En Korporal kom og gjorde Melding, og Josinski brød op.

Nogle Timer efter at han var redet bort, stod

Jacob i Aabningen mellem Pallisaderne, der omgave Bygningen. I det Fjerne opdagede han en Støvsky, der hurtig nærmede sig, og snart saae han, at det var en Rytter, der kom i vildt Ridt. Da han ikke kunde vide, om det ikke mulig var en Beduin, der ved Morgenbønnen havde lovet Allah at hente et Christenhoved og af en Feiltagelse vilde udbede sig hans, beredte han sig til Kamp. Men, da Ryttеren kom nærmere, gjenkjendte han til sin Forundring Josinski. Denne red i fuldt Spring lige hen imod ham, standsede Hesten med et pludseligt Ryk og sprang af Stigbøilen om Jacobs Hals. Jacob var ikke istand til at forstaae Polakkens stønnende Udraab, ligesaa lidt som han begreb den Henrykkelse, der straalede fra hans Aasyn. Endelig frembragte Josinski Ordene: Revolution!..... Russerne ere massacrerede i Warschau!..... Polen har gjort Opstand!

Hurra! skreg Jacob..... Ja, det er paa Dansk, jeg raaber! O, Gud være lovet!

De omfavnede hinanden paany.

Josinski tørrede Øinene og sagde: Vi To juble ene her i Ørkenen; men jeg er vis paa, at i dette Øieblik jubler det halve Europa. — De har sagt, at De vil kjæmpe for en retfærdig Sag, nu spørger jeg Dem, om De anseer Polens Sag for retfærdig?

O, Josinski, det er næsten Blasphemi at gjøre et saadant Spørgsmaal! Jeg følger Dem til Polen —

Hvorfor standser De? Opstiger der nogen Betænkelighed hos Dem?

Nei, det var kun en Tanke om, at der mulig kunde komme Brev hertil fra mit Hjem.

Skriv dem til, at de for Fremtiden skulle adressere Brevene til Warschau istedetfor til Algier. Eller er der andre Ting.....

Nei, det var kun en forbigaaende Tanke. I dette Øieblik blegne Hjemmets Farver; mine private Sorger blive smaa og ubetydelige ved Tanken om Polen.

Saa afsted! Der er ingen Tid at spilde. Vi maae bort, om vi saa skulle desertere. — Blot nu ingen Araber lurer paa Veien. ..... Min Ven! Tro ikke ilde om mig, om De seer, at jeg fra nu af her i Algier er bange for mit Liv.

Sjette Capitel.

I.

Overfaldet.

Jeg er saa sulten som en Kalmuk! — sagde en ung Officier, der i den mørke Aften fulgte med Jacob gjennem Flækken —; efter den gode Capitain Dalgettys Exempel har jeg paa Marschen spændt mit Belte fastere; men jo mere jeg spænder, desto stærkere skrige Tarmene. Maaskee De har været saa lykkelig at faae et godt Qvarteer, saa beder jeg mig til Gjæst..... Naa, det er her!..... Nei, Tak! Saa gaaer jeg dog hellere videre for at fouragere paa egen Haand.

Jacob traadte ind i Hytten, der mere lignede en af de Jordhøie, hvori Landmændene gjemme deres Kartofler om Vinteren, end en menneskelig Bolig. Indenfor de nøgne Leervægge frembød sig intet Andet end tre halvnøgne

Børn, der laae paa lidt fugtig Halm og ængstelig stirrede paa den Indtrædende.

Korporalen kom ind og sagde: Det er et daarligt Logement, Hr. Lieutenant, og Beværtningen er ikke stort bedre. Men her er noget Brød og Brændevin, hvis Lieutenanten vil tage tiltakke. Imorgen maae Russerne give Frokosten; og jeg tænker, den bliver varm.

Tak, min kjære Soltau; men hvor ere Beboerne? Er der ingen Moder til disse Børn?

Gud skal vide det, jeg har ingen seet.

Hvor er Manden, der eier Hytten?

Han har vel søgt ind i et Hundehuus! Jeg jog ham ud for at gjøre Plads til Lieutenanten.

Jacob sagde ved sig selv: Maaskee er det en Polak, som min Fader har bespiist ved sit Bord. — Soltau, jeg vil hellere gaae ud i den friske Luft; lad Manden komme ind i sit Huus.

Han kryber nok ind, naar han seer, at Lieutenanten og jeg gaae ud; Lieutenanten kan være ganske rolig.

Sig mig, Soltau — sagde Jacob, da de vare i det Frie — hvor kan Du være saa ubarmhjertig at jage et Menneske ud i denne Kulde fra de smaa Børn? Jeg har ved andre Leiligheder seet Dig blid og menneskekjærlig mod Dine Kammerater, paa Marschen.

Ubarmhjertig, Hr. Lieutenant! Imod et saadant Kreatur! Kunde han faae en Gylden for at skjære Halsen over paa os Alle, saa gjorde han det. Passede

vore Poster ikke saa godt paa, saa var allerede en halv Snees Jøder paa Vei for at forraade os til Russerne.

Men der er dog Jøder, der tjene i Armeen som gode Polakker.

Under Vaaben — det er en anden Sag! Den, der slaaer Russen ihjel, er min Kammerat, om han saa var en Tyrk! En gammel Soldat som jeg seer ikke efter Dobeattesten. Men havde vi ikke disse Schakkerjøder i Polen, saa var der ligesaa mange Forrædere mindre.

Men hvorfor hænger man da ikke de fordømte Spioner til Skræk og Advarsel!

Vi hænge hver Dag et Par; men de formere sig som Rotter.

Er det virkelig kun Jøderne, der ere Forrædere?

Nei, bevare's, Hr. Lieutenant! Enhver saadan svinsk Bonde er en Forræder, han veed knap, at der existerer et Land, som hedder Polen; men enhver Forræder kalde vi en Jøde.

Det er en anden Sag! raabte Jacob leende. Laan mig saa Din Flaske.

I dette Øieblik faldt et Skud udenfor Landsbyen; de kunde i den mørke Nat see Glimtet.

Da de ankom til Stedet, hvor Skuddet var faldet, fandt de nogle Ryttere forsamlede om et Menneske, der laa paa Jorden og vaandede sig; de truede og talte heftig.

Hvad er der skeet? hvad er her paafærde?

Bi et Øieblik, Hr. Lieutenant — sagde Korporalen

og bøiede sig over Mennesket — tænkte jeg det ikke nok? Vor Vært! Paa Vei til Stoczek, ikke sandt, Du elendige Søn af en Hund, Du forbandede jødiske Forræder!

Manden, der laa paa Jorden, skreg med jamrende Stemme: Jeg er ingen Jøde, jeg er ingen Jøde, jeg er en Christen som I, jeg er Eders Broder — all man Schlemadsel![1] — oh, oh! — Jeg bedder Michael Wucziewicz, den hellige Erkeengel Michael er min Skytspatron, hans Navn være velsignet — Mamzir ben hanido[2]..... oh, oh! ..... (de hebraiske Ord sagde han dæmpet, saa at det for et uindviet Øre lød som en Jamren).

Aa, Sludder! hvad vilde Du i Stoczek? Bekjend, Hund!

Jeg vilde blot hente nogle Æg til den fornemme Herre, som kom i Qvarteer hos mig — sau sollt Ihr hraio hoben![3] oh, oh!

Naa, Du vilde hente Æg! Aa, er der Ingen, der har en Stump Reb?

Jeg vil bekjende! skreg Polakken; jeg vil angive, hvor mange Russere der er i Stoczek, jeg veed, hvor General Geismar er..... lad mig blot leve! — oi, schema jisroel![4] — oh, oh, oh!

---

[1] Al min Ulykke over Jer!
[2] Den skidne Søn af en Skjøge!
[3] Saa vist skal det gaae Eder vel!
[4] Egenlig: Hør Israel! Her vil det sige: Ak, Gud, nu kniber det!

Hid med Rebet!

Jacob, der næsten ikke havde kunnet holde sig fra at lee, deels over Nytterne, der ikke mærkede Forbandelserne, deels over Polakken, der ikke troede sig forstaaet, lagde sig nu imellem:

Før ham til Obersten, han kan maaskee gjøre vigtige Bekjendelser. Nei, tag Rebet af hans Hals, I have jo allerede skudt paa ham, det er da nok.

Det Skud skal ikke skade ham stort, Hr. Lieutenant! Han er kun ridset en Smule; han er falden af bare Angst. Men, som De befaler, lad os bringe ham til Obersten.

Kort efter bleve Officiererne kaldte til Obersten og fik Befaling til at føre Tropperne sagte og forsigtig imod Stoczek.

Klokken to kommer Generalen her til Filipowko — sagde han til Afsked — hvis vi kunde føre ham som Gjæst ind i en erobret By!

Officiererne ilede til deres Poster.

I den barske mørke Vinternat nærmede Toget sig lydløst den af Fjenderne besatte By.

Udenfor det forreste Huus laa en russisk Skildvagt frossen ihjel med en Brændeviinsflaske ved Siden. Hans Kammerater larmede inde i Huset; deres Geværer stode opstablede langs Væggen. Med fældet Bajonnet trængte de polske Soldater ind og bemægtigede sig dem uden Larm.

Afskaarne og omringede bleve Russerne overalt overvældede; kun et Par hundrede Mand lykkedes det at samle sig og naae en stor Lade, som de haardnakket forsvarede, indtil Polakkerne stak Bygningen i Brand.

Obersten kom ridende, hans Ansigt udtrykte Bekymring: Det er intet godt Værk, her er gjort! sagde han; denne Ild kan føre os hele Geismars Corps paa Halsen endnu i denne Nat. Lad vore Poster blive skudt saa langt frem som mulig, for at Russerne ikke skulle komme over os, som vi ere komne over dem.

Ved Dagens Frembrud lød Larm og høi Jubel fra Filipowko-Kanten; det var Dwernickis Ryttercorps, der ankom; paa samme Tid saaes paa den anden Side af Byen Spidsen af de russiske Colonner, der rykkede frem for at gjenerobre den.

Det var hiin 18de Februar; det første Slag i aaben Mark for Polens Uafhængighed blev slaaet.

Som en uhyre Slange bugtede de russiske Colonners Linie sig frem imod Polakkerne og knuste under Bevægelsen den lille Trop, der holdt Buskadset og Høien hiinsides Stoczek besat. Artilleriet kjørte op paa Høien og gav Ild, Infanteriet og Cavalleriet marscherede frem paa begge Sider.

General Dwernicki holdt foran en Escadron Landsenerer og iagttog Russerne. Efter en kort Betænkning vendte han sig til sine Officierer og gav dem Befalinger.

Escadronerne formerede Linie bagved Dwernicki. Han red op for Fronten, holdt et Øieblik stille og overskuede de fastsluttede, spydglimtende Rækker. Derpaa udstrakte han Haanden og raabte med høi Røst, idet han vendte sin fnysende Hest imod Fjenden: Polakker! Fæld Landserne! Fremad!

Trompeterne skingrede, og Jorden gungrede, da Ryttertet foer frem.

Ja, I studse, I Rusmænd! Det er ganske imod Reglen, saaledes som Dwernicki slaaer. Men det er ikke to Konger, der holde Slag, for at prøve, hvis Kanoner der kunne nedskyde fleest Folk. Det er ikke et Feltslag, der afgjøres efter Mathematiken, vor Arm skal afgjøre det, I have selv hørdet den ved Undertrykkelsen.

Ha! Det er en Kamp! Intet Skud, Mand imod Mand, en Polak mod tre Russere! Hør, hvor Sværdene klirre, Hjelmene kløves, Landserne splintres! Polens Ørn slaaer med sine Vinger og drikker russisk Blod.

De vige, de give Plads, et Stykke af Fædrejorden er erobret — fremad! det hele Land skal vindes!

Skytset tages, Artilleristerne hugges ned, Infanteriet sprænges, de flygte!

Fremad, fremad, I tilbageblevne Escadroner, for at fuldende Værket, Feltherren vinker!

Gjennem Seroczyn gaaer den vilde Jagt, en polsk By er erobret..... den brænder..... vi ville bygge

den op igjen i Uafhængighed..... fremad! Ned med Russen!..... Han beder om Pardon! Lad ham leve — Keiserslaven! Hurra! Slaget er vundet — End er Polen ei forloren!

II.

Marschen.

Jacob kom ridende langsomt tilbage til Valpladsen. Han var næsten bedøvet; det var, som han havde været opfyldt af en uhyre Lidenskab og Blodet ikke kunde komme til Ro igjen.

Nu kan Hr. Lieutenanten see, at jeg havde Ret igaar: Russerne give Frokosten! — sagde Korporalen, idet han holdt hans Stigbøile og pegede ud over Marken, hvor Grupper af Polakker vare leirede om russiske Bagagevogne.

Jacob taug. Han sagde ved sig selv: Det Menneske kan huske, hvad han sagde igaar! Naar Gud steg ned i Torden og Lynild, vilde han huske at tage til Chacoten for ham!

Hvad, skulle vi vende om? — raabte en Landseneer, der førte en prægtig russisk Hest ved Toilen — allerede vende om! Hvorfor gaae vi ikke lige imod St. Petersborg?

Og saa lade dem brænde Warschau — sagde Soltau — ja, det er dog altid et Bytte!

Ved Lyden af det hellige Warschau foer det i Polakken, og han raabte: Nei, lad os saa kun vende om!

Creutz kan vel løbe ligesaa godt som Geismar! skreg en anden Landsveer.

Han kan løbe stærkere, sagde en tredie: han har mere Rytteri.

Lad dem kun komme Allesammen! skreg Mængden. Vi skal nok faae Bugt med dem! Pigerne i Warschau skulle synge om Dwernickis Ryttere.

Heida, Lieutenant Bendixen! — raabte Ritmesteren, der sad paa Jorden mellem flere Officierer — kom og tag et Glas..... en Flaske vilde jeg sige; thi Glas have vi ingen af.

Ritmesteren slog med Kaardeskjæftet Halsen af en ny Flaske og tilføiede: De Russere ere og blive dog Fæ! See, om de have sørget for Proptrækkere! — — Naa, Lieutenant, ingen Gêne! Idag gjælder ingen Rang, vi have Alle slaaet lige godt for gamle Polen..... Saa, ret saa! Her ved Siden af mig!..... Hvad Fanden! Jeg sidder paa en Russer..... en Oberst! Det var dog moersomt, om det var hans Viin, vi drak! — — Naa, han er dog idetmindste med ved Gildet, stakkels Fyr!

De polske Artilleristers kom forbi med det erobrede russiske Skyts. Rytterne stimlede sammen og dannede en lang Række, hvorigjennem Artilleristerne droge under Sang og Jubel.

Ritmesteren sagde: Jeg gad s'gu vide, hvorfor den Gamle gjør Folkene al den Uleilighed med Kanonerne!

Hvorledes det, Hr. Ritmester? spurgte en Officier forundret.

Har De da ikke seet, at han kun fører Kanoner med til Stads? Det er Synd at anvende saa mange Heste til Luxus. Saa længe Russerne have Skyts, lider han dog ingen Mangel. — — Hør, nu lader han allerede blæse til Opsadling! Han tænker slet ikke paa, at det ikke er sundt at ride lige ovenpaa Maden.

— Hæren drog i lange Rækker over de frosne Marker. Overalt lød Sang og Munterhed, jublende hilsede Regimenterne hinanden, naar de traf sammen; Fortællinger om Slaget afvexlede med lykkelige Spaadomme om Fremtiden og polske Nationalsange og gave Gjenlyd i de mørke Skove.

Men uafbrudt gik Marschen, Solen gik ned, og lidt efter lidt sank Taushed over Rækkerne. Kammeraterne underholdt sig stille, næsten hvislende, Sangene lode enkelte, dæmpede og vemodige, man indhyllede sig i Kapperne og hengav sig til den underlige Melancholi, som Nordens Vinteraftener aande.

Jacobs Stemning var slaaet om, Vin og Samtale havde gjort ham oprømt, Sindet kjæmpede mod det tause Vemod, som syntes at betage alle Omgivelser.

Soltau! raabte han og holdt sin Hest an: Du rider saa stille; naar man seer paa Dig, skulde man ikke troe, vi kom fra en Seir.

Korporalen red hen ved Jacobs Side og tog ær-

bødig til Chacoten, inden han svarede: Jeg beder om Forladelse, Hr. Lieutenant, jeg har idag følt mig meget lykkelig.

Men dog ikke lykkelig nok? Have vi maaskee ikke dræbt Dig Russere nok? raabte Jacob overgiven.

Nu, ja, Hr. Lieutenant! Det er virkelig saa. Glæden over dem, vi have slaaet, er ikke saa stor som Fortrydelsen over dem, vi have ladet undslippe.

Hvilket Barbari! Man skulde snart troe, Du var en Russer! Dræbe flygtende Fjender!

Det kan gjerne være, at det er Barbari, Hr. Lieutenant — sagde Korporalen mork — men siden jeg paany har smagt deres Blod, er Længslen først rigtig vaagnet. Først naar jeg seer disse fordømte Russere, leve alle Erindringer op og fordre Blod.

Jacob blev mere alvorlig og sagde: Det er sandt, Soltau, Du er en Polak.

Ja — vedblev Korporalen — og jeg er henved de halvhundrede Aar; jeg har oplevet alle Polens Ulykker siden Kosciuskos Tid. Jeg var i Praga, da Russerne stormede!

I Praga!

Ja, jeg var der! Jeg var hjemme hos min Moder; min Fader stred den Dag blandt Polakkerne og faldt. Men vi vidste Intet om hans Død, vi sad i uafbrudt Spænding og lyttede. Vi hørte den forfærdelige Kanontorden og i Mellemrummene Geværernes Knalden. Det hørte op, og i Gaden lød gruelige Hyl, som af vilde

Dyr. Jeg var bange, jeg var jo kun elleve Aar, og da Hylene nærmede sig, krøb jeg bag min Moder. Døren blev sprængt med Kolbeslag, grønklædte Soldater, plettede med Blod, og med sværtede Ansigter, styrtede ind. Min Moder blev stukken med en Bajonnet, hun faldt ovenpaa mig, og jeg blev frelst ved min Moders Blod. Men jeg havde en Søster — — lad os ikke tale derom — afbrød Korporalen sig selv og foer med Haanden over Øinene. — Naar jeg seer en Russer, saa synes mig, det er ham, der dræbte min Moder. Og naar jeg har hugget ham ned, synes det mig igjen, at jeg har taget feil, at det er en anden — — jeg giver ingen Pardon.

Lidt efter vedblev han i roligere Tone: Jeg blev udskreven til Soldat, jeg skulde tjene Russerne. Men jeg løb fra dem. Jeg vidste, at de vilde knute mig ihjel, hvis jeg blev greben, men jeg løb alligevel. Saa var jeg med ved Austerlitz! Ved Austerlitz, med den store Keiser! Russerne retirerede over en tilfrossen Sø, og jeg hørte, at Artilleriet fik Befaling at skyde paa Søen. Saa brast Isen. Russerne kastede deres Geværer, de sank; de udstrakte jamrende Armene — saaledes som de polske Kvinder havde gjort i Praga.

Ved Friedland blev jeg haardt saaret, og da Storfyrstendømmet kort efter blev oprettet, saa nedsatte jeg mig i Warschau og giftede mig. Jeg boede i Zacroczym-Gaden og holdt Marketenteri, og det blev jeg ved med, uagtet Keiseren faldt. Om jeg ogsaa havde givet mit

hele Marketenteri, havde det jo ikke hjulpet Keiseren. Men De kan troe, Hr. Lieutenant, det var en haard Dag, da den russiske Garde igjen rykkede ind i Warschau, med vaiende Faner og klingende Spil, og de polske Soldater maatte rømme Arsenalet. Den Dag fortrød jeg, at jeg ikke var gaaet med 1812 og idetmindste havt den Glæde at see Moskau brænde. Men da jeg saa betragtede mine Landsmænd, kunde jeg godt see paa dem, at Russerne vilde blive jagne ud igjen — ja, jeg kunde godt see det, Hr. Lieutenant! Det har varet noget længe, men desto bedre er det blevet gjort.

Naar jeg ret betænker, saa begriber jeg ikke, hvorledes vi kunde holde det ud saa længe. De veed, at de brød den Constitution, de ædelig havde givet os — naa, det tog idetmindste jeg mig ikke synderlig nær; vi havde ikke mærket noget til, at den beskyttede os, og jeg tænkte desuden som saa: Naar den ikke er stærkere, end at den kan brydes, saa maa der ikke være Stort ved den. Men saa vilde de udrydde vort gamle polske Sprog, og vore Børn skulde lære Russisk! Og vor lovlige Ret blev forholdt os, ja, meer end det, de traadte Ret og Billighed og al Menneskelighed under Fødder. De bra-veste Mænd bleve arresterede og dømte til at knutes og sendte til Siberien. Dommene bleve kasserede, indtil man fik dem, som man vilde have dem. I sin egen Familie turde man knap sige sin Mening, saa beluret var man; et neste Ord var nok til, at Huset om Natten blev omrin-

get, Husfaderen revet bort fra Kone og Børn, og de saae ham aldrig meer. Saa blev al deres Eiendom confiskeret, og Folk, der den ene Dag havde været rige, gik den næste Dag og tiggede. Senatorer og fornemme Damer kunde man see for Skubkarren, og man turde ikke engang vaande sig ved et saadant Syn, ellers kom man i Spand med dem. Ja, Hr. Lieutenant! Vi bleve behandlede, som om vi vare et af Gud forstødt Folk og blot skabte til at martres af Russerne. Men De har sagtens hørt nok derom, inden De kom hertil.

Ja, hjemme læste jeg nok adskillige Beretninger om Polens Elendighed; men, naar man selv har det godt, sætter man sig ikke ret levende ind i Fremmedes Lidelser. Men det maa jeg forresten sige Dig, Soltau, at vel ere f. Ex. mine Landsmænd, de Danske, et fredsommeligt Folk; men skulde de pines saaledes, saa troer jeg ikke, at de taalte det i femten lange Aar.

Ak, Hr. Lieutenant, husk dog paa, at den polske Ungdom næsten var opreven 1815; vi maatte jo lade vore Børn vore op, før der kunde gjøres Revolution. Desuden ventede vi 1825 en Forandring og vilde først prøve Nicolaus; men han var da snart prøvet. Og Gud maa vide, hvor længe det endnu kunde have varet, hvis Nicolaus ikke var kommen paa det Indfald at føre Krig med Frankrig og dertil benytte den polske Nationalskat og den polske Hær. Saa skulde alle polske Fæstninger besættes af Russere. Nu vidste vi da, at det maatte briste eller bære.

Men hvilke „vi“? spurgte Jacob.

Vi Sammensvorne, vi gamle og unge polske Soldater, Studenter, Borgere, Adelsmænd, vi Allesammen!

Men hvorledes kunde det da gaae til, at I ikke bleve forraadte, arresterede og sendte til Siberien?

Skulde de arrestere hele Folket, Hr. Lieutenant? Storfyrsten vidste nok, at der var Noget i Gjære; men han vidste ikke, naar det vilde bryde løs. Vi fastsatte flere Gange paa Skromt Opstanden til en bestemt Dag, og hver Gang fik han det at vide og holdt sine Russere i Beredskab. Men tilsidst blev han kjed af den blinde Allarm, og da Politichefen den 29de November meldte ham, at det om Aftenen vilde gaae for sig, kaldte han ham en infam Bedrager og sparkede ham ned ad Trapperne. Men den 29de var ganske rigtig Dagen, og det var aftalt, at Militaireleverne i Lazienki, tæt udenfor Warschau, skulde begynde med Angrebet paa den russiske Cavalleri-Caserne og give os i Staden Tegn ved at afbrænde et vist Huus. Den Aften vare de polske Sapeurer, flere hundrede i Tallet, samlede i mit Huus; thi derfra skulde de begynde og besætte Alexander-Kirken. For at skuffe Politiet havde jeg foranstaltet et Bal. Der var rigtignok kun faa Fruentimmer; men Mandfolkene toge tiltakke og dandsede med hinanden, medens de tænkte paa en ganske anden Dands. Min ældste Søn, der er otte Aar gammel, havde jeg posteret udenfor og befalet ham at holde godt Udkig i Retningen af Lazienki. Klokken syv kom

Drengen ind og hviskede til mig: Fa'er, det brænder ved Lazienki! Saa gik jeg ind i mit Sovekammer og udtog af Sengeklæderne min gamle Karabin og tog min gamle Uhlan-Trøie paa, og da jeg saa stod i Døren til Dandseſalen, saa skulde Hr. Lieutenanten have seet Løier! Musikanterne sprang op og grebe til Orer og Sabler, Dandserne sloge Kitlerne tilside og straalede af Vaaben. Politibetjentene raabte befippede: I Keiserens Navn! men vi sagde: Fanden i Vold med Jer og Jeres Keiser! og hug dem ned og ilede til Alexander-Kirken. Hvad der saa videre skete den Nat, er jeg ikke Menneske for at sige. Jeg mærkede, at vi vare blevne mange, russisk Cavalleri stormede imod os, i alle Vinduer var tændt Lys, Klokkerne ringede, Huse brændte, Russere hylede, Kanonskud dundrede — det var en Nat! Men det veed jeg, at den næste Morgen var der ikke en levende Russer i Warschau — men kanskee desto flere døde — og 40,000 bevæbnede Polakker stode i Gaderne. Herre Jesus! Hvad var det for et Syn, da den polske Fane blev stukken ud fra Alexandertaarnet og Folkemassen udenfor svingede med Hattene og de faldt hinanden om Halsen og raabte og skreg og græd.

Der var kun een Ting, der skete — vedblev Korporalen med forandret Stemme — som jeg nok vilde ønske ikke var skeet. Jeg kan nok fortælle Dem det, Hr. Lieutenant! jeg behøver ikke just at skamme mig over det. De russisksindede Officierer og Forrædere søgte at snige

sig ud af Byen; men, hvor vi opdagede dem, bleve de stødt ned. Da kom ogsaa General Trembicki ridende og vilde ud til Russerne. Det var vor dygtigste og vor kjæreste General, han behandlede altid sine Soldater som en Fader; vi stimlede om ham og tryglede ham om at blive hos os; men han svarede barsk, at han var sin Keiser tro, og at vi vare afsindige. Jeg kastede mig ned foran hans Hest og besvor ham at blive; men han raabte: Gaa tilside, Soltau, eller jeg rider Dig over! Da satte jeg min Karabin mod hans Bryst, en Snees af mine Kamerater gjorde ligesaa — jeg lukkede Øinene og trykkede af —

Soltau! raabte Jacob forfærdet.

Ja, Hr. Lieutenant, jeg gjorde det. Gud er mit Vidne, det nager mig endnu; men Russen fik ikke General Trembicki!

De rede i nogen Tid tause, saa begyndte Korporalen igjen, i Forstningen med sagtere Stemme: Om Eftermiddagen havde vi en stor Glæde, det første polske Provindsregiment marscherede ind og sluttede sig til Revolutionen. Det er en Karl, General Szembek, der commanderer det! Han red ganske ene ind i Storfyrstens Leir og sagde ham, at han vilde drage til Warschau med sit Regiment, men at han først vilde løses fra sin Ed, og Storfyrsten blev saa forbløffet, at han løste ham fra Eden og lod ham ride bort. Han sad ogsaa godt i det, den gode Storfyrste! Han var jaget ud fra sin gode Ro og Mage-

lighed og stod med sine Gardere i Vand op til Knæerne. De følgende Dage samlede de polske Provindsregimenter sig om hans Leir og afskar ham al Tilførsel, saa at han maatte sulte og tørste, og det Sidste var nok det Værste.

Vi vare i Warschau 40,000 kampdygtige Mænd, vi forlangte at blive ført imod den russiske Garde; de 10,000 forsultne Mennesker havde strakt Gevær, naar de blot havde seet en polsk Hue. Saa sendte Regeringen en Deputation til Storfyrsten, og den 3die December blev der bekjendtgjort, at der var sluttet en Overeenskomst, ifølge hvilken Hans Keiserlige Høihed Storfyrst Constantins Tropper fik fri Afmarsch og skulde forpleies paa Polens Bekostning lige til den russiske Grændse!

Men hvorfor begik man dog ogsaa denne skrækkelige Taabelighed? raabte Jacob med en Iver, som om Ulykken endnu kunde forhindres.

Ja, hvorfor? svarede Korporalen og trak paa Skuldrene.

Jacob huskede paa, at han talte med en Undergiven, og tav.

Det har ingen Nød for det! svarede Korporalen: de titusinde Russere meer eller mindre skulle da ikke ruinere os. Vi faae jo Hjælpetropper fra hele Europa; saadanne Karle som den franske Oberst, der svømmede over Weichselen for at komme til os, ere ligesaa gode som nogle tusinde tyndbenede russiske Gardere. Og paa os Polakker selv skal da Ingen klage. Dengang Manifestet blev

udstedt, hvori hele Nationen blev kaldt til Vaaben, da skulde De have seet! Fra Landet kom de med Pleiler og Høtyve og forlangte blot at blive ført imod Russen. Mangen Fader og Moder kom reisende langveis fra med deres halvvorne Knøs og afleverede ham til Krigsministeren. Det er maaskee ikke store Ting, at de rige Folk have sendt deres Sølvtøi i Mønten; men den Søndag-Eftermiddag, da Tjenestepigerne droge op paa Volden for at arbeide paa Forskandsningerne istedetfor at gaae til Dands, da — — ja, Hr. Lieutenant, vi kan nok synge: Endnu er Polen ei forloren!

De nærmede sig en Landsby, hvor Generalen havde gjort Holdt. Hæren skaffede sig Hvile for Natten, saa godt det lod sig gjøre.

Om Morgenen, før Solens Opgang, meldte Forposterne, at et stærkt Corps Infanteri og Ryttери var i Anmarsch mod Leirens høire Side; strax stillede den polske Hær sig i Slagorden foran Landsbyen.

I den lette Vintertaage, der laa over Egnen, naaede Blikket ikke langt; Soldaterne stode i spændt Forventning og tænkte hvert Øieblik at see Fjenden bryde frem af Taagen. Pludselig løftede et Vindstød Skylaget, og den opgaaende Sols Straaler faldt paa en lang Række af Krigere med polske Faner og Felttegn. Det var de frivillige Krakuser, Bjergarbeidere og Bønder fra de omliggende Woiwodskaber, der havde reist sig i Masse. Som

ved et electrisk Slag opløste sig de polske Linier, og Krigerne styrtede i hinandens Arme.

I det Fjerne hørtes Kanontorden.

Hvad betyder det? spurgte man de fundne Brødre.

Det er andre frivillige Polakker, der have kastet sig over Creutz og Würtemberg; vi ere paa Veien til at hjælpe dem.

Saa frem Alle tilsammen mod Creutz og Würtemberg!

III.

Brev fra Jacob til Levy.

Forestil Dig en Leir. I Midten ligge nogle faldefærdige Bønderhuse, de forestille Palladser; der boer Generalen og hans Stab. Rundt omkring disse: sortegraae Telte (thi kun Himlens Skyer ere vore Badstekoner) og Hytter, opbyggede af Grene og Jord. Imellem dem mylrer det af Soldater og Heste, fra utallige Huller i Jorden opstiger Røg, thi vi koge som de smaa Teltholdere i Dyrehaven; russiske Fanger blive førte igjennem Teltgyderne, en Spion bliver hængt i et udgaaet Træ o. s. v.

Tænk Dig saa, at forskjellige smaa Trupper blive udsendte for at fouragere, og at en af dem bliver anført af Hr. Lieutenant von Bendixen! Man møder en fjendtlig Trup; Korporalen spørger Hr. von Bendixen, om man skal angribe — ja, her er der Folk, som spørge mig tilraads, ligesom jeg i Kjøbenhavn pleiede at spørge Dig! Saadan en Fouragering er Skyld i, at Du faaer dette Brev. Vi vare komne i Nærheden af en temmelig stor Aulsgaard (polsk

Maalestok) og rede fornøiede imod den, da vi opdagede, at der allerede var Russere i Lag med den. Min Korporal rider hen til mig og spørger: Befaler Hr. Lieutenanten, at vi skulle vende om eller gaae los paa dem? Det var kun en Formalitet; jeg kunde see paa den Gamle, at han ikke tænkte sig nogen anden Mulighed end et Angreb. Desuden havde Russerne allerede opdaget os og red os imøde — saa det var just ingen stor Heltegjerning af mig, at jeg commanderede til Indhug. Nu begyndte en af de Fægtninger, der ere de interessanteste — at sige, for en Tilskuer. Jøderne have ganske Ret, naar de sige: Für 'n Zuschauer ist kein Spiel zu groß. Vi angribe altsaa, og efter et Øieblik's Forløb befinder jeg mig imellem to russiske Ryttere. Den Enes Hug, der var meget velmeent, parerede jeg af og gav ham en Ripost, saa at Hs. Majestæt Selvherskeren nu har en Russer mindre at selvherske over; men i samme Øieblik traf den Anden mig over Haandledet, saa jeg tabte Tøilerne. Nu kunde jeg ikke kaste min Hest om, og mit Hoved beredte sig i al Stilhed paa at blive spaltet; jeg troer, jeg vilde tænke paa Eder i Hjemmet, men Alting løb rundt i Hovedet. Dog ligesom min Modstander hæver Armen, faaer han en Pistolkugle i Brystet. I det første Øieblik saae han ud, som han blev overrasket af en eller anden Ting, i det næste styrtede han af Hesten. Russerne bleve

da jagne paa Flugt, og efter at vi havde dræbt en Snees Mand og selv mistet en halv Snees, vare vi Herrer over saa megen Halm, som man kjøber ved Vestervold for 5 Rbd. Det førte vi hjem i Triumph, og Alle roste vor Heltegjerning. Jeg beregner, at der paa min Andeel af Byttet kommer saa megen Halm, som en lille kjøbenhavnsk Familie kjøber paa Flyttedagen til sine Senge, og derfor er jeg bleven forfremmet til Premierlieutenant. Imidlertid maa jeg dog blive hjemme i Leiren en Tidlang, og derfor kan jeg altsaa male et langt Brev op.

Du kan nok mærke, at jeg nu er anderledes tilmode, end da jeg skrev Dig til fra Algier. Du kunde vist mellem hver Linie læse Anger og Fortrydelse over, at jeg var reist hjemmefra. Det er næsten ikke muligt andet; thi det var min Tanke Dag og Nat. Jeg følte, at mit Sind ligesaa godt kunde have været et stillestaaende Vand i Danmark som i Udlandet, og saa var jeg dog ikke bleven forfulgt af piinlig Anger, af martrende Længsel, kvælende, fortærende Uvished. Blev jeg hist plaget af Uvillie og Ringeagt i min Forlovedes Familie, saa udstod jeg her en lignende Forfølgelse blandt de franske Officierer, og jeg kunde ikke engang nyde den Smule Trøst, som jeg vilde have havt hjemme i en god Seng og ved et godt Maaltid.

Her er det anderledes! Et ganske nyt Liv er

gaaet op for mig. Her er jeg ligesom bleven deelagtig i hele Menneskeheden, jeg har Lov til at kjæmpe med for en stor og retfærdig Sag, og jeg agtes efter mine Gjerninger. Vel kjæmper jeg med lukket Vizir som Ivanhoe ved den store Tournering; men naar jeg engang aabner Viziret og de see den arveløse, den landflygtige Slægts Aasyn, saa ville de vel heller ikke nægte mig Kampprisen.

Det Eneste, jeg kunde have imod Livet her, er at man næsten ophører at leve som sig selv og bliver en villieløs Deel af Massen. Men saa er der andre Øieblikke, da Livet er som et Ocean og man forekommer sig selv som en Svømmer, der ingen Skranke seer for sin Higen, alle Kræfter tumle sig i vildeste Jubel, Sjælen geraader næsten i Raseri af Henrykkelse over sin Frihed.

Og saa har jeg den faste Tro, at jeg ikke skal døe her. I det første Slag, hvori jeg deeltog, saae jeg pludselig Keiver ovaus[1] paa Nørrebro ganske tydelig. Siden den Tid er jeg forvisset om, at min Grav skal graves der, og da man næppe vil indbalsamere mig og sende mig dertil, hvis jeg falder her, saa er det aldeles nødvendigt, at jeg maa befordre mig selv levende hjem.

Naar jeg da kommer hjem, saa findes jeg vel

[1] Kirkegaarden.

ogsaa hende værdig. O, jeg har ikke glemt hende! Naar det er stille omkring mig, især om Natten, staaer pludselig deres lille Dagligstue for mig, og saa seer jeg hende sidde der, og det er da ligesom mit Legeme trækkes hjem, jeg bliver næsten ude af mig selv, jeg kan ikke begribe, hvorledes jeg har kunnet reise bort. Der er Tider, da det forekommer mig, at jeg, selv om hun ikke var mig tro, kunde trøste mig ved Polens Lykke, ved at have deeltaget i den store Kamp; men til andre Tider, naar mine Kammerater med ængsteligt Blik see ud i Fremtiden, trøster jeg mig hemmelig ved Tanken om hende, skjøndt jeg i det næste Øieblik fortryder, at jeg tillader mig denne egoistiske Trøst. Men jeg er dog lykkelig, jeg har to skjønne Haab at glædes ved, og de stakkels Polakker have kun eet, Haabet om deres arme Fædreland.

Kjære Levy, der paakommer mig dog ofte en ubyggelig Anelse formedelst Eders lange Taushed. Hun bør dog aabenbart først skrive til mig; hun er uskyldig — jeg troer det! jeg veed det! Men der er et Skin imod hende, og det vilde være umandigt af mig, om jeg skrev først. Imidlertid, jeg trøster mig ved den Forestilling, at Brevene rimeligviis ikke have truffet mig — Gud give, det maa være saa!

Saa, der er Chirurgen! Han vil partout have, at min Arm skal sættes af. Det er en lang, tynd

Tydsker, der egenlig er Barbeer, men her fungerer som Doctor medicinæ & chirurgiæ, og han bærer Nag til mig, fordi jeg forstaaer mig bedre paa Saaret end han. Han siger, at siden jeg er saadan en dygtig Chirurg, skulde jeg være bleven hjemme — ja, havde jeg havt ham der til at sætte Præstekonen af, hvor daarlig han end havde gjort det! Nu, hun kommer vel til at have Respect for en Premierlieutenant i den polske Nationalarmee! Og lad mig blot faae et Brev fra Thora — dersom jeg saa ikke inden fire og tyve Timer er Ritmester, maa Du kalde mig ..... en Russer. Naar jeg saa kommer hjem som Ritmester, i den glimrende Uniform (at sige, naar jeg faaer en syet), mon jeg da ikke vil overstraale Joden Bendixen, saa at Ingen seer ham?

IV.

En sort Sky.

Nogle Maaneder efter stod Hæren i en forskandset Leir ved den østerrigske Grændse. Dwernicki havde undt sine Soldater nogle Dages Ro, efter at han længe var bleven forfulgt af russisk Overmagt. Der herskede en tung Stilhed i Leiren; kun Feltherrens Aand bevægede sig med den tidligere Rastløshed, beregnende nøiagtig sin Stilling, lig Sømanden, der fører sit Skib gjennem Brænding og Storm.

Udenfor Teltet gik to Officierer frem og tilbage i dyb Samtale; det var Jacob og Josinski.

Jacob sagde: Hvor jeg er glad, Josinski, ved at see Dig igjen! Hvilket Lykketræf, at netop Du blev udvalgt til at bringe os Depescher! Og Du er bleven Major — jeg gratulerer Dig af ganske Hjerte!

Jeg kan ikke glæde mig over min egen Lykke, naar jeg tænker paa mit Fædreland, sagde Josinski tungsindig.

Dit Fædreland..... Polen? Hvad Nød er der paafærde? Have I ikke i de store Slag jaget Fjenden bort fra Warschau paa høire Side af Floden, medens vi have feiet

venstre Side saa reen som et Stuegulv? Er ikke hele Polen i Opstand ligefra den russiske Grændse til østerrigsk Galizien og preussisk Polen? Staae ikke Tusinder af Bønder her i Wolhynien, beredte til at forene sig med os? Fordi vi her klemmes lidt af Overmagten, skal man derfor strax lade Modet falde? Gamle Dwernicki hitter nok en Udvei!

Ak, Du veed ikke, kjære Bendixen, hvorledes Sagerne staae! Hvad hjælper det, at vi have seiret ved Grochow, ved Wavre og ved Dembe, at vi have sprængt Keiserens Garde og nedhugget baade hans „Løver fra Warna" og hans „uovervindelige" Kyrasserer? Hvad hjælper al den skjønne Begeistring, hvorover jeg var saa lykkelig — som da vi efter Slaget ved Dembe forfulgte Fjenden og pludselig saae, at der allerede var Polakker efter ham, det var Beboerne af Dobre, der vare dragne ud under Anførsel af deres Borgemester — at Regimenter, der næsten bestaae af Børn, jage de russiske Veteraner paa Flugt — at Russerne retirere, saasnart de see det fjerde Linieregiment marschere frem med Bajonetten — hvad nytter det, hvad har det hjulpet os? Skrzynecki staaer stille efter Seiren, saa man skulde troe, han var bleven slaaet. Istedetfor at kaste sig over de adspredte, slagne, forfærdede Russere, hugge dem ned, tage dem tilfange, rense hele Polen, holder han sig i en uforklarlig Ro, lader dem samle sig og giver Keiseren Tid til at forstærke dem med nye Masser. Det seer næsten ud, som

han selv er bleven bange, fordi han har været saa dristig at støde til Kolossen, saa den vakler. Nu lader han Dwernicki her blive forfulgt og opreven, Polen vil miste sertusinde af sine bedste Krigere, fordi Skrzynecki ikke rører sig med sin store Hær, der brænder af Længsel efter Kamp. O, jeg er undertiden nærved at blive rasende af Utaalmodighed! Det er en Lykke for mig, at jeg blev sendt bort; thi jeg kunde have dræbt Skrzynecki, min General.....

Men er Stillingen her da saa fortvivlet?

Med tredive tusinde Russere mellem os og vore Brødre! I en Stilling, som rigtignok er næsten uindtagelig, men med den østerrigske Grændse i Ryggen. Endnu engang stole Polakkerne paa Østerrig, skjøndt de to Gange have givet saa dyre Lærepenge! Sæt at Østerrigerne aabne deres Grændser for Rüdiger og lade ham angribe os bagfra, maaskee endog hjælpe ham! Det forfulgte Polen kan vente sig Alt. —

Josinski blev kaldt ind til Generalen, og Jacob gik tankefuld til sit Telt.

— Den 27de April 1831 var den Dag, da den russiske General Rüdiger betraadte det neutrale Territorium og faldt Dwernicki i Ryggen; da Dwernicki betroede sig til Østerrigerne, der afvæbnede hans Armee og overgav dens Vaaben og de Kanoner, den seirrig havde erobret, til Russerne.

Klokken var elleve om Formiddagen. Angrebet var

begyndt, det russiske Cavalleri havde overskredet Grændsen: paa alle Sider trængtes den lille polske Hær. Da besluttede Dwernicki en pludselig Vending for at slaae sig igjennem til det neutrale Gebeet. Nogle Escadroner bleve beordrede til et fortvivlet Angreb for at sysselsætte Fjenden og dække Retiraden.

Der var et Øieblik's Stilhed under Tilberedelserne, Escadronerne samlede sig ligeoverfor de fremrykkende fjendtlige Masser. I et saadant Øieblik bevæge Tankerne sig med overnaturlig Hurtighed, Erindringer fra Fortiden, Forestillinger om Fremtiden ile forbi i rivende Hast og dog saa tydelige og bestemte.

Jeg har som Barn taget Varsler — sagde Jacob til sig selv, idet Scenens truende Majestæt viste sig for ham — af Tanen i et Lys har jeg spaaet mig Legetøi, af en Forbigaaendes Klædedragt varslede jeg mig Lykke, da jeg gik til Thoras Fader; nu vil jeg spaae det Mindre af det Større: Gaaer det godt idag, saa faaer jeg Brev —

Trompeterne lode, Sporerne borede sig i Hestenes Sider, Rytterne opløftede endnu engang det polske Krigsraab, og som en Haglbyge styrtede de mod Russerne. De første Rækker bleve kastede, dræbte, redne ned, den hele Masse bøiede sig som en Sædmark under Stormen.

Da hørtes fra en anden Side russiske Commandoord, raslende travede en tæt Rytterskare frem og angreb Polakkerne; Rækkerne opløste sig, der opstod et forvirret,

fortvivlet Haandgemæng, den lille polske Hær hvirvledes om som i en Malstrøm.

Jacob saae en fjendtlig Landse bore sig i Soltaus Bryst; endnu engang hævede Polakken sig i Sadlen, med et Udtryk af dødeligt Fjendskab søgte hans Øine Russen; men inden Hugget kunde falde, sank han af Hesten under utallige Stik.

Nu saae Jacob Intet mere. Forbandelser, Stønnen, Sabelhug, Pistolskud lød omkring ham, mechanisk afparerede og gjengjældte han Hug, indtil han fandt sig ved Siden af Josinski bagved Russerne og efter dennes Exempel ansporede sin Hest til det vildeste Ridt.

Hestene styrtede; men der var ingen Russer at see. De vare frelste, de vare i Polen, medens deres tilovers-blevne Kammerater fra østerrigske Fængsler skulde lytte til Polens Kamp.

V.

Michael Wuczicwicz.

Under idelige Farer droge de frem i det af Russerne oversvømmede Land. Undertiden fandt de Skjul hos polske Bønder, der deelte med dem de faa Levnetsmidler, som plyndrende Fjender havde levnet; til andre Tider maatte de tilbringe Dage og Nætter i Skove og paa ubanede Steder, uden andre Næringsmidler end Rødder, som de gravede op af Jorden.

En Nat, da de havde leiret sig paa den fugtige Jord og forgjæves søgte at falde i Søvn, sagde Josinski: Hvis det var en anden Kamp og andre Fjender, vilde jeg lade mig tage til Fange. Den tappreste Mand giver efter for Sult. Men til Russerne overgiver jeg mig ikke levende. Det gjør mig kun Ondt for Dig.

Du skal ikke sørge for min Skyld, Josinski! svarede Jacob. Jeg bærer de Lidelser og Savn, jeg her maa udstaae, med en Slags Glæde. Jeg betragter det Hele som en Tilskikkelse, som en Skjærsild, jeg skal gjennemgaae for at udsone tidligere Tider af mit Liv, og for at jeg kan blive værdig til Lykken. Blot Du ikke havde nødig at dele Skjærsilden med mig!

Du er dog en underlig brav Kammerat, sagde Josinski og trykkede hans Haand.

Det er i Grunden ikke Andet end Egoisme, sagde Jacob. Jeg gjør mig Haab om Erstatning for de Lidelser, vi Begge udstaae. Undertiden, naar jeg fordyber mig i Tankerne om mine egne Forhold, paakommer mig den rasende Indbildning, at Alt hvad der skeer her i Polen, kun skeer for min Skyld, for at jeg kunde komme ud og blive Menneske og undgaae at blive mølædt. Ved Hjælp af mine medicinske Kundskaber seer jeg mig istand til at meddele Dig, at Hjernen undertiden udklækker slige Syner og Indbildninger, naar den er svækket ved for megen Faste.

Din spøgende Tone fordriver næsten min Sult — — hør, i Grunden er det dog feigt at ligge her og seigpines! Lad os gaae ud af Skoven paa Lykke og Fromme. Træffe vi Russere, saa falde vi med Vaaben i Haand — saa er det i alt Fald forbi med det Samme.

Som Du vil, Josinski. Skjæbnen taler maaskee af Din Mund som af den pythiske Præstinde, naar hun fastende sad paa Trefoden.

De gik igjennem Skoven, og da de kom til Udgangen, kunde de overse Egnen i en vid Omkreds. Maanen stod lavt, og en Deel af Skoven kastede sin Skygge henimod en eensomt staaende Hytte. I nogle hundrede Skridts Afstand til Venstre laa en Landsby, hvor de kunde see

Soldater gaae omkring; lidt til Høire, i det fulde Maaneskin, marscherede en russisk Patrouille.

Jacob greb Josinski i Armen: Dette Sted kjender jeg! Her maa Du betroe Dig til min Førelse!

De snege sig over det beskyggede Sted og aabnede Hyttens Dør, i samme Øieblik som Patrouillen nærmede sig det Punct af Skoven, de nylig havde forladt.

Begge kastede uvilkaarlig et takkende Blik imod Himlen.

Da Blikket i det næste Øieblik vandrede fra den milde, dæmrende Himmel til Hyttens Indre, lagde Josinski Haanden paa sin Sabel.

Stuen var næsten mørk. I en Krog stod paa et lavt, uhøvlet Bord en lille Lampe, som kastede sit matte, usikkre Lys over en Mand, der sad i en halvopreist, fremadbøiet Stilling, ligesom beredt til at gjøre et Spring. Øinene funklede gjennem Halvmørket og spillede vexelviis paa de Indtrædende, som om han overveiede, hvem han først skulde fare løs paa. Hans sorte Talar var sønderrevet paa Brystet, og ved hans Side saaes nogle underlige Levnetsmidler: to Æg og et Brød bestrøet med Aske.

Jacob holdt Josinskis Haand tilbage og traadte frem i Stuen, idet han sagde den jødiske Hilsen: Scholaum aleichem![1]

Polakken foer sammen; hans Øine traadte frem af

[1] Fred være med Eder!

deres Huler for at gjennembryde Dunkelheden og see Jacobs Ansigt. Derpaa raabte han: Hvo kommer her forklædt i en polsk Krigsmands Dragt til en tro Russer? I er en Forræder! I 'skal døe!

Jeg er en Jøde som I. Staa op, Søn af det jødiske Folk, og hjælp Din Broder!

Vig bort, Forræder! Jeg er ingen Jøde! Jeg hedder Michael Wucziewicz! Den hellige Erkeengel Michael er min Skytspatron.

Vil I tage dette Ord paa Tungen, medens I sidder Schivvo [1], maaskee over et elsket Barn; medens Dødslampen brænder, og Mal'rh hamoves [2] maaskee endnu svæver over Eders Huus? Hvorfor tilføier I ikke idetmindste: Mamzir ben hanido! som da I laae her udenfor?

Polakken var sprungen op; han lagde Hænderne paa Jacobs Skuldre, idet han stirrede ham i Ansigtet, og raabte: Svar mig: Welch Sedre geiht Schabbas? [3]

Eikef! [4] svarede Jacob efter nogen Betænkning, medens Polakken i spændt Forventning saae paa ham.

Nok, I er en Jøde! Boruch habo bescheim Adau-

---

[1] Jødernes frygteligste Ceremoni, der varer i syv Dage: Sorgen over en Afdød. Klæderne sønderrives, den Sørgende tør intet Arbeide forrette, ikke sidde imellem Andre, ikke sige Goddag eller Farvel, o. s. v.

[2] Dødens Konge, Dødsenglen.

[3] Hvilken Afdeling af Loven oplæse Jøderne paa Løverdag? (see Pag 81)

[4] Den Sedre (Afdeling), som begynder med Ordet Eikef.

noi![1] Lovet være Israels Gud! En Søn af hans Folk betræder min Tærskel og kalder mig Broder! Jeg har ligget udenfor Schulens Dør, og Ingen har villet træde paa mig; jeg har blottet min Ryg, og Ingen har villet slaae mig;[2] Guds hellige Bog har været lukket for mig; mine Børn bleve begravne, og jeg maatte ikke sige Kadisch over dem! Jeg var været en Kelef mezauro[3]. Tal, hvad forlanger Du af mig, Du gebenschter bar Jisroel![4]

For det Første noget at spise!

Rarhmin schadai![5] — raabte Polakken og hentede noget Brød frem — give Gud, at jeg havde noget Bedre at byde Dig! — Er det ogsaa en Jøde? spurgte han, da Jacob deelte Brødet med Josinski.

Nei; men jeg vil bede Dig om at føre ham tillige med mig til Warschau.

Polakkens Ansigt formørkedes, og han sagde: En Goi er traadt ind under min Schivvo! Jeg vil støde ham ud, at hans Skjæbne kan opfyldes og han kan vorde en Kelef meß[6].

---

1 Velsignet være den, der kommer i Herrens Navn.
2 Nemlig da han, efter at være bleven døbt (see i det Følgende), vilde gjøre Bod og igjen optages blandt Jøderne, og disse ikke turde modtage Boden.
3 En skabet Hund.
4 Du velsignede Søn af Israel!
5 Forbarmende Gud!
6 En død Hund.

Saa gaaer jeg med! — raabte Jacob og stillede sig i Veien for Polakken. — Skal han døe, saa døer jeg med ham! Blodet komme over Dit Hoved!

Men med hvilken Ed skal jeg binde hans Tunge, at han ikke forraader, hvad han vil erfare? sagde Polakken i en ynkelig Tone.

Han vil give sit Æresord.

Et smukt maschkaun![1] Nei, vil I forsikkre mig ved Hans Navn, som ikke udtales, ved der Jehudim Meilech[2], at jeg kan troe denne Goi?

Det vil jeg!

Det være da! sagde Polakken med et Suk og nærmede sig en skjult Lem, hvorpaa han fra en Fordybning trak to menneskelige Legemer frem. — Hjælper mig at afføre disse deres Klædninger! sagde han.

Russere! raabte Begge, da de ved Skinnet af Lampen saae Uniformerne.

Ja, Russere! — skreg Polakken med næsten vanvittige Gebærder — ja, jeg fører ogsaa Krig! Paa min egen Haand! Mine Børn, mine tre uskyldige Smaa, have Russerne spiddet, da de kom tilbage, efter at I havde seiret ved Stoczek. Men de give Guld, og jeg tjener dem! Ha, ha, ha! jeg tjener dem!

Men Polakkerne give jo ogsaa Guld! sagde Josinski.

Ha, ha, ha! Jeg tjener ogsaa Polakkerne! Sta-

[1] Pant.

[2] Jødernes Konge.

rosten havde Lyst til min Kone. Han tvang mig til at lade mig døbe, hans Karle trak mig til Kirken. Der Gallach[1] gav mig Navnet Michael Wucziewicz, og den hellige Erkeengel Michael blev min Skytspatron. Og da jeg var døbt, sagde Staarosten, at nu kunde jeg ikke være gift med en jødisk Hustru, og saa tog han min Hustru. Hun er paa Slottet hos Staarosten, og mine Børn ere dræbte af Russerne! Ha, ha, ha! Velsignet være denne Krig!

Han sprang hen til den lave Stol ved Siden af Dødslampen og det askebestrøede Brød, satte sig ned i en sammenknuget Stilling og mumlede hebraiske Bønner, medens han bevægede sig heftig frem og tilbage.

Efter en lang Stunds Forløb sagde Jacob blidt til ham: Seid Mauchel, Rabbi![2] Der staaer skrevet: Auneis potur miklum[3]. Morgenen bryder frem.

Polakken stirrede paa ham, som om han ikke kjendte ham; men han fattede sig, stod op og bød dem iføre sig de russiske Uniformer. Da dette var skeet, spurgte han, om Nogen af dem kunde Russisk, og da Josinski bejaede det, paalagde han ham at sige til de Russere, der mulig i hans Fraværelse kunde komme, at Michael var hentet til Generalen. Jeg gaaer nu til Generalen — tilføiede han — jeg kommer snart igjen.

---

[1] Christenpræsten.
[2] Tilgiv, Mester!
[3] I Nøden tør man overtræde Ceremonierne; eller: Nød bryder alle Love.

Til den russiske General? raabte Josinski.

Skal jeg gaae med Eder uden Pas?

Da han var borte, sagde Josinski: Maaskee gaaer han for at hente Russere.

O, nei, vær ganske rolig! Lad os udhvile os en Stund; jeg er træt.

Det var næsten lyst, da Polakken kom tilbage; han deelte nogle Levnetsmidler med dem, og da Maaltidet var forbi, bød han dem følge sig. Men i det Øieblik de stode i Døren og Morgenens matte Lys faldt paa Josinskis Ansigt, sprang han pludselig imod ham og raabte: Nei, nei! Han tør ikke levende forlade dette Sted, før han har knælet for mig og jeg har sat min Fod paa hans Nakke.

Josinski vendte sig smilende til Jacob.

Det vil han ikke gjøre! sagde Jacob; han er en polsk Kriger.

Saa maa han døe! skreg Polakken.

Rabbi! I vil ikke lade mit Blod blive udgydt. Men jeg følger tro min Kammerat. I maa redde ham!

Hvad skal jeg gjøre! jamrede Polakken: Jeg har lagt Haanden paa mine myrdede Børn, og jeg har svoret hrajei rauschi [1], at ingen Christen, der kom i min Magt, skulde overskride mine Tærskel, før jeg havde traadt ham i Støvet.

---

[1] Ved mit Hoveds Liv.

Der staaer skrevet: At naar det gjælder en Broders Liv, er man mattur [1].

Saa vil Gud tilgive mig, sagde Polakken nølende og gik imod Døren.

Holdt! raabte Jacob og greb ham i Armen: De onde Tanker kunne komme paa Veien, og I kunde dræbe ham. Gaa ikke bort herfra, før I har givet ham Scholaum [2].

Polakken kjæmpede lidt med sig selv, derpaa udstrakte han Haanden mod Josinski og sagde: Scholaum! og gik med et tungt Suk foran dem ud af Hytten.

Efter at de havde gaaet længe tause, vendte Jacob sig med forlegent Ansigt til Josinski og sagde: Josinski, Du har nu faaet at vide, hvad jeg gjerne vilde skjule: at jeg er en Jøde.

Det har jeg allerede længe vidst! svarede Josinski.

Hvordan har Du kunnet vide det? raabte Jacob overrasket.

Jeg anede det allerede i Algier, og senere har jeg faaet Vished, netop ved den Omhyggelighed, hvormed Du søgte at skjule Din Interesse for Jøderne. Men hvad gjør det! — vedblev han og greb Jacobs Haand — hele Forskjellen imellem os er, at jeg troer, at Messias allerede er kommen, Du derimod, at han skal komme — jeg var tilfreds, jeg selv kunde troe, at Polens Messias

[1] Løst fra sit Ord.

[2] Fred.

vil komme. Jeg længes efter at erfare Noget om, hvorledes Sagerne staae, og dog er jeg ængstelig for, hvad jeg vil faae at høre.

Han paaskyndte sine Skridt for at indhente den foranskridende Polak og sagde til ham: Min Ven! hvad Nyt er der fra Warschau og den polske Overgeneral?

Polakken tav, og Josinski gjentog sit Spørgsmaal; men da Polakken fortsatte sin Gang uden at svare, vendte Josinski sig til Jacob og sagde: Jeg troer, han hader mig, fordi han har maattet frelse mig — tal Du til ham.

Jacob henvendte sig til Polakken: Hvorfor vil I ikke svare min Ven paa hans Spørgsmaal

Svare ham? Hvorfor kalder han mig ikke ved mit Navn? „Min Ven!" Hans Ven! Jeg er ikke hans Ven! Naar man taler til mig, hedder jeg Rabbi Chivo.

Rabbi Chivo! Vil I sige mig, om I veed, hvor den polske Overgeneral nu staaer?

Ja, ved Praga.

Ved Praga! raabte Jacob og Josinski paa engang: Er han da bleven slaaet?

Ja, ved Ostrolenka.

Min Gud! Min Gud! sagde Josinski. — Spørg ham, om han veed Noget om Opstanden i Podolien, Lithauen, Wolhynien.

Undertrykt, jaget fra hinanden! svarede Polakken paa Jacobs Spørgsmaal.

Josinski foldede Hænderne og drog et krampagtigt

Suk. Men hos Jacob opsteg en inderlig Forbittrelse over den Skadefryd, hvormed Polakken talte om Polens Ulykke; han greb Josinskis Arm og lod Polakken gaae forud.

Spørg ham, hvad det var for en General, han var hos i Landsbyen, sagde Josinski lidt efter, og for at føie Vennen bekvemmede Jacob sig til at nærme sig Rabbi Chivo endnu engang.

Det var Overgeneralen, svarede denne.

Overgeneralen! Diebitsch selv?

Diebitsch? Han er død af Pesten! Det var Paschkewitz Eriwansky!..... Hør, vedblev han og trak Jacob til sig: Hvad vil I i Warschau? Jeg siger Eder: Ulykken hviler alt over Staden. Gaa til Russerne! Russernes Orn er stærk, og dens Kloer ere forgyldte.

Jacob vendte sig fra ham uden at svare.

See at faae Mere at vide af ham, hviskede Josinski.

Men Polakken vidste ikke Mere eller vilde Intet sige. Flere Gange saae han til Jacob, som om han havde Noget paa Hjertet; men hver Gang vendte han sig igjen bort med en Ryslen paa Hovedet.

VI.

Benjamin. — Warschaus Fald.

Nogle Dage efter Tilbagekomsten blev Jacob tilsagt til at møde hos Politichefen.

Jeg har ladet Dem kalde — sagde denne — blot for at De kan afgive Forklaring angaaende et Menneske, der er blevet fanget som Spion. Han paastaaer, at han kjender Dem og kun er reist hertil for at søge Dem. Vi troede en Tid, at han vidste, at De var død, og derfor kom med denne Udflugt. Men siden De nu er kommen tilbage, kan De dog gjerne gaae hen og see Fyren, inden han bliver hængt.

Hvad hedder Mennesket? spurgte Jacob.

Det er en Jøde, han kalder sig Benjamin.

O, Hr. General! Han er uskyldig! raabte Jacob og foer op. For Guds Skyld, lad mig ile for ikke mulig at komme for sildig.

Jacob fløi til Fængslet.

I et fugtigt Værelse laa Benjamin paa Straa, bleg og udtæret, Tænderne klapprede i Feber.

Min stakkels, kjære Benjamin! — raabte Jacob, idet

han kastede sig over ham, trykkede ham til sig og kyssede ham. — Du her! Paa dette skrækkelige Sted! Stakkels, stakkels Benjamin!

Benjamin betragtede ham med et mat Smiil, greb hans Haand og kyssede den.

Fangevogteren vinkede Jacob tilside og hviskede til ham: Rør ikke ved ham, han har vist Cholera!

Ikke røre ved ham! — raabte Jacob med Taarer i Øinene — han skal hjem til mig! Jeg vil strax gjøre Anstalt til, at han kan komme bort.

— Om Aftenen, da Benjamin var vaagnet af en kort Søvn, og med mat Stemme gjorde Jacob utallige Spørgsmaal og selv afbrød ham for at fortælle om sin Reise og sit Fangenskab, sagde Jacob:

Har Du da slet intet Brev eller Budskab med til mig, Benjamin? Har Du slet Intet reddet, da de plyndrede Dig?

Midt i sine Smerter smilede Benjamin listig og bad Jacob tage hans ene Sko og skjære den op: Der har jeg gjemt et Brev fra Eders Ven Levy. Han sagde, at jeg maatte passe godt paa Brevet. Det var en sand Madsel [1], at jeg fandt paa at gjemme det saa godt. Die wurden gut geuhzt! [2]

---

1 Et sandt Lykketræf.

2 De bleve godt narrede (nemlig de Plyndrende).

Med zittrende Hænder skar Jacob Skoen op og fremdrog et Brev. Det lød saaledes:

Den fredelige Levy sender Krigsmanden Bendixen sin Hilsen.

Du er i Grunden ikke værd, at et fornuftigt Menneske skal tilskrive Dig; thi man veed jo ikke, om Du faaer Brevet levende. Imidlertid vil jeg for et Øieblik antage, at Du lever, og melde Dig, hvad jeg døier og udstaaer for Din Skyld.

I lang Tid bad jeg hver Aften: Kjære Gud, lad ikke Jacob Bendixen idag være bleven skudt af en Araber, Beduin, Kabyl eller desl. Ja, det gjorde jeg, og følte mig ordenlig lettet derved. Men nu faaer jeg et Brev, hvoraf sees, at Du allerede i December f. A. vilde reise fra Algier til Polen, og medens jeg sikkrede Dig imod Kabylerne o. s. v., var Du udsat for Kosaklandser. Nu er Du maaskee dragen til Java, Abyssinien eller Guinea, og man skyder med forgiftede Pile paa Dig, medens jeg slider og slæber for at holde Dig Kosakkerne fra Livet. Det vil jeg ikke længer vide af. Skal jeg gjøre Bønner for Dig, saa opgiv mig hele Din Reiseroute med Datum og Klokkeslet paa hvert Sted, for at jeg kan passe paa Dig eller idetmindste vide, hvor jeg skal efterlyse Dig, naar Du engang, som det

hedder i Adresseavisen, har absenteret Dig fra Din Bopæl og ikke senere ladet høre fra Dig.

Jeg skriver dette med en Mand, som nok skal støve Dig op, hvor Du saa er. Han kom op til mig og sagde, at han var reist en lang Vei, nemlig fra Fyen hertil, for at faae at vide, hvor Du var, og nu vilde han reise det øvrige Stykke Vei for at finde Dig. Jeg sagde til ham: Benjamin! Vil I nu ogsaa løbe gal? Det er jo Hrat gaddjo![1] Tror I ikke, at den Landløber kan blive slaaet ihjel, uden at I seer derpaa? — Han svarede mig: Loß mir menucho![2] — Da jeg saa sagde ham, at Du var i Polen, blev han glad: Der boer Rabbi Nathan Fürth! Han har en Schabbas spiist hos Rabbi Philip, han har nok taget sig af Drengen. — Men da Benjamin fik at vide, at han skulde over Vand, og jeg var ude med ham for at tinge ham ombord hos en Danziger Skipper, havde han nær tabt Lysten; han saae paa Vandet og spurgte, om han ikke kunde reise tillands. Men da jeg sagde ham, at noget Vand maatte han i alt Fald over, og Landreisen

[1] En lystig jødisk Sang om, at Katten løb efter Kiddet og aad det, Hunden bed Katten, Stokken slog Hunden, Ilden brændte Stokken, Vandet slukkede Ilden, Oren drak Vandet, Slagteren vog Oren, Dødsenglen vog Slagteren; men saa kom Herren og vog Dødsenglen.

[2] Lad mig have Ro.

vilde blive langvarig, mumlede han: In Gottes Nomen! og gik hjem og snorede sin Bylt. En Appelsin kjøbte han til Dig, og jeg troer, han speculerede paa at tage et Stykke kosher Kjød med; thi han sagde: Den stakkels Dreng blev godt vant i sin Faders Huus; det maa falde ham tungt at spise Krigsmad.

Hvad mener Du: Om Du var bleven hjemme og havde levet stille og rolig med denne Benjamin og mig og et Par andre gode Venner, faaet Dig en L'hombre engang imellem, om Løverdagen spiist Din Scholet, selv om den havde været kogt paa en Griis[1] — troer Du, at Thora Fangel havde giftet sig hurtigere med Lieutenant Engberg for det?

Ja, min Ven, gift er hun, saa Du kan nu reise rolig hjem. Jeg tænker da, at Du er fornuftig og ikke gjør mig den Skam, efter at jeg har hjulpet saa meget paa Din Opdragelse, at Du gaaer hen og gjør Dig latterlig og f. Ex. skyder Dig. Betænk, at det er ingen Heltegjerning, naar man har saa mange Skydevaaben at vælge imellem. Vil Du med Djævels Vold og Magt gjøre en Ulykke paa Dig selv, saa for-

[1] Scholet er den jødiske Sabbathspise (see Pg. 85). De fleste Jøder elske denne Spise; om dem, som lade den tillave uden at iagttage de øvrige religieuse Skikke, sige de andre Jøder spotviis, at de sætte (koge) Scholet paa en Griis.

drer jeg kun, at Du tager saa meget Hensyn til mit gode Navn og Rygte som Din Ven og Raadgiver, at Du gjør det med Anstand. Lad nogen Tid hengaae, for at man kan see, at Du ikke har gjort det i Overilelse og senere fortrudt det; naar Du saa med velberaad Hu skrider til Gjerningen, saa fæst et Øieblik Tankerne paa den grønne Stue paa Fødselsstiftelsen, hvor Grøndal og jeg sidde fornøiede og ryge vore Piber, medens Du vil tage Livet af Dig; see ogsaa i Tankerne et Øieblik Din Moders og Din Faders Grave, der staae forladte Jahrzeitsdagen [1], og gaa saa i Guds Navn Fanden i Vold.

Jeg bliver ordentlig ærgerlig, medens jeg tænker paa, at Du kunde gebærde Dig som et Barn. Var jeg blot hos Dig et Øieblik, jeg skulde ringe Tolv med Dig! Det er bedst, at Brevet ligger lidt, medens jeg stopper en Pibe og lader Ærgrelsen sætte sig.

Hvordan det er gaaet til med det Giftermaal, veed jeg ikke rigtig. Siden Du reiste, er Wilhelm Fangel stok brauges [2] — det har jeg af min Omgang med Dig. König har fortalt mig, at hans Søster har hørt, at en Tjenestepige havde luret og hørt Spektaklet imellem Dig og Engberg. Der kom Sladder, Grossereren fik Noget at vide derom, Du

1 Aarsdagen efter en Slægtnings Begravelse, da man gaaer ud og beder ved Graven.

2 Grumme vred.

var fløien bort med Vildgæssene, Partiet blev klappet sammen.

Det er s'gu ikke behageligt, det veed jeg nok. Du har formodenlig ligget der og kriget foran Warschau, som om det var en hellig Stad, der gjemte Din Dulcinea, og nu seer Du, at Du har kjæmpet som en Don Qui — ja, det er vel ikke værdt, at jeg skriver Navnet heelt ud. Men nu er jo det Værste overstaaet, Operationen er skeet, Saaret læges snart, naar det bliver ordenlig behandlet. For at adsprede Dig, kan Du jo reise lidt om i frødelige Lande, det er det bedste Middel imod Kjærlighed. Efter hvad jeg har seet af Kjærligheden, er den s'gu ikke at ligne med Andet end den Sygdom, man i daglig Tale kalder Hikke. Kan man lede Patientens Opmærksomhed bort fra Hikken, saa gaaer den over.

Gjør Dig nu en lille Fornøielsestour og kom saa hjem og viis Dem, at Du ikke er videre forknyt. Benjamin sagde strax, da jeg fortalte ham Historien: Det er godt! Rabbi Hirsch i Middelfart har en Datter, hun har mange Penge, og hun er ikke gift. — Kom hjem, Jacob Bendixen! Vil Du unde Præstekonen den Glæde at kunne sige, at hun har faaet Dig slaaet ihjel eller skudt til Krobling? Sæt et spydigt Ansigt op, den første Gang Du møder dem paa Gaden, eller gaa venlig hen og gratuleer dem — gjør hvad Du vil, men vær blot fornuftig

og lad Polakken slaae Russen eller Russen slaae Polakken — hvad Fanden kommer det egenlig talt Dig ved? Om ogsaa Russerne tage Warschau, kan Du jo meget godt blive Doctor medicinæ & chirurgiæ og med Tiden faae styrtende Praxis.

Nu veed jeg ikke Mere. Hjælper denne Dosis ikke, saa er Du ikke værd, at man spilder en Recept paa Dig. I saa Fald forbliver jeg med usigelig Ringeagt

Din forhenværende Ven
Martin Levy,
Cand. chir. & med.

Jacob havde reist sig; han støttede Panden mod Vinduet og stirrede ud med tankeløst Blik. Det var mod Sommerens Slutning. Aftenen var mørk, men Himlen klar; Stjernerne saae ned fra Himlen som stille, alvorlige Øine; Husene rakte sig som levende Væsener imod Himlen, ligesom længselsfulde efter at drage Aande.

Et rødt Skin flammede pludselig op og farvede Nabohusenes Tage, vilde Skrig lød i de tilstødende Gader: „Ned med Forræderne!" og derpaa fulgte hylende Jubel; stærke Hovslag som af fremrykkende Rytteri, Angrebsraab, Skud, ynkelige Skrig; en pludselig Stilhed og derefter igjen vild, hylende Larm. I den sidste Fortvivlelse sønderrive de bedragne Polakker hverandre.

Alting gik som Taagebilleder forbi Jacobs Bevidsthed.

Endelig blev det ganske stille.

Han vaktes ved at høre sit eget Navn stønnende blive udtalt i Værelset. Da han nærmede sig Benjamins Leie, saae han, at denne var blaa i Ansigtet og famlede om sig med Hænderne. Seid Jhr do? — stønnede den Døende — jeg vil sige Noget ..... Det er Jacob, en Søn af Rabbi Pfeives..... sollt' ich ihn nit kennen?..... Min Kone har faaet en Søn..... Madseltauv, sog' ich..... Jette, sie wor so schön!..... Do ist der Mal'rh hamoves![1] Do kommt er!..... Weih, weih! Wo sind die guten Jehudim die do sogen die Widdo?[2]..... Oschamti, bogadti, gosalti, tofalti scheiker[3]..... Do ist sie, do ist Jette!..... jau Jette![4]..... Jainkef! Ben Rabbi Pfeives![5] Eur' Mutter stirbt vor Eimo[6] für Euch..... Sie meimisen[7] Euch..... o, schema jisroel! .....

Benjamin var død.

Jacob sank ned foran Liget. Han forsøgte at græde; men hans brændende Øine bleve tørre.....

---

[1] Der er Dødsenglen.

[2] Vee, vee! Hvor ere de hellige Jøder, som foresige den Døende Skriftemaalet.

[3] Ord af Skriftemaalet: Jeg har syndet, jeg har handlet troløst, jeg har ranet, jeg har løiet.

[4] Ja, Jette.

[5] Jacob, Søn af Rabbi Philip!

[6] Angst.

[7] De dræbe Eder.

Russerne ere der! skreg en Officier, der styrtede ind i Værelset.

Jacob foer op, greb sine Vaaben og ilede til Wola.

Det har ingen Nød endnu! — sagde Josinski med funklende Øine, da han i skyndsom Travlhed mødte Jacob: Om nogle faa Timer vil det gaae løs. Læg Dit Øre mod Brystværnet, saa kan Du høre Kanonerne rumle langt borte. Men de ville forgjæves storme imod disse Forskandsninger og disse Forsvarere! Og naar de, udmattede af Kampen, ville trække sig tilbage, saa kommer imorgen de tyve tusinde friske polske Tropper under Ramorino og rive dem op. Nu have vi dem! Nu seirer Polen!

Josinski gik videre, efter at have givet ham et varmt Haandtryk; Jacob sagde ved sig selv: Det var Synd at sige ham, at jeg har faaet Varsel. Lad ham beholde sit Haab et Par Timer endnu.

Han lænede sig til Brystværnet og saae mod Himlen, hvor Stjernerne en efter anden blegnede og forsvandt; i Øst begyndte et svagt rødligt Skjær, medens den øvrige Deel af Himlen syntes at blive mørkere, og underlige tynde Taageskikkelser bevægede sig i Luften.

Du Gud deroppe! — sagde han, idet han vendte sig mod den røde Stribe og udstrakte Haanden — Du Herre over Menneskene —hvis Du er til! Nu siger jeg Dig,

at kommer jeg levende herfra, saa myrder jeg et Menneske. Nu har jeg sagt Dig det!

Han følte en Haand lægge sig paa hans Arm, og da han vendte sig om, saae han Rabbi Chivo.

Kol Jisroel ochim![1] sagde Polakken med høitidelig Alvor.

Og hvad saa? sagde Jacob.

Gaa bort, Broder, fra dette Sted! Jeg siger Dig: Han, de kalde Namorino, kommer ikke. Han er sendt fem Dages Marsch bort. Han kommer ikke, før Warschau er tagen.

Rabbi Chivo! — sagde Jacob — I har frelst mit Liv; nu frelser jeg Eders — gaa!

Imorgen er det for sildig — sagde Polakken bønlig — jeg vil søge Jer og kun finde Jert Lig. Jeg siger Jer: Denne Stad skal falde. Den er som et gjennemsauget Træ, de give et Vink, og den styrter. Gaa til Russerne, naar I endelig har Lyst til Krig!

Gaa bort, Rabbi Chivo! raabte Jacob og greb til sin Sabel.

Naa, naa, kreisch nur nit![2] sagde Polakken ængstelig. Kommt heraus: ein Jed![3] men han var dog hos mig i Schivven — brummede han, idet han bortfjernede sig.

[1] Alle Israels Børn ere Brødre.

[2] Skrig blot ikke, gjør ingen Larm.

[3] o: Der seer man, hvad Løn man har af at gjøre Vel mod en Jøde! — Dersom det havde været en Christen, vilde Polakken have sagt: Kommt heraus: ein Goi.

Et Kanonskud gav Tegnet, og den 6te September brød frem over Warschau.

Hundreder af Ildsvælg udsende deres Torden, Værker, som Menneskene have opreist saa faste som til evige Mindesmærker, styrte i Gruus; men paa Ruinerne staae de polske Forsvarere.

Fjenden trænger nærmere, lange Salver af Geværskud knalde; endnu nærmere rykke Dødsfjenderne hinanden og kjæmpe med den frygtelige Bajonnet.

Endnu engang hæver den polske Ørn sig seirsstolt; Russerne vige.

En Kugle havde truffet Jacobs Bryst, han laa paa den blodige Jord og var halv bevidstløs Vidne til den rasende Kamp.

Striden hvilede, og der kom Befaling, at endnu flere Polakker skulde drage bort fra Wola til andre Puncter af Fæstningen. Josinskis Regiment var imellem dem, der lydende Fædrelandets betroede Hærfører fulgte Befalingen og forlode deres Brødre, som de aldrig skulde gjensee.

Tanken om, at Josinski skulde forlade ham, foer med en saadan Smerte gjennem Jacobs Bryst, at han tabte Bevidstheden.

Det forekom ham efter en Stunds Forløb, at han saae Rabbi Chivo bøit over sig og sit Hoved lænet til hans Bryst. Saa hørte han pludselig Soltau og Rytterne skrige: Du forbandede jødiske Forræder! Er der Ingen, der har et Reb? — Jeg er ingen Jøde! jamrede

Polakken. — Han er ingen Jøde! sagde Josinskis Stemme. — Om Forladelse, Jøde! sagde Lieutenant Engberg og stak ham med et Sværd. — Oi, schema jisroel! skreg Rabbi Chivo og greb til sit Bryst, hvorfra en Blodstrøm væltede frem. Ud af Saaret foer Rabbi Chivos Sjæl som en forfærdelig sort Slange; den snoede sig om ham og rev ham i svimlende Fart gjennem et ubegrændset, mørkt Rum. Pludselig stødte han med et Bulder, som af hundrede Kanoner, mod en Væg, og derpaa faldt han i en Søvn uden Drømme. Kun engang syntes han at vaagne og see Josinski græde; saa stak det ham igjen i Brystet, indtil han sank bedøvet tilbage.

Syvende Capitel.

I den preussiske Grændseprovinds, ved Floden Neisse, ligger en Landsby, omgiven af lave Bjerge. Ved Byens ene Ende træde Bjergene tilbage og danne en Halvcirkel omkring en frugtbar Dal, der gjennemstrømmes af Floden. Enkelte, eenstaaende Huse ligge foran Landsbyen i Indgangen til Dalen; naar man fra Bjergene seer ned imod Byen, tage de sig med deres venlige Omgivelser ud som legende Børn, der ere ilede forud for de Ældres Skare.

I et af disse Huse, der tilhørte en Familie af polsk Herkomst, havde Josinski og Jacob fundet et Tilflugtssted. Saasnart Jacobs Saar tillod det, havde Josinski hemmelig og omringet af Farer begivet sig paa Veien med ham udover den strengt bevogtede Grændse. Men Reisen og den indre Uro havde gjentagne Gange kastet Jacob tilbage paa Sygeleiet, og Aarets skjønneste Tid var hengaaet for de to Venner i Kummer og Lidelser.

Det var nu ud paa Sommeren, og Tiden til deres Adskillelse nærmede sig. Jo nærmere den kom, desto mere ordknap og næsten barsk blev Josinski, han syntes næsten at være vred paa Jacob, fordi han skulde skilles fra ham.

Den sidste Aften, da Vadsækken laa snoret paa Bordet mellem Vaaben og Reisetøi, gik han hvert Øieblik ud for at gjøre sig en Spadseretour i Omegnen; men hver Gang kom han hurtig tilbage og satte sig taus ved Vinduet.

Endelig sagde han: Du sidder ogsaa hele Aftenen uden at tale et Ord; man skulde troe, vi vare to Kjærlinger, der stode i Begreb med at skilles.

Josinski, jeg tænker paa mange af de Timer, vi have tilbragt sammen; hvo veed, om vi nogensinde mødes igjen.

Du kan jo reise med mig!

Du veed jo nok, hvad der drager mig hjemad. Føi Du hellere mig og følg med til Danmark, det er endnu ikke for sildig at forandre Din Plan.

Hvad skulde jeg uden Maal og Meed i Danmark? — — Nei, jeg indseer det nok: vore Veie ere ikke længere de samme, vi maae skilles.

Efter en lang Taushed tog Josinski atter Ordet: Hvor Stedet dog passer til Tiden. Bagved disse svagt belyste Bjerge ligger Alt i et gaadefuldt Mørke ligesom Fremtiden. Mellem de dunkle Masser rører sig kun Bækken, der springer ned over Klippeblokkene, næsten som et levende Væsen; snart skjuler den sig i Mørket, snart

spiller den i Maanens spøgelseagtige Lys, som om en Tanke pludselig greb den, men i næste Øieblik var glemt. Det er den aldrig slumrende Erindring om mit Fædreland.

Han vedblev: Man veed ikke selv, hvor stærk man er. For et Aar siden, i Warschau, da Polen endnu havde et Folk, en Armee og Seiren smilede til vore Vaaben, da vilde den blotte Tanke om en saadan Tid, som nu er kommen, have forekommet mig dræbende. Nu er den her, virkelig, lyslevende, og jeg lever dog, jeg spiser og drikker meget ordenlig, som om Intet var forefaldet, der kunde svække Madlysten. — See, nu sprang Bækken høit op i Maaneskinnet; det var som en af de jagende, stikkende Tanker om Hævn.

Hævn, sagde Jacob tankefuld, ja, kunde man ved at hævne sig forandre det Skete, kunde man ved at dræbe en Mand ogsaa dræbe hans Gjerning!

Josinski vendte sig om og betragtede ham: Saadanne Betænkeligheder havde Du ikke, da Du laa i Feber og mumlede den Mands Navn, der har berøvet Dig Din Brud, med en saadan Inderlighed, at Blodet strømmede ud af Dit Bryst.

Det var maaskee netop i den forfærdelige Følelse, at jeg ikke kan hævne mig, og dog ikke kan opgive Hævnen. Det var den fortvivlede Higen, der sig selv ubevidst følte, hvor afmægtig den var. Ja, i det første Øieblik! da kunde jeg have kastet mig over ham, som et vildt Dyr! Men naar jeg nu senere har forestillet mig, at han var i

min Magt, og jeg gjennemgik alle de mulige Maader, hvorpaa jeg kunde gjøre ham Ondt og selv blive lykkelig, saa har jeg maattet opgive dem en efter anden, og ikke beholdt Andet tilbage end den Trøst, at Hævnen tilhører Gud.

Det klæder Dig godt at være religieus! sagde Josinski spodsk og forlod heftig Værelset.

Jacob blev siddende taus; efter en Stunds Forløb gik han hen til Bordet og tog Josinskis Sabel, ligesom for at betragte den. Han bøiede sig nærmere og nærmere over den og trykkede tilsidst et Kys derpaa, saa hurtigt og hemmeligt, som om han frygtede, at Nogen skulde see det.

Lidt efter kom Josinski tilbage, han greb Jacobs Haand og sagde med Taarer i Øinene: Tilgiv mig, kjære Bendixen, at jeg er saa heftig og uvenlig imod Dig. Jeg er i denne Tid saa ubyggelig tilmode, jeg er bitter imod mig selv og Alverden. Før, da jeg gik bort, sagde jeg vist et saarende Ord.

O, nei, Josinski! Jeg vil være oprigtig imod Dig, jeg tilstaaer, at Du havde Ret. Denne Religiositet er i Grunden et Hykleri, jeg driver med Guddommen. Jeg veed jo ikke engang, om der existerer en saadan Magt; men det er dog muligt, og jeg er bange for at fornærme den, saa at den vredes og berøver mig det Eneste og Sidste, jeg beder om i denne Verden.

Min stakkels Ven! Troer Du virkelig, at Du der-

ved faaer Guddommen til at gjøre det Mirakel, at hun endnu er Dig tro?

Jeg veed ikke, Josinski; men det forekommer mig dog saa naturligt..... jeg kan ikke udholde den Tanke, at det ikke skulde være saa! Du skulde have kjendt hende, Du skulde have seet denne elskelige Skikkelse!..... Jeg vil elske Gud og den hele Verden, blot hun har bevaret mig sin Kjærlighed; jeg vil trykke enhver Christen til mit Bryst og kalde ham Broder, fordi hun er en Christenpige. — Jeg glæder mit Sind ved at fortælle mig Eventyr om hende, om hvorledes jeg kommer hjem og seer hende igjen. Jeg har seet hende staae ved Alteret med ham; Præsten aabnede den hellige Bog og sagde Bønnen; hun stod skjælvende; Præsten spurgte: Vil Du tage Denne til Mand? Hun bevægede Læberne — da traadte jeg pludselig frem, og med et Skrig kastede hun sig i mine Arme — — men dette Eventyr er altfor urimeligt!..... Jeg har seet deres Bopæl. Hun sad ved hans Side ved Thebordet; han læste i en Avis og gabede; hun var bleg og tankefuld og legede med en Theskee. Da kom Pigen ind og meldte, at en fremmed Officier var ude og vilde tale med Lieutenanten. Han gik ind i sit Værelse, jeg traadte ham imøde og udfordrede ham — nu var jeg Officier! Da styrtede hun ind og raabte: Skaan ham, skaan mit Barns Fader! Vil Du have Fyldestgjørelse, skal Du faae den. Her, i min Ægtemands Nærværelse siger jeg Dig, min Elskede, at

jeg kun har elsket Dig og vil evig elske Dig..... Da gik jeg bort og offrede mit Liv for en skjøn og hellig Christensag. Maaskee Vorherre saa tillader mig at begynde mit Liv forfra paa et andet Sted; thi jeg mærker nok, at det her er kommet forkeert i Gang.

Jaften vil vi være lystige! raabte Josinski. Jeg vil berede en festlig Bolle! Saa drikke vi, til min Hest kommer for Døren. Jeg synger endnu engang den polske Sang, og Du synger om lykkelig Kjærlighed..... maaskee brister da Hjertet, saa vi ikke have nødig at skilles.

Jeg kan ikke døe endnu, mumlede Jacob.

De sad en Stund tause; Josinski tog atter Ordet: Det falder mig saa tungt at skilles fra Dig, Bendixen. Med Dig synes jeg først at miste mit Fædreland. Jeg kan huske, at som Barn, da jeg blev sendt fra min Faders Gods ind til Militairskolen i Warschau, begyndte jeg først at græde, da Vognen kjørte hjem og lod mig ene tilbage. Og saa pines jeg endda ligesom af Samvittighedsnag over, at Du for Polens Skyld har opoffret en stor Deel af Din Formue, maaskee Din hele. Det er Sønnens Pligt at betale sin afdøde Faders Gjæld, for at han idetmindste kan ligge med Ære i sin Grav; men Du veed, at jeg eier Intet.

Kjære Josinski, det er mig piinligt at høre Dig tale saaledes. Hvorfor vil ogsaa Du betragte mig som en Fremmed? Jeg er desuden ikke fattig, hjemme har jeg

endnu Formue, min Fader var rig. Det er da heller ikke Sorgen for Livsopholdet, der er os To den tungeste!

Nu gryer Dagen, sagde Josinski, idet han vendte sig imod Vinduet; nu kunne vi tælle Minutterne, vi have tilbage. Jeg vilde gjerne holde fast paa dem, og dog vilde jeg ønske, at de vare forbi. — — Føi mig i een Ting, min Ven: Lad os ride sammen bort fra dette Sted. Paa Veien vende vi pludselig Hestene, hver til sin Side, vi see os ikke om for flere Timer efter — saa er det forbi.

Ottende Capitel.

Dampskibet kastede Anker, og Baade lagde til for at landsætte Passagererne.

Paa Toldbodtrappen blev den Ene modtaget af Kone og Børn, til den Anden raabte en Ven et muntert Velkommen, en Tredie hilsedes af sin Tjener, der med travl Ombyggelighed gav sig til at opsøge hans Tøi — kun En gik gjennem Vrimlen uden at blive paagtet og vandrede i feberagtig Spænding gjennem Gaderne.

Nu og da floi en svag Glædesstraale gjennem Sjælen ved Gjensynet af de bekjendte Steder; men strax efter foer Sindet sammen ligesom af Frygt for at hengive sig til glade Følelser.

Han sneg sig forbi det Fangelske Huus — nu saae han det igjen! Gardinerne vare nedtrukne, og han sagde

lettet: Jeg tænkte det nok; de ere paa Landstedet. Der er hun ogsaa. Jaften!

Han vendte om for at søge Levys Bopæl, og han smilede, idet han forestillede sig dennes glade Overraskelse.

Levy, hed det paa Stiftelsen, var for længe siden flyttet bort og boede nu hos sin gamle Værtinde.

— Gud er det Dem, Hr. Doctor! raabte den gamle Madame; jeg kjendte Dem saamæn ikke, før De talte. Vær saa god, kom indenfor og sæt Dem ned. Nei hvor De har forandret Dem! De seer rigtig ud, som om De var bleven ti Aar ældre, ja, De gjør saamæn. Ja, de unge Mennesker — lagde hun til, idet hun advarende truede med Fingeren — de leve, naar de komme udenlands, især i Paris, hvor der er saa mange slemme Fruentimmer, ja saamæn er der saa.

Sig mig, kjære Madam, hvor er Levy?

Han er gaaet ud at spadsere, ja, han er saamæn; jeg troer, han gik med Hr. König. Han kom og bentede ham, og saa veed De nok, hvordan unge Mennesker ere. Men det er saadant et skikkeligt Menneske, Hr. Doctor, det kan De troe. Saa, det gjør mig rigtignok ondt, at han nu skal reise udenlands.....

Vil Levy reise udenlands?

Ja, saamæn vil han saa; han vil til Sverrig for at studere Choleraen. Ja, de unge Mennesker! De have let ved at reise ud i Verden! Der er Ingen, som sørger efter dem..... Vil De allerede gaae, Hr. Doctor?

Kommer De ikke igjen iaften, saa er Hr. Levy bestemt hjemme, ganske bestemt, det er saadant et skikkeligt Menneske.

Nei, jeg skal ud paa Landet iaften; men vil De sige ham, at jeg logerer i Hôtel du Nord.

Ak, ud paa Landet! Ud i Besøg hos gode Venner! Ja, det vil De saamæn have godt af! Jo, jeg skal nok sige det til Hr. Levy..... Farvel, Hr. Doctor! Ja, nu seer vi Dem vel igjen engang imellem? Adieu!

Det er maaskee godt, at jeg ikke traf ham, tænkte han, da han gik ud af Porten. — Og nu! — han lagde Haanden paa Hjertet som for at dæmpe de heftige, ængstelige Slag.

Det var en Aften i September. Over Sundet steg Fuldmaanen mørkerød frem af et sort Skylag; men lidt efter lidt blev den lysere, indtil den straalede i sit klare, gule Skin og under sin Fremskriden jog et Lag af hvide Skyer foran sig i en Bue. Det milde Lys beskinnede Havet og den bakkede Strandbred og Markerne, hvor Afgrøden laa paa Skaaren eller var sat i Hæs. Over hele Egnen hvilede en dyb Stilhed: intet Vindpust bevægede Træernes Blade, fra Stranden hørtes kun en svag Lyd af Vandet, ligesom sagte, flæbende Skridt.

Til det afsides Sted i Haven, hvor Jacob stod, trængte i afbrudte Mellemrum Lyden af Violiner og Fløiter fra det rigt oplyste Landsted.

Der er Musik, de ere glade! — sagde han, da han stod i skjælvende Forventning — O, nu husker jeg det, idag er det hendes Geburtsdag! —— Her pleiede hun tidt at komme — vedblev han — her vil jeg vente hende, iaften og alle Aftener, indtil Tilfældet eller Skjæbnen fører hende hid — —— I dette Øieblik dandser hun maaskee — engang dandsede hun med mig! ——— Hvis jeg nu ganske rolig kom gaaende ind af Døren til dem og sagde: God Aften!.....

Det raslede i Gangen, der kom Nogen — det var Thora.

Hun nærmede sig langsomt og tankefuld det Sted, hvor han stod. — Saa var han da igjen i hendes Nærhed! Han kunde have faldet paa Knæ og tilbedet hende. Fortabt i Beskuelsen rørte han sig ikke, han vilde ligesom udsætte Gjenspynets Vellyst til det yderste Øieblik.

Hun kom forbi en Aabning i Træerne; Fuldmaanens Skin faldt paa hendes Ansigt. Hendes Kinder vare stærkt røde, og det stirrende Blik havde hiint glasagtige Udtryk. Han kunde ikke forklare sig den ubyggelige Følelse, som denne Stirren vakte hos ham, og han tøvede med at træde frem.

Pludselig lød Fodtrin. Thora vendte sig imod Lyden, en ung Mand kom, tog hende om Livet og førte hende ind i Lysthuset.

De satte sig; han omfavnede og kyssede hende.

Hun hviskede: Hvor er min Mand?

Han var aldeles drukken, da jeg gik fra ham.

Hun gyste og rev sig ud af hans Arme. Lidt efter strøg hun Haaret fra hans Pande, saae ham stivt ind i Ansigtet og sagde: Grabow! Der vil komme en Tid, da Du forlader mig, og da vil Du foragte mig; men jeg agter heller ikke Dig! Det skal Du vide.

Vær nu ikke barnagtig! sagde han og lagde Armene om hendes Liv.

Hendes Øine antoge igjen det glindsende, glasagtige Udtryk, og deres Læber mødtes i et langt Kys.

Hys! — sagde Thora og foer op — det forekom mig, at jeg hørte et Suk..... det var et forfærdeligt Suk.

Aa, det var vel Vinden, der bevægede Bladene! Bryd Dig ikke om det!

Jo, der var Nogen! — hør, nu raslede det bagved os, nede i Grøften!

Det var vel noget Jord, der trillede ned.

Nei, der var Nogen! Gaa ud at see efter.

Da han kom tilbage, sagde han: Der sad et Menneske og hvilede sig ved Kanten af Grøften; men da jeg kom ud, gik han. Det saae ud til at være en gammel Mand. Kan Du nu see, at der ikke var Noget — — — — — — — — — —

Niende Capitel.

Bendixen er kommen! raabte Levy til Grøndal, da han tidlig om Morgenen mødte ham paa Østergade.

Naa, det er derfor, at Du gaaer i Galop. Naar kom han?

Igaar Eftermiddags var han hjemme og spurgte efter mig. — Gaaer Du med op til ham? Han logerer henne i Hotellet.

Ja, hvis jeg kan stole paa, at han er godt barberet; for vi skal vel kysses?

Nei, jeg har netop betænkt at lade, ligesom han slet ikke havde været reist. Han vil vist tage sig kunstig ud, naar vi komme ganske koldsindig og sige Goddag istedetfor at flyve ham om Halsen.

Saagu! Det er à la Vessel. Jeg gaaer med.

Bagefter kan vi gjøre et lille Sold for ham paa Stiftelsen for at gjøre Koldsindigheden god igjen.

Aa, ja; Du har gode Ideer idag.

Jeg gaaer og gotter mig til de Ansigter, jeg skal faae ham til at sætte op. Det er godt, jeg har Dig med, ellers kom vi formodenlig strax til at tale om Historien med Thora Fangel — Du husker jo nok, han var forlovet med hende.

Ja, hvem har ikke været en Nar i sine unge Dage!

Du taler som en Bog. — Lad os nu see at faae fat i Opvarteren. — Nei, vi, her staaer det paa Tavlen ..... Bendixen — Nr. 54. Godt, læg nu Ansigtet i de rigtige Folder. Er Du færdig?

Hør, Levy, nu falder det mig ind. Jeg kunde dog i Grunden godt lide Bendixen, da han var her hjemme. Lad os gaae ind og trykke ham ærlig i Haanden og saagar give ham et Smækkys, hvis det ikke kan være anderledes. Man kan jo tørre sig om Munden bagefter.

Nu troer jeg, Gud forlade mig, at Du bliver blød om Hjertet.

Før Du skal troe saa nedrig om mig, vil jeg gaae ind og sætte et Ansigt op, som jeg vilde æde ham. Bank paa!

Uden at vente paa noget „Kom ind!" aabnede Levy Døren og gik ind, Grøndal fulgte efter.

Jakob laa paaklædt hen over Sengen og sov; paa Bordet stod et Voxlys, der var brændt ned i Stagen, og hvis døende Flamme slikkede op ad den lange Tane.

Hvor Fanden mon han har været henne i Nat? sagde Levy.

Han ligger jo i Leir, seer Du ikke det? Han bilder sig ind, at han endnu er i Polen — nu veed jeg da, at vi kunne overraske ham uden Modstand! Hold Du hans Hænder, saa holder jeg Benene.

Nei, det er feigt, at overraske sin Fjende sovende, lad ham hellere sove ud. Hør, løb Du ud paa Stiftelsen og arrangeer et Formiddags-Sold, saa venter jeg, til han vaagner.

Naar man nu kunde føre ham derud og vække ham midt under Soldet, med Klirren af Glas og Flasker, saa kunde han da, ved Guderne, bringes til at troe, at han slet ikke havde været borte!

Grøndal, Du bliver poetisk; Du laver et Eventyr af Tusind og een Nat.

Gjør jeg det? sagde Grøndal; saa Farvel.

Da han var gaaet, rullede Levy Gardinerne i Veiret og slukkede Lyset. Han sad en Stund ved Sengen og betragtede Jacobs blege, indfaldne Træk; pludselig begyndte Jacob at stønne, og Levy kaldte nu: Bendixen! Bendixen! først sagte, saa høiere og høiere, indtil han tog ham i Armen og ruskede ham.

Hvem der? raabte Jacob og foer op.

God Ven! Polak paa fædrene Side!

Levy! skreg Jacob og sprang ud af Sengen; er det Dig?

Hvem skulde det vel ellers være? Hvilken anden end jeg vilde staae en stiv Klokketime og ruske i sin gjenfundne Ven?

Var det en Drøm? sagde Jacob og gned Øinene.

Hvilket? At jeg ruskede Dig? Saa var det forbandet livagtig drømt.

Ja, det var nok ogsaa forbandet livagtig drømt.

Levy tang og saae paa ham.

Levy! sagde Jacob og greb begge hans Hænder: Saa sees vi da igjen! — Nu har jeg intet Andet i Verden end Dig!

Ikke det? Hvor har Du da Dig selv? Har Du glemt Dig i Polen?

Nei; men nu er der ingen Anden, jeg bryder mig om.

Kan jeg stole paa det? Ikke engang.....

Nævn hende ikke! Lad mig ikke høre det Navn!

Bravo! Saadan skal Du tale! Du behøvede just ikke at skrige saa høit; men Meningen er god. Endnu idag kan Du faae Seddel, at Du er udskreven.

O, ja, nu er jeg helbredt! sagde Jacob, og gav sig til at spadsere op og ned.

Levy fulgte efter ham og sagde, idet han kastede et Sideblik paa ham: Ja, lad os kun gjøre os lidt Motion. Den peripatetiske Philosophi er heller ikke at foragte. Naa, siden Du nu befinder Dig saa vel, hvad agter Du saa at tage Dig for mellem Menneskenes Børn til Gavn for dem og Dig?

Jeg havde et Øieblik tænkt paa at gaae ud paa Gaden med en Kniv i hver Haand og støde ned, saa længe jeg kunde røre mig.

Død og Pine! Det var godt, jeg kom, inden Du gik ud.

Men saa tænkte jeg paa, at saa vilde de overvælde mig og anlægge Proces og føre mig ud paa Amager, og saa vilde hele Byen gaae ud og see Jøden blive halshugget.

Det er meget rigtigt. Du har nok anvendt Felttoget i Polen til at studere dansk Lov og Ret.

Eller ogsaa stikke Ild paa Huset og paa Byen, paa alle Kanter; men saa satte de mig formodenlig i Slaveriet eller paa Vidstrup.

Du raisonnerer aldeles forstandigt. Hvad havde ellers de stakkels Huse gjort Dig?

Du hører jo, at det er bare Phantasi; jeg lader Husene staae.

Ja, det er godt nok, og Du skal have Tak derfor; men det forekommer mig dog, at der er lidt Feber i den Phantasi..... Hør, det er sandt: Du havde nok sagt til min Værtinde, at Du vilde tage paa Landet — har Du ikke været ude og forkjølet Dig iaftes?

Nei, det var jo kun en Drøm.

Hvilket?

At jeg saae hende.

Drømte Du ikke ogsaa, at Du talte med hende?

Nei, der kom en Mand med en Slæde i Veien.

Ah, Du drømte, at Du saae hendes Gemal gaae Dig i Veien?

Ja, hendes Gemal, ha, ha, ha!

Du leer saa hjertelig. Var han saa morsom, da I taltes ved?

Jeg har ikke talt med ham.

Hvor er Benjamin? Den Slags Mennesker — tilføiede Levy halvhøit — veed pr. Instinct, hvad der arriverer den, de have forgabet dem i.

Benjamin, han er død.

Død! Benjamin? — — Hvad døde han af?

Af Cholera.

Hm..... naa, jeg vil sige et Boruch dajon emmes![1] han har fortjent det. — Sig mig nu, kort og godt, Bendixen: har Du talt med nogen af Fangels?

Nei!

Godt, saa skulde Du i Fremtiden tage Dig iagt for at drømme, at Du seer dem. Folk kunde troe, Du drømte om, at Engberg kunde behøve en Huusvren.

Ha, ha! Det var jo rigtignok galt, om Folk troede det.

Til hvad Tro bekjender Du Dig selv? Er Dit Hjerte ikke bespændt af nogen Tvivl?

Nei, jeg tvivler, min Sandten, ikke. Jeg er aldeles forstandig.

---

[1] Velsignelsesformularen, naar En er død; see Pg. 168.

Det er jo meget godt. Kom saa og gaa med ud paa Stiftelsen; Du kan i alt Fald ikke have Skade af at blive endnu forstandigere.

Levy! For syv Aar siden bragte Du mig for første Gang derud — hvad førte det til? Nei, lad mig blive fra Menneskene, jeg hader dem!

Hvad Ondt have Jordens tusind Millioner Mennesker da gjort Dig? De maae have viist dem meget utaknemlige for Dine Velgjerninger, siden Du ikke længere vil lade Dit Aasyn lyse over dem.

Hør mig, Levy: Min Kjærlighed til de Christne er forbi. Kunde jeg udrydde dem Allesammen, saa gjorde jeg det; men de ere mig for stærke. Lad mig saa idetmindste gaae af Veien for dem; lad mig ikke oftere have nødig at erfare, at den skofleste Karl er bedre end jeg, naar han blot tager Ordet Smaus i Munden. Jeg vil søge at holde Styr paa mig selv, jeg vil leve stille og rolig og ikke omgaaes Andre end Dig.

Jeg takker mangfoldig for den Ære, Du har tiltænkt min ringe Person; men imorgen reiser jeg jo til Sverrig og bliver borte en god Stund.

Kan jeg ikke reise med Dig?

Ikke godt. Naar jeg er paa de svenske Hospitaler, kan jeg ikke passe mine Pligter som Amme.

Aa, jeg kan da endelig ogsaa staae paa mine egne Been.

Ja, Du har jo saagar lært at gaae. Du er en

beel Karl; Du tænker jo endogsaa paa at tage en Kniv i hver Haand og stikke Folk ihjel.

Det var en Raptus; jeg skammer mig, Levy.

Ja, naar Du er i honnet Selskab. Kom nu med.

Levy, lad mig hellere blive hjemme!

Du kan jo blot probere Varerne derude; maaskee faaer Du igjen Smag paa dansk Punsch. Kom med!

Jeg kunde træffe Wilhelm Fangel derude.

Grøndal arrangerer Soldet, og han sender naturligviis ikke Bud efter Fangel. Og om saa var, saa er det da ikke Noget for En, der har kriget med Diebitsch Sabalkansky og Paskewitsch Erivansky, at være bange for Wilhelm Fangel. Kom nu og gaa med!

„Velkommen, store Mand hertil!"

sang Candidaterne, der stode sloprokklædte i dobbelt Række indenfor Døren, hver med et fyldt Glas i Haanden. Levy førte med dybe Buk Jacob ind i Stuen, og da Tappenstregen var sungen tilende, traadte Grøndal frem og sagde: Jeg har Ordet. Som Bestyrer af denne Fest udbringer jeg et Hurra for Helten Bendixen, der har lært Russerne, hvad Folk fra den kongelig danske Fødselsstiftelse ere for Karle til at slaae ihjel. For denne af Stiftelsen høit fortjente Mand udbringer jeg et tordnende Hurra. Men I maae ikke raabe høit, for der ligger en syg Kvinde her nedenunder. Drik Glassene ud, det er lige-

saa godt som det bedste Hurra, og hvad Bendixen angaaer, da vil han til Erstatning blive bekrandset.

Døren aabnedes, og en Candidat, ifort en af Læredøttrenes Dragt, traadte ind med en Krands af Lindekviste og gik hen imod Bendixen.

Det er Victoria, sagde Grøndal; og Krandsen er en Laurbærkrands. Med en gracieus Bevægelse sætter Gudinden Krandsen paa hans Hoved. Danmark er et taknemligt Land.

Under Bestræbelsen for at faae Krandsen til at passe, rev Gudinden de visne Blade af, og da den endelig sad fast, saae den ud som en Tornekrone, der gav Jacobs blege og magre Ansigt et dønende Udtryk.

Du seer mig for stolt ud med Dine Laurbær! sagde Levy og tog den af.

Tilbords, Jhr Herren! raabte Grøndal; hvad er Helten Bendixen uden Mad!

Jacob fik sin Plads ved den øverste Bordende; bagved ham var ophængt en Samling af de største chirurgiske Instrumenter, forestillende en krigersk Trophæ.

Bendixen! raabte En, da der havde herskket et Øieblikks Stilhed under Maaltidet: Fortæl os nu Noget om Dine Bedrifter. De polske Fruentimmer ere gode, sort Haar og rødmusede, ikke sandt?

Mine Herrer! sagde Levy og reiste sig: Vor høiagtede Præsident har givet mig Ordet. En lang Stund vil hengaae, inden I atter høre denne Stemme; thi jeg

reiser bort. Græder ikke, mine Venner; vi sees igjen, om ikke her, saa hisset. Lig de indianske Krigere vil det trøste mig i Skilsmissens Stund, naar jeg kan tage den Vished med mig, at min Wigwam ikke skal staae forladt. Jeg foreslaaer Eder derfor at lade Bendixen indtræde i mit Nummer; den Pibe, jeg har røget af, skal han ogsaa ryge af; det Glas, jeg har tømt, skal han ogsaa tømme; drikker han sig fuld herude, give I ham Seng og Kaffe om Morgenen; over hans Moralitet og Sædelighed skulle I vaage, som var det min egen Person — lader ingen af Lærredøttrene forføre ham! Ville I love mig det?

Det love vi! raabte Alle og rakte Glassene i Veiret.

Saa er jeg rolig; saa vil mit Minde ikke døe. Lad os drikke ud!

Der er, Gud fordømme mig, min lystige, holstenske Fætter! raabte En; jeg hører hans Sporer paa Gangen. ..... Kom ind!

God Dag, Lieutenant Grabow! Velkommen! Kom og drik med! raabtes fra alle Sider.

Tak, jeg har s'gu ingen videre Lyst til at drikke nu; jeg har soldet inat.

Er det en Grund? Saa kunde Du jo aldrig drikke om Dagen! Vil Du have Viin eller kold Punsch?

Lad mig da først faae nogen Sildesalat, hvis I har nogen.

Det er en staaende Ret her paa Stiftelsen! Sæt

Dig hen i Sengen ved Siden af Bendixen. Det er en forloren Søn, der er kommen hjem — Bendixen, det er Grabow — videre vil jeg ikke sige til hans Anbefaling. I blive nok gode Venner.

Bendixen saae noie paa Grabow, næsten noiere, end Høflighéden tillod.

Han havde et af hine sorgløse, letsindige, livsglade Ansigter, som man næsten mod sin Villie synes godt om. Man møder undertiden et saadant Menneske og føler uvilkaarlig en Slags Misundelse; thi Lykken synes at have skrevet paa hans Pande: Jeg vil, at Alle skulle elske denne slemme Dreng.

Gjør lidt Plads til ham, Bendixen; I to Krigsmænd kan vel nok forliges i een Seng.

Jeg har gjort Plads for Hr. Lieutenanten, sagde Jacob og rykkede endnu længere tilside.

Nei, nu kommer han jo til at sidde under Trophæen! raabte Grendal; Bendixen skal ikke skubbes bort fra den; det maa jeg som Festarrangeur og Præsident passe paa.

Jeg blev ikke skubbet bort, jeg veg jo frivillig, sagde Jacob.

Jeg er Dem meget forbunden for Deres Artighed, sagde Grabow og satte sig.

De er ikke i godt Humeur idag, Lieutenant! bemærkede en af Candidaterne.

Aa, jeg blev blanket af inat.

Betalte Du? spurgte Fætteren.

Ja, saalænge jeg havde Noget — har Du nogensinde hørt Andet? Og saa blev jeg endda endeel skyldig paa Parole. Men jeg er næsten overbeviist om, at en af mine Medspillere slog Volte. Den anden var saa drukken, at man kunde prikke ham paa Øielaaget; men han sad i et Svineheld — skjøndt, det undte jeg ham da.

Hvem spillede Du med?

Ja, det kan jeg naturligviis ikke sige nu bagefter. Men i hvilken Anledning er her Formiddagsfold?

Det er for Bendixen, der er kommen hjem fra de lange Reiser.

Bendixen! raabte König: Nu vil Du vel ikke tage Examen? Du lever vel af Dine Penge og bliver Mæcenas for Dine gamle Kamerater?

Ja, det kan nok være, svarede Jacob.

Hvormange Mæcenater vil Du have? spurgte Grøndal. Du gaaer jo og curer til den Gamle for at faae Bataillonschirurgposten.

Ak, min Kjærlighed bliver ikke gjengjældt; Banner faaer Embedet.

Det var — jeg havde nær sagt Noget! Han er jo yngre Candidat og med daarligere Characteer end Du?

Ja, men han er af ældre og bedre Familie.

Hvem mon der faaer Posten i Veile?

— — — — —

Medens man omkring dem førte en ivrig Samtale om Lægestandens Anliggender, vendte Lieutenant Grabow sig artig mod Jacob og begyndte en Conversation. Han besad i høi Grad den Gave at kunne føre en Samtale næsten alene. Jacob drak det ene Glas Viin efter det andet og lo høit ved flere af Lieutenantens Fortællinger.

Levy bøiede sig over imod dem og spurgte: Med Forlov, har I To truffet sammen før? I see ud, som I vilde kysse hinanden.

Jacob lagde Kniven ned, som han havde siddet og leget med.

Grabow svarede: Hr. Bendixen holder af Cavallerilivet ligesom jeg. Folk af samme Smag blive hurtig bekjendte.

Ja, vi have samme Smag, sagde Jacob og lo.

Bendixen og Grabow ligne s'gu hinanden, sagde Jacobs Sidemand, er det ikke sandt, I Andre?

Da man var bleven gjort opmærksom derpaa, fandt man, at der virkelig var en paafaldende Lighed imellem Ansigterne, trods Trækkenes Forskjelligheb.

Ja, vi kunde maaskee forvexles med hinanden, sagde Jacob og gav sig til at synge.

Det vil jeg just ikke sige — svarede den Anden — for, uden at smigre, er Grabow dog den smukkeste; men det var Ret, Bendixen, syng en Sang. Lad os høre en polsk Sang, Du har dem jo fra første Haand.

Nei, det gaaer ikke an, sagde Grøndal; hun er s'gu meget daarlig dernede. Lad os nu gaae fra Bordet.

Da Levy, Grabow og Jacob stode udenfor Porten, sagde Levy: Jeg skal ud paa Toldboden og tale med Capitainen, og saa skal jeg omkring og sige Farvel. Er Du hjemme om et Par Timer, Bendixen?

Ja, jeg gaaer lige hjem.

Skal De op ad Kongens Nytorv til, saa kunne vi følges ad, sagde Grabow.

Da de havde gaaet lidt, begyndte Grabow: Det er underligt nok, vi have kun kjendt hinanden et Par Timer, og det forekommer mig allerede, som vi vare gamle Venner. Hør, De kunde give mig et godt Raad, hvordan jeg skal komme ud af en forbandet Knibe.

Troer De, jeg er den Rette at henvende Dem til? spurgte Jacob med et Smiil.

Ja, hvorfor ikke det? Vi kan jo allenfals probere. Seer De: Jeg tabte, som De nok hørte for, inat al min Mont. Det kunde forsaavidt være det Samme, for jeg kan da nok slaae mig igjennem til Maanedens Udgang. Men jeg havde ladet mit Portrait male, saadant et lille Miniaturportrait, og det skulde jeg hente idag, og de fordømte Kunstnere give ikke Credit.

Saa lad Deres Portrait ligge til Maanedens Udgang; De kan jo saalænge see Dem i Speilet.

Ha, ha, ha! Det var sgu godt sagt. Nei, seer De, det er bestemt til Foræring for en Dame.

Kan da Damen ikke vente til Maanedens Udgang?

Jo, kjære Ven! Men, seer De: Det var hendes

Geburtsdag igaar, og hun skulde allerede have havt det igaar; da var det ikke færdigt. Saa lovede jeg hende iaftes, at hun skulde faae det idag.

O! ja! — Ja, det er rigtignok en anden Sag.

Ja, og det er tilmed en nydelig lille Kjælling.

Ah, hun er gift?

Ja, men jeg har kjendt hende tidligere ovre i Holsten, da jeg laa i Garnison der. Da jeg nu nylig kom herover, var det saa behageligt at fornye et gammelt Bekjendtskab.

Saa havde De maaskee allerede dengang en lille liaison med hende, hæ?

Nei, Guds Død! Dengang ikke. — Men giv mig nu et godt Raad; jeg skal og maa reise 100 Rbd. idag.

Koster Portraitet saa meget?

Nei, ikke fuldt saa meget; men 100 Rbd. er lige en rund Sum — hvor skal jeg faae dem fra?

Der er jo Folk nok i Byen, der laane Penge ud.

Det skal Gud vide! Men de Godtfolk laane ikke Penge ud uden Caution, Gageforskrivning, accepteret Vexel og deslige. Troer De, en saadan Fyr vilde have nogen Følelse for, at jeg skulde sende mit Hjertes Dame mit Portrait? Nei, hør, veed De hvad: Laan De mig Pengene, Bendixen!

Jeg? Ha, ha, ha! Det var en lysterlig Idee!

Hvorfor det? Jeg synes, det er ganske i sin Orden.

Ganske i sin Orden?..... Aa, ja!..... Det vilde være smukt gjort..... det fortjente en Belønning!

De kan selv bestemme Vilkaarene! Jeg skriver under uden at knye!

Lad gaae, Lieutenant! — sagde Jacob og klappede Grabow paa Skulderen — De skal have dem! Paa billige Vilkaar!

Hurra! — Kan jeg følge hjem med Dem og faae Pengene?

Nei, før om et Par Dage har jeg ingen.

Accurat som de andre Jøder! mumlede Grabow. — Men, kjære Bendixen, De veed jo, at jeg skal bruge dem idag. De kan jo ligesaa godt lade mig faae dem strax.

Jeg har dem, paa Ære, ikke idag; jeg maa først gjøre Anstalt til dem.

Aa, kan De nu ikke sagtens lade mig faae dem strax?

Hør, Lieutenant, om to Dage skal jeg gjøre Dem og Deres Hjertes Dame den lille Tjeneste. Vil De da komme, saa kan De. Farvel!

Jovermorgen da? raabte Lieutenanten efter ham.

Ja, iovermorgen!

Tiende Capitel.

Naa, har De saa slaaet nogle af Obligationerne itu? spurgte Grabow.

Ja, nu har jeg Pengene til Deres Portrait.

Faaer jeg dem da? Jeg synes, De seer ud, som De havde betænkt Dem.

Det kommer blot an paa, om De indgaaer mine Betingelser.

De kan selv bestemme Renterne, jeg skal ikke prutte.

Med Renterne har det gode Veie; det er en anden Ting, jeg forlanger.

Hvad er det da? Kan jeg gjøre Dem en Tjeneste, saa gjør jeg det, min Saligbed!

Det kommer an derpaa: Jeg vil sende en lille Billet med Portraitet.

Hvad for Noget? Kanskee en billet d'amour?

De har jo ikke engang sagt mig Damens Navn.

Det er ogsaa sandt..... men maaskee vil De fortælle hende, at De har laant mig Pengene?

Hvorfor skulde jeg det? Hvilken urimelig Idee!

Nei, De seer jo rigtignok for skikkelig ud til Sligt.

De kan nok vide, at jeg ikke vil skrive Noget, hvorved De kunde faae Anledning til at hævne Dem. Det er et Indfald, jeg har faaet.

Ja, men det er dog et forbandet underligt Indfald — desuden er Damen ikke rigtig rask i disse Dage.

Har hun forkjølet sig?

Hvorledes falder De paa det?

Aa, det er da det Almindelige, naar Folk ikke befinde dem vel.

Ha, ha! Ja, det har De rigtignok Ret i. Men, som sagt, hun er ikke vel, og det er vanskeligt at faae Noget til hende.

Kan De faae Portraitet til hende, kan min Billet vel ogsaa komme ind.

Hm, ja; men jeg har sgu ikke rigtig Lyst til den Ting.

Saa faaer De ikke Pengene.

Det er rigtignok at sætte mig Kniven paa Struben — naa, lad gaae da; men gjør mig saa en Tjeneste til Gjengjæld.

Hvad skulde det være?

Der er en Kammerjunker af mit Bekjendtskab, laan ham 50 Rbd.

Er Accorden dermed sluttet?

Der er min Haand!

Godt, nu skal jeg skrive Billetten.

Jacob gik hen ved et andet Bord og skrev:

Der var virkelig Nogen i Onsdags ved Lysthuset, og det var mig.

Jacob Bendixen.

Naa, sagde Grabow, det var kort; det kan da ikke være farligt. — Giv De mig Billetten, saa skal jeg nok besørge den.

Nei, holdt! Nu kan De her skrive den omme Epistel, der formodenlig skal ledsage Deres elskede Træk: saa lægge vi min Billet indeni. Derpaa gaae vi hen og hente Portraitet, og saa lader De i min Nærværelse et Bud afgaae med begge Dele paa engang. De kan jo let sørge for, at jeg ikke erfarer, til hvem det gaaer.

De er bandsat betænksom. Men De kan gjerne overlade mig Billetten, jeg skal, paa Ære, besørge den.

Hm, ja. — Men hvad kan De have for Betænkeligheder ved mit Arrangement, naar De virkelig vil besørge Billetten?

Saa faaer jeg vel være aabenhjertig imod Dem: Portraitet koster kun 25 Rbd.

Jeg skal ikke trække det Øvrige fra — her er Pengene.

De er, Gud fordømme mig, en prægtig Karl! Lad os nu gaae til Værket, hvordan jeg saa senere skal snakke mig fra det!

Otte Dage efter, da Jacob ikke længere kunde udholde at være uden Efterretninger fra Verden, gik han ud paa Stiftelsen.

Grøndal og nogle af de andre Candidater sad i en rolig og alvorlig Samtale og røg deres Piber.

Da Bendixen kom ind, lod det ikke til, at man tog videre Notits af ham; man fortsatte Samtalen med dæmpet Stemme.

Lidt efter gik en af Candidaterne ud og kom tilbage med et Par gamle Beenklæder. Han gik hen imod Bendixen og spurgte ham: Bendixen, hvormeget vil Du laane mig paa disse Beenklæder?

Hvad skal det betyde? spurgte Jacob og blev blussende rød.

Aa, gjør Dig nu ikke saa hellig! Vi kjende hele Handlen med Grabow og Kammerjunkeren. Det gik gesvindt — Du har nok studeret Kunsten i Polen!

Du skal faae Stiftelsens Søgning, sagde en Anden; vi skal nok huske paa Dig for gammelt Bekjendtskabs Skyld.

Rødmen paa Jacobs Kinder var vegen for en dødelig Bleghed; han foldede Armene over Brystet og sagde: Hvad har Grabow fortalt?

Aa, slet intet Mærkværdigt! — sagde den Candidat, der først havde taget Ordet, idet han strakte sig i Stolen og stak Hænderne i Lommerne. — En Scene af det daglige Liv! En Lieutenant er i Forlegenhed for Penge og klager sig for Hr. Moses. Hr. Moses siger, at han kan nok

hjælpe ham; men Pengene ere dyre i vore Tider. — Det gjør ikke Noget, siger Lieutenanten, lad mig blot faae dem. — Ja, jeg har dem ikke selv, siger Hr. Moses; men jeg kan skaffe dem om et Par Dage. — Lieutenanten gaaer og siger henrykt, at Hr. Moses er en hjælpsom Mand. Men et Par Dage efter slaaer Hr. Moses en heel Spand Vand i Lieutenantens Begeistring, og Lieutenanten siger, at de Penge blive ham nok de dyreste, han nogensinde har faaet.

Jacob sagde: Fortalte Grabow, paa hvilke Vilkaar han fik Pengene?

Gud, nei, han var discret! Han sagde, at det var ham en Æressag at tie.....

Bendixen! faldt en Anden ind: I Grunden er det s'gu godt gjort. To gode Kunder paa eengang og i en saadan Gesvindighed! Men Du har rigtignok altid havt Ord for et godt Hoved.

Nu reiste Grøndal sig og sagde: Hør, Bendixen, den Pibe, Levy har røget, kommer Du ikke til at ryge af, og af hans Glas kommer Du ikke til at drikke. Forresten ville vi for Levys Skyld ikke smide Dig ud, saa Du kan gjerne komme og søge Din Næring her paa Stiftelsen.

Jacob vendte sig taus fra ham og gik.

— Der har været en Mand og spurgt flere Gange efter Dem — sagde hans Værtinde, da han kom hjem — han lod til at have noget meget Vigtigt paa Hjertet.

Sagde han ikke sit Navn?

Nei, men det var nok en Officier; han kommer vist strax igjen; jeg sagde, at Hr. Bendixen kom snart hjem.

Godt! sagde Jacob og gik imod sin Dør.

Hr. Bendixen, sagde Værtinden, er De syg? De er saa bleg, og det Hvide i Deres Øine er ganske rødt. Skal jeg ikke koge Dem en god varm Kop Kaffe?

Nei, Tak, sagde Jacob og gik ind i sit Værelse.

Lidt efter kom Grabow.

— Nu er hun død! raabte han.

Hvem? spurgte Jacob og holdt sig ved Bordet.

Damen, De sendte Deres Billet!

Naa, hvad kan jeg gjøre ved det? sagde Jacob og famlede hen til en Stol.

Hvad De kan gjøre derved? Hvad stod der i den Billet, De sendte hende? Hun laa bestandig og skreg paa en Billet og spurgte, hvor den var kommen fra.

Laa hun? Var hun da syg?

Ja, hun havde faaet en hidsig Feber.

Naa, er det saa underligt, at syge Folk phantasere?

Hm, ja..... De er rigtignok saa rolig, saa faaer jeg vel troe Dem. Jeg troede s'gu næsten, at De havde skrevet Billetten paa forgiftet Papir.

Ha, ha, ha! Sikke Beskyldninger man kan hitte paa!

Ja, død er hun nu, og det er Skade, for det var en smuk lille Kone. — Hør, lad Dem aldrig, hvis De skulde træffe sammen med Lieutenant Engberg, mærke med

Noget, for det var hans Kone — nu kan jeg sagtens sige det, siden hun er død.

Nei, det skal jeg ikke, sagde Jacob.

Hør, Bendixen, nu kommer jeg igjen til Dem som en Frelsermand: Laan mig en Snees Daler til at faae mit Tøi hjem, ellers kan jeg ikke være med til Begravelsen.

Grabow! Naar De kunde sælge Dem til mig med Hud og Haar, saa vilde jeg lade Dem faae Penge.

Det er rigtignok sandt, jeg har ikke meget solidt Pant at stille uden min egen Person. Men jeg kan jo lade mit Liv assurere.

Jacob løftede Hovedet og saae paa ham; derpaa sagde han: Aa, det behøves ikke.

Saa laan mig da Pengene.

Jacob vedblev at stirre paa ham og svarede ikke.

Gjør mig nu den Tjeneste, vedblev Grabow. Jeg veed ikke, hvor De kan være saa haard. Saadan en rig Knast som De har dog Magten over os andre christne Mennesker.

Har jeg det? raabte Jacob og sprang op. — Har jeg det?..... Saa skriv Beviset! Jeg skal dictere!

Ellevte Capitel.

Udenfor et lille Huus i Pilestræde holdt en Vinterformiddag Jødernes sorte, tillukkede Ligvogn. Et Lig blev udbaaret, fulgt af en Mængde fattige Jøder, der efter at Kisten var sat i Vognen, stredes om at komme ind i de Kareter, som stode til fri Afbenyttelse for Ligfølget.

I nogle af Kareterne trængte man paa eengang ind fra begge Sider, saa at der blev en frygtelig Trængsel derinde, man skreg Gevalt og jamrede sig; i andre stormede man kun ind fra een Side, og undertiden hændte det, at En kom saa hurtig ind ad den ene Dør, at han fløi ud igjen ad den anden. Kort, det var en gammeldags Jødebegravelse.

Efter Ligtoget vandrede de fornemmere fromme Jøder og de af de fattige, som ikke havde kunnet tiltvinge sig kjørende Pladser. En Masse af Pøbel fulgte efter

Ligvognen, hylede, jublede og kastede med Stene; Politibetjente fore omkring i Flokken og uddeelte Slag til dem, der kastede Steen, og til dem, der ikke kastede Steen.

I en af Karreterne befandt sig syv aldrende Jøder, som, efter gjensidig at have trykket og forbandet hinanden, lidt efter lidt kom til Ro. De begyndte at see sig om i Rummet for at opdage, hvem de egenlig vare sammen med.

Bei mein Leben: Mausche Ringstedt! — raabte En og strakte begge Arme, forsaavidt der var Plads, henimod en Anden, der sad fjernt fra ham i en Krog — wo kommst Du her?

Ephraim Gedaljo, so wohr Gott lebt! raabte den Tiltalte og strøbte at slide en Haand los for at række den til sin gjenkjendte Ven.

Wenn kamst Du? spurgte Ephraim.

Gestern Obend. Wie lebt Dein' Fra' und Kinder?

Sie essen und trinken gut, unbeschrien[1]. Worum kamst Du nit Freiteg Obend? Schabbas hättest Du 'n Baunensupp'[2] bei mir essen sollen — koscher[3], bei mein Leben! Nebbisch, muß't sau rasen bei Wintertog![4]

Nu, nu, ich gedenke gute Masmatten[5] zu thun,

---

[1] Et næsten uoversætteligt Ord; egenlig: ubeskreget o: det være dem forresten vel undt, det være sagt i en god Time.

[2] Det Samme som Scholet, see Pg. 85 og 426.

[3] Reen, prægtig.

[4] Du Stakkel maa reise saadan om Vinterdage.

[5] Geschäft, Handel.

dorum raf' ich. Den letzt' Hemd muß man verkafen um 'n Kohtzin zu werren [1].

Erst gestern Obend bist Du gekommen? Und schon hier?

Na, 'n armer Mann muß Alles mitnehmen. 'S wird 'n gut Jedoko geben [2].

Und wie? [3] Der wor reich, und do sind kane arme jaurschim [4], die 'nem armen Mann 's bischen Verdienst schief ansehen.

Was wor er eigenlich? Ich kenn' ihn gor nit! Er hieß Rabbi Jainkef, nit wohr?

Was wor er? Woher? Ich wa'ß nit! Do wird 'n gut Jedoko geben — dorum bin ich mitgegangen!

Jeg har ham kjendt! sagde en af de Andre, der vilde være fornemmere end de To og derfor talte Dansk.

Alle de andre sex vendte sig imod den Talende, saa hurtig som Pladsen tillod.

Hvem er han? — spurgte Mausche Ringstedt sagte sin Nabo.

Det er Schaie Jisroel. Han har flere Penge end I og jeg og gaaer dog med til Jedoko!

---

[1] Et jødisk Mundheld: Sin sidste Skjorte bør man sælge for at blive en rig Mand.

[2] Der vil blive uddeelt stor Begravelses-Almisse. (Ved Graven uddeles Almisse til de Fattige i Forhold til den Afdødes Formue).

[3] Og hvorledes? o: Det kan Du bande paa!

[4] Arvinger.

Det var en from Mand! begyndte Schaie Jisroel og løftede andægtig Øinene mod Karetloftet.

From? — afbrød ham en af de Andre — Man saae ham aldrig i Schulen.

Naa, han havde sine egne Maneer. Een Gang om Aaret kom han i Kirken, paa Jaumkipur, og saa blev han der, trods den Frommeste, hele Dagen. Han havde sin Plads ved Siden af mig, jeg veed det — lagde han til med Autoritet.

Da Ingen vovede at modsige ham, vedblev han: Det var en from Mand! Han gav flere frivillige Gaver til den jødiske Friskole end hele Kohl[1] tilsammen. Han var i alle Hevrer[2], og hvor han opdagede et jødisk Drengebarn, der var kommet i Lære hos en Christen, sørgede han strax for, at han kom til en jødisk Mester. Saasnart en Dreng blev sat til de forbandede Studeringer, der gjøre den bedste Jøde til en Goi, var han ved Haanden og fik Drengen sat bag en Disk. Sirhhraunau livrocho![3]

Hvad Geschäft drev han? spurgte Mausche Ringstedt.

Her blev Schaie Jisroels Ansigt mørkt, og han sagde: Vorherre tilgive ham og lade ikke Jorden tynge ham, fordi han tog Brødet fra andre Israels Børn! Derfor gaaer jeg med idag, for at faae Lidt af det til-

1 Menigheden.
2 Velgjørende Foreninger.
3 Hans Minde være velsignet.

bage, som han i to lange Aar har berøvet mig. Han diskonterede, og hvordan diskonterede han? Alle de fine Folk var som gale efter ham og vilde ikke see til os Andre, mens han levede, skjøndt han tog endnu flere Percenter end jeg. Forleden kom den tykke Kammerjunker til mig. — Det er længe siden jeg har havt den Fornøielse af Hr. Kammerjunkeren, sagde jeg. — Han lo og svarede: Ja, nu er Bendixen jo syg og kreperer formodentlig. — Var mine Penger ikke ligesaa gode som Bendixens, Hr. Kammerjunker? spurgte jeg. — Jo, svarede han, men Bendixen lignede saa fordømt en Schentelmand og behandlede En som en Schentelmand, og naar han med et Ansigt som en Djævel stak sine hundrede Percent til sig, undte jeg ham det dog bedre end Jer Jeres halvhundrede Percent. Havde man i en snever Vending hverken Gageforskrivning eller Pant, saa kunde man tilbyde sit Æresord, og han tog derimod, som om han forstod sig paa Æresord. Det gjør De ikke, Hr. Israel. — Nei, Gud bevar's, Hr. Kammerjunker! sagde jeg; alt andet solidt Pant, kun ikke Æresord. Jeg har fra gammel Tid saa mange Æresord staaende fra Løitenanter, at jeg kunde ekvipere en heel Armee. — Saa lo Kammerjunkeren igjen og pantsatte et Par nye Epauletter, som han nok nylig havde hentet hos Guldsmeden og betalt med sit Æresord.

Schentelmand? — spurgte Mausche Ringstedt sin Nabo: Hvad er det, en Schentelmand?

Hvad veed jeg? — svarede den Adspurgte —; det er vel En, der tager hundrede Procent.

Alt det øvrige Nak — vedblev Schaie Israel — viste han til mig, formodenlig fordi vi stod ved Siden af hinanden Jaumkipur. Den Masmatten er god; man tjener i Grunden Meer ved at laane 3 Mk. paa en Kjole eller et Skjørt end 100 Rbd. paa de fornemme Herrers Gager. Men der er saa forbandet megen Graad og Klynken, og man bliver let udsat for Risches. Han blev det nu ogsaa uden det, just fordi han ikke vilde laane dem. Om en fattig Kone stod udenfor hans Dør og tiggede nok saa meget om at faae 1 Mk. paa et Tørklæde, og om det saa var 5 Rbd. værdt — han lukkede hende ikke ind. Saa sagde Kemech, at han var en Pengepuger, en Blodhund og en Jødesmaus..... Jødesmaus, det holder de meget af at sige. Ved Siden af mig boer en Christen, der tager to hundrede Percent, ham kalder de ogsaa Jødesmaus.

Til Helvede med Smausen! larmede det udenfor, og en Steen fløi gjennem Karetvinduet.

Aule mi jat![1] raabte Mausche Ringstedt og trykkede sig tilbage i Vognen. I Alleerne udenfor Porten løb Politibetjentene efter Drengene.

---

[1] Fordærvet Udtale af Aulom at: I Evighed. Her underforstaaes en Forbandelse over dem, der kastede Steen, eller ogsaa vilde Mausche Ringstedt forsikre, at han aldrig mere vilde gaae til en saadan Begravelse.

Efter nogen Tids ængstelig Taushed vaagnede Nysgjerrigheden igjen hos Passagererne, og Mausche Ringstedt spurgte med et Udtryk, som om hans Tænder løb i Vand: Gjorde han virkelig saa gode Masmatten?

Awaddo![1] Han havde Meer, end han kunde overkomme. Jeg skulde have været i Compagni med ham.

I, Schaie Jisroel? spurgte man spændt.

Schaie Jisroel taug lidt for at gotte sig ved Tilhørernes Nysgjerrighed og vedblev derpaa: Sidste Jaumkipur stod vi ligesom ellers sammen i Schulen. Saa kom Doctor Levy ind og stillede sig ligeoverfor os.....

Doctor Levy? — afbrød Mausche Ringstedt Fortælleren — er det en Søn af Leibche Levy, der var gift med en Datter af Mendel Kaun?

Nei, svarede Ephraim Gedaljo, han er en Søn af Leib Schächter.

Och, af den lille Leibche Schächter? Ham har jeg kjendt! Og hans Søn er Doctor? Er han dygtig? Har han meget at bestille?

Und wie? Han er nylig kommen hjem fra Sverrig, der har De gjort meget af ham!

Det er ret en Naches[2] at høre! — Hvad var det saa med ham, Hr. Jisroel?

I kan lade mig fortælle og gjemme Jeres Spørgsmaal — sagde Schaie Jisroel ærgerlig. — Naa, han kom

[1] Visselig, eller: Du kan bande derpaa.
[2] Fryd.

ind og stillede sig ligeoverfor os. Han saae stivt paa Bendixen, og saa saae jeg ogsaa paa ham. Nebbisch [1], han var ganske bleg, han kunde vist ikke taale Fasten. Saa sagde Doctoren: Hvordan gaaer det, Bendixen? Brav at bestille? — Bendixen svarede: Jeg er nærved at kvæles! — Saa sagde Doctoren: Har De Mere at bestille, end De kan overkomme? De skulde gaae i Compagni med Deres Collega, Hr. Schaie Jisroel. — Jeg blinkede til Doctoren, at det vilde jeg nok. — Ja, sagde Bendixen. — Jeg tog ham i Armen og sagde: Nu, nu, vi kan tales ved derom imorgen; jeg skal komme op til Jer. — Saa vendte han sig imod mig og stirrede paa mig, og lige med Et: Bums, do liegt er! og Doctoren maatte bringe ham hjem. Fra den Dag af kunde han ikke mere drive sit Geschäft, men blev svagere og svagere, indtil han døde — saa nær var jeg derved!

Hvad døde han af? spurgte Mausche Ringstedt.

Man siger, af et gammelt Saar — svarede Schaie Jisroel —; han havde været i Krig i sin Ungdom.

I hans Ungdom? Jeg troede ikke, at han var en gammel Mand, sagde en af de Andre.

Naa, jeg siger blot saa; han saae ældre ud, end han var.

---

[1] Stakken.

I Krig? sagde Ephraim Gedaljo. Nu der har han oser [1] spiist kosher og holdt Schabbas.

Han var heller ikke from i sin Ungdom. Han skal saagar have været forlovet med en Schikse [2]. Men saa kom Herrens Aand over ham, og han forlod hende og blev en rettroende Jøde. I kjender Reisches Aron, Ephraim Gedaljo? Naa, han vaagede hos ham tilligemed Doctor Levy, de sidste Dage han var syg. Den sidste Nat mælede han ikke et Ord. Da Døden kom, reiste han sig op og stirrede omkring sig og raabte paa Mose Lov den velsignede Thora.

Sagde han ikke sit Schema Jisroel? — spurgte den haardnakkede Tvivler.

Nei, men han raabte, som jeg siger Jer, paa Mose Lov, den gebenschte Thora, og det er ligesaa godt! Han var en from Mand. Gebenscht sei sein Neschommo! [3]

Man ankom til Kirkegaarden, og Kareten udlossede sin Byrde.

Medens Liget efter Loven blev tvættet i varmt og koldt Vand i Lighuset, sad Onkel Marcus og hans to Sønner sammen med Ligfølge-Hevren [4] og sang med dæmpet Stemme Tehillim [5]; det øvrige Følge spadserede frem og tilbage i Gangene og i Gaarden.

[1] Et Benægtelsesudraab. Her kan det omtrent oversættes ved: Fanden ikke.
[2] Christenpige.
[3] Velsignet være hans Sjæl.
[4] Hevro, Forening, Selskab.
[5] Davids Psalmer.

Da Liget var indhyllet i Thallis og lagt i den flade, uhøvlede Kiste, blev der kaldt paa Onkel Marcus og hans to Sønner. De reiste sig grædende og gik ud for at give den Døde Sokkerne paa og bede ham Mechilo [1].

Laaget blev lagt paa Kisten, og der raabtes: Ju Halvaio! [2]

Ligfølget løftede Baaren paa Skuldrene og satte sig i Bevægelse ud til Kirkegaarden, medens Gabben [3] gik omkring i Skaren og raslede med Fattigbøssen, under Raabet: Jedoko tatjil mimoves! [4]

Ved Indtrædelsen paa Kirkegaarden mellem de smaa riimfrosne Træer, blev Baaren sat ned paa Jorden, man sluttede en Kreds og fremsagde dæmpet og monotont Bønnen: Hazur tomim poalau [5], hvorpaa man stille bedende igjen tog den paa Skuldrene og bragte den til Graven, under Bønnen: Jauseif beseiser eljaun [6].

Om den lille Jordhøi og Graven sluttede man atter Kreds. Under dyb Taushed blev Laaget skudt tilside, og en lille Pose med Jord lagt under den Dødes Hoved. Laaget blev skruet til, og Kisten sænkedes i Graven.

Udenfor brølede man: Blodsuger! Jødesmaus! og

---

1 Om Tilgivelse, for det Onde, de mulig havde gjort ham i levende Live.
2 Til Ligfølge.
3 Formanden for Ligfølgefelskabet.
4 Velgjørenhed frelser fra Døden.
5 Skaberens Gjerninger ere oprigtige.
6 Han, som throner i Evighedens Skygge.

kastede med Stene og hylede derpaa under Politiets Stokke. En Steen naaede ind til Graven og faldt paa Kisten; den gav en dump Klang, det var, som Liget vaandede sig.

En tillukket Hængelaas blev kastet i Graven som Tegn paa, at ved denne Begravelse skulde al videre Dødelighed være tillaaset, hvorpaa Onkel Marcus traadte frem og kastede de tre første Spadefuld Jord; efter ham fulgte hans to Sønner, og derpaa de øvrige Tilstedeværende. Saasnart En havde kastet Jorden, gik han ud af Kirkegaarden og toede sine Hænder i Gaarden.

Da Alle vare borte, blev en Eneste staaende ved Graven; det var Levy.

Han saae i nogen Tid efter de Bortdragende, og da han var ene, knælede han og bad en inderlig Bøn. Derpaa tog han lidt Jord af Graven i et Papir og gjemte det paa sit Bryst.

Da han vilde gaae, vendte han sig endnu engang om; han saae langt ud over Staden, imod Skoven, hvor han havde seet den Afdøde i Ungdommens Livslyst, og sagde:

Han troede engang paa „den evige Poesi og det evige Liv"!

Rettelser m. M.

Bogen begynder, underligt nok, med en Trykfeil, nemlig: Forſte Kapitel med K iſtedetfor C.

Der forefindes viſtnok endeel andre Bogſtavfeil, men ſom dog ikke behøve at rettes. Dog bemærkes Følgende:

Pg. 54, 7te Linie fra neden, Gjæſtefrihed; læs: Gjæſtfrihed.

Pg. 78, 3die Linie, nægte; læs: ſige.

Pg. 115 ſtaaer: Faderen tog ham med Hænderne om Hovedet. Her kunne Ordene „med Hænderne" gjerne udgaae, da enhver forſtandig Læſer nok kan vide, at Faderen ikke tog ham om Hovedet med Benene.

Pg. 289, 12te Linie: Kan; læs: Kein.

Er der ellers noget Galt i Bogen, ſaa, end det ikke ſtaaer her, er det dog Trykfeil.

☞ Hvad angaaer de hebraiſke Ord, da er den jødiſke Udtale fulgt ſaa nøiagtig ſom mulig. Derfor er det korte haarde o ſat iſtedetfor au, ligeledes f. Ex. Riſches iſtedetfor Riſchaus, Horro (Pag. 10) iſtedetfor Ajin horah (ondt Øie) o. desl. — Bogſtavet ר (Hres), ſom de Chriſtne udtale Chet, er overalt, hvor det ikke kunde misforſtaaes, gjengivet med hr, ellers med ch. Det bør til Forklaring af Skrivemaaden tilføies, at Jøderne udtale ֵ (efter de Chriſtnes Mening: a) ſom o, ֶ (è) ſom ei, וֹ (o) ſom au eller haardt o; i Udtalen af וּ (u), ַ (a), ֶ (e) og ְ (kort e eller Apoſtroph) ſtemmer den jødiſke og chriſtne Udtale overeens. Efter adſkillige Ord ſkal Ingen uleilige ſig med at ſøge i Lexicon eller Grammatik, da de ikke tilhøre noget Skriftſprog, f. Ex. Oes (Aſen), Nebbiſch (Stakkel), Riſchainte, Balboes (polſk Udtale iſtedetfor baal ha bajis, Husherre) o. ſ. v.

☞ Af de jødiſke Sagn, der ere fortalte i denne Bog, vides ingen at være trykte før, med Undtagelſe af Fortællingerne om Ringen og Jødeforfølgelſen i Prag. De ſtaae i „Hundert und ein Sabbath", og Forf. har efter Hukommelſen benyttet dem her.
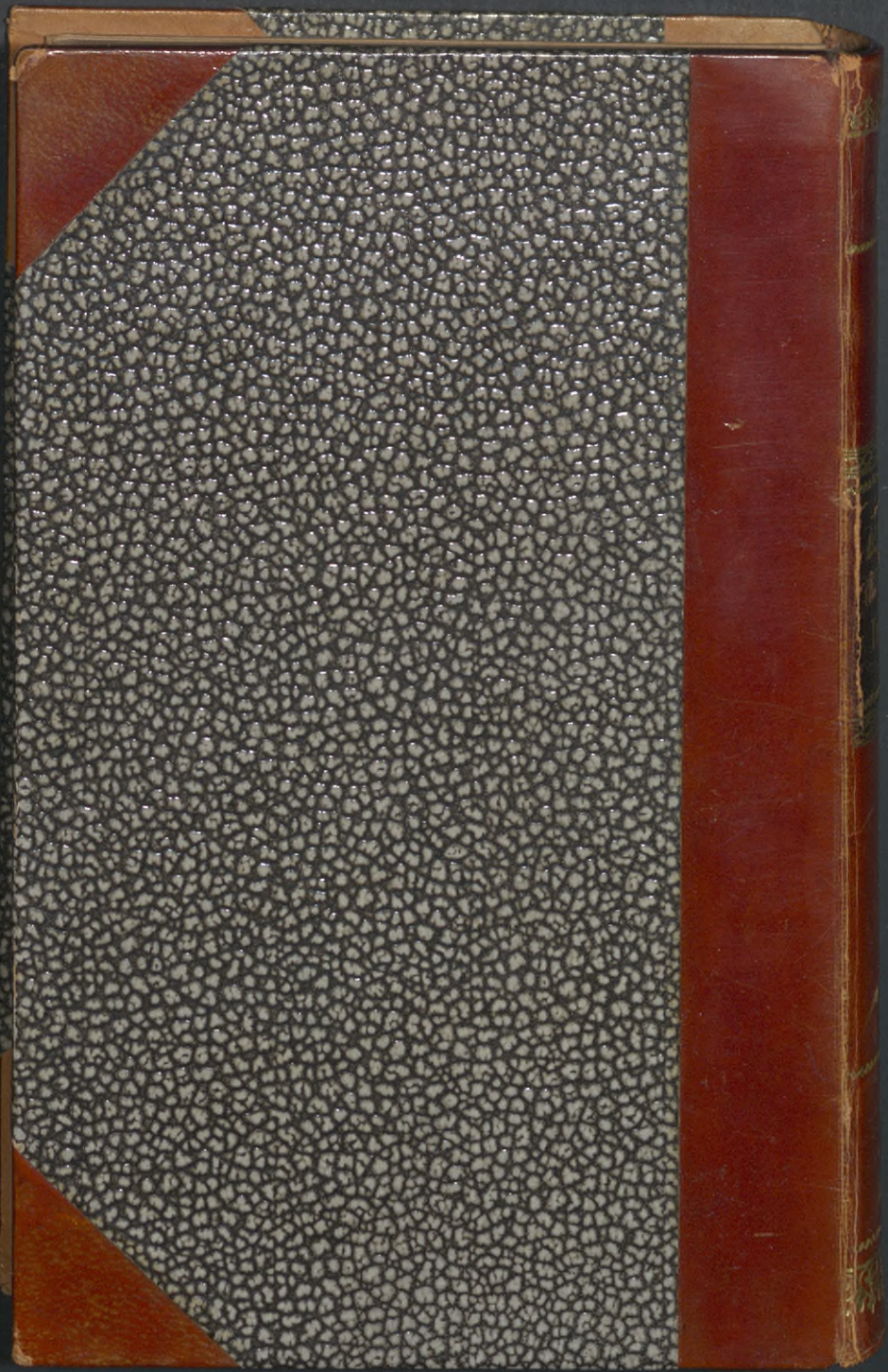
6000062529
Göteborgs universitetsbibliotek